

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

ISSN-1857-9779

**Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

Број 1157

Скопје, 15 ноември 2017 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Ул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:

проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска - Цветановска

Бр. _____

5.8. 2013

Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на наредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘**g**’, ‘**u**’, ‘**iu**’, ‘**i**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКИМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**и**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ-Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1157 од 15 ноември 2017 година

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Прилог кон континуираниот мониторинг за статусот на подземните води** од м-р Драган Димитриевски, пријавена на Градежниот факултет во Скопје.....9-21
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Градежниот факултет во Скопје (**Сања Карова**).....22

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд пријавени на Економскиот факултет во Скопје (**Ема Стефанова, Зоран Томановски, Ирена Маркова, Марија Стеваноска Чочевска, Теодора Недановска, Анита Миовска, Мирјана Цветковска**).....23-24

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научната звања во наставно-научната област медицина на трудот на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Јордан Минов**).....25-50
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простаточна хиперплазија и простаточен карцином** од д-р Вања Филиповски, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....51-62
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти врз мајката и детето** од д-р Дафина Карацова, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....63-73
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациенти со ендометријална лезија: рем-д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри** од м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....74-86
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантацијата преку проценка на клинички, имунолошки и протеомички фактори на ризик** од д-р Ирена Рамбабова Бушљетиќ, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....87-101
6. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Светлана Павлеска Кузманоска, д-р Александар Илиевски**).....102

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Непристрасноста како начело на кривичната постапка** од м-р Никола Главинче, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....103-108

2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Правото на молчење во казнената постапка** од **м-р Хавса Муслиу**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....109-114
3. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**Ангела Илиевска, Марко Силјановски, Амза Пини, Антонио Симоноски, Томе Колевски, Ивана Николовска, Наталија Јовановска, Даниела Јовевска, Радица Василкова, Љубица Пановска Стојановска, Софија Лазареска, Доротеја Михајловска, Оља Ристова, Моника Даскаловска, Македонка Тодорва, Бобан Придаенкоски, Ангел Кулаков, Пепита Петрова, Весна Милосавлевска, Весна Павловска, Владимир Туфегџиќ**).....115-118

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор-преизбор на еден наставник во сите звања на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Славчо Христовски**).....119-148
2. Реферат за избор на асистент по група предмети од наставно-научните области: општествена географија (економска), регионална географија, туристичка географија; туризмот и културното наследство на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**м-р Горан Китевски**).....149-150
3. Преглед на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**м-р Христина Димеска, м-р Дарко Панов**).....151
4. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**Драган Матевски, Емилија Александровска, Леон Стојанов, Анкица Спасова**).....152-153

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: органска хемиска технологија-петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**д-р Јадранка Блажевска-Гилев**).....154-172
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: металургија на обоени метали и металуршко инженерство на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**д-р Александар Петровски**).....173-186
3. Реферат за избор на наставник во насловно звање во наставно-научните области: технологија на фармацевтски производи-друго, органска хемиска технологија-друго и технологија на прехранбени производи-друго, на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**д-р Јана Симоновска**).....187-199
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација под наслов **Синтеза-структура-својства-примена на TiO_2 -превлака како фотокатализатор во градежни материјали**, поднесена од **м-р Војо Јованов**, пријавена на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.....200-205
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација под наслов **Модел за проценка и успешен развој на нов менаџер на тим**, од **м-р Ана Жабева Златевски**, пријавена на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.....206-209

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) театрологија-сценски движења и танци на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Бојан Лазаров**).....210-217
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) филмска и тв-режија на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Борјан Зафировски**).....218-223
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) театрологија-сценски говор со техника на глас на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Никола Настоски**).....224-231

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960-1980 година од м-р Тихомир Јовиќ**, пријавена на Факултетот за музичка уметност во Скопје.....232-236

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) педагогија, методика и дидактика на Филозофскиот факултет во Скопје (**д-р Алма Тасевска**).....237-270
2. Исправка на Рецензијата за оцена на докторската дисертација **Критичко геополитичка, геостратегијска и безбедносна анализа и дефинирање на конфликтот во Република Македонија од м-р Благоица Котовчевска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....271
3. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски труд на Филозофскиот факултет во Скопје (**м-р Марија Манасиевска**).....272
4. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Филозофскиот факултет во Скопје (**Димитар Богески, Славица Марковска, Зана Хоџа, Јасминка Паметковска, Марија Наумова, Ивица Пејковски, Ана Гешовска, Андријана Атанасовска, Оливера Димовска, Никола Ѓошев, Бојана Коџасинска**).....273-274

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на редовен професор од наставно-научните области: историја на книжевноста на германските народи (наглиска книжевност) и англистика (толкување) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Соња Витанова-Стрезова**).....275-300
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Јазикот во зборникот на Миладиновци од м-р Јана Михајловска-Иванов**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....301-304

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Транспортната политика и финансирање на транспортната инфраструктура во Република Македонија од м-р Јасминка Киркова**, пријавена на Економскиот институт во Скопје.....305-310
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Ана Михајлова, Ангелина Тодоровска**).....311

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“

1. Реферат за избор на научен соработник во областа историја на македонскиот јазик во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје (**д-р Борче Арсов**).....312-317

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Реферат за избор на истражувач во сите научни звања во Одделението за македонска литература во XIX век при Институтот за македонска литература во Скопје (**д-р Валентина Миронска-Христовска**).....318-340

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за национална историја во Скопје (**Дарко Дорошевски, Наташа Ќировска-Апостоловска, Васил Стерјовски, Валентин Јанкоски, Стефан Илиевски, Нехат Емини**).....341

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени од м-р Душица Јаневска**, пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....342-351

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРИЛОГ КОН КОНТИНУИРАНИОТ МОНИТОРИНГ ЗА СТАТУСОТ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ” ОД М-Р ДРАГАН ДИМИТРИЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет, донесена на неговата 455. седница одржана на 26.9.2017 година, беше именувана Комисија за преглед и оцена на докторската дисертација под наслов: „Прилог кон континуираниот мониторинг за статусот на подземните води“, изработена од кандидатот м-р Драган Димитриевски. Комисијата беше именувана во состав: проф. д-р Љупчо Петковски, дипл. град. инж., проф. д-р Ванчо Ѓеоргиев, дипл. инж. геод., проф. д-р Милорад Јовановски, дипл. инж. геол., проф. д-р Соња Лепиткова, дипл. инж. геол. и доц. д-р Стевчо Митовски, дипл. град. инж.

Комисијата, по извршениот преглед на доставената докторска дисертација, на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација е заведена во архивата на Градежниот факултет со бр. 0801/759-1, од 19.9.2017 година. Проблематиката проучувана со дисертацијата е изложена во основниот текст на 259 страници. Во дисертацијата се содржани Резиме (три страници) на англиски и на македонски јазик и Користена литература, каде што се наведени 39 библиографски единици. Како дополнување на дисертацијата, дадени се три анекси: Анекс 1, за мониторинг локации за подземните водни тела кај аквиферите Берово–Пехчево, Делчево, Штип, Лакавица и Овче Поле, на 36 страници, Анекс 2, со топографски и хидрогеолошки карти за истражуваните аквифери на 20 страници и Анекс 3 со хидрогеолошки профили на бунари за предметните локации на 24 страници.

1. Предмет на истражувањето

Планирањето и проектирањето на хидротехничката инфраструктура се состои во две етапи. Во првата етапа (со која се потврдува функционалната сигурност на системот), или фаза на студии - се определуваат оптималните: физички параметри, конфигурација на системот и режим на користење на водите. Во втората етапа (со која се потврдува стабилноста на објектите), или фаза на идејни и основни проекти, се димензионираат хидротехничките конструкции, со чија изградба хидросистемот станува оперативен. Првата етапа има неспоредливо поголема стратешка тежина во процесот на планирањето, зашто има многу поголем интервал во просторот на донесување на одлуки. Во оваа фаза, водостопанската студија е составена од четири содржини: расположливи води, потреби за вода, постојна водостопанска структура и дефинирање на систем за прераспределба на природниот воден режим според потребите на водокорисниците. Првата содржина е најзначајна за квалитетот на водостопанското планирање, и се однесува на информацијата за расположливите води од квалитативен и квантитативен аспект.

Предметот на истражувањето во докторската дисертација се однесува на наведената содржина, односно за истражување и проценката на подземните води, како најзначаен дел од расположливите водни ресурси за подмирување на потребите на водокорисниците, кои во Р Македонија се недоволно истражени. Во доменот на водите, за секоја земја членка на Европската Унија (ЕУ), оваа проблематика се третира во Рамковната директива за води (РДВ), со која се воспоставува рамка за заштита на: површинските, подземните, прекуграничните и крајбрежните води. РДВ има многу цели, како што се: спречување и намалување на загадувањето, промовирање на одржлива потрошувачка на вода, заштита на животната средина, подобрување на водните екосистеми и ублажување на ефектите од поплави и суши. Имплементацијата на РДВ се врши преку планирање на речните сливови, што претставува шест-годишен процес на планирање, делување и ревизија, претставено со „План за управување со речен слив“ (ПУРС). ПУРС ги имаат следниве цели: (а) да се спречи намалувањето на квалитетот на површинските водни тела, да се подобри нивниот хемиски и еколошки статус, и да се намали загадувањето од испуштање и емисија на опасни супстанции, (б) да се спречи намалувањето на подземните водни тела, да се спречи загадувањето на подземните води, и да се обезбеди баланс помеѓу апстракцијата и надополнувањето на подземните води, и (в) зачувување на заштитените области.

Со цел да се обезбеди висок степен на функционална сигурност на водостопанските системи кои се потпираат на ползувањето на подземните води, неопходно е да се располага со што подоверлива база на влезни податоци за овој природен ресурс. Првиот чекор во оваа насока е изработка на методологија за континуиран мониторинг за статусот на подземните води. Во оваа методологија треба да бидат имплементирани сознанија од слични процедури во развиените земји, но поради амбиенталниот карактер на водните ресурси, неопходно е тие да се приспособат на конкретните услови во Република Македонија.

2. Содржина на дисертацијата

Во дисертацијата обработуваната проблематика е изложена во девет поглавја. Во првото поглавје, **1. Вовед**, даден е краток осврт на подземните води и важноста за нивното проучување. Тука е истакнато дека компонентите на Рамковната директива за води на ЕУ, кои се однесуваат на подземните води, опфаќаат неколку чекори за постигнување на добра состојба од количински и квалитативен аспект на истите.

Во второто поглавје, **2. Општо за подземните води**, даден е историјат на снабдување со вода на населението и користење на подземните води. Од наведениот преглед може да се констатира дека од најстарите времиња луѓето, во својата борба за опстанок и подобар живот, ги усовршувале методите за добивање на квалитетна вода. Луѓето ги користеле сите видови на вода, но за пиење најчесто користеле подземна вода или вода од извори. Истакнато е дека подземните води претставуваат најголем слатководен резервоар во светот. Тие заземаат повеќе од 97% од сите слатководни ресурси достапни на Земјата, со исклучок на глечерите и ледените санти. До неодамна, фокусот на подземните води бил насочен кон нивната употреба како вода за пиење (на пример, околу 75% од жителите на ЕУ за снабдување со вода зависат од подземните води). Подземните води, исто така, претставуваат важен ресурс за индустријата (за технолошка вода кај системите за ладење) и за земјоделството (за наводнување). Денес, сè поактуелна е вредноста на подземните води при заштитата на животната средина. Од овој аспект, подземните води претставуваат битна врска во хидролошкиот циклус, преку одржување на мочуришта и речните текови, дејствувајќи како ублажувач за време на сушни периоди. Во повеќето реки, повеќе од 50% од годишното протекување потекнува од подземните води, а во летниот период, во некои реки, повеќе од 90% од протекувањето потекнува од подземните води. Тука треба да се подвлече дека струењето на подземните е со мала брзина, па антропогените влијанија, за жал, можат да траат многу долго време. Така, контаминацијата од пред неколку децении, може да претставува закана за квалитетот на водите и денес, па дури и за неколку следни генерации. Искуството од санацијата на загадувањето во изминатите 20 години покажало дека преземените мерки, во повеќето случаи, не можат во целост да ги отстранат сите загадувачки супстанции, како и дека изворите на контаминирани материи, дури и ако делумно се отстранат, ќе продолжат да

претставуваат извор на емисија уште долг временски период. Затоа, првенствено фокусот треба да биде насочен кон спречување на загадувањето на подземните води. Во продолжение се дадени дефиниции и класификации за подземните води, со констатацијата дека подземната и надземната хидросфера сочинуваат неделива целина. Понатаму, даден е осврт за значајноста на хидрогеолошките истражувања и главните хидрогеолошки својства на карпите: влажност, капиларност, водопропустливост и изобилност. Тука подетално се опишани: елементите на подземната вода, вертикалниот распоред на подземните води, понирањето на водата и хранењето на издани.

Во следното поглавје, **3. Подземните води во европските директиви**, прво е даден преглед на моментната законска рамка со осврт на компонентите на Рамковната директива за води (РДВ) кои се однесуваат на подземните води. Подетално е опишана Директивата за подземни води (2006/118/ЕС) која воспоставува систем за стандардите за квалитетот на подземните води и воведува мерки за спречување или ограничување на влезот на загадувачки материји во подземните води. Директивата 80/68/ЕЕС, за заштита на подземните води од загадување предизвикано од одредени опасни супстанции, обезбеди рамка за заштита на подземните води пред Директивата 2006/118/ЕЗ и е укината во 2013 година. Систематизирани се законите наменети за заштита на подземните води од загадување и влошување, кои се дел од една поголема регулаторна рамка што датира од 1990 година. Потоа се дадени основните поставки на Директивата за подземни води (ДПВ), која претставува пропорционален и научно издржан одговор на барањата на РДВ, бидејќи се поврзува со проценка на хемиската состојба на подземните води, идентификација и промена на значајното непрекинато зголемување на концентрацијата на загадување. Понатаму е обработена заштитата на подземните води во Европа, што претставува Нова ДПВ, со која се постигнува консолидирање на регулаторната рамка на ЕУ. Опишани се целите и содржините на Плановите за управување со речен слив (ПУРС), кои треба да бидат имплементирани до 2021 година. Потоа се систематизирани: барањата на РДВ (каде што водите генерално се разликуваат како подземни и површински), Конвенцијата за води (на The United Nations Economic Commission for Europe - UNECE) и мониторингот на статусот на водите, со подетален осврт за подземните води. Подвлечено е дека Анексот VII од РДВ ја формулира Стратегијата за подземни води: (1) Мапирање на локациите и границите на подземни водни тела и (2) Статус на подземните води (хемиски и квантитативен). РДВ (2000/60/ЕС) ја поставува потребата од воспоставување на програми кои ги опфаќаат следниве параметри на подземни води: квантитативниот статус, хемискиот статус и проценката на значајните, долготрајни трендови на загадување предизвикани од активноста на човекот. Во претпоследната точка од ова поглавје е обработена директивата INSPIRE, која стапи во сила на 15 мај 2007 година, а целосната имплементација, која ќе се одвива во различни фази, треба да заврши до 2019 година. Со оваа директива 2007/2/ЕК на Европскиот парламент и Советот се воспоставува инфраструктура за просторни податоци во Европската заедница, како поддршка на политиките за животна средина и активностите кои можат да влијаат на животната средина. На крајот од третото поглавје е опишан ГИС референтен слој за аквифери како посебна количина на подземни води.

Во четвртото поглавје, **4. Меѓународни практики за безбедност и одржливо управување со подземните води**, во воведниот дел е истакнато дека количината на подземна вода на Земјата е приближно 100 пати поголема од количината на површинска свежа вода, што резултира кон сè поголема значајност на експлоатацијата на подземната вода. Подземната вода е помалку изложена на загадување во споредба со површинските води, квалитетот на водата е повисок и за неа е потребен помал третман. Меѓутоа, одржливото искористување на подземните води подразбира аквиферите, како извори на вода, да бидат заштитени, со цел да се овозможи надополнувањето на изданите да биде со чиста вода. Во истакнувањето на „Важноста на знаењето во управувањето со подземните води“ образложено е дека подземните води може многу ефикасно да се лоцираат со напредни авионски геофизички методи на мапирање, а одржливо управување со подземните води може да се постигне со примена на техники на моделирање и мониторинг системи. Клучниот чекор е веродостоен модел за подземни води, со кој ќе се заштитат изворите од прекумерна експлоатација, и ќе се обезбеди водните ресурси да бидат достапни за идните генерации. Во продолжение е опишана програмата за мапирање на подземните води во Данска и даден е краток преглед на стратегијата за заштита на подземните води на специфични локации. Стратешката програма за хидрогеолошки испитувања во Данска била почната во 1998 година. Целта била да се добие точна слика за изданите во однос на нивната локација, дистрибуција, проширување и меѓусебна врска и да се креираат мапи со идентификација на слабите точки на системот. Во контекст на овие насоки биле воспоставени заштитни зони специфични за секоја локација, со цел да се оневозможи контаминирање на подземната вода, предизвикано од урбаниот развој и земјоделските активности. Програмата за мапирање на подземни води во Данска е финансирана од оние што директно ја користат. Јавните и приватните корисници на вода плаќаат 0.04 евра за кубен метар на вода. Кога програмата ќе заврши, целосниот трошок би бил околу 250 милиони евра, со повеќе од 25% потрошени на геофизички истражувања. По однос на „Методи и алатки за мапирање на хидрогеолошките модели“, во Данска, геофизичките мерења се користат во склад со информациите од бушењето на изданите. Интензивна употреба на геофизичките методи, на голема територија, посебно авионските електромагнетни испитувања интегрирани заедно со бушењето, ги прават резултатите од мапирањето многу поточни и порелевантни. Системот SkyTEM, развиен во Данска, е признаен како еден од најдобрите авионски транзитни електромагнетни мерни системи во светот и само овој систем е развиен специфично за добивање на податоци со висок квалитет на хидрогеолошко мерење. За да се заокружи одржливата експлоатација на подземните води, покрај техничкиот дел, неопходен е и административен дел, па затоа во следната точка од ова поглавје, даден е осврт кон „Политики и администрација за подземните водни ресурси во Данска“. Понатаму, со цел да се истакнат „Придобивките од инвестирање во снабдување со подземни води“, појаснето е дека клучен аргумент за користење на подземни води - покрај очигледниот аргумент дека има недостаток од површинска вода - е дека подземните води се подобро заштитени од контаминација отколку површинските води. Експлоатацијата на подземните води подразбира „Избегнување на проблеми со подземните води“, кои се систематизирани како главни предизвици и како да бидат решени. Потоа е објаснето дека користењето на подземните води е во насока на развој на одржливи

и интегрирани системи. Имено, подземната вода е важен дел од хидролошкиот циклус. Подземната вода е меѓусебно поврзана со површинската вода и формираат еден ресурс. Според тоа, подземната и површинската вода треба да се управуваат заедно во речните сливови. Потврда за ефикасноста на системите за водните ресурси во Данска се фактите дека нивната вода од чешма е чиста како најдобра изворска вода, а водата во пристаништето во Копенхаген, е толку чиста што луѓето пливаат во него. Почнувајќи од еден истражувачки проект во 1996 година, институцијата за Геолошко истражување на Данска и Гренланд разви национален модел за водни ресурси (ДК-модел) со цел - подобра проценка на квантитативната состојба на подземните води пресметана на основа на интеракциите со површинските води и антропогените промени (како стратегиите за екстракција, користење на земјиштето и климатските промени).

Во следното поглавје, **5. Гранични вредности за подземни води**, е истакнато дека детална проценка на граничните вредности за подземните води се утврдува од страна на земјите членки на ЕУ. Заклучоците од извештајот од Европската комисија до Советот и до Европскиот парламент во согласност со член 3.7. од Директивата за подземни води 2006/118/ЕС (С(2010) 1096) потенцираа значителни разлики помеѓу утврдените гранични вредности кои се однесуваат на подземните води во Европа. Генералните препораки на граничните вредности за подземни води се дека РДВ и ДПВ бараат земјите членки да воспостават гранични вредности за подземните води за загадувачи и индикатори кои укажуваат на ризик за добриот статус на подземните води. Директивите обезбедуваат насоки, овозможуваат индикативен список на загадувачи и бараат од земјите членки да вклучат информации во нивните ПУРС поврзани со воспоставувањето на граничните вредности.

Во поглавјето, **6. Распространетост на подземните води во Република Македонија**, е образложено дека подземните води генерално се распространети во лежишта-издани формираны во две врсти на литолошки формации: неврзани квартарни и неогени литолошки формации, со карактеристична интергрануларна порозност и во карбонатно карпести маси со карстно пукнатинска порозност. Изданиите формираны во карпести маси со пукнатинска порозност се малку распространети и со мало значење за распределбата на водата. Најинтересни се изданиите формираны во алувијалните седименти на поголемите реки Вардар, Црна Река и Брегалница, кои се распространети во Полошката, Скопската, Гевгелиско-валандовската, Пелагониската, Кочанската и Струмичката неогенска депресија. Потоа е направен преглед на подземните води во одделните 14 водостопански подрачја: Полошко, Скопско, Треска, Пчиња, Среден Вардар, Горна Брегалница, Средна и Долна Брегалница, Пелагонија и Долна Црна Река, Долен Вардар, Дојран, Струмичко, Преспа, Охридско-струшко и Дебарско. По однос на истраженоста на подземните водни тела, истакнато е дека во моментот, испитувањата на подземните води не се систематски, се недоволни и неорганизираны. Како општи информации за подземните води, постои хидрогеолошка карта од 1977 година, но без соодветна дефинираност, па затоа таа треба да биде обновена. По однос на легислативата, подвлечено е дека заштитата на извориштата на подземни води во Република Македонија од загадување е регулирано со Правилникот за начинот на определување и одржување на заштитните зони околу изворите на водите за пиење (Службен весник на Р.М., бр.18 од 1983 година). Институционалната поставеност за

управување со подземните води е образложена преку преглед на администрацијата на водостопанските региони, дефинирање на заштитни зони за подземни води и опишување на постапката за користење на водите каде дозволата ја издава МЖСПП.

Во седмото поглавје, **7. Управување со речниот слив на реката Брегалница**, во воведниот дел е истакнато дека ова истражување е дел од ПУРС р. Брегалница, и е едно од првите комплетни мониторинг истражувања на подземни води во Р Македонија, каде што се применети европските директиви и соодветните меѓународни стандарди за испитуваните параметри и гранични вредности. Главната цел на проектот е одржливо управување со водните ресурси во речниот слив на Брегалница, а со тоа и унапредување на економскиот развој на регионот, стимулирање на индустријата, земјоделството и туризмот. Проектот е поделен на следните две компоненти: (1) ПУРС на Брегалница, кој опфаќа анализа на тековната и идната состојба на водните ресурси и побарувачката во регионот на Брегалница, утврдување на можни конфликти и утврдување на мерки за подобрување и (2) Мали инфраструктурни проекти за вода (МИП), кои опфаќаат воспоставување и раководење со инвестициски фонд за обезбедување финансиски средства за мали инфраструктурни проекти за вода, вклучително и поддршка на општините во речниот слив на Брегалница во планирањето, изработката на тендери, избор и спроведување на проектите. Понатаму е даден опис на сливот, со основни географски параметри, со територија од 4,307 km², геолошки и хидрогеолошки карактеристики, климатски показатели (аридна, умерено континентална), pluviографски податоци (со просечни врнежи од 506 мм во Кочани до 672 мм во Малешевијата), вегетација и фауна. Во сливот на реката Брегалница се идентификувани пет подземни водни тела. Тоа се посебни аквифери од алувијално или делувијално потекло, неконсолидирани и релативно плитки. Подлабоки делови од аквиферите се наоѓаат во алувијалните седименти и се користат како извори за водоснабдување на некои градови, како што се случајот со Кочани. Во продолжение се систематизирани карактеристиките на подземните водни тела: Берово-Пехчево, Делчево, Штип - Кочани, Лакавица, и Овче Поле. Моментно има две заштитни зони за вода за пиење во Брегалничкиот регион. Едната е на вештачкото езеро Ратеве кое се користи за водоснабдување на Берово, а другата се наоѓа на вештачкото езеро Кнежево и по течението на Злетовска река, сè до село Злетово. Водата од акумулацијата Кнежево и р. Злетовица моментално се користи за водоснабдување на Кратово, Пробиштип и Свети Николе. Следното точка дава преглед на постојната и новоспроведена рамка за мониторинг на подземните води и заштитените области. РДВ предвидува три типови мониторинг за различни периоди во текот на ПУРС: (1) Надзорен, (2) Оперативен и (3) Истражувачки. Почнувајќи од приближно 1950 година, па сè до 1990 година, Брегалничкиот регион располагал со целосна и функционална мрежа за мониторинг на подземните води. Набљудувани биле 80 бунари и пиезометри и постојат податоци за количината на подземната вода и податоци за водоносниот слој/аквиферот, но не и податоци за квалитетот на водата. Во последните 20 години, мрежата за мониторинг на подземните води е во постепено и значително пропаѓање. Денес, таа е застарена и целосно нефункционална. Од претходните 80 функционални точки за мониторинг, само 25 сè уште постојат и тие или не се употребливи или им треба сериозна реконструкција за повторно да

профункционираат. Во почетокот на 2014 година беше изработена програма за мониторинг на подземните води, каде беа утврдени 18 точки за надзорен и 33 точки за оперативен мониторинг. За потребите на истражувачкиот мониторинг предвидени беа 16 точки. Во Извештајот од мониторингот се презентирани резултатите од теренските истражувања и лабораториски испитувања за состојбата на подземните води во одредени аквифери, додека со лабораториски анализи се дефинирани главните квалитативни параметри на подземните води. Понатаму се подредени параметрите на мерните места - мониторинг локациите. Иницијалната делинеација на водните тела во сливот на Брегалница е направена според упатствата на РДВ, која укажува на постоење на 5 значајни подземни водни тела - аквифери или водоносници. Генералниот заклучок од добиените резултати од испитувањата (пролетна и летна кампања) на програмираните параметри е дека одредени анализи/споредувања, по однос на квантитативните и квалитативните параметри, укажуваат на сосема мали отстапувања во однос на двете мерења и тие генерално се во границите на дозволените квалитативни концентрации. По однос на статусот на подземните водни тела е констатирано дека постојната мониторинг мрежа на подземните води во Брегалничкиот регион е во незавидна состојба, зашто нема информации за нејзиниот квалитет. Затоа, беше спроведено проширување на опсегот на мониторинг на подземните води, а од резултатите се заклучува дека само едно подземно водно тело (Делчево) има добар хемиски статус. Главната причина за лош хемиски статус на останатите четири подземни водни тела е присуството на пестициди и фосфор. Еколошките цели за сливот на реката Брегалница се да се избегне влошувањето на статусот на нејзините водни тела и да се постигне добар статус или добар еколошки потенцијал за сите нејзини водни тела. Во согласност со РДВ на ЕУ, зацртано е фазно постигнување на еколошките цели за различните водни тела во сливот на реката Брегалница, со следните рокови: крајот на 2015 година, крајот на 2021 година и крајот на 2027 година. Фазното постигнување ќе се изврши врз основа на техничката изводливост на мерките, нивните трошоци и природните услови во однос на навременото подобрување на статусот кај различните водни тела. Информации за големината и карактеристиките на подземните водни тела во сливот на реката Брегалница се собрани од различни извори, и тоа: Агенција за катастар на недвижности на Македонија, хидрогеолошка карта на Македонија, геолошка карта на Македонија (од Државниот архив на Македонија и МЖСПП), и други национални и регионални институции. Дополнителни информации за статусот и мониторингот се добиени од УХМР на РМ, МЗШВ. Подвлечено е дека во моментот не постојат законски прогласени заштитени подрачја во сливот на река Брегалница. Во последната точка од ова поглавје за резултати од мониторингот на подземните водни тела, прво се објаснети критериумите за избор на локации на мониторинг точките, а потоа е даден преглед на мерните места. Второ, табеларно се подредени индикаторите за подземните водни тела. Понатаму, направен е преглед на резултатите од надзорен, оперативен и истражувачки мониторинг.

Во претпоследното поглавје, **8. Предлози и препораки за мониторингот на подземните води во Република Македонија**, прво се систематизирани референтни услови и гранични вредности за индикаторите на подземни води, кои се финализирани со предлог за индикаторите на подземните водни тела за одредување на добар и лош хемиски статус. Второ, даден е осврт за

институционализација, законски и административни процедури за управување со подземните води. Трето дадени се смерници за оптимизација на програмите за мониторинг на подземни води, со која треба да се одговори на следните прашања: (1) Која е целта на мониторинг програмата? (2) Колку мониторинг локации се потребни и каде? (3) Колку често и колку долго треба да се врши мониторингот? (4) Кои контаминиращки материи треба да бидат предмет на мониторинг? (5) Како треба да се земаат примероци? (6) Како да се оценат и презентираат податоците за да бидат разбирливи? И (7) Кои алатки да се употребат во реализација на мониторинг програмата? Четврто, дадени се препораки за проектирање на бунари за мониторинг на подземните води и скица за карактеристична конструкција на бунарите. Петто, прикажан е предлог ГИС и инвентори систем за менаџирање со техничка и инженерска документација и просторни податоци. Следејќи ги авторитативните пристапи за имплементација на системите со администрирање со просторни настани во трудот, ГИ системот концепциски е организиран како: 1. Интранет (интерна) ВЕБ-базирана ГИС -модули за поддршка и реализација на типизирани сервисни намери на самиот систем; 2. ВЕБ мап сервис/апликација за интерконеција со останати институции; 3. централна просторна база на податоци. И шесто, дадена е предлог техничка документација за мониторинг на подземните води во Р Македонија. Тука е подвлечено дека проблематиката со воспоставување на национална мониторинг-мрежа на подземни води во Р Македонија, како единствена база на податоци за квантитативен и квалитативен статус на овие води, се препорачува да биде предмет на стратешки документ во вид на Студија за подземни води, која треба да биде поддржана со соодветна програма и спецификација на истражни работи.

Во последното поглавје, **9. Заклучоци и насоки за понатамошно проучување**, прво се подредени основни цели на дисертацијата и резултатите од истражувањето, по кои може да се изведат следниве заклучоци: (1) законите наменети за заштита на подземните води од загадување и влошување се дел од една поголема регулаторна рамка, а концептот за заштита на подземните води е целосно интегриран во основните мерки на РДВ; (2) легислативата за подземните води во ЕУ се директно поврзани со РДВ и ДПВ и тие се дел од пакетот на мерки со кои треба да се постигне „добар статус на животната средина“; (3) интегрирано управување со водните ресурси е прифатена рамка за планирање со водите, кое промовира координиран развој и управување на водата, земјиштето и поврзани ресурси, со цел да се зголемат економските и социјалните придобивки, но без да се загрози одржливоста на виталните екосистеми; (4) со поврзување на моделот за подземни води на Данска, со националната база на податоци за екстракција на подземните води и хемиски анализи, се овозможува задоволителна проценка на квантитативниот и хемиски статус на подземните води, потребни за спроведување на РДВ; (5) со квантитативните мерења на подземните води во сливот на р. Брегалница, иако се однесуваат за период на зголемена експлоатација, може да се заклучи дека подземните водни тела претставуваат количински релативно стабилни резервоари на вода; (6) од квалитативниот мониторинг на подземната вода во сливот на р. Брегалница може да се види дека само едно подземно водно тело има добар хемиски статус, а тоа е подземното водно тело Делчево, додека останатите четири подземни водни тела имаат лош хемиски статус, а главната причина за оваа проценка е присуството на пестициди и фосфор. На крајот од ова

поглавје се стипулирани насоките за понатамошно проучување: (1) континуирано следење на статусот на подземни води во сливот на р. Брегалница, и тоа за надзорен, истражувачки и оперативен мониторинг; (2) дополнување на Националната стратегија за води со посебен осврт на мониторингот на подземните води; (3) изработка на методологија за мониторинг на подземни води, која би можела да служи за сите проекти, истражувања поврзани со оваа тема, како и за водокорисниците кои планираат изведба на бунари; (4) изработка на програма за Студија за подземни води на национално ниво; (5) изработка на хидрогеолошка карта на Р Македонија, и (6) дигитализација на податоците за подземни води со користење на ГИС-хардверски и софтверски решенија, согласно со европските директиви.

3. Придонес на докторската дисертација

Истражувањето во дисертацијата се однесува на перманентното набљудување на подземните води, од квантитативен и квалитативен аспект, чија моментна состојба во Р Македонија е незадоволителна. Со цел да се обезбеди висок степен на функционална сигурност на водостопанските системи кои се потпираат ползувањето на подземните води, неопходно е да се располага со подоверлива база на влезни податоци за овој природен ресурс. Првиот чекор во оваа насока е изработка на методологија за континуиран мониторинг за статусот на подземните води. Во оваа методологија треба да бидат имплементирани сознанија од слични процедури во развиените земји, но поради амбиенталниот карактер на водните ресурси, неопходно е тие да се приспособат на конкретните услови во Република Македонија.

Докторската дисертација има практичен и теоретски придонес во истражувањето на континуираниот мониторинг за статусот на подземните води. Практичниот придонес произлегува од подеталното истражување на подземните води во сливот на р. Брегалница и интерпретацијата на резултатите, каде што е констатирано дека: (а) со квантитативните мерења на подземните води е констатирано дека подземните водни тела претставуваат количински релативно стабилни резервоари на вода; (б) од квалитативниот мониторинг на подземната вода се констатира дека само едно подземно водно тело (Делчево) има добар хемиски статус. Најзначајниот научен придонес во дисертацијата е во доменот на утврдување на насоки за оптимизација на програмите за континуиран мониторинг на статусот на подземните води, кои треба да бидат имплементирани во методологија

за мониторинг на подземни води, која би се применила во изработка на Студија за подземни води за Р Македонија.

Независно од суштинскиот придонес на дисертацијата од технички аспект (практичен и научен) во насока на подобрена доверливост за расположливите подземни води, постои и формален или административен придонес. Имено, со истражувањето за легислативата и техничките параметри на континуираниот мониторинг на подземните води во дисертацијата, се придонесува кон воспоставување на мониторинг-мрежа за подземни води, што е задолжително според РДВ на ЕУ, за сите земји членки на ЕУ, но и за земјите кандидати за членство во ЕУ, каде што во моментот припаѓа Р Македонија.

ЗАКЛУЧОК

Докторската дисертација се занимава со многу значајна и недоволно истражена материја поврзана со континуираниот мониторинг за статусот на подземните води. Оваа проблематика е исклучително интересна, како од глобален научно истражувачки аспект, така и од практичен аспект за Република Македонија, каде што во идниот период се предвидува зголемено истражување на аквиферите и искористување на расположливите подземни води. Кандидатот м-р Драган Димитриевски, во првиот дел на дисертацијата, ги проучил и ги систематизирал основните хидрогеолошки параметри на подземните води и легислативата за подземните води во европските директиви, содржана во Рамковната директива за води на ЕУ. Потоа направил приказ на меѓународните практики за безбедно и одржливо управување со подземните води, со акцент на програмата за мапирање на подземните води во Данска. Првиот дел, всушност, претставува неопходна теориска база на знаење на кандидатот за спроведување на истражувањето и анализите во вториот дел на докторската дисертација. Во вториот дел, кандидатот ги систематизирал граничните вредности на подземните води за загадувачи и индикатори кои посочуваат на ризик за добриот статус на подземните води и направил преглед на распространетост на подземните води во Република Македонија. И во третиот дел, кандидатот направил квалитетна синтеза на резултатите добиени со квантитативен и квалитативен мониторинг на подземните води на аквифери во слив на р. Брегалница, како дел од Планот за управување со речен слив во тој регион. Овој дел, заедно со предлозите и препораките за мониторингот на подземните води во Република Македонија,

претставува практичен и научен дел од дисертацијата. Најзначајните практични заклучоци од истражувањето во рамките на дисертацијата се следниве: (а) со квантитативните мерења на подземните води во сливот на р. Брегалница, иако се однесуваат за период на зголемена експлоатација, може да се заклучи дека подземните водни тела претставуваат количински релативно стабилни резервоари на вода; (б) од квалитативниот мониторинг на подземната вода во сливот на р. Брегалница се констатира дека само едно подземно водно тело (Делчево) има добар хемиски статус, додека останатите четири подземни водни тела имаат лош хемиски статус, а главната причина за оваа проценка е присуството на пестициди и фосфор. Најзначајниот научен придонес во дисертацијата е во доменот на утврдување на насоки за оптимизација на програмите за континуиран мониторинг на статусот на подземните води, кои треба да бидат имплементирани при изработка на методологија за мониторинг на подземни води, која е основен предуслов за изработка на Студија за подземни води на национално ниво.

Врз основа на горенаведеното, можеме да констатираме дека докторската дисертација, изработена од кандидатот м-р Драган Димитриевски, ги исполнила предвидените цели и задачи и воедно презентирала резултати кои имаат научен и практичен придонес во истражувањето на подземните води во согласност со директивите на ЕУ, како и во нивното планирање и користење во Р Македонија.

Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, да ја усвои позитивната оценка на Рецензентската комисија на поднесената докторска дисертација со наслов „Прилог кон континуираниот мониторинг за статусот на подземните води“, изработена од кандидатот м-р Драган Димитриевски, и да ја спроведе натамошната постапка за нејзина одбрана.

Рецензенти

Проф. д-р Љупчо Петковски, Градежен факултет, УКИМ, Скопје, с.р.

Проф. д-р Ванчо Ѓеоргиев, Градежен факултет, УКИМ, Скопје, с.р.

Проф. д-р Милорад Јовановски, Градежен факултет, УКИМ, Скопје, с.р.

Доц. д-р Стевчо Митовски, Градежен факултет, УКИМ, Скопје, с.р.

Проф. д-р Соња Лепиткова, Факултет за природни и технички науки, УГД, Штип, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ МАГИСТЕРСКИ ТЕМИ НА ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Сања Карова, дипл.геод. инж.	„Генетички концепт за следење на статусите на недвижностите во 4Д и 2Д катастарски системи“	„Genetic concept for monitoring the real estate status in 4D and 2D cadastral systems“	Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев	02-2/90-165 од 01-11-2017

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Ема Стефанова	„Влијанието на социјалните медиуми врз индустријата за убавина“	„The impact of social media on the beauty industry“	проф.д-р Лидија Пулевска-Ивановска	02-2003/27 од 01.11.2017 година
2.	Зоран Томановски	„Управување со конфликтите во фамилијарните бизниси“	„Conflicts' management in family businesses“	проф. д-р. Кирил Постолов	02-2003/28 од 01.11.2017 година
3.	Ирена Маркова	„Мапа на текот на вредноста (VPM) како алатка за унапредување на процесите на работата“	„Value Stream Map (VSM) as a process improvement tool“	проф.д-р. Љубомир Дракулевски	02-2003/29 од 01.11.2017 година
4.	Маријана Стеваноска Чочевска	„Образовниот систем на Сојузна Република Германија и соработката со претпријатијата како репер за професионални и стручни човечки ресурси: студија на случај во автомобилската индустрија“	„The education system of the Federal Republic of Germany and the cooperation with the companies as a benchmark for professional and qualified human resources: Case study in the automotive industry“	проф. д-р. Стојан Дебарлиев	02-2003/30 од 01.11.2017 година

5.	Теодора Недановска	„Влијанието на системски значајните банки врз ефикасноста и конкурентноста на банкарскиот сектор во Република Македонија”	„The impact of systematically important banks on the efficiency and competitiveness of the banking sector in the Republic of Macedonia”	доц. д-р Елена Наумовска	02-2003/31 од 01.11.2017 година
6.	Анита Миовска	„Пазарот на недвижности и станбените кредити во Македонија”	„Real estate market and housing loans in the Republic of Macedonia”	проф. д-р Горан Петревски	02-2003/32 од 01.11.2017 година
7.	Мирјана Цветковска	„Анализа на функционирањето на приватните пензиски фондови во Република Македонија”	„Analysis of the private pension funds operations in the Republic of Macedonia”	проф. д-р Михаил Петковски	02-2003/33 од 01.11.2017 година

РЕФЕРАТ
**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-
 НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕДИЦИНА НА ТРУДОТ
 НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците “Нова Македонија” и “Коха” од 15.9.2017 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област МЕДИЦИНА НА ТРУДОТ, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-4826/84, донесена на 3.10.2017 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Јованка Карациска-Бислимовска, проф. д-р Елисавета Стикова и проф. д-р Моме Спасовски.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област МЕДИЦИНА НА ТРУДОТ, во предвидениот рок се пријави вонр. проф. д-р Јордан Минов.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот вонр. проф. д-р Јордан Минов е роден на 9.7.1960, во Скопје. Средно образование завршил во Скопје во 1977 година. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет во Скопје, на 23.2.1984 година. Дипломирал на 23.02.1984 година, со просечен успех 8,89.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1995/96 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет. Студиите ги завршил на 08.11.2001 година, со просечен успех 9,75. На 8.11.2001 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Некои ризик-фактори во настанокош на уролитиазата на подрачјето на Скопје*.

Докторска дисертација пријавил во 2003 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Влијание на специфичната професионална експозиција врз настанокош на бронхијалната астма кај работници во фармацевтската индустрија* ја одбрал на 12.12.2006 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Владимир Цветанов, проф. д-р Јованка Карациска-Бислимовска, проф. д-р Елисавета Стикова, проф. д-р Ангелко Ѓорчев и проф. д-р Дејан Докиќ. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област медицина на трудот (професионална пулмологија).

На 22.5.2008 година е избран во звањето доцент на Медицинскиот факултет во областа медицина на трудот.

Во моментот е вонреден професор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1050 од 15.3.2013 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 937 од 29.2.2008 и бр. 1050 од 15.3.2013 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од

последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет во Скопје, кандидатот д-р Јордан Минов изведува настава на трите циклуси студии на студиската програма Медицина на трудот за студенти по општа медицина и на тригодишните студии на високите школи за медицински сестри/техничари, физиотерапевти и логопеди. Исто така, учествува во наставата на вториот циклус студии на Машинскиот факултет при УКИМ насловени како Управување со системи за безбедност и здравје при работа.

Кандидатот бил ментор на 1 дипломски и на 9 специјалистички трудови. Моментално, тој е ментор на 6 специјализанти од областа медицина на трудот.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена/или одбрана на 7 дипломски, 20 специјалистички, 13 магистерски трудови и на 8 докторски дисертации.

Кандидатот е еден од автор на рецензиран учебник под наслов: *Медицина на тругош* (ур. Ј. Карадинска-Бислимовска, Скопје, 2012). Исто така, тој е еден од авторите на монографијата *Алериски болести во Р. Македонија* (ур. В. Цветанов, Скопје, 2006). Автор е на монографиите *Болести на белиите гробови и џлевраша поврзани со професионалната експозиција* (Скопје, 2009), *Сипромейтрија* (Скопје, 2010), *Smoking among Macedonian Workers* (Saarbrücken, 2013), *COPD and the Workplace* (New York, 2016), како и на поглавјето *Work-related Asthma* во Е-книгата *Asthma* (Dover, 2017).

Научноистражувачка дејност

Д-р Јордан Минов, како автор или коавтор, има објавено вкупно 201 научен труд од медицинската област. Од досега нерецензираните трудови (61 труд), 6 се објавени во меѓународни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 30 трудови во меѓународни научни списанија, 8 трудови во македонски научни списанија и останатите трудови во зборници од научни собири. Трудот “Карбоцистеин во амбулантскиот третман на егзацербациите на хроничниот бронхитис и хроничната опструктивна белодробна болест” (Ј. Минов, Ј. Карадинска-Бислимовска, С. Столески и Д. Мијакоски) е одбран за најдобар стручен и научен труд објавен во *Vox Medici* во 2015 година. Трудот “Respiratory symptoms, lung function impairment and chronic respiratory diseases among crop farmers: assessment by job exposure matrices” (С. Столески, Ј. Минов, Ј. Карадинска-Бислимовска и Д. Мијакоски) е одбран за најдобар објавен труд во октомврскиот број од 2016 година на *European Medical Journal* (EMJ). Трудот “Effect of occupational exposure to cotton dust on respiratory symptoms, atopic status and ventilatory function” (Х. Бабачиќ, Е. Кандиќ, А. Муртезани и А. Јовановска), изработен под негово менторство, е одбран за најдобар во сесијата усни презентации на Првиот меѓународен конгрес на студенти по медицина одржан во Сараево (Босна и Херцеговина) во 2015 година.

Д-р Јордан Минов бил учесник во неколку меѓународни научноистражувачки проекти. Во периодот 2004-2010 бил член на тимот од Институтот за медицина на трудот на Р Македонија како Колаборативен центар на Глобалната европска мрежа за алергија и астма (Global European Allergy and Asthma Network – GA²LEN), во рамките на која се изведени две меѓународни мултицентрични истражувања (GA²LEN Survey и Survey Follow up Study). Во периодот 2009-2014 бил член на тимот кој учествувал во меѓународниот мултицентричен проект: ORCAB Project (FP7-HEALTH) ID: 242084: Improving quality and safety in the hospital: The link between organizational culture, burnout, and quality of care. Од 2015 година е координатор на Центарот од Скопје во меѓународниот истражувачки проект “EMBARC: The European Bronchiectasis Registry”, во кој се вклучени центри од повеќе од 20 градови од Европа и од светот.

Кандидатот бил ментор на 3 магистерски и 2 докторски труда, а во моментот е ментор во изработката на уште една докторска дисертација.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Јордан Минов активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Институтот за медицина на трудот на Р Македонија, Скопје – Колаборативен центар на Светската здравствена организација (СЗО). Со оглед на своето образование (специјалист по интерна медицина и медицина на трудот и супспецијалист по пулмологија со алергологија) врши стручна дејност во областа на медицината на трудот и пулмологијата и е раководител на Одделот за физиологија на трудот.

Кандидатот д-р Јордан Минов остварил експертски активности како рецензент на повеќе научни трудови објавени во меѓународни и домашни списанија, како и на научните трудови кои што пишувани од докторантите од третиот циклус студии. Досега учествувал во изведувањето на 5 клинички студии во областа на медицинските науки. Член е на Европското респираторно здружение (European Respiratory Society - ERS) и Европската академија за алергологија и клиничка имунологија (European Academy of Allergy and Clinical Immunology - EAACI), како и на Македонското здружение за медицина на трудот и Македонското респираторно здружение.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Институтот за медицина на трудот на Р Македонија, Скопје – Колаборативен центар на СЗО, Медицинскиот факултет, Министерството за здравство на Р. Македонија, Министерството за труд и социјална политика на Р. Македонија, Канцеларијата на СЗО во Скопје, Лекарската комора на Македонија и др.

Бил член на 8 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање. Исто така, бил член на организациониот или програмскиот одбор на 5 меѓународни научно-стручни собири.

Кандидатот д-р Јордан Минов е член на Извршниот одбор на COST за Акцијата TD1206. Исто така, член е на уредувачките одбори на 6 меѓународни научни списанија од областа на медицинските науки.

Од 2011 година учествува на состаноците за елиминирање на болестите предизвикани од азбест организирани од Регионалната канцеларија на СЗО за Европа во Бон, Германија, како номиниран претставник од Р Македонија на министерот за здравство на Р Македонија. Член е на експертскиот тим од Институтот за медицина на трудот на Р Македонија, Скопје – Колаборативен центар на СЗО, кој за Министерството за здравство на Р Македонија ги подготви Националниот профил за азбест на Р Македонија и Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Р Македонија според препораките на Регионалната канцеларија на СЗО за Европа.

Кандидатот д-р Јордан Минов е член на експертскиот тим кој учествувал во изработката на Стратегијата за здравје и животна средина на Р Македонија 2020 година, подготвувана од Министерството за здравство на Р Македонија, во соработка со останатите надлежни институции.

Добитник е на Плакетата на Македонското лекарско друштво за значаен придонес во остварувањето на неговите цели во 2017 година. Исто така, по повод 70-годишниот јубилеј на Медицинскиот факултет при УКИМ во 2017 година добива Благодарница во знак на признание и благодарност за придонесот во развојот и работата на Медицинскиот факултет.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Јордан Минов доби позитивна оценка од анонимно спроведена анкета на студентите на Медицинскиот факултет (просечна оценка во 2012/2013 година 4,89 од максимална оценка 5; просечна оценка во периодот 2013/2016 година 9,31 од максимална оценка 10).

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР
ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Кандидат: Јордан Богољуб Минов

Институција: Медицински факултет, Скопје

Наставно-научна област: медицина на трудот

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава Прв циклус студии (1 час = 0,04 поени) Медицински факултет, Универзитет “Св. Кирил и Методиј” Скопје Медицина (медицина на трудот) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $14 + 21 + 18 + 15 = 68$ часа $68 \times 0,04 = 2,72$ Медицина – Изборен предмет (Професионални болести и болести во врска со работата: каде е границата?) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $4 \times 15 = 60$ часови $60 \times 0,04 = 2,4$ Физиотерапевти (редовни и вонредни)	31,86

2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $9 + 12 + 12 + 9 = 42$ часа $42 \times 0,04 = 1,68$ Дипломирани мед. сестри/мед. техничари (редовни и вонредни) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $5 + 5 + 5 + 7 = 22$ часа $22 \times 0,04 = 0,88$ Логопеди (редовни и вонредни) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $8 + 13 + 8 + 8 = 37$ часови $37 \times 0,04 = 1,48$ Прв циклус студии – вкупно 229 часови $229 \times 0,04 = 9,16$ Втор циклус студии (1 час = 0,05 поени) Специјализанти по медицина на трудот 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $18 + 17 + 29 = 64$ часови $64 \times 0,05 = 3,238$ Специјализанти од сите гранки – задолжителна теоретска настава 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $3 + 2 + 2 = 7$ $7 \times 0,05 = 0,35$ Последипломци по јавно здравство 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 Редовна настава	

$4 + 4 + 4 + 5 = 17$ часови $17 \times 0,05 = 0,85$ Изборен предмет – Болести во врска со работата – јавноздравствен проблем 2013/2014; 2014/2015; 2015/2016 $28 + 28 + 28 = 84$ часови $84 \times 0,05 = 4,2$ Последипломци по Управување со ситеми за безбедност и здравје при работа (УСБЗР) – Машински факултет, УКИМ, Скопје 1. Изборен предмет - Професионална токсикологија 2013/2014; 2014/2015; 2015/2016; 2016/2017 $30 + 30 + 30 + 30 = 120$ часови $120 \times 0,05 = 6$ 2. Изборен предмет - Психофизиологија на работата 2013/2014; 2014/2015; 2016/2017 $30 + 30 + 30 = 90$ часови $90 \times 0,05 = 4,5$ Втор циклус студии – вкупно 382 часови $382 \times 0,05 = 19,1$ Трет циклус студии (1 час = 0,06 поени) Докторски студии по јавно здравство 2016-2017 1. Изборен предмет - Професионални болести и болести во врска со работата – јавноздравствени аспекти 2. Изборен предмет - Респираторно здравје и аерополутанти од животната и работната средина $30 + 30 = 60$ часови	

	$60 \times 0,06 = 3,6$ Трет циклус студии вкупно 60 часови $60 \times 0,06 = 3,6$	
2	Настава во школи и работилници Учесник (1 поен) 1. Ј. Минов. Професионални труења со надразнувачки гасови. 10. Јубилеен симпозиум на Здружението на токсиколози при МЛД и Универзитетска клиника за токсикологија со меѓународно учество, 2013. 2. J. Minov. The relevance of Medical Research. Regional Respiratory Forum, 2013 3. Ј. Минов. Професионални малигни неоплазми. Семинар на тема Правилник за минималните барања за безбедност и здравје при работа на вработени од ризици поврзани со изложување на канцерогени, мутагени или супстанции токсични за репродуктивниот систем, 2013. 4. Ј. Минов. Национална програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест. Влијание на азбестот врз здравјето на луѓето, 2013. 5. Ј. Минов. Векторски инфективни болести. Светски ден на здравјето 2014. 6. Ј. Минов. Повреди при работа. Безбедност и здравје при работа – ефективно справување со несреќите, 2014. 7. Ј. Минов. Преваленција на ХБ и ХОББ – резултати од наши истражувања. Ј. Минов. Адхерентност кон терапијата за ХОББ. Моментална и идна пракса на третманот на пациентите со ХОББ во Р Македонија, 2014. 8. Ј. Минов. Менаџмент на егзацербации на ХОББ. Менаџмент на егзацербации на ХОББ, 2014. 9. Ј. Минов. Безбедност на храната – работници во производство, трговија и припремање храна. Светски ден на здравјето 2015: За безбедна храна, од нива до трпеза, 2015.	23

	10. Ј. Минов. Започнување на третман на стабилна ХОББ кај новодијагностицирани пациенти. Актуелности во третман на ХОББ, 2015. 11. Ј. Минов. Ефикасност и подносливост на азитромицинот во амбулантското лекување на егзацербациите на ХОББ. Третирање на респираторни инфекции и алергии – искуства од праксата, 2015. 12. Ј. Минов. Професионална изложеност на азбест и штетни ефекти на азбестот врз здравјето на изложените работници. Работилница за иницирање на изработка на Национална програма за елиминација на болести предизвикани од азбест во Република Македонија, 2015. 13. Ј. Минов. Фармаколошки третман на стабилна ХОББ. Airflusal Forspiro состанок, 2015. 14. Ј. Минов. Здравствени ризици при професионална изложеност на азбест. Обука на државните инспектори за труд од областа на безбедност и здравје при работа, 2015. 15. Ј. Минов. Мобинг на работното место. Влијанието на стресот и мобингот на работно место и улогата на институциите во одржување на системите за БЗР, 2015. 16. Ј. Минов. Професионални оштетувања предизвикани од вибрации. Анализа на ниво на бучава и вибрации во работната средина, 2016. 17. Ј. Минов. Здравствени ризици при професионална изложеност на нејонизирачко зрачење. Присутни ризици на работните места изложени на нејонизирачко зрачење, 2016. 18. Ј. Минов. Егзацербации на ХОББ. ABCD, 2016. 19. Ј. Минов. Превентабилни фактори на ризик за дијабетес мелитус тип 2 кај различни групи работници. Светски ден на здравјето 2016: Да го победиме дијабетот, 2016. 20. Ј. Минов. Здравствени ризици при професионална изложеност на оптичко зрачење. Симпозиум на тема Правилник за минимални барања за безбедност и здравје при работа на вработените од ризици поврзани со физички згенси – вештачко оптичко зрачење, 2016. 21. Ј. Минов. Мобинг и работно место. Работилница: Стрес и работа, 2016. 22. Ј. Минов. Респираторните алергиски болести како растечки глобален јавноздравствен проблем. Алергиски ринитис и астма, 2017.	

	23. Ј. Минов. Значењето на правилната употреба на инхалаторите за ефикасноста на третманот на ХОББ. ABCD, 2017. 23 x 1 = 23	
3	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика (0,06 поени) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 $(20 + 28 + 20 + 24) \times 0,06 = 5,52$	5,52
4	Консултации со студенти (0,002 поени) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 50 студенти во семестар x 8 x 0,002 =	0,8
5	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика (0,2 поени) 2013-2014; 2014-2015; 2015-2016; 2016-2017 10 студенти x 8 x 0,2 = 6	16
6	Ментор на специјалистичка работа (1 поен) 9 x 1 = 9	9
7	Ментор и едукатор на здравствена едукација (0,08 поени) Ментор на 6 специјализанти во периодот 2013-2017 1 час x 15 недели x 0,08 = 1,2 1 специјализант 8 семестри, 2 специјализанта 7 семестри, 1 специјализант 6 семестри, 1 специјализант 4 семестри и 1 специјализант 2 семестри	65,12

	34 семестри x 1,2 = 40,8 Едукатор на 13 специјализанти во периодот 2013-2017 (едукација на сите специјализанти - 152 недели) 2 часа неделно x 152 недели x 0,08 = 24,32 40,8 + 24,32 =	
8	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (0,5 поени) 8 x 0,5 = 4	4
9	Член на Комисија за оцена или одбрана на магистратура (0,3 поени) 8 x 0,3 = 2,4	2,4
10	Член на Комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа (0,2 поени) 18 x 0,2 = 3,6	3,6
11	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (0,1) 5 x 0,1 = 0,5	0,5
	Вкупно	161,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.	Назив на активноста:	Поени

број		
1	Ментор на докторска дисертација (3 поени) 1. Д-р Сашо Столески, м-р сци, “Влијание а професионалната експозиција врз појавата на астма и хронична опструктивна белодробна болест кај различни групи земјоделски работници”. 2. Искра Герасова, м-р сци, “Јавноздравствено значење на претпензискиот период во процесот на активно стареење”. 2 x 3 = 6	6
2	Ментор на магистерска работа (1 поен) 1. Д-р Александар Галев, “Сензитивност на протоколите за скрининг на туберкулоза кај работниците-мигранти од Кенија и Танзанија за Соединетите американски држави – јавно здравствено значење”. 1 x 1 = 1	1
3	Учесник во меѓународен научен проект (5 поени) 1. ORCAB Project (FP7-HEALTH) ID: 242084: Improving quality and safety in the hospital: The link between organizational culture, burnout, and quality of care (2009-2014) 2. Research Project “European Bronchiectasis Registry” (REC reference: 14/SS/1101; IRAS project ID: 165833) (2015-продолжува). 2 x 5 = 10	10
4	Монографија објавена во странство 1. Minov J. COPD and the Workplace. New York: Nova Science Publishers, Inc., 2016; 1-83. (ISBN: 978-1-63484-249-5)	12

	1 x 12 = 12	
5	Дел од монографија објавена во странство 1. Minov J. Work-Related Asthma. In: EBook Asthma (ISBN: 978-1-944685-11-9). Достапно на: www.smgebooks.com. 1 x 6 = 6	6
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (6 поени + и.ф.) 1. J. Karadzinska-Bislimovska, V. Basarovska, D. Mijakoski, J. Minov, S. Stoleski, N. Angeleska, A. Atanasovska. Linkage between workplace stressors and quality of care from health professionals' perspective – Macedonian experience. Brit J Health Psychol 2013; DOI:10.1111.bjhp.12040. (6 x 60%) + 2,850 = 6,450 2. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Exercise-related respiratory symptoms and exercise-induced bronchoconstriction in industrial bakers. Arch Environ Occup Health 2013; 68 (4): 235-242. (6 x 60%) + 0,750 = 4,350 3. Obaseki D, Potts J, Joos G, Baelum J, Hahtela T, Ahlström M, Matricardi P, Kramer U, Gjemarkaj M, Fokkens W, Makowska J, Todo-Bom A, Toren K, Janson C, Dahlen SE, Forsberg B, Jarvis D, Howarth P, Brozek G, Minov J, Bachert C, Burney P. The GALEN network of excellence. The relation of airway obstruction to asthma, chronic rhinosinusitis and age: results from a population survey of adults. Allergy. 2014 May 20. doi: 10.1111/all.12447. (6 x 60%) + 6,028 = 9,628 4. Makowska JS, Burney P, JarvisD, Keil T, Tomassen P, Bislimovska J, Brozek G, Bachert C, Baelum J, Bindselev-Jensen C, Bousquet J, Bousquet PJ, Kai-Håkon C, Dahlen SE, Dahlen B, Fokkens WJ, Forsberg B, Gjemarkaj M, Howarth P, Janson C, Kasper L, Kraemer U, Loureiro C, Lundback B, Minov J, Nizankowska-Mogilnicka E, Papadopoulos N, Sakellariou AG, Todo-Bom A, Toskala E, Zejda JE, Zuberbier T, Kowalski ML. Respiratory Hypersensitivity Reactions to NSAIDs in Europe: The	155,532

Global Allergy and Asthma Network (GA2LEN) Survey. Allergy 2016; doi: 10.1111/all.12941. $(6 \times 60\%) + 6,335 = 9,935$ 5. Acevski S, Minov J, Sterjev Z, Zareski R, Kapedanovska Nestorovska A, Suturkova Lj. Cost effectiveness analysis of antibiotic regimens used in outpatient treatment of exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease (COPD). Adv Pharmacoevidemiol Drug Saf 2016; 5: 5. $(6 \times 60\%) + 0,940 = 4,540$ 6. Mahler V, Aalto-Corte K, Alfonso J, Bakker JG, Bauer A, Bensefa-Colas L, Boman A, Bubas M, Bulat P, Chaloupka J, Constandt L, Danielsen TE, Darlenski R, Dugonik A, Ettler K, Gimenez-Arnau A, Goncalo M, Johansen JD, John SM, Kiec-Swierczynska M, Koch P, Kohanka V, Krecisz B, Larese Filon f, Ljubojevic S, Macan J, Marinovic B, Matura M, Mihatsch PW, Mijakoski D, Minov J, Pace J, Pesonen M, Ramada Rodilla JM, Rast H, Reljic V, Salavastru C, Schuster C, Schuttelaar ML, Simon D, Spiewak R, Jurakic Tonic R, Urbancek S, Valiukeviciene S, Weinert P, Wilkinson M, Uter W. Occupational Skin Diseases: actual state analysis of patient management pathways in 28 European countries. JEADV 2017; 31 (Suppl. 4): 12-30. $(6 \times 60\%) + 3,029 = 6,629$ $(6 \times 60\%) + \text{и.ф.} = 41.532$ 7. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Risteska-Kuc S, Stoleski S, Mijakoski D. Chronic Obstructive Pulmonary Disease in Never-Smoking Bricklayers. Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1857-5773.2013.0329. 8. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Stoleski S, Mijakoski D, Marsenic M, Risteska-Kuc S, Milkovska S. Pollen-fruit syndromes: a case with birch-apple-carrot association. Am J Immunol 2014; 10(2): 88-92. 9. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D. Chronic respiratory symptoms and lung function in a sample of agricultural workers in Skopje region. Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1857-5773.2014.0396. 10. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Tutkun E, Vasilevska K, Risteska-Kuc S, Stoleski S, Mijakoski D. Chronic obstructive pulmonary disease in never-smoking female workers exposed to cotton dust. Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1857-5773.2014.0386. 11. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Petrova T, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D, Risteska-Kuc S. Efficacy and tolerability of eight	

antimicrobial regimens in the outpatient treatment of exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease. Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1857.5773.2014.0429. 12. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D. Bronchial hyperresponsiveness in farmers: severity and work-relatedness. Maced J M Sci. http://dx.doi.org/10.3889/MJMS.1857.5773.2014.0436. 13. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D. Chronic respiratory symptoms and lung function in agricultural workers – influence of exposure duration and smoking. Maced J M Sci. http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.014. 14. Mijakoski D, Karadzinska-Bislimovska J, Basarovska V, Stoleski S, Minov J. Burnout and work demands predict reduced job satisfaction in health professionals working in a surgery clinic. OA Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.020. 15. Mijakoski D, Karadzinska-Bislimovska J, Basarovska V, Minov J, Stoleski S, Angeleska N, Atanasovska A. Work Demands-Burnout and Job Engagement-Job Satisfaction Relationships: Teamwork as a Mediator and Moderator. OA Maced J Med Sci http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.024. 16. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Risteska-Kuc S, Stoleski S, Mijakoski D. Distribution of sensitizer-induced occupational asthma in R. Macedonia in the period 2005-2014 by occupation. Glob J Allergy 2015; 1(1): 104. 17. 167. Minov J, Stoleski S. Chronic obstructive airways diseases: Where are we now? Open Respir Med J, 2015; 9 (1): 37-38. 18. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D. Chronic obstructive pulmonary disease in never-smoking dairy farmers. Open Respir Med J, 2015; 9 (1): 59-66. 19. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Assessment of the non-cystic bronchiectasis severity: the FACED score vs. the Bronchiectasis severity index. Open Respir Med J, 2015; 9 (1): 46-51. 20. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Course of COPD Assessment Test (CAT) scores during bacterial exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease treated in outpatient setting. Open Respir Med J, 2015; 9 (1): 39-45. 21. Agai-Demjaha T, Minov J, Stoleski S, Zafirova B. Stress causing factors among teachers in elementary schools and their relationship with	

demographic and job characteristics. OA Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.077. 22. Mijakoski D, Karadzinska-Bislimovska J, Basarovska V, Montgomery A, Panagoupoulou E, Stoleski S, Minov J. Burnout, Engagemnet, and Organizational Culture: Differences between Physicians and Nurses. OA Maced J Med Sci. http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.091. 23. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Tutkun E, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Chronic obstructive pulmonary disease in never-smoking male workers exposed to grain dust. TURJOEM 2015; 1(3): 9-21. 24. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Tutkun E, Stoleski S, Mijakoski D. Occupational exposure and co-occurrence of work-related skin and respiratory disorder in cleaner: a case report. SEE J Immunol 2016 Jan 08; 2016: 20006. http://dx.doi.org/10.389/seejim2016.20006. 25. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Tutkun E, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Clinical and functional outcomes of sensitizer-induced asthma in abkers and cotton workers after removal from exposure. Arch Pulmonol Respir Care 2016; 2(1): 001-006. 26. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Tutkun E, Vasilevska K, Risteska-Kuc S, Stoleski S, Mijakoski D. Chronic obstructive pulmonary disease in never-smoking welding workers. EMJ 2016; 1 (2): 65-70. 27. Mijakoski D, Karadzinska-Bislimovska J, Stoleski S, Minov J. Youth mental health in R. Macedonia. EPH 2016; 18 (3): 123-127. 28. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Chronic obstructive pulmonary disease and occupational exposures: epidemiological evidence from R. Macedonia. Arch Pulmonol Respir Care 2016; 2 (1): 032-036. 29. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D. Respiratory symptoms, lung function impairment, and chronic respiratory diseases among crop farmers: assessment by job exposure matrices. EMJ 2016; 4 (1): 72-80. 30. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Petrov T, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D. Inert cellulose powder in the treatment of seasonal allergic rhinitis. J Pulm Respir Med 2017; 7: 1. 31. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Vasilevska K, Stoleski S, Mijakoski D, Atanasovska A. Asthma-COPD Overlap Syndrome developed in herbal tea processor with senzitizer-induced asthma – a case report. Glob J Allergy 2017; 3 (1): 001-003. 32. Minov J, Stoleski S, Mijakoski D, Vasilevska K, Atanasovska A. Exacerbations in COPD patients with bronchiectasis. Med Sci 2017; 5, 7; doi: 3390/medsci/50200007.	

	33. Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Stoleski S, Mijakoski D, Atanasovska A. Occupational exposure and co-occurrence of work-related skin and respiratory allergic disorder in a washer-up: a case report. European Academy of Allergy and Clinical Immunology Congress 2017, 17-21 June 2017, Helsinki, Finland. 34. Jovanovska Janeva E, Gjorcev A, Kaeva B, Breskovska G, Goseva Z, Zdraveska M, Dimitrievska D, Arsovski Z, Pejkovska S, Minov J, Trajkov D, Genadieva Dimitrieva M, Zafirova B. Role and clinical significance of IL-33 in patients with asthma. <i>Mak Med Pregled</i> 2017; 71 (1): 50-55. 35. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D, Tutkun L. C-reactive protein concentrations among crop and daily farmers with stable chronic obstructive pulmonary disease. <i>OAMJMS</i> 2017. https://doi.org/10.3889/oamjms.2017.166. $(6 \times 60\%) \times 29 = 104,4$ 36. Bislimovska D, Petrovska S, Minov J. Respiratory symptoms and lung function in never-smoking male workers exposed to hardwood dust. <i>OA Maced J Med Sci</i>. http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2015.086. 37. Минов Ј, Караџинска-Бислимовска Ј, Ристовска Г. Здравствени ризици при изложеност на азбест во животната средина – преглед на литературата и состојба во Република Македонија. <i>Архиви на јавното здравје</i> 2016; 7 (1): 5-12. $(6 \times 80\%) \times 2 = 9,6$	
7	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно-популарно списание (2 поена) 1. Минов Ј, Караџинска-Бислимовска Ј, Василевска К, Столески С, Мијакоски Д. Ефикасност и подносливост на цефподоксимот во амбулантското лекување на хроничната опструктивна белодробна болест. <i>Vox Medici</i> 2014; 82: 304-309. 2. Минов Ј, Караџинска-Бислимовска Ј, Петрова Т, Столески С, Мијакоски Д. Ефикасност и подносливост на деслоратадинот во третманот на сезонскиот алергиски ринитис. <i>Vox Medici</i> 2014; 84: 345-349. 3. Минов Ј, Караџинска-Бислимовска Ј, Столески С, Мијакоски Д. Карбоцистеин во амбулантско лекување на егзацербациите на	11,8

	хроничниот бронхитис и хроничната опструктивна белодробна болест. Vox Medici 2015; 86: 387-391. 4. Ј. Караџинска-Бислимовска, Д. Мијакоски, А. Атанасовска, Л. Нелоска, Ј. Минов, С. Столески. Насилство на работното место кај докторите од Р. Македонија – актуелна состојба и идни чекори. Vox Medici 2015; 88: 12-17. 5. Караџинска-Бислимовска Ј, Минов Ј, Мијакоски Д, Столески С, Спасеновска М. Климатски промени, феноменот на тоplotни бранови и здравјето на работниците. Vox Medici 2016; 90: 428 – 432. $(5 \times 60\%) \times 2 = 6$ 6. Караџинска-Бислимовска Ј, Минов Ј. Болести предизвикани од азбест – глобален јавно-здравствен проблем. Прилог на Vox Medici Медицина на трудот 2016; 90: 5 – 7. $(1 \times 90\%) \times 2 = 1,8$ 7. Минов Ј. Карбоцистеинот во третманот на стабилна хронична опструктивна белодробна болест. Лекарски весник 2015; 65: 16. 8. Минов Ј. Хронична опструктивна белодробна болест и професионална изложеност. Прилог на Vox Medici Медицина на трудот 2016; 90: 14 – 16. $(2 \times 100\%) \times 2 = 4$	
8	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (3 поени) 1. Минов Ј, Караџинска-Бислимовска Ј. Развој на Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Р Македонија. Евродијалог 2016; 20: 171-183.	2,7

	$1 \times 3 \times 90\% = 2,7$	
9	Секциски предавања на научен/стручен собир (1 поен) 1. Ј. Минов. Професионални малигни неоплазми на белите дробови. Македонско здружение за медицина на трудот, “Актуелни предизвици и новини во медицината на трудот”, 2013. 2. Ј. Минов. Подготовка на Националната програма на Р Македонија за елиминација на болестите предизвикани од азбест. Македонско здружение за медицина на трудот – Едукативен состанок посветен на развој на Националната програма за елиминација на болестите предизвикани д азбест, 2013 3. Ј. Минов. Здравствени ризици при изложеност на азбест во животната средина. Македонско респираторно здружение, “Болести предизвикани од азбест”, 2013. 4. Ј. Минов. Професионални агенси во етиопатогенезата на хроничната опструктивна белодробна болест. Македонско здружение за медицина на трудот, “Хронична опструктивна белодробна болест и професионална експозиција”, 2014. 5. Ј. Минов. Професионални агенси во етиопатогенезата на ХОББ. Македонско респираторно здружение “Хронична опструктивна белодробна болест – можеме ли да направиме повеќе?”, 2014. 6. Ј. Минов. Dutch наспроти British хипотеза. Македонско респираторно здружение, “Синдром на препокривање на астма и ХОББ”, 2015. 7. Ј. Минов. ХОББ – Глобален јавноздравствен проблем. Македонско респираторно здружение “Во пресрет на светскиот ден на ХОББ – Живеј активно!”, 2015. 8. Ј. Минов. Медицински аспекти на болестите на локомоторниот систем поврзани со работата. Македонско здружение за медицина на трудот “Мускулоскелетни болести и работа”, 2015. 9. Ј. Минов. Професионална изложеност и коегистирање на кожни и респираторни алергиски болести. Македонско здружение за медицина на трудот “Професионални алергиски кожни болести”, 2016. $9 \times 1 = 9$	9

10	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (3 поени) 1. J. Минов. Професионални алергиски болести на горните и долните дишни патишта. Трет конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија; 16-18 октомври 2014, Скопје, Р. Македонија. 2. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, D. Mijakoski. Mobbing at the workplace. International Conference for Regional Collaboration OSH BONTON, Ohrid, R. Macedonia, 29-31 October 2015. 3. J. Минов. Синдром на препокривање на астмата и ХОББ. Трет конгрес на здружението на пневмофтизиолози на Република Македонија со меѓународно учество; Струга, 5-7 ноември 2015. 4. J. Minov. Chronic obstructive airway diseases and workplace exposures. 2nd International Congress of Forensic Toxicology. Industrial and Workplace Exposures. Ankara, Turkey, May 26th-30th, 2016. 5. J. Минов. Хронични незаразни болести и работничката популација во Р. Македонија. Книга на апстракти на Вториот македонски конгрес по медицина на трудот со меѓународно учество, Скопје, 12-14 октомври 2016. 6. J. Минов. Мобинг и работно место. Денови на превентивна медицина во Република Македонија, Охрид, Р Македонија, 3-5 ноември 2016. 7. J. Minov. Adverse respiratory effects related to occupational exposure to chlorine-based cleaning products. 3rd International Biocidal Congress, Antalya, Turkey, November 22-25, 2016. 8. J. Minov. Occupational lung diseases. International Occupational and Environmental Diseases Congress, Antalya, Turkey, March 27-29, 2017. 9. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska. Health risks related to occupational and environmental exposure to asbestos. 40th IMSC & South-European Summit, 12-15 May 2017, Skopje, R. Macedonia. 9 x 3 = 27	27
11	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (2 поена) 1. J. Минов, J. Караџинска-Бислимовска, С. Столески, Д. Мијакоски. Професионална изложеност на азбест – Национален профил на Р. Македонија. Меѓународна конференција “Безбедносен инженеринг	6

	во функција на подобрување на условите за работа”, 10-12 мај 2013, Охрид, Р Македонија. 2. J. Minov. National policy profile for asbestos-related diseases in R. Macedonia. Second SEWA “ Towards the elimination of asbestos-related diseases in South-East Europe”, Belgrade, Serbia, 19-20 June, 2013. 3. J. Minov. National Programme for elimination of asbestos-related diseases in R. Macedonia. National Workshop and 12th SEE Network Meeting on Asbestos-related Diseases (ARDs), 12 October 2016, Skopje, R. Macedonia. 3 x 2 = 6	
12	Учество на научен/стручен собир со реферат - постер (0,5 поени) 1. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, D. Mijakoski. Bronchial hyperresponsiveness in female workers exposed to cotton dust: effect of atopy and duration of exposure. EAACI-WAO Congress 2013, 22-26 June, Milan, Italy. 2. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, D. Mijakoski. Clinical characteristics, pulmonary function, and response to β_2-agonist: patients with asthma <i>vs.</i> patients with asthma/COPD overlap syndrome. European Respiratory Society Annual Congress 2013, 7-11 September, Barcelona, Spain. 3. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, K. Vasilevska, S. Risteska-Kuc, S. Stoleski, D. Mijakoski. Chronic obstructive pulmonary disease in never-smoking welders. ERS International Congress 2015, Amsterdam, Netherlands, 26-30 September 2015. 4. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, D. Mijakoski. Clinical and functional outcomes of sensitizer-induced occupational asthma in cleaners after removal from exposure. 4th Pneumo Update Europe, 9-10 June, 2017, Vienna, Austria. 5. J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, D. Mijakoski, A. Atanasovska. Occupational exposure and co-occurrence of work-related skin and respiratory allergic disorder in a washer-up: a case report. EEACI 2017 Congress, Helsinki, Finland, 17-21 June, 2017. 5 x 0,5 = 2,5	2,5
13	Апстракти објавени во зборник на конференција	6

	- меѓународна (1 поен) 1. S. Stoleski, J. Minov, J. Karadzinska-Bislimovska, D. Mijakoski, S. Risteska-Kuc. Respiratory symptoms, ventilatory function and bronchial responsiveness in workers exposed to cement dust. Book of Abstracts of the European Respiratory Society Annual Congress 2013, 7-11 September, Barcelona, Spain; p. 202s. 2. D. Mijakoski, J. Karadzinska-Bislimovska, S. Stoleski, J. Minov, M. Marsenic. Respiratory symptoms, lung function tests and sensitization to work-related allergens in female cleaners. Book of Abstracts of the European Respiratory Society Annual Congress 2013, 7-11 September, Barcelona, Spain; p. 201s. 3. A. Lazarevska-Davitkov, Z. Stojanovski, J. Minov. A comparison of the asthma severity and the asthma symptoms in subjects from two regions: region with high air pollution and region with low air pollution. Book of Abstracts of the European Respiratory Society Annual Congress 2013, 7-11 September, Barcelona, Spain; p.399s. 4. Stoleski S, Minov J, Karadzinska-Bislimovska J, Mijakoski D, Risteska-Kuc S. Respiratory symptoms and airway hyperresponsiveness in textile workers exposed to cotton dust. Abstract Book of the Third Congress of the Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology; 16-18 October 2014, Skopje, R. Macedonia; p.89. 5. Authors: Babacic H, Kandic E, Murtezani A, Jovanovska A. Mentor: Minov J. Effect of occupational exposure to cotton dust on respiratory symptoms, atopic status and ventilatory function. Abstract Book of the 1st International Medical Students Congress Sarajevo 2015 (SaMED 2015), Sarajevo, Bosna and Hercegovina, 29th January-1st February, 2015; pp. 22-23. 6. Zdraveska M, Dimitrievska D, Todevski D, Janeva E, Minov J. Incidence of respiratory symptoms and allergic diseases in adolescent smokers in Former Yugoslav Republic of Macedonia. Abstract Book of the 2nd ENSP Conference on Tobacco Control, Athens, Greece, May 24, 25 & 26, 2017; pp. 25-26. 6 x 1 = 6	
	Вкупно	290,532

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.	Назив на активност:	Поени

број		
1	Стручна монографија објавена во странство (8 поени) 1. Minov J. Smoking among Macedonian Workers. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2013; pp. 1-120. (ISBN: 978-3-659-47693-8) 1 x 12 = 12	12
2	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија (1 поен) Рецензент на седум пишани труда во рамките на докторските студии по медицина и јавно здравство во периодот 2014-2017 8 x 1 = 1	8
3	Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки (учесник – 1 поен) 1. HZC113782: A Clinical Outcomes Study to compare the effect of Fluticasone Furoate/Vilanterol Inhalation Powder 100/25 µg with placebo on Survival in Subjects with Moderate Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) and a history of increased risk for cardiovascular disease (2012 – 2015). 2. FLT3509: A Randomised, Double-blind, Double Dummy, Parallel Group Study Comparing Fluticasone Propionate / Formoterol Fumarate (Flutiform®) 250/10 µg and Flutiform® 125/5 µg Versus Formoterol Fumarate Dihydrate (Atimos®) 12 µg in Subjects With Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) (2014-2016). 2 x 1 = 2	2
Дејности од поширок интерес		
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание (1 поен)	6

	1. Open Pulmonology 2. Gavin Journal of Vaccines, Immunology and Immunopathology 3. South-East European Journal of Immunology 4. Open Assess Text 5. Global Journal of Allergy 6. The Turkish Journal of Occupational/Environmental Medicine and Safety 6 x 1 = 6	
2	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен-стручен собир (1 поен) 1. International Conference for Regional Collaboration OSH BON-TON, Ohrid, 29-31 October 2015 2. 2 nd International Congress of Forensic Toxicology, 26-30 May, 2016, Ankara, Turkey 3. Втор македонски конгрес за медицина на трудот со меѓународно учество, 12-14 октомври, 2016, Скопје 4. 3 rd International Biocidal Congress, 22-25 November 2016, Antalya, Turkey 5. International Occupational and Environmental Diseases Congress, 27-29 May 2017, Antalya, Turkey 5 x 1 = 5	5
3	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.) (член – 2 поена) 1. Член на Management Committee на COST – Action TD1206 1 x 2 = 2	2

4	Раководител на внатрешна организациона единица (3 поени) Раководител на Одделот за физиологија на трудот во Институтот за медицина на трудот на Р Македонија 1 x 3 = 3	3
5	Член на факултетска комисија (0,5 поени) 1. Наставно-научен совет 2. Кадровски одбор на Медицинскиот факултет (2016 – прод.) 3. Совет на студиска програма за трет циклус студии – докторски студии по медицина (2014-2016; 2016 – прод.) 4. Совет на студиска програма за трет циклус студии – докторски студии по јавно здравство (2014-2016; 2016 – прод.) 5. Одбор за јавно здравство (2014-2016) 6. Центар за кариера на Медицинскиот факултет (2014 – прод.) 7. Одбор за судскомедицински вештачења (2016 – прод.) 8. Поткомисија за самовалуација на студиска програма за трет циклус студии по јавно здравство 8 x 0,5 = 4	4
6	Учество во комисии и тела на државни и други органи (1 поен) 1. Член на Општинскиот одбор на Лекарската комора на Македонија – Чаир (2012-2014) 2. Член на Комисија за спроведување на стручниот испит на здравствените работници со високо образование (2012-2014; 2014-2016)	3

	3. Член на Комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа (2017 – прод.) $3 \times 1 = 3$	
7	Член на комисија за избор во звања (0,2 поена) $6 \times 0,2 = 1,2$	1,2
8	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл) (2 поена) 1. Подготовка на Стратегија за здравје и животна средина 2020 година $1 \times 2 = 2$	2
9	Национален координатор за одредена стручна област (3 поени) 1. Национален претставник на Р Македонија, номиниран од министерот за здравство на Р Македонија во активностите на Регионалната канцеларија на Светската здравствена организација за Европа за елиминирање на болестите предизвикани од азбест (2011 – прод.)	3
	Вкупно	51,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	161,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	290,532
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	51,2

Вкупно	503,532

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- Проф. д-р Јованка Карадинска-Бислимовска с.р.
- Проф. д-р Елисавета Стикова с.р.
- Проф. д-р Моме Спасовски с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Јордан Минов.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Јордан Минов поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во наставно-научната област медицина на трудот.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Јордан Минов да биде избран во звањето редовен професор во наставно-научната област медицина на трудот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- Проф. д-р Јованка Карадинска-Бислимовска с.р.
- Проф. д-р Елисавета Стикова с.р.
- Проф. д-р Моме Спасовски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕКСПРЕСИЈА НА СТРОМАЛНИ МАРКЕРИ И АНДРОГЕН РЕЦЕПТОР КАЈ БЕНИГНА ПРОСТАТИЧНА ХИПЕРПЛАЗИЈА И ПРОСТАТИЧЕН КАРЦИНОМ”, ОД

Д-Р ВАЊА ФИЛИПОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 3.10.2017 година, со Одлука бр. 0905 - 4826/3 од 3.10.2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот д-р Вања Филиповски со наслов „**Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином**”, во состав: проф. д-р Лилјана Спасевска, проф. д-р Весна Јаневска, проф. д-р Владимир Георгиев, проф. д-р Гордана Петрушевска и проф. д-р Милка Здравковска.

Комисијата ја прегледа и ја оцени докторската дисертација со наслов „**Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином**”, од кандидатот д-р Вања Филиповски и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Вања Филиповски, со наслов „**Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином**”, содржи 92 страници компјутерски обработен текст со 180 библиографски единици, меѓу нив научни трудови и книги. Трудот е структуриран во 9 глави, вклучувајќи ги воведот и заклучните согледувања и цитираната литература. Деловите се систематизирани со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во првиот сегмент од поднесокот насловен како **содржина**, рационално, систематично и последователно се набројани елементите кои се содржани во целосниот докторат.

Во првата глава – **воведот** соодветно се презентирани податоците за моменталните сознанија околу простатичниот карцином. Кандидатот започнува систематично со епидемиолошките податоци за морбидитетот и морталитетот од простатичниот карцином.

Понатаму кандидатот ги сублимира патохистолошките карактеристики на простатичниот карцином податоците за одредување на диференцираноста на туморот кои се користат во секојдневната практика. Следува сегмент во кој се обработува стадиумот на болеста или проширеноста на болеста преку одредување на големината на туморот и статусот на лимфните јазли при што се нудат адекватни референци од литературата. На крајот, кандидатот се осврнува на третиот важен прогностички фактор кај простатичниот карцином кој претставува одредување на серумското ниво на простата специфичниот антиген (PSA) и неговата корелација со прогнозата на болеста. Во продолжение, кандидатот се фокусира на разликите на простатичниот карцином во однос на другите типови карциноми. При тоа, кандидатот ги опишува уникатните карактеристики на простатичниот карцином во однос на морбидитетот и mortalитетот, при што укажува на честотата на карциномот и долготрајноста на болеста. Тој ги сублимира епидемиолошките податоци и се осврнува на можните терапевтски опции при третирање на простатичниот карцином. Се задржува на индивидуалниот терапевтски пристап при што ги зема в предвид возраста на пациентите и присуството на коморбидитети кај пациентите со простатичен карцином. На крајот од првиот дел на воведот, кандидатот навлегува во молекуларно ниво на проблематиката на простатичниот карцином при што ги презентира моменталните сознанија за етиологијата на простатичниот карцином, поткрепено со податоци од литературата.

Во вториот дел од воведот, кандидатот детално ги наведува моменталните сознанија во однос на настанокот на неоплазмите. Ја опишува теоријата на соматски мутаци која е прифетена од научниот свет како основа за карциногенезата. Притоа, укажува на сите проблеми со кои лабораториите во светот се соочуваат за потврда на оваа теорија. Со екстензивно реферирање на соодветната литература, кандидатот ги опишува и алтернативните теории кои ја модифицираат теоријата на соматски мутации. На крајот од овој сегмент, кандидатот ја покажува и улогата на стромалните клетки во развојот на простатичниот карцином при што го потенцира моменталното интензивно истражување на ова поле во светот.

Во третиот дел од воведот, кандидатот детално ја опишува стромата во ткивата. Ги наведува сите типови на стромални клетки и сите нивни карактеристики како нивниот ембрионален развој, антигена експресија и, конечно, нивна улога во нормални ткива и во простатичен карцином. Во понатамошниот текст, кандидатот се фокусира на развојот и диференцијацијата на стромалните клетки кој тесно е поврзан со експресијата на Androgen Receptor. На крајот, кандидатот ја покажува можната поврзаност на развојот на простатичниот карцином со промените кај стромалните клетки во локалната микросредна.

Во четвртиот дел од воведот, кандидатот детално ги опишува сознанијата за експресијата на Androgen Receptor кај стромалните клетки во развојот, функцијата и одржувањето на ткивна диференцијација кај простатичната жлезда, како и при појава на простатичен карцином.

Во последниот, петти дел од воведот, кандидатот ги презентира релевантните податоци за бенигната простатична хиперплазија (BPH). Кандидатот ја опишува етиопатогенезата на болеста, ги дава епидемиолошките податоци за возраста на пациентите и честотата на заболувањето и

промените кои се појавуваат во стромата на бенигната простатична хиперплазија и евентуалната поврзаност со простатичниот карцином.

Втората глава го објаснува **мотивот** за изработка на студијата, кој е јасен, концизен и кој произлегува од воведот. За мотив на изработка на студијата, кандидатот ја зема улогата на стромата во простатичната карциногенеза што во моментот претставува широко поле на интерес кај научноистражувачката јавност.

Третата глава ги објаснува **целите** на студијата кои се јасно дефинирани. Предмет на истражување е експресија на стромални маркери Vimentin, Actin и Desmin и Androgen Receptor кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином. Врз база на податоците за експресијата и нивна корелација со клиничко-патолошките параметри би се овозможило поточно утврдување на агресивност на туморот и би се овозможила селекција на пациенти кај кои постои потреба од модифицирана терапија и индивидуален пристап во планирањето на терапијата.

Основни цели на студијата се:

1. Да се одреди имунохистохемискиот профил на стромата кај бенигна простатична хиперплазија и кај простатичен карцином, и тоа:

а) да се направи корелација помеѓу стромата кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином, односно да се корелира интензитетот на пребојувањето на Trichrome Masson и интензитетот на сигналот на антителата Vimentin, α -smooth muscle Actin (α -SMA) и Desmin кај стромата на бенигна простатична хиперплазија и стромата на простатичен карцином;

б) да се утврди и да се квантифицира присуството на миофибробласти во стромата кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином;

в) да се направи корелација на промените во стромата кај простатичен карцином со клиничко патолошките параметри: возраст на пациентот, предоперативното серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA), локалната проширеност на болеста (Т категоријата), стадиумот на болеста и градусот на туморот.

2. Да се одреди Androgen Receptor експресијата кај епителните клетки и кај стромалните клетки на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином, и тоа:

а) да се утврди и да се квантифицира експресијата на Androgen Receptor кај стромалните и епителните клетки кај бенигната простатична хиперплазија и простатичен карцином;

б) да се направи корелација на експресијата на Androgen Receptor кај епителните клетки на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином;

в) да се направи корелација на експресијата на Androgen Receptor кај стромалните клетки на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином;

г) да се направи корелација на експресијата на Androgen Receptor кај стромалните и епителните клетки на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином со клиничко патолошките параметри: возраста на пациентот, предоперативното серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA), локалната проширеност на болеста (Т категоријата), стадиумот на болеста и градусот на туморот.

Четвртата глава се однесува на **материјал и методи** во кои кандидатот објаснува дека предмет на испитување се оперативни материјали од 70 пациенти со карцином на простата добиени со радикална простатектомија. Оперативните материјали се анализирани во Лабораторијата за хистопатологија и цитологија на клиничката болница Ацибадем/Систина. Анализираната група е унифицирана со тоа што кај сите пациенти е дијагностициран ацинарен тип на простатичен аденокарцином, кај сите е спроведена терапија - радикална простатектомија со лимфаденектомија и кај ниту еден од нив не се евидентирани метастатски депозити во доставените регионални лимфни јазли. Оттука произлегува дека сите пациенти вклучени во оваа студија се со категорија N0 и M0 и пациентите спаѓаат во патолошки стадиум I, II, III и IV соодветно на категоријата Т и Gleason-овиот скор. Од архивата на целосно вкалапеното простатично ткиво за потребите на оваа студија се одбрал по еден примерок на кој се наоѓало ткиво на простатичен карцином со околно ткиво од ВРН, односно се одбрал по еден примерок каде што има релативно подеднаква застапеност на зони на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином и посебно се анализирале подрачјата на бенигна простатична хиперплазија и подрачјата на простатичен карцином.

Како почетна стапка при анализа на стромата на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином и како помошна метода на следствената имунохистохемија се искористило хистохемиско боење Trichrome Masson, кое традиционално во патологијата се користи за разликување на мускулното од колагеното сврзано ткиво. Кај простатичните карциноми, стромата се анализирала на 5 последователни видни полиња, започнувајќи од поле со најинтензивна сина боја на големо зголемување (x 400). Интензитетот на пребојувањето со хистохемиското боење Trichrome Masson семиквантитативно се одредил на следниов начин: негативно пребојување 0, слабо сино пребојување 1, умерено сино пребојување 2 и јако сино пребојување 3. Стромата кај ВРН се анализирала на идентичен начин со почеток од најинтензивно црвено пребоено поле. Кандидатот посочил неколку референци каде што ова скорирање претходно се изведувало.

Следна стапка при анализа на стромата на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином била имунохистохемиска анализа на стромални маркери Vimentin, Desmin и алфа мазномускулен актин (α -SMA). Позитивен сигнал за стромалните маркери Vimentin, Desmin и α -SMA претставувало цитоплазматско пребојување на стромалните клетки. Со цел да се квантифицира интензитетот на пребојувањето на стромалните клетки кај бенигната простатична хиперплазија и

простатичниот карцином се одредил процентот на стромални клетки кои биле позитивни на боењето Vimentin, Desmin и α -SMA, а анализата се извела на 5 последователни полиња за секое антители на големо зголемување, започнувајќи од подрачјето на најинтензивен сигнал (x 400). Се направила скала за скорирање на фреквенција на позитивно пребоени клетки од 0 до 3: со 0 се означиле 0% позитивни стромални клетки, со 1 се означиле 1-33% позитивни стромални клетки, со 2 се означиле 34-66% позитивни стромални клетки и со 3 се означиле стромални клетки со позитивитет над 67%. Се одредил и интензитетот на сигналот од 0 до 3: со 0 се означило непостоење на сигнал, со 1 се означил видлив сигнал на големо зголемување (x 400), со 2 се означил видлив сигнал на средно зголемување (x 100) и со 3 се означил видлив сигнал на мало зголемување (x 40). Потоа се помножил процентот на позитивни клетки и интензитетот на сигналот при што се добил индекс на пребојување: 0 = нема сигнал, 1 - 2 = низок индекс на пребојување, 3 - 4 = умерен индекс на пребојување и 6 - 9 = висок индекс на пребојување. Кандидатот посочил неколку референци каде што ова скорирање претходно се изведувало.

Последна стапка во анализата претставувала анализа на експресија на Androgen Receptor кај епителните и стромалните клетки на бенигната простатична хиперплазија и простатичниот карцином. Позитивен сигнал за Androgen Receptor претставувал нуклеарно пребојување. Примероците обоени за Androgen Receptor се набљудувале на мало зголемување (x 40) за да се најде подрачје на најинтензивен сигнал. Потоа на големо зголемување (x 400) во подрачјето на најинтензивен сигнал се броеле најмалку 100 епителни и 100 околни стромални клетки. Бројот на позитивни јадра се прикажал како процент од вкупниот број на изброени јадра. Интензитетот на сигналот бил субјективно градуиран на скала од 0 до 3, каде што 0 = нема сигнал, 1 = слаб сигнал, 2 = умерен сигнал и 3 = јак сигнал. Дополнително се конструирал хистолошки скор (H-SCORE) кој ги мери и интензитетот и дистрибуцијата на пребојувањето користејќи формула. Формулата е користена на следниов начин: $[3 \text{ (силен сигнал)}] \times [\text{процент на клетки со јак сигнал}] + [2 \text{ (умерен сигнал)} \times \text{процент на клетки со умерен сигнал}] + [1 \text{ (слаб сигнал)} \times \text{процент на клетки со слаб сигнал}]$. При тоа се добива збир во опсег од 0 до 300, кога збирот е 0 ако нема обоени клетки и збирот е 300 кога сите клетки (100%) се обоени и покажуваат силен интензитет на сигналот. Кандидатот посочил неколку референци каде што ова скорирање претходно се изведувало.

Понатаму кандидатот ги наведува клиничко-патолошките параметри кои се користеле во оваа студија: возраст на испитаниците, Gleason-овит градус, T-категијата како аналогичност на стадиумот на болеста, односно локалната проширеност на болеста или присуството и отсуството на екстрапростатична екстензија на простатичниот карцином и предоперативното серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA). Возраста на испитаниците била стратифицирана во возрастни групи под 60 - годишна возраст, од 60 до 65 годишна возраст, од 65 до 70 годишна возраст и над 70 - годишна возраст. Gleason-овиот градус бил стратифициран во 3 групи: добро диференцирани простатични карциноми (G1) во кои Gleason-овиот скор изнесуваше 2 - 6 (Gleason score 2 - 6), умерено диференцирани простатични карциноми (G2) во кои Gleason-овиот скор изнесуваше 7 (Gleason score 7) и лошо диференцирани простатични карциноми (G3) во кои Gleason-овиот скор изнесувал 8 - 10 (Gleason score 8 - 10). Gleason-овиот градус беше дополнително стратифициран во 5 групи: Gleason grade group 1 (Gleason score 3+3), Gleason grade group 2 (Gleason score 3+4), Gleason

grade group 3 (Gleason score 4+3), Gleason grade group 4 (Gleason score 4+4) и Gleason grade group 5 (Gleason score 4+5; 5+4; 5+5) Т категоријата била одредена според pTNM категоризацијата на простатичниот карцином (AJCC 2010) што одредува големина на тумор или локална проширеност на простатичниот карцином. pT категоријата вклучува неколку групи како: pT2a категорија – карцином локализиран на ниво на простатата во еден лобус од простатата во под 50% од волуменот на лобусот. pT2b категоријата – карцином локализиран на ниво на простатата во еден лобус на простатата во над 50% од волуменот на лобусот. pT2c категоријата - карцином локализиран на ниво на простатата во двата лобуса од простатата. pT3a категорија – карцином кој покажува екстрапростатична екстензија со пробив на простатичната капсула. pT3b категорија - карцином кој покажува екстрапростатична екстензија со инфилтрација во семиналните везикули. Предоперативното серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA) бил од историјата на болеста преземен клинички податок по направена рутинска биохемиска анализа пред изведување на хируршката операција, односно радикална простатектомија изразено во нанограми на милилитар (ng/mL). Вредностите на PSA биле стратифицирани во четири групи и тоа: вредности од 0 до 4 ng/mL, вредности од 4 до 10 ng/mL, вредности од 10 до 20 ng/mL и вредности над 20 ng/mL. Овие клиничко патолошки параметри биле корелирани со податоците од претходните анализи односно со интензитетот на пребојувањето во стромата на бенигната простатична хиперплазија и стромата на простатичниот карцином со хистохемиското боене Trichrom Masson, со индексот на пребојувањето во стромата на бенигната простатична хиперплазија и стромата на простатичниот карцином, добиен од анализата на експресијата на стромалните маркери: Vimentin, Desmin и α - smooth muscle Actin (α -SMA) и со хистолошкиот скор во епителот и стромата на бенигната простатична хиперплазија и епителот и стромата на простатичниот карцином добиен од анализата на експресијата на Androgen Receptor (AR).

Петтата глава се однесува на **статистичка анализа** на податоците. За статистичка анализа на добиените резултати се направила база во програмот SPSS for Windows 17,0 и се користеле следниве статистички методи:

1. дескриптивна статистика, односно мерки за централна тенденција (просек, медијана) за опишување на квантитативните податоци, апсолутни и релативни броеви за квалитативните податоци;
2. за тестирање на значајноста на разликите меѓу анализираните параметри, се користеле параметарски и непараметарски методи за зависни примероци (Chi-square test, Student-ов t test, Wilcoxon matched test, Analysis of Variance, Kruskal-Wallis ANOVA);
3. за одредување на корелацијата меѓу одредени параметри, се користеле непараметарски и параметарски методи (Spearman-ов коефициент на ранг корелација, Pearson-ов коефициент на корелација).

За статистички сигнификантни се земаа вредностите на $p < 0,05$, а за високо сигнификантни се земаа вредностите на $p < 0,01$.

Шестата глава се однесува на **резултатите** од студијата. Резултатите се прикажани во 4 компактни целини. Во првиот дел е дадена дескриптивна анализа на клиничко-патолошките параметри (возраст, стадиум на болеста, Gleason-ов скор и предоперативно серумско ниво на простата специфичниот антиген – PSA) за целата испитувана серија пациенти со јасно прикажани табели и графикони и добиени вредности од испитувањата. Во вториот дел, детално се прикажани резултатите од испитувањето со специјалното хистохемиско боење Trichrome Masson преку употреба на фотографски слики од микроскопска анализа и табели. Во третиот дел кандидатот систематично ги презентира резултатите од експресијата на стромалните маркери Vimentin, Desmin и α -smooth muscle Actin (α -SMA). Во почеток прикажува фотографски слики од микроскопска анализа од експресијата на сите 3 маркери во подрачја на бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином. Понатаму, кандидатот дава податоци од резултатите за секое антитело посебно. Во продолжение, кандидатот ги дава резултатите од меѓусебната корелација на Trichrome Masson, Vimentin, Desmin и α -smooth muscle Actin (α -SMA), како и корелацијата на овие анализирани параметри со клиничко-патолошките параметри: стадиум на болест, Gleason-ов градус и преоперативно серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA). Притоа, кандидатот прикажува табели и графици за сите добиени резултати. Во последниот, четврти дел, кандидатот детално ги дава и резултатите од експресијата на Androgen Receptor во епителните и стромалните клетки на бенигната простатична хиперплазија и простатичниот карцином. На ист начин како и претходните анализирани параметри, најпрво се прикажани фотографски слики од микроскопската анализа, па потоа табеларно се покажани резултатите од дескриптивната анализа. Следат графички прикази на корелација на сите анализирани параметри. На крајот, преку табели и графици, даден е детален приказ на корелација на експресијата на Androgen Receptor со другите клиничко-патолошки параметри стадиум на болест, Gleason-ов градус и преоперативно серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA).

Седмата глава се однесува на **дискусијата**. Оваа глава е систематично поделена во шест наслови. Во првото поглавје авторот дава детални податоци од литературата за прогностичните фактори кај простатичниот карцином при што јасно се гледа важноста на испитуваните параметри како стадиумот на болеста, Gleason-овиот скор и експресијата на Androgen Receptor. Во второто поглавје авторот детално и систематично го обработува најважниот клиничко-патолошки параметар – Gleason-овит градус, при што покажува податоци за историјатот и развојот на овој градуирачки систем и неговата импликација во утврдување на прогнозата на простатичниот карцином а ги покажува и бројните модификации кои овој градуирачки систем ги претрпел. Во третото поглавје, на идентичен начин, авторот детално го опишува вториот најважен клиничко-патолошки параметар – стадиумот на болеста. Во четвртото поглавје, кандидатот, во детали поткрепени со бројни референци, го опишува третманот на простатичниот карцином. Во ова поглавје, тој наведува опции за третман во сите стадиуми на болеста кои се користат во моментот, како и можни нови терапевтски пристапи со особен осврт кон хормоналната терапија со андрогена блокада. Петтото поглавје, систематично и во детали ги опишува моменталните сознанија за

улогата на стромата во простатичната карциногенеза. Поткрепено со многу податоци од литературата, кандидатот ја опишува модификацијата на стромата и опишува бројни истражувања на ова поле а на крајот ги споредува резултатите од дел од овие истражување со добиените резултати од оваа студија. Последното шесто поглавје детално и систематично ги покажува литературните податоци од експресијата на Androgen Receptor. Ја опишува улогата на Androgen Receptor во епителот и во стромата во простатичниот развој и во одржување на простатичната хомеостаза, а понатаму ги опишува промените кои настануваат кај Androgen Receptor во патолошки состојби како простатичен карцином. Понатаму, кандидатот соопштува резултати од бројни истражувања на полето на експресија на Androgen Receptor посебно во епителниот и посебно во стромалниот компартман кај простатичниот карцином за на крај да направи споредба на овие резултати со резултатите добиени од оваа студија.

Во осмата глава, врз основа на добиените резултати, кандидатот ги наведува следниве **заклучоци:**

1. Реактивната карцином асоцирана строма покажува квалитативни и квантитативни разлики во однос на стромата кај бенигната простатична хиперплазија
2. Во карцином асоцираната строма се појавуваат миофибробласти или карцином асоцирани фибробласти кои коекспресираат Vimentin и α -smooth muscle actin и го губат сигналот за Desmin за разлика од стромата кај бенигната простатична хиперплазија која коекспресира α -smooth muscle actin и Desmin и не експресира Vimentin.
3. Количината на реактивна строма и степенот на диферецираност на стромата корелираат со градусот, T - категоријата и стадиумот на болеста
4. Поради тоа скорирање на стромалната компонента на простатичниот карцином може да претставува дополнителна алатка за одредување на агресивност на карциномот.
5. Експресијата на Androgen Receptor во епителот на простатичниот карцином е сигнификантно пониска споредено со експресијата на Androgen Receptor во епителот на бенигна простатична хиперплазија.
6. Експресијата на Androgen Receptor во стромата на простатичен карцином е сигнификантно пониска споредено со експресијата на Androgen Receptor во стромата на бенигна простатична хиперплазија.
7. Експресија на Androgen Receptor во епителот на простатичниот карцином е сигнификантно повисока споредено со експресијата на Androgen Receptor во стромата на простатичниот карцином со наод на позитивна сигнификантна корелација.
8. Експресијата на Androgen Receptor во епителот на бенигната простатична хиперплазија е повисока споредено со експресијата на Androgen Receptor во стромата на бенигна простатична хиперплазија без наод на сигнификантна корелација.
9. Експресијата на Androgen Receptor во стромалните клетки на простатичниот карцином позитивно сигнификантно корелира со експресијата во стромалните клетки на BPH.
10. Експресијата на Androgen Receptor во стромата на простатичниот карцином сигнификантно корелира со Gleason-овиот градус на туморот, односно постои сигнификантен пад во експресијата на Androgen Receptor кај полошо диференцираните тумори, додека експресијата на Androgen Receptor не корелира со серумското преоперативно ниво на PSA и со возраста.

11. Експресијата на Androgen Receptor во епителот на простатичниот карцином не корелира сигнификантно со Gleason-овиот градус, серумското преоперативно ниво на PSA и со возраста на испитениците
12. Интензитетот на пребојувањето со хистохемиското боење Trichrome Masson и индексот на пребојување со имунохистохемиските боења со антителата Vimentin и Desmin може да се користат како градуирачки систем на стромата како дополнителен градуирачки систем на веќе етаблираниот Gleason-ов градуирачки систем кој ја анализира епителната компонента на карциномот.
13. Употребата на стромални маркери и Androgen Receptor експресијата може да има и клинички импликации со цел разграничување на клинички индолентни од клинички агресивни карциноми кои имаат идентичен Gleason-ов градус, со што притоа ќе може адекватно да се модулираат терапевтските стратегии кај секој поединечен случај на простатичен карцином.
14. Хистолошкиот скор за Androgen Receptor експресија во стромата на простатични карциноми може да се користи како дополнителен градуирачки систем како дополнителен градуирачки систем на веќе етаблираниот Gleason-ов градуирачки систем кој ја анализира епителната компонента на карциномот.
15. Употребата на стромални маркери и Androgen Receptor експресијата може да има и клинички импликации со цел:
 - А) утврдување на локализирана болест или локално напредната болест,
 - Б) утврдување на агресивност на неоплазмата и разграничување помеѓу хормон сензитивна и хормон резистентна неоплазма,
 - В) а во иднина можно е утврдување на нови онколошки терапевтски модалитети кои ќе ја таргетираат стромалната компонента на туморот.
16. Теоријата на соматски мутации која е цврсто етаблирана како теорија за развој на неоплазија е доведена во прашање. Карциномот на простата не може да се гледа единствено како тумор на епителните клетки бидејќи во иницијацијата и прогресијата на неоплазмата неопходно е учество на стромалните клетки кои го диригираат целиот процес на простатична карциногенеза.
17. Анализата на стромалната компонента во иднина ќе стане неодвоен дел од анализата на епителната компонента на простатичниот карцином при што се работи на утврдување на скорирачки системи за стромалната компонента на туморот кои ќе се надоврзат на веќе етаблираниот Gleason-ов скорирачки систем кој ја анализира само епителната компонента на туморот.

Во деветтата глава, цитираната литература во која се содржани 180 референци е правилно нумерирана и цитирана и таа ги опфаќа последните објавени податоци од оваа област.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во оваа докторска дисертација претставува улогата на стромата во простатичната карциногенеза и корелација на стромалните промени со клиничко-патолошките параметри, со цел утврдување на нови дијагностички и терапевтски импликации.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Во минатото екстензивно се испитувала епителната компонента на простатичниот карцином како водечки компартман во развојот на карциномот. Во последните 10 години во светот интензивно се испитува стромалната компонента на простатичниот карцином со оглед на големата улога која во последните години се открива дека ја има стромата во појавата и развојот на простатичниот карцином.

Краток опис на применетите методи

Во оваа ретроспективна студија беа вклучени 70 пациенти. Во студијата детално е опишана процедурата на хистохемиското боење Trichrome Masson и имунохистохемиската анализа на стромалните маркери Vimentin, Desmin, α -smooth muscle Actin (α -SMA) и Androgen Receptor. Тие се корелирани меѓусебно и дополнително се корелирани со клиничко-патолошките параметри како возраста, Gleason-овиот градус, стадиумот на болеста и предоперативното серумско ниво на простата специфичниот антиген (PSA).

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати покажаа дека постојат квалитативни и квантитативни разлики кај стромата помеѓу бенигната простатична хиперплазија и простатичниот карцином. Карцином асоцираната строма коекспресира Vimentin и α -SMA и го губи сигналот за Desmin. Постои корелација помеѓу промените во стромата и Gleason-овиот градус и стадиумот на болеста. Експресијата на Androgen Receptor во епителот и стромата на простатичниот карцином е сигнификантно пониска од експресијата во бенигната простатична хиперплазија. Експресијата на Androgen Receptor во епителот на простатичниот карцином е сигнификантно повисока споредено со експресијата во стромата на простатичниот карцином. Постои сигнификантна корелација на експресијата на Androgen Receptor со Gleason-овиот градус на туморот.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Согласно со комплетно приложената документација, деталната анализа на докторската дисертација, актуелноста на темата, како и досегашната стручна и научна работа на кандидатот, Комисијата смета дека докторската дисертација со наслов „Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином“, од кандидатот д-р Вања Филиповски, според актуелноста, зацртаните цели, прикажаниот материјал и методологија, статистичката обработка и добиените резултати кои се адекватно обработени и презентирани во корелација со литературата, целосно ги задоволува правилата и критериумите на квалитетна докторска дисертација. Истражувањето е спроведено во согласност со Хелсиншката декларација, што е потврдено со доставеното решение за согласност од Етичката комисија за истражување на луѓе на Медицинскиот факултет при УКИМ. Според тоа, Комисијата позитивно го оценува приложениот труд како докторска дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да го прифати и да донесе одлука за завршување на процедурата за негова одбрана.

ИСПОЛНЕТОСТИ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот руд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автори: Filipovski V, Kubelka-Sabit K, Jasar Dz, Dimitrov G, Janevska V. “Reactive stroma in prostatic carcinoma and correlation with tumor grade and tumor stage” Мак Мед Преглед 2017; 71(2): 123-127.
- [2]. Автори: Filipovski V, Kubelka-Sabit K, Jasar Dz, Janevska V. “Androgen Receptor expression in Epithelial and Stromal Cells of Prostatic Carcinoma and Benign Prostatic Hyperplasia” Open Access Maced J Med Sci. 2017 Aug 15; 5(5): 608-612.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: употреба на стромални маркери и Androgen Receptor експресијата при дијагностиката на простатични карциноми која може да има клинички импликации со цел разграничување на клинички индолентн и клинички агресивни простатични карциноми кои имаат идентичен Gleason-ов градус, со што притоа ќе може адекватно да се модулираат терапевтските стратегии кај секој поединечен случај на простатичен карцином. Хистолошкиот скор за Androgen Receptor експресија во стромата на простатични карциноми може да се користи како дополнителен градуирачки систем на веќе етаблираниот Gleason-ов градуирачки систем кој ја анализира епителната компонента на карциномот. Употребата на стромални маркери и Androgen Receptor експресијата може да има и клинички импликации со цел утврдување на локализирана болест или локално напредната болест, утврдување на агресивност на неоплазмата

и разграничување помеѓу хормон - сензитивна и хормон - резистентна неоплазма, а во иднина можно е утврдување на нови онколошки терапевтски модалитети кои ќе ја таргетираат стромалната компонента на туморот. Анализата на стромалната компонента во иднина ќе стане неодвоен дел од анализата на епителната компонента на простатичниот карцином при што се работи на утврдување на скорирачки системи за стромалната компонента на туморот кои ќе се надоврзат на веќе етаблираниот Gleason-ов скорирачки систем кој го анализира само епителот на туморот.

Според тоа, Комисијата позитивно го оценува приложениот труд како докторска дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да донесе одлука за завршување на процедурата за одбрана на докторската дисертација со наслов „Експресија на стромални маркери и андроген рецептор кај бенигна простатична хиперплазија и простатичен карцином”, од кандидатот д-р Вања Филиповски.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Лилјана Спасевска	с.р.
Проф. д-р Весна Јаневска	с.р.
Проф. д-р Владимир Георгиев	с.р.
Проф. д-р Гордана Петрушевска	с.р.
Проф. д-р Милка Здравковска	с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПАЦИЕНТ-КОНТРОЛИРАНА АНАЛГЕЗИЈА СО РЕМИФЕНТАНИЛ ЗА БЕЗБОЛНО ПОРОДУВАЊЕ: ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИ ВРЗ МАЈКАТА И ДЕТЕТО“ ОД Д-Р ДАФИНА КАРАЦОВА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 3.10.2017 година, а по предлог на Советот на III циклус-докторски студии, студиска програма на медицина, во согласност со Законот за високото образование на Република Македонија, а врз основа на член 63 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија, број 35/08, 103/08, 26/09, 83/09, 99/09, 115/110, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15, 20/15, 98/15, 154/15) и член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје (Универзитетски гласник бр. 121/09, 188/11, 234/12 и 276/14), формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката д-р Дафина Карацова со наслов „Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти врз мајката и детето“, во состав: доц. д-р Андријан Карталов (претседател), проф. д-р Мирјана Шошолчева (ментор), проф. д-р Марјан Стојовски (член), доц. д-р Билјана Кузмановска (член) и проф. д-р Глигор Димитров (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Дафина Карацова, со наслов „Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти врз мајката и детето“, содржи 121 страница компјутерски обработен текст во фонт Ariel, со 1,5 проред, големина на букви 12, 140 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси. Трудот е структуриран во 8 глави, и тоа: вовед, мотив и цели на докторскиот труд, материјали и методи, статистичка анализа, резултати, дискусија, заклучок и литература. Текстот е збогатен со 35 табели и 44 слики, а деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација започнува со **вовед** кој е правилно структуриран и започнува со историјатот на безболното породување. Историјатот ни ги покажува почетоците на безболното породување во светот, и тоа почетоците и на интравенската и на неврооксијалната анестезија. Продолжува воведот со инциденцата на безболно породување во повеќе земји во светот, како и со согледувањето за многу ниската инциденца во нашата земја. Понатаму се опишуваат техниките на неврооксијалната аналгезија, секоја техника која се користи е посебно објаснета, но со

посебен осврт на епидуралната аналгезија која претставува златен стандард во акушерската анестезија. Посебно се објаснети и контраиндикациите и несаканите ефекти од неврооксијалната аналгезија. Се опишуваат и опиоидите како интравенска аналгезија за безболно породување и веќе се свртува вниманието на ремифентанилот, кој е и главниот лек во истражувањето. Детално се опишува фармакокинетиката на ремифентанилот и се потенцираат својствата кои му даваат предност во акушерската анестезија, се разгледува метаболизмот на ремифентанилот кај бремени жени и кај фетусот и предностите кои ги има во однос на другите опиоиди, а тука, пред сè, спаѓа неговиот брз метаболизам и редистрибуција во фетусот. Во воведот, исто така, се објаснуваат начините на администрација на ремифентанилот и тоа со болус дози со пумпа за пациент-контролирана аналгезија (patient controlled analgesia – PCA), континуирана инфузија или комбинирана администрација. Посебно се обрнува внимание на дозирањето на ремифентанилот, кое е најважно во постигнување на адекватна аналгезија и е предмет на многу студии. Многу цитирани студии во воведниот дел ни прикажуваат широки варијации во болус дозирањето потребни да се постигне адекватна аналгезија, се користат болус дози кои варираат помеѓу 0.15 па се до 1 $\mu\text{g/kg}$ или пак фиксни дози од 20 μg , 30 μg , 40 μg , 50 μg , без оглед на тежината и висината на пациентката. Разјаснети се многу дилеми околу дозирањето на системските опиоиди потребни за постоперативна аналгезија кај родилките. Во воведниот дел, посебен акцент е даден на моментот на давање на болус дозата на ремифентанилот, аналгетската ефикасност, односно мерење на болката преку различни скали за субјективно мерење на болката, а се спомнуваат и некои обиди за објективно мерење на болката. Прикажано е и значењето на задоволството на мајките од раѓањето, како и начинот за проценување на задоволството. Понатаму во воведот детално се анализирани несаканите ефекти на ремифентанилот кај мајката, и тоа: респираторни ефекти, седација, гадење и повраќање, чешање, хипотензија, брадикардија, а спомната е и хитертермија иако е повеќе несакан ефект од епидуралната аналгезија. Особено значење е дадено на респираторните несакани ефекти, пред сè десатурацијата која е главен несакан ефект на аналгезијата со ремифентанил. Освен десатурацијата, опишана е и респираторната депресија која е исто така, чест несакан ефект, а прикажани се и многу примери на овие 2 несакани респираторни ефекта во разни студии и прикази на случаи. Детално се објаснети и несаканите ефекти на ремифентанилот кои се поврзани со фетусот и новороденото, и тоа: неправилности во кардиотокографскиот (CTG) запис, потреба од *naloxane* по породување и влијанието на ремифентанилот на ацидобазниот статус и апарат скоровите на новороденото.

Втората глава на докторската дисертација ги анализира **мотивот и целите на студијата**. Мотивот на студијата произлегува, пред сè, од малиот број на безболни породувања во Република Македонија и лимитираноста на безболното породување само на неколку болници. Интравенската аналгезија со ремифентанил може да се употребува во моменти кога епидуралната аналгезија е контраиндицирана, несакана од пациентката или едноставно недостапна, а сè со цел безболното породување да биде достапно на секоја жена во Република Македонија.

Во втората глава се дефинирани и целите на истражувањето кои се јасни, дефинирани во 5 точки, и кореспондираат со донесените заклучоци на крајот од дисертацијата. Првата цел е да се процени ефикасноста на ремифентанилот во споредба со епидуралната аналгезија за безболно породување, втората е да се одреди задоволството на пациентките, третата цел се состои во проценување на безбедноста на ремифентанилот за мајката во текот на цело време на раѓањето, четвртата цел е проценка на безбедноста за плодот како и за новороденото и петтата цел е да се одреди ефективна и безбедна доза на ремифентанил која би им одговарала на сите родилки.

Во **третата глава** на докторската дисертација се презентирани **материјалот и методите** кои се примениле во истражувањето. Испитувањето е спроведено на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство на Медицинскиот факултет во Скопје и претставува проспективна,

рандомизирана, лонгитудинална студија. Студијата била одобрена од Етичката комисија за истражување на луѓе при УКИМ – Медицински факултет во Скопје. Според инклузионите и ексклузионите критериуми во студијата биле вклучени 155 пациентки-трудници во термин, прворотки, постари од 18 години, со АСА класификација I или II, планирани за спонтано породување. Пациентките по потпишување на информирана согласност биле рандомизирани во две групи и тоа ремифентанилска група и епидурална група. Епидуралната група е контролната група. Првата група е ремифентанилската група, 80 пациентки биле рандомизирани во оваа група и добивале ремифентанил на пумпа за пациент-контролирана аналгезија – PCA, во болус дози, без напоредна континуирана инфузија. Пациентките се водени со постепено титрирање на дозите, започнувајќи со $0.1 \mu\text{g/kgTT}$ (раствор $20 \mu\text{g/ml}$), со постепено покачување на дозата за $0.1 \mu\text{g/kgTT}$, се до максимални дози од $1 \mu\text{g/kgTT}$, со заклучен интервал од 2 минути. На пациентките им се обрнувало посебно внимание кога да си го аплицираат болусот. Втората група е епидуралната група и во оваа група биле рандомизирани 75 пациентки. Во епидуралната група пациентките добивале епидурална аналгезија со програмирано интермитентно болус дозирање. Програмирано интермитентно болус дозирање е нова техника која станува се популарна последните години и постепено ја заменува континуираната епидурална инфузија. По поставувањето на епидуралниот катетер и негативната тест доза, аналгезијата започнувала со иницијална болус доза од $10 \text{ ml } 0.1 \% \text{ Bupivacain}$ и 0.05 mg Fentanyl , а понатаму аналгезијата се одржувала со епидурални болуси од $10 \text{ ml } 0.0625 \% \text{ Bupivacain}$ и $\text{Fentanyl } 2 \mu\text{g/ml}$ во точно одредено време. Појавата на болка измеѓу програмираните болуси била третирана со додавање на екстра болуси и тоа $5 \text{ ml } 0.1 \% \text{ Bupivacain}$. Цело време во текот на обезболувањето евалуирана е ефикасноста на обезболувањето преку две посебни VAS-скали (за болка и за задоволство) во повеќе временски точки. За одредување на нивото на болка се користела VAS-скалата за болка од 0 (нема болка) до 100 (најголема возможна болка), во почетокот на секои 15 минути, а потоа на секој час се до породувањето. За одредување на задоволство на пациентките се користела друга VAS-скала од 0 (крајно незадоволна) до 100 (многу задоволна) со прашања од типот “дали сте задоволни од обезболувањето” и тоа на секој час сè до породувањето. По породувањето (по 10 до 16 часа) жените биле замолени да го оценат севкупното задоволство од обезболувањето на скала од 1 до 10, како мерка за целото доживување на раѓањето. Цело време во текот на обезболувањето следена е безбедноста на мајката, плодот и новороденото. Безбедноста на мајката е следена преку нејзин комплетен хемодинамски мониторинг и тоа: сатурација со кислород, респираторна фреквенција, неинвазивен крвен притисок, срцева фреквенција, седација, појава на гадење, повраќање и чешање и температура. Знаејќи дека десатурација е главен несакан ефект на аналгезијата со ремифентанил, сатурацијата (SaO_2) се мониторираше континуирано во текот на раѓањето. Доколку сатурацијата паднала под 95% или била еднаква на 95% се поставувал назален O_2 $2\text{-}3 \text{ l/min}$, додека доколку SaO_2 на мајката паднала под 93% или под 95% со веќе вклучен O_2 , аналгезијата привремено се прекинувала. Респираторна фреквенција исто така се мониторираше континуирано во текот на раѓањето. Доколку респираторната фреквенција се намалувала помалку од 9 респирации во минута, тогаш исто како за пад на сатурацијата, привремено се прекинувало со аналгезијата. Од кардиоваскуларниот мониторинг крвниот притисок се мониторираше на секои 15 минути, додека срцевата фреквенција се мониторираше континуирано. Седацијата се оценувала според Ramsey sedation score на секои 15 минути, а температурата била мерена на секој час во текот на раѓањето. Појавата на гадење, повраќање и чешање во текот на породувањето била регистрирана и забележувана. Безбедноста на плодот е следена преку континуиран кардиотокографски (CTG) запис. Употребата на кардиотокограф е задолжителна кај секоја трудница која прима системски, интратекален или епидурален опиоид за обезболување, иако многу студии покажале ниска инциденца и брзо опоравување на неправилностите во CTG-записот. Во однос на новороденото безбедноста била евалуирана преку потребата за naloxane (опиоиден антагонист) при породување, ацидобазен статус на новороденото земен од умбиликална артерија (UA) на папчето и апар скорови

во 1-вата, 5-тата и 10-тата минута од породувањето. Во текот на обезболувањето во двете групи се почитувани строго определени препораки за безбедност на мајката и новороденото. Во текот на изработката на оваа студија истите препораки важеле за двете групи пациентки, но понатаму тие препораки остануваат секогаш кога се употребува интравенска аналгезија со ремифентанил. Препораките вклучуваат континуирано присуство на специјалист анестезиолог или искусна анестезиолошка сестра цело време додека трае обезболувањето; континуирано мониторирање на SaO_2 , пулс и CTG; повремено мониторирање на неинвазивен крвен притисок, респираторна фреквенција, седација и параметри на пумпата за PCA; коректно водење на анестезиолошката листа и достапност на O_2 во секое време. Препораките за безбедност вклучуваат и параметри по кои се прекинува со ремифентанилската аналгезија и тоа: доколку SaO_2 падне $<93\%$ и покрај O_2 маска; доколку број на респирации е <9 во минута; скорот за седација >3 ; значителен пад на крвниот притисок; пад на пулсот <50 удари/минута, сериозни нарушувања во CTG-записот.

Во **четвртата глава** е објаснета статистичката анализа на податоците добиени од истражувањето. За статистичка обработка на податоците добиени во текот на истражувањето била направена база на податоци во статистичкиот програм SPSS 17,0. За опишување на квантитативните варијабли се користела дескриптивна статистика, додека за споредување на анализираните варијабли меѓу ремифентанил групата и епидуралната група, биле користени, во зависност од дистрибуцијата на податоците, тестови за независни примероци. За споредување на параметрите на мајката и новороденото во ремифентанил групата, во анализираните временски точки, биле користени, во зависност од дистрибуцијата на податоците, тестови за зависни примероци. Како статистички сигнификантни биле земени вредностите на $p < 0,05$, односно $p < 0,01$ за статистички високо сигнификантни.

Во **петтата глава** на докторската дисертација се прикажани **резултатите од истражувањето** кои во почетокот покажуваат споредба на демографските податоци меѓу двете групи. Во однос на должината на траење на обезболувањето резултатите покажуваат статистички значајно пократко траење на обезболувањето во ремифентанилската група. Во однос на ефикасноста на обезболувањето, VAS-скоровите за болка биле значително повисоки во ремифентанил групата во сите временски точки (15, 30, 60, 120 и 240 минути по почеток на обезболувањето), освен пред почетокот на обезболувањето кога VAS-скоровите за болка биле скоро исти во двете групи. Просечниот VAS-скор за болка за цело време на обезболувањето бил повисок во ремифентанилската група и таа разлика била статистички сигнификантна за $p < 0.0001$. Од друга страна, VAS-скоровите за задоволство биле цело време, во сите временски точки (по 1, 2, 3 и 4 часа од почетокот на обезболувањето) високи во двете групи, малку пониски во ремифентанилската група, но без статистичка сигнификантност. Просечниот VAS-скор за севкупно задоволство по 8-12 часа по породувањето бил скоро идентичен во двете групи. Во однос на безбедноста на мајката, резултатите презентираат сигнификантно пониска вредност на SaO_2 и број на респирации во ремифентанилската група споредена со епидуралната група во целиот период на следење. Просечна сатурација со кислород и бројот на респирации за цело време на аналгезијата биле сигнификантно пониски во ремифентанилската група за $p < 0.00001$. Заради пад на сатурацијата $\leq 95\%$ кај пациентките бил вклучуван кислород, значајно почесто потреба за давање кислород се јавила во групата со PCA со ремифентанил ($p < 0.0001$). Кај пациентките во ремифентанилската група анализирана е поврзаноста на дозата на ремифентанил со сатурација со кислород. Вредноста на Pearson-овиот коефициент покажал дека овие два параметра меѓу себе корелираат негативно, односно индиректно, но оваа корелација статистички не била сигнификантна. Статистичката анализа покажа понизок просечен систолен крвен притисок во епидуралната група во сите временски точки после почетокот на обезболувањето во ремифентанилската група споредена со епидуралната група, но без статистичка сигнификантност, додека просечниот дијастолен притисок бил цело време сигнификантно понизок

во епидуралната група. Во однос на срцевата фреквенција, значително понизок пулс во просек бил измерен во целиот период на следење кај пациентките од ремифентанилската група. Седацијата како несакан ефект била застапена значително повеќе кај пациентките од ремифентанилската група, оценувана по Ramsey sedation score (RSS) во ремифентанилската група биле застапени скор 1, 2, 3 и 4, додека во епидуралната група биле застапени само скор 1 и 2. Покачена телесна температура е измерена значително почесто кај пациентките од епидуралната група. Во однос на анализираните несакани ефекти, и тоа: гадење, повраќање и чешање, процентот на вкупна застапеност бил незначително повисок во епидуралната група, додека резултатите од поединечната застапеност на несаканите ефекти покажал несигнификантно повеќе гадење и повраќање во ремифентанилската група, а повеќе чешање во епидуралната група. Во однос на безбедноста на плодот статистичката анализа покажала незначително почеста манифестација на неправилности во кардиотокографскиот запис кај пациентките од епидуралната група. Најчеста неправилност во CTG-записот било намалување на варијабилноста и рани децелерации и биле подеднакво застапени во двете групи. Породувањето било спонтано кај мнозинството од пациентки од двете групи. Кај 16.25 % од пациентките во ремифентанилската група и кај 18.67 % од пациентките во епидуралната група раѓањето било завршено со царски рез, со најчеста индикација во двете групи - *distotio functionalis*. Во однос на Апгар-скоровите на новородените, просечните Апгар-скорови во 1-ва, 5-та и 10-та минута биле високи во двете групи, а статистичката анализа не потврдила сигнификантна разлика во Апгар-скоровите меѓу бебињата од мајките спонтано породени, а обезболувани интравенски и епидурално ($p > 0.05$). Сигнификантна разлика немало ни во Апгар-скоровите кај пациентките во двете групи кои биле породени со царски рез. Начинот на обезболување немало сигнификантно влијание на Апгар-скорот на бебињата и кај мајките спонтано породени и кај мајките породени со царски рез. Кога станува збор за ацидобазниот статус кај новородените спонтано породени, видот на аналгезијата немало сигнификантно влијание на pH, pCO₂, pO₂ и бикарбонатите, додека имало сигнификантно влијание на вредноста на базниот екцес ($p = 0.00017$). Просечната целосна потрошувачка на ремифентанил во текот на PCA со ремифентанил била 1950 µg, додека просечен ефективен болус во текот на целото обезболување бил 0.33 µg/kgTT.

Во **шестата глава** на докторската дисертација, во обемната дискусија, кандидатката ги коментира резултатите од сопственото истражување кои се концизно и јасно објаснети. Добиените резултати истовремено ги споредува со веќе објавени резултати во литературата од таа област. Дискусијата ја започнува со ефикасноста на обезболувањето, која ја претставува и првата цел на овој докторски труд. Се коментираат скоровите за болка, кои иако цело време се значително повисоки во ремифентанилската група, таа разлика е најмала на почетокот, во првите 30 минути, заради тоа што ремифентанилот делува веднаш, а на епидуралната аналгезија и треба време да го постигне својот максимален ефект. Детално се анализираат болус дозите кои се потребни да се постигне адекватна аналгезија. Се коментираат факторите кои делуваат на породилната болка и на обезболувањето, а посебно внимание се обрнува на факторите кои доведуваат до недоволна аналгезија и покрај добиените максимални дози и тоа во двете групи пациентки. Најзначаен фактор кој доведува до недоволна аналгезија во ремифентанилската група е акутна опиоид-индуцирана хипералгезија, додека во епидуралната група најзначаен фактор е нефункционален епидурален катетер. Следува компарација на ефикасноста на обезболувањето измеѓу ремифентанилската и епидуралната група спрема многу студии. Посебно внимание му се обрнува на големиот систематски ревиски преглед на Cochrane од 2017 година кој ги споредува сите досегашни релевантни трудови од оваа област и доведува до заклучок дека епидуралната аналгезија има посилен ефект во намалувањето на скоровите за болка. Понатаму се презентираат правците во кои одат понатамошните истражувања со цел да се подобри ефикасноста на обезболувањето. Тие правци се: подобрување на ефикасноста на болус дозирањето преку предвидување на контракции, комбинација на ремифентанилот со

dexmedetomidine (DMET) и одредување дали и колку генетските варијации во структура на опиоидните рецептори имаат влијание на ефикасноста. Дискусијата понатаму продолжува со задоволството на пациентките, чија процена ја претставува втората цел на нашето истражување. Се коментираат скоровите за задоволство, кои се цело време скоро исти кај двете групи на пациентки и се споредуваат со резултатите од многу студии. Презентирани се резултатите од многу студии кои го истражуваат задоволството на пациентките и го споредуваат со епидуралната аналгезија, многу од нив дури како прва и главна цел на истражувањето. Резултатите се различни, во многу студии задоволството на пациентките е исто во двете групи, додека во неколку задоволството е поголемо кај пациентките со епидурална аналгезија. Се продолжува со објаснувањата зошто високите скорови за болка не се рефлектирани во ниски скорови за задоволство. Причините се: лесната апликбилност која е веројатно и најважната причина, побрзиот почеток на обезболувањето, вниманието што го добиваат пациентките од болничкиот персонал, чувството на субјективна контрола на обезболувањето која ја добиваат со уредот за РСА и последна причина, но не најмалку важна причина е опиоид индуцираната еуфорија. Понатаму дискусијата продолжува со коментирање на несаканите ефекти од страна на мајката, чија појава ја претставува третата цел на овој докторски труд. Се започнува со коментирање на респираторни несакани ефекти, пред се со десатурацијата, која е најчест несакан ефект на ремифентанилската аналгезија. Споредена со епидуралната аналгезија, интравенската аналгезија со ремифентанил се поврзува со значително помали вредности на кислородна сатурација. Презентирани ни се резултати од многу студии, од кои најголем број ја прикажуваат десатурацијата со кратко траење и без несакани последици, но презентирани се и студии кои покажуваат сериозна и многу честа десатурација кај пациентки кои примаат РСА со ремифентанил. Од друга страна прикажани се и студии во кои десатурацијата може да се појави и кај родилки кои примаат епидурална аналгезија, дури и кај родилки кои не примаат никаква аналгезија. Понатаму следува коментирање на резултатите кои кандидатката ги има добиено во своето истражување. Резултатите ни презентираат сигнификантно пониска вредност на SaO_2 во групата со РСА со ремифентанил во целиот период на следење. При пад на сатурација помала од 95 % се поставувал кислород и сатурацијата брзо се опоравувала. Само кај 1 пациентка во ремифентанилската група се јавил пад на сатурација 89 % и тоа кај пациентка водена со релативно ниска доза на ремифентанил - 0.2 $\mu\text{g/kg}$. Кај пациентката веднаш се прекинало со аналгезијата, немало потреба од респираторна помош, само O_2 маска и вербална стимулација на дишењето било доволно. Во продолжетокот се коментираат: колку е важна достапноста на кислородот во секое време додека трае аналгезијата со ремифентанил и различните пристапи во аплицирање на кислородот. Презентирани се и студии во кои O_2 се аплицира цело време додека трае обезболувањето со ремифентанил, а презентирани се и 3-те најсериозни компликации кај акушерски пациентки во тек на аналгезија со ремифентанил кои се пријавени во литературата. Тоа се 3 прикази на случаи: 2 респираторни арести и 1 кардиак арест, сите случаи завршиле добро, но наведуваат на претпазливост во секое време. Понатаму се прикажани студии во последните 2-3 години кои ги истражувале респираторните несакани ефекти и кои наведуваат на задолжителен респираторен мониторинг. Во продолжеток е анализирање на поврзаноста меѓу дозата на ремифентанилот и појава на десатурација. Иако во оваа студија се доби индиректна поврзаност, односно дека со зголемување на дозата се зголемува десатурацијата, повеќето студии прикажуваат дека со зголемување на дозите на ремифентанил не се зголемува ризикот од десатурација, или се зголемува, но само над многу високи болус дози од над 0.75 $\mu\text{g/kg}$, некаде дури над 1.05 $\mu\text{g/kg}$. Стремејќи се кон посигурна РСА аналгезија со ремифентанил презентирани ни се обиди за интерактивен feedback систем за континуирано мониторирање на несакани ефекти, за поголема безбедност и подобро титрирање на дозите. Понатаму се коментира и респираторната депресија која исто така е чест несакан ефект од ремифентанилската аналгезија, а во последно време се обрнува посебно внимание на респираторната фреквенција како ран предупредувачки знак за апнеа, заедно со капнографијата во моменти кога мониторирањето на SpO_2

може да ги превиди апнеите. Дискусијата продолжува со коментирање на седацијата која е исто така чест несакан ефект од ремифентанилската аналгезија. Во оваа истражување, седацијата била очигледна кај пациентките обезболувани со ремифентанил и кај сите пациентки (100%) се појавил извесен степен на седација во одреден момент од обезболувањето. Скоровите за седација биле цело време повисоки во ремифентанилската група во споредба со епидуралната група што корелира со сите досегашни студии. Само 2 пациентки од ремифентанилската група биле субјективно оценети со RSS 4 во еден момент по долготрајна примена на ремифентанил и тоа при примање на високи дози на ремифентанил 0,8 µg/kg и 1,0 µg/kgTT, по што аналгезијата била за кратко прекината и продолжена со еден чекор пониски дози. Останува препораката за редовно мониторирање на седацијата. Понатаму се дискутира за хипотензијата, која е цело време сигнификантно пониска во епидуралната група. Падот на крвниот притисок е најголем во почетокот после давањето на болус дозата на епидуралниот катетер, но тоа бил пад на притисокот од 10-15% и само кај 1 пациентка во епидуралната група имало потреба да се даде Phenylephrine од 0.05 mg во еден наврат. Во својот докторски труд кандидатката го потврдила тоа што веќе беше било испитувано во многу студии, а тоа е дека ремифентанилот во дозите кои се користат за породување е хемодинамски инертен и спореден со епидуралната аналгезија го намалува ризикот од хипотензија. Понатаму се коментира за намалувањето на срцевата фреквенција како несакан ефект. После почетокот на аналгезијата пулсот се намалил во двете групи, но повеќе во ремифентанилската група и таа разлика била статистички сигнификантна. Но останува да се повтори дека ремифентанилската аналгезија е хемодинамска стабилна аналгезија. Иако анализирајќи многу студии, нема многу случаи на хемодинамска нестабилност, во литературата е опишан приказ на случај на пациентка со кардиак арест во текот на аналгезија со ремифентанил, што повторно наведува на претпазливост и континуиран мониторинг на срцевата фреквенција. Во продолжетокот се коментираат гадењето и повраќањето како несакани ефекти. Инциденцата на гадење била значително поголема во ремифентанилската споредена со епидуралната група, додека инциденцата на повраќање била скоро иста во двете групи. Гадење и повраќање се појавуваат во текот на раѓање дури и кога не постои никаква аналгезија и тешко е да се одреди инциденцата директно асоцирана со опиоиди. Фактот дека гадењето во ова истражување е сигнификантно поголемо во ремифентанилската група веројатно е и резултат на значајно поголемите скорови за болка во оваа група што го поддржува мислењето дека болката има барем делумна улога во механизмите на гадењето поврзано со породувањето. Следува коментар на инциденцата на чешање која во ова истражување е значително повисока во епидуралната група, но сите случаи биле оценети со скор 1, без потреба од терапија. Резултатите од ова истражување корелираат со резултатите од другите студии во однос на чешањето како несакан ефект. Во ова истражување во ремифентанилската група била анализирана поврзаноста на дозата на ремифентанил со појавата на гадење, повраќање и чешање и покажано е дека дозата на ремифентанил која ја примиле за обезболување пациентките кај кои се појавиле овие несакани ефекти била незначително повисока во споредба со дозата која ја примиле пациентките без симптоматологија, но без статистичка сигнификантност. Следи кратко коментирање за зголемената телесна температура која е значително поголема во епидуралната група. Дискусијата понатаму продолжува со коментирање на несаканите ефекти од страната на плодот и новороденото што ја претставува и четвртата цел на овој докторски труд. Дискусијата за несаканите ефекти од страна на плодот започнуваат со коментирање на неправилностите во кардиотокографскиот запис. Инциденцата на неправилности е скоро иста кај двете групи пациентки, а главна причина за неправилности во CTG-записот биле намалување на варијабилноста и рани децелерации, кои биле оценети како бенигни промени и без потреба од акушерска интервенција. Меѓутоа кај неколку пациентки се појавиле сериозни нарушувања или патолошки CTG-записи и кај тие пациентки раѓањето брзо се завршило, инструментално или оперативно и сите новородени деца биле добри. Презентирани се резултатите од многу студии кои ги истражуваат неправилностите во CTG-записот при ремифентанилската аналгезија и сите ги

опишуваат промените како краткотрајни и без потреба од акушерска интервенција. Презентирани ни се и споредби со други методи на обезболување и тоа споредба со друг ив/им опиоид при што ремифентанилската аналгезија е со понизок ризик за CTG неправилности, а сосема ист во споредба со епидуралната аналгезија. Следува кратка дискусија во смисла дека кај ниедна пациентка во двете групи немало потреба од пахохоне после раѓањето на новороденото, немало потреба од било каква неонатална ресусцитација, но кај неколку новородени имало потреба од блага тактилна стимулација. Понатаму следат коментарите за ацидобазниот статус на новородените, чии средни вредности биле во нормални граници скоро кај сите новородени. Детално се опишани причините зошто кај 4 новородени имало отстапки од нормалните вредности на рН и ВЕ. Сите испитувани параметри биле слични во двете групи, освен вредностите на базен екцес, познат како добар индикатор за неонаталниот исход, кои биле сигнификантно пониски во ремифентанилската група. Се коментираат и студиите кои го испитувале ацидобазниот статус на новороденото по аналгезијата со ремифентанил и најголем број од нив покажуваат дека аналгезијата со ремифентанил е сосема безбедна за новороденото, што најверојатно е резултат на брзата метаболизација или редистрибуција на ремифентанилот. Прикажани се и споредби со епидуралната аналгезија, при што епидуралната е асоцирана со исти или подобри рН и ВЕ. Во продолжетокот се коментираат резултатите од Апгар-скоровите на новородените, кои иако субјективни се многу важни во проценката на состојбата на новороденото. Во сите студии Апгар-скоровите се во нормални граници по администрација на ремифентанил, а според систематскиот преглед на Cochrane, Апгар-скоровите во 5-тата минута не се разликуваат меѓу опиоидните аналгезии, како и меѓу епидуралната и ремифентанилската аналгезија. Понатаму следува краток коментар за времетраењето на обезболувањето, за да на крај дискусијата кандидатката ја заврши со коментар за дозирањето на ремифентанилот. Постојат широки варијации во индивидуални ефективни дози потребни за постигнување на ефективно обезболување, несаканите ефекти од ремифентанилската аналгезија можат да се појават и при ниски дози на ремифентанил и затоа препораката е аналгезијата да се започнува со најниските препорачани дози, со 0.1 µg/kgTT и постепено да се зголемува спрема потребите на пациентките, сè до максималната доза на ремифентанил од 1 µg/kgTT.

Во **седмата глава** на докторската дисертација, кандидатката ги претставува **заклучните согледувања** кои се коректно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето. Резултатите од оваа студија наведуваат на заклучок дека пациент контролирана интравенска аналгезија со ремифентанил е помалку ефикасна во обезболување на пациентки во тек на породувањето во споредба со епидуралната аналгезија. Од една страна скоровите за болка се значително повисоки во групата на пациентки водени со РСА со ремифентанил, но од друга страна скоровите за задоволство се скоро идентични во двете групи. Оттука произлегува дека задоволството на пациентките во тек на породување, како и после породувањето е подеднакво во двете групи. Резултатите на оваа истражување покажуваат дека РСА со ремифентанил е безбедна за мајката, со минимални несакани ефекти и комплетно безбедна за плодот и новороденото. И конечно, невозможно е да се одреди единствена, ефективна и безбедна доза која би им одговарала на сите родилки и затоа секогаш е најдобро да се почне со ниска доза и постепено да се титрира и покачува спрема индивидуалните потреби. Иако резултатите од студијата покажаа минимални несакани ефекти кај мајката и новороденото, резултатите од многу досегашни студии покажуваат дека ремифентанилот има потенцијал за сериозни респираторни несакани ефекти и затоа континуиран мониторинг и користење на сите консензус препораки за безбедност на мајката и плодот се задолжителни. Останува како крајна порака дека интравенската аналгезија со ремифентанил не може да ја замени епидуралната аналгезија, епидуралната аналгезија останува златен стандард во акушерската анестезија и најдобар начин за обезболување при породување, но може да биде одлична алтернатива во моменти кога епидуралната аналгезија е невозможна, несакана или недостапна.

Деветтата глава од дисертацијата ја содржи приложената литература, која е обемна, прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во овој докторски труд е еден нов начин на безболно породување. Интравенска аналгезија со ремифентанил во светот се употребува од пред повеќе од 15 години, последните неколку години многу почесто, но во Република Македонија првпат е употребена во пилот-студијата на овој докторски труд. Лесната апликабилност може да ја направи достапна и употреблива во секоја болница во државата.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата.

Безболното породување се изведува во многу малку болници во Република Македонија, а и во болниците каде што се изведува процентот е многу низок. Причините се различни, но најголемата причина е недостаток на искусни анестезиолози.

Краток опис на применетите методи

Во овој докторски труд се вклучени 155 трудници, во термин, рандомизирани во 2 групи. Првата група добила интравенски ремифентанил во болус дози, на пумпа за PCA, додека втората група добила епидурална аналгезија со интермитентно болус дозирање. Следена е ефикасноста и задоволството на родилките преку 2 посебни VAS-скали и безбедноста на мајката, плодот и новороденото со комплетен хемодинамски мониторинг на мајката, континуиран CTG-запис и ацидобазен статус и Апгар-скорови на новородените.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Скоровите за болка се значително повисоки кај пациентките во ремифентанилската група, додека скоровите за задоволство се скоро исти во двете групи. Сатурацијата со кислород е цело време значително пониска во ремифентанилската група и кај значително повеќе пациентки во ремифентанилската група се вклучил кислород. Седацијата е значително повисока кај пациентките во ремифентанилската група. Крвниот притисок е понизок во епидуралната група, а пулсот е понизок во ремифентанилската група. Гадењето, повраќањето и чешањето се скоро исти во двете групи. Неправилностите во CTG-записот, Апгар-скоровите и ацидобазниот статус на новородените се скоро исти во двете групи, освен вредностите на базен дефицит кои се сигнификантно пониски во ремифентанилската група.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Дафина Карацова, со наслов „Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти врз мајката и детето“, претставува истражување во областа на анестезиологијата и интензивното лекување, поконкретно во областа на акушерската анестезија. Безболното породување е широко распространето во целиот свет, во развиените земји со значително повисока инциденца. Мотивот на докторскиот труд е бројката на безболното породување да се зголеми и да стане достапно на секоја жена во нашата земја. Неврооксијалната аналгезија, поконкретно епидуралната аналгезија е единствена достапна можност за обезболување во нашата земја, а нејзината употреба е многу пати контраиндицирана, несакана од пациентките заради инвазивноста или едноставно недостапна заради недостаток на искусен анестезиолог кој би го поставил епидуралниот катетер. Интравенска аналгезија со ремифентанил станува се попопуларна во светот, пред се заради тоа што е минимално

инвазивна и лесна за апликација. Во Република Македонија, интравенска аналгезија со ремифентанил како метод на обезбедување при породување воопшто не се употребувала ниту во една акушерска болница. На Клиниката за гинекологија и акушерство во минатото се употребувале опиоиди за интравенска аналгезија, но со годините биле напуштени заради слабата ефикасност, а многу несакани ефекти. Изработката на оваа докторска дисертација има за цел да ја процени ефикасноста на пациент-контролираната аналгезија со ремифентанил, задоволството на пациентките, безбедноста на мајката, плодот и новороденото во споредба со епидуралната аналгезија која претставува златен стандард во акушерската анестезија, како и одредување на единствена, ефикасна и безбедна доза на ремифентанил која би им одговарала на сите родилки. Како техника на одржување на епидуралната аналгезија се користи програмирано интермитентно болус дозирање кој е релативно нов метод, но многу популарен заради многуте придобивки. Од научното истражување во оваа докторска дисертација произлегува јасна слика за ефикасноста и задоволството на пациентките од ремифентанилската аналгезија и одлично објаснување зошто имаме еднакво задоволни пациентки во услови на значително помала ефикасност на пациент-контролираната аналгезија со ремифентанил. Онаа што останува кристално јасно од овој докторски труд е секогаш да се размислува на можноста за респираторни несакани ефекти кога се користи ремифентанилот и да се обрнува посебно внимание на респираторниот мониторинг. Иако една од целите, одредување на единствена, ефективна и безбедна доза на ремифентанил за ефективна аналгезија, е невозможно да се процени, истражувањето во докторската дисертација дава одлични препораки за тоа со кои дози да се започне аналгезијата, на што да се внимава кога се покачува дозата и колку максимално може да се покачи дозата на ремифентанилот. Докторската дисертација има клиничка апликативност.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Дафина Карацова, со наслов „Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти на мајката и детето“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за изработен докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила како прв автор, во меѓународни научни списанија, следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Karadjova D, Shosholcheva M, Ivanov E, Sivevski A, Kjaev I, Spasovski S, Kartalov A, Kuzmanovska B, Zlatkova M, Samardziski I, Spasova R, Kocovski G. „Intravenous remifentanyl for labor analgesia – a review“, *Physioacta* 2016; Vol.10-No2: 23-30.
- [2]. Karadjova D, Shosholcheva M, Sivevski A, Ivanov E, Kjaev I, Dimitrov G. „Patient controlled analgesia (PCA) with remifentanyl versus intermittent epidural boluses for labor analgesia“, *Мак Мед Преглед* 2017; 71(2): 99-104.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Научниот придонес на оваа докторска дисертација е во проценување на ефикасноста и на безбедноста на еден нов начин на интравенска аналгезија за безболно породување кој досега не се употребувал во нашата Република. Интравенска аналгезија со ремифентанил со својата лесна апликбилност и минимална инвазија може да биде одлична алтернатива на епидуралната

аналгезија во услови кога епидуралната аналгезија е контраиндицирана, несакана или едноставно недостапна.

Докторската дисертација отвора можности за развивање на нови начини на апликација на интравенски ремифентанил и претставува реална база за примена во анестезиолошката практика.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **д-р Дафина Карацова** со наслов **Пациент-контролирана аналгезија со ремифентанил за безболно породување: ефикасност и ефекти врз мајката и детето.**

КОМИСИЈА

1. Доц. д-р Адријан Карталов, претседател
с.р.
2. Проф. д-р Мирјана Шошолчева, ментор
с.р.
3. Проф. д-р Марјан Стојовски, член с.р.
4. Доц. д-р Биљана Кузмановска, член с.р.
5. Проф. д-р Глигор Димитров, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОДРЕДУВАЊЕ НА РИЗИК ОД ЕНДОМЕТРИЈАЛЕН МАЛИГНИТЕТ КАЈ ПАЦИЕНТКИ СО ЕНДОМЕТРИЈАЛНА ЛЕЗИЈА: РЕМ-Д СКОРИНГ-СИСТЕМ БАЗИРАН НА АНАМНЕСТИЧКИ, КЛИНИЧКИ, УЛТРАСОНОГРАФСКИ И ЛАБОРАТОРИСКИ ПАРАМЕТРИ“ ОД М-Р Д-Р ИРЕНА АЛЕКСИОСКА ПАПЕСТИЕВ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата VI редовна седница одржана на 3.10.2017 година, а по предлог на Советот на III циклус-докторски студии, студиска програма: Медицина, во согласност со Законот за високото образование на Република Македонија, а врз основа на член 63 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија, број 35/08, 103/08, 26/09, 83/09, 99/09, 115/110, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15, 20/15, 98/15, 154/15) и член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје (Универзитетски гласник бр. 121/09, 188/11, 234/12 и 276/14), формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев со наслов „Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија: РЕМ-Д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри“, во состав: проф. д-р Весна Антовска (претседател), проф. д-р Владо Јаневски (ментор), проф. д-р Марјан Стојовски (член), проф. д-р Никола Оровчанец (член) и проф. д-р Глигор Димитров (член).

Комисијата во наведениот состав, ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев, со наслов „Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија: РЕМ-Д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри“, содржи 179 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,15 проред и големина на букви 12, како и 163 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 9 глави, вовед, мотив и цели за изработка на докторскиот труд, материјал и методи на истражувањето, статистичка обработка на податоците, резултати, дискусија, заклучни согледувања, импликација во практика и литература. Текстот е збогатен со табели, графикони и слики. На почетокот е приложено резиме на македонски и англиски јазик. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со концизен и јасен мисловен и јазичен стил на авторот, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација започнува со **вовед**, кој е правилно структуриран, во кој кандидатката дава информации за досегашните сознанија прваленцата и

инциденцата на ендометријалниот малигнитет, како и други факти за него од досегашните публикувани научни истражувања. Посебно ја истакнува високата инциденца во нашата држава, која според податоците од GLOBACAN, инциденцата на ендометријален малигнитет во Македонија во 2012 година изнесувала 29/100000 жени, со што потенцира дека нашата држава се наоѓа на високото второ место во светот. Исто така, кандидатката го истакнува континуираниот пораст на инциденцата на овој тип малигнитет во последните децении, кој се должи најверојатно на продолжениот животен век на жената, зачестените ризик-фактори кои се поврзуваат со овој тип на малигнитет, како и напредокот на медицинската технологија, со присуство на посовистицирани дијагностички помагала за негово откривање.

Кандидатката истакнува дека посебно е загрижувачки фактот што и покрај напредокот на дијагностиката и третманот на оваа болест, сè уште се зголемува инциденцата на смртност од овој тип на малигнитет, па според тоа, оваа неоплазија прерасна во важен фактор во процесот на медицинската грижа за женската популација. Оттука, реevaluација на скринингот, дијагностиката, стејџингот и третманот, според неа, е повеќе од мандаторна. М-р д-р Алексиска Папестиев ја наведува карактеристичната симптоматологија на овој малигнитет, но нагласува дека инциденцата на малигна неоплазија варира од 1 до 24%, во зависност од присуството на дополнителните ризик - фактори. Кај голем број пациентки со абнормално крварење или задебелен ендометриум во постменопаузалниот период има присуство на бенигни лезии, но потребна е детална дијагностичка евалуација кај пациентки со таква симптоматологија, со цел да се исклучи малигна промена. Со цитирање на релевантна литература, детално се објаснети досегашните дијагностички методи, кои се употребуваат за откривање на ендометријалниот малигнитет, истакнувајќи дека златен стандард претставува инвазивната дијагностичка метода (фракционирана експлоративна киретажа или хистероскопија) за добивање на ендометријален материјал за негова хистопатолошка анализа. Преку цитирање на нови референци, кандидатката ја објаснува потребата за воведување на неинвазивна скрининг дијагностичка метода, за откривање на ендометријален малигнитет во неговиот ран стадиум, следејќи го примерот на повеќе светски центри. Во трудот е детално опишано дека комбинацијата на повеќе неинвазивни дијагностички процедури ја употребуваат се поголем број на автори, со цел да ја подобрат неинвазивна детекција на ендометријалниот малигнитет, кај пациентки со ендометријална лезија. Истакнати се голем број на скоринг-системи кои се објавени во литературата, кои претставуваат комбинација на повеќе анамnestички, клинички, лабораториски, ултрасонографски и параметри од доплер-испитувањето. Следејќи го примерот на овие автори, формулиран е скоринг-системот РЕМ Д, за одредување на ендометријален малигнитет кај пациентки во постменопаузалниот период, кој се базира на анамnestички, клинички, ултрасонографски, лабораториски и параметри од доплер-испитување, а претсавува продолжение на анализите направени на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство (магистерски труд), во кој биле обработени два скоринг-система за одредување на ендометријален малигнитет РЕМ 1 (составен од анамnestички, клинички и ултрасонографски) и РЕМ-РИ (во кој покрај анамnestичките, клиничките и ултрасонографските параметри, бил вклучен резистентниот индекс од доплер испитувањето.). Во скоринг-системот РЕМ Д се вклучени параметрите кои се покажале како сигнификантни во предикција на ендометријалниот малигнитет, како и нови кои се истакнати како сигнификантни во светската литература.

Втората глава го анализира **мотивот** и дефинирани се **целите и хипотезата на студијата**. Мотивот произлегува од потребата да се пронајде неинвазивен, едноставен за употреба, евтин дијагностички метод, кој ќе помогне во менаџирање и дијагностика на пациентките со ендометријална лезија, кои обично се во поодмината доба, со придружни

коморбидитети, кои се ризична група за анестезија и кај кои понекогаш поради стеноза или оклузија на цервикалниот канал, не е во можност да се спроведе инвазивна дијагностичка процедура. Високата инциденца и зголемената смртност од ендометријалните малигни лезии, како и големиот број на непотребно изведени инвазивни методи, кои го оптоваруваат здравствениот систем на нашата држава, се мотив кои ја поттикнуваат кандидатката да ја одбере токму оваа тема, која претставува продолжение на нејзината магистерска теза.

Целите се јасни, дефинирани во 5 точки и кореспондираат со донесените заклучоци на крајот од дисертацијата, и тоа:

- првата цел е да се одреди cut-off вредноста на скоринг системот РЕМ-Д;
- втората цел е да се одреди дијагностичката вредност на скоринг системот РЕМ-Д, преку одредување на неговата сензитивност, специфичност, позитивна предиктивна вредност, негативна предиктивна вредност, како и точност на тестот;
- третата цел е да се направи споредба на дијагностичката вредност на скоринг-системот РЕМ-Д со дијагностичката вредност на скоринг-системите РЕМ-1 и РЕМ-РИ кај испитаничката и контролната група;
- четвртата цел е да се одреди кои од поединечните параметри на РЕМ-Д може да послужат како предиктивен фактор за присуство на малигна промена на ендометриумот и да се одреди кој од поединечните фактори има најголема предиктивна вредност;
- петтата цел е да се споредат хистопатолошките наоди со резултатите од скоринг-системите и да се види дали пациентките со повисока вредност на скоринг-системите РЕМ-Д, РЕМ-1 и РЕМ-РИ имаат хистопатолошки наод за повисок стадиум или полошо диференциран карцином.

Хипотезата дека комбинацијата на ултразвучна евалуација, доплер-испитување, лабораториски параметри, како и повеќе клинички и анамнестички податоци, може да претставува ефикасен алгоритам за одредување на ризикот од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија, е јасно дефинирана од страна на кандидатката.

Во **четвртата глава** се презентирани **материјалот и методите** кои се примениле во истражувањето. Испитувањето е спроведено на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство во Скопје и претставува пресечна студија, која според инклузионите и ексклузионите критериуми вклучува 205 пациентки во постменопаузалниот период, кои биле хоспитализирани на Одделот за оперативна

гинекологија и Одделот за ургентна медицина, во периодот од 1.12.2015 до 31.7.2017. Од нив, 164 пациентки се јавиле за биопсија на ендометриумот и негова хистопатолошка верификација, која се извршила на Институтот за патологија при Медицинскиот факултет и ја сочинувале испитаничката група, во која пациентките се поделени во две групи: група А - постменопаузални пациентки кои имале крварење ex utero и дебелина на ендометриумот ≥ 4 мм и група Б - постменопаузални пациентки со ултрасонографски наод за ендометријална лезија (дебелина на ендометриумот ≥ 4 мм). Во зависност од хистопатолошкиот наод, тие се поделени во четири подгрупи: А1 и Б1 - подгрупи – пациентки со ендометријална малигна промена и А2 и Б2 - подгрупи - пациентки со бенигна промена на ендометриумот. Во студијата биле вклучени и контролна група на 41 пациентка во постменопаузален период кај кои немало крварење ex utero, ниту ултразвучен наод на ендометриум со дебелина ≥ 4 мм, а кои биле хоспитализирани и оперирани поради друга гинеколошка патологија. По добивање на хистопатолошката анализа од оперативниот материјал на овие пациентки, тие се поделиле на оние со малигна и бенигна промена на ендометриумот. На секоја пациентка детално ѝ била објаснета секоја дијагностичка постапка која треба да се направи кај неа. Откако ќе потпишела Формулар за информирање (Анекс 1) и Формулар за согласност (Анекс 2), одобрени од Етичкиот комитет на третиот циклус студии на Медицинскиот факултет, кај секоја пациентка се земало детална анмнеза и се вршеле општ и гинеколошки клинички преглед, лабораториско, ултрасонографско и доплер-испитување. Потоа, кај секоја пациентка се земало ендометријален примерок со помош на киретажа или хистероскоп и тој се праќал за хистопатолошка анализа. Од анамнезата се земало податок за првата и последната менструација, возраста, паритетот, фамилијарната и лична анамнеза за присуство на некој од карциномите кои се поврзуваат со ендометријалниот малигнитет, како карцином на дојка, колон и оваријален карцином, анамнеза за примање на хормоска терапија (чисти естрогени препарати или селективен естроген рецептор модулатор) и лична анамнеза за заболувања што се поврзани со зголемен ризик од ендометријален малигнитет како дијабетес, хипертензија и хиперлипидемија. Кај секоја пациентка во гинеколошка амбуланта била измерена висината и тежината, со цел да се одреди индексот на телесна тежина (Body mass index-BMI), како и обемот на струкот и колковите, со цел да се одреди нивниот однос. Следел вагинален преглед под спекулум со цел да се одреди присуството на утерино крварење, кое не е од цервикална патологија. Кај секоја пациентка се барал наод од PAP-тест, со цел да се класифицираат во иследувана група (наод уреден или инфламација) или во контролна група (доколку имала некоја патолошка промена, без притоа да има крварење или задебелување на ендометриумот - LSIL, HSIL, Ca in situ). Потоа следувало ултрасонографско и доплер-испитување, кои биле изведени во амбуланта за гинеколошки ултразвук, кај пациентка во литотмна позиција, по претходно испразнат мочен меур. По визуелизирање на утерус, се мереле антероспостериорниот дијаметар во лонгитудинален, трансверзален пресек, дебелината на ендометриумот и се одредувале неговите морфолошки карактеристики. Потоа следувало испитување на васкуларизацијата на ендометриумот, при зголемена слика, на која се визуелизирал само корпусот на утерусот, при што се вклучувал Power Doppler, активиран за blood flow mapping, наместен на максимална сензитивност за детектирање на крвни садови со бавен проток, без притоа да има звук, со цел да се детектира најваскуларизираниот дел од ендометриумот. На тоа ниво се правело испитувањето со активирање на flow velocity waveform FVW и се детектирала

васкуларизацијата, бројот на крвни садови, присуство на густо спакувани снопчиња и се одредувале вредностите на pulsatility index (PI), Resistance index (RI), time averaged maximum velocity (TAMX) и peak systolic velocity (PSV). На крај се правело испитување на сидот на утерусот како и аднексите, со цел да се одредат заболувањата на пациентките кои се класифицирале во контролната група (цистични и туморозни формации на аднексите). Следувал анестезиолошки преглед во анестезиолошка амбуланта, при кој се вршеле клинички преглед, со цел да се открие присуство на дијабет, хипертензија или хиперлипидемија. Следувало земање на примерок од крв во лабораторијата при УТАК, со цел да се одреди крвна крупа, Px фактор, рутинска лабораториска анализа и вредноста на тумор маркерите CA125 и CEA. По соодветна подготовка, пациентката се внесувала во операциона сала и по воведување на истата во краткотрајна интравенска или општа анестезија, се земал ендометријален примерок со помош на фракционирана експлоративна киретажа или со помош на хистероскопија. Материјалот се ставал во два посебни флакони со 10 % формалдехид, кои се испраќале за хистопатолошка анализа. Доколку имало и полип кај пациентката, тој се ставал во трет флакон и со соодветна назнака се испраќал за хистопатолошка верификација.

Генералиите, добиените податоци од анамнезата, клиничкиот преглед, лабораториските параметри, како и оние од ултрасонографското и доплер-испитувањето, се внесувале во формулари соодветно прикажани во докторската дисертација, и секој параметар бил соодветно бодиран, а вредностите на скоринг-системите се пресмувале како збир, на бодовите за секој поединечен параметар. Гранична вредност за РЕМ-1 ≥ 7 , за РЕМ-РИ ≥ 9 , кои биле добиени при обработка на магистерската теза, а граничната вредност на скоринг-системот РЕМ-Д, која се испитла при статистичката обработка на податоците на докторската дисертација изнесува 8.

По добивање на резултатите од хистопатолошките наоди од Институтот за патологија, пациентките од испитаничката група биле поделени во четирите подгрупи. Кај пациентките со докажан малигнитет се правел оперативен зафат, хистеректомија со обострана оофоректомија, за да се одреди асоцијацијата на вредностите на скоринг-системите со стадиумот и степенот на диференцираноста на ендометријалниот малигнитет. Доколку протоколот налагал, кај пациентките со лош тип и лош градус на ХПА-анализата од биотичниот материјал, се правела и пелвична лимфаденектомија. Од страна на хистопатологот со долгогодишно искуство во гинеколошката онкологија, била направена анализа на оперативниот материјал. Малигномите се класифицирани според препораките на Светската здравствена организација, а стадиумот според TNM- класификација на малигни тумори. FIGO-критериумите од 2009 година биле употребувани.

Кај пациентките од контролната група биле направени истите испитувања како и кај пациентките од испитаничката група и тие по направениот оперативен зафат и добивањето на хистопатолошката анализа на оперативниот материјал биле класифицирани, на оние со малигна промена на ендометриумот и оние со бенигна примена на ендометриумот.

Во **четвртата глава** се прикажани **статистичките методи** кои се употребени при обработка на податоците во ова истражување. Статистичката обработка била изведена во

статистички програми: STATISTICA 7.1 и SPSS 17.0 for Windows. Во обработката на податоците применето било: кај сериите со атрибутивни белези биле одредувани проценти на структура (%);разликите кај одредени анализирани параметри (менарха, менопауза, паритет, возраст, хипертензија, дијабетес, БМИ, обем на струк/обем на колкови, вагинално крварење ex utero, СА 125, СЕА, дебелина на ендометриум, регуларност, ехогеност, број на крвни садови кои ја минуваат границата ендометриум-миометриум, присуство на густо спакувани васкуларни снопчиња, RI, PI, TAMV, PSV) во однос на хистопатолошкиот наод биле тестирани со Pearson Chi-square (χ^2 / p) и Fisher Exact Test (p); кај сите анализирани параметри веројатност за ендометријален малигнитет била утврдувана со изработка на Odds Ratio / (95,%CI) / p; предиктивните вредности на анализирани параметри, скоринг системите PEM-1, PEM-PI и PEM-D за ендометријален малигнитет биле одредени со изработка на Binary Logistic Regression/ (Chi-square/Wald/p/Exp(B)/95% CI); при одредување на сензитивноста (%), специфичноста (%), ППВ (%), НПВ (%), LR+(%), LR-(%), Accuracy (%) на скоринг- системите PEM-1, PEM-PI и PEM-D, како златен стандард биле земени резултатите од хистопатолошката верификација на биоптичниот материјал; корелацијата помеѓу стадиумот и градусот (степенот) на малигните наоди со вредностите на скоринг-системите PEM-1, PEM-PI и PEM-D била испитувана со Spearman Rank correlation (R). За возраста на пациентките биле одредувани просек $\pm$ стандардна девијација $\pm$ 95,00 CI, минималната и максималната возраст. Сигнификантноста била одредувана за $p < 0,05$. Податоците се прикажани табеларно и графички.

Во **петтата глава, резултатите** од истражувањето се детално прикажани графички и табеларно, пропратени со соодветен коментар, што претставува добра илустрација на истите. Возраста на пациентките варираше во интервалот $60,05 \pm 8,09$ години. Од вкупно 164 пациентки на испитаничката група (А+Б), малиген наод бил регистриран кај 47 (28,66%), атипична промена кај 7 (4,27%), а бениген наод кај 110 пациентки (67,07%). Со статистичка обработка на податоците се докажало дека скоринг-системот PEM-D има најдобра дијагностичка вредност за cut-off ≥ 8 со сензитивност 98,15%, специфичност 85,45%, PPV 76,81%, NPV 98,95%, LR+ 6,75%, LR- 0,02%. Точноста (Accuracy) на PEM-D системот изнесува 89,63%. Тој се покажал како подобар од скоринг системот PEM-PI кој има сензитивност 98,15%, специфичност 79,09%, PPV 69,74%, NPV 98,86%, LR+ 4,69%, LR- 0,02% и точност на тестот 85,37%, како и од PEM-1, чија сензитивност изнесува 79,63%, специфичност 86,36%, PPV 74,14%, NPV 89,62%, LR+ 5,84%, LR- 0,24% и точноста на тест 84,15%. Пациентките од група А се покажале како повисоко ризични за присуство на ендометријален малигнитет, отколку пациентите од група Б. Дијагностичката вредност на скоринг-системот PEM 1, не се разликувала значајно за групата А со крварење ex utero од целосната испитаничка група. Има нешто пониска сензитивност, НПВ и глобална точност кои изнесуваат 75,00%, 79,10% и 81,71% соодветно. Меѓутоа значително е подобра дијагностичката вредност, кај пациентките од втората група Б, каде што има само задебелен ендометриум, без пропратно крварење ex utero. Скоринг-системот PEM 1 доколку се употребува кај ваква популација има сензитивност-98,15%, специфичност-92,86%, ППВ-56,52, НПВ-98,31% LR+6,31, LR-0,08 и глобална точност од 86,59%. Дијагностичката вредност на скоринг-системите PEM-PI и PEM-D, се докажала идентична за двете групи. Кај пациентките од група А има сензитивност-97,50%, специфичност-80,95%, ППВ-82,98, НПВ-97,14% LR+5,21, LR-0,03 и глобална точност од

89,02% и не се разликува многу од вредноста за целокупната испитаничка популација. Има послаба сензитивност за 0,65%, и НПВ за 1,72. Двата теста имаат подеднаква сензитивност и НПВ, а РЕМ Д има нешто подобра специфичност, што незначително ја подобрува неговата глобална точност кај оваа група на пациентки. Испитувањето на дијагностичката вредност кај контролната група покажало дека сите три скоринг-системи РЕМ 1, РЕМ РИ и РЕМ Д имаат исклучително висока НПВ од 97,37%, 97,14% и 97,37% и глобална точност од 90,48%, 83,33% и 90,48% соодветно. Од поединечните параметри во скоринг-системот РЕМ Д, со најсигнификантна предиктивна вредност се покажале менопаузата од анамнестичките податоци, односот на обемот на струк и обемот на колкот од клиничките, СА125 од лабораториските, ирегуларниот ендометриум од соногравските и РИ од доплер испитувањето. Пациентките кај кои настанала менопауза после 52 годишна возраст за 3,78 пати ($\text{Exp}(B)=3,78$) имаат поголема веројатност за ендометријален малигнитет од пациентките кај кои менопауза настанала пред 52 годишна возраст, укажувањето е значајно ($95\%CI:1,87-7,65$)/ $p<0,001$. Сензитивноста на моделот составен од анам-нестички сигнификантни податоци изнесува 50,00%, специфичноста 79,10% а глобалната точност на моделот изнесува 69,50%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,645. Пациентките кои имале обем на струк/обем на колкови $>0,85$ за 78,60 пати ($\text{Exp}(B)=78,60$) имаат поголема веројатност за ендометријален малигнитет од пациентките кои имале обем на струк/обем на колкови $<0,85$, укажувањето е значајно ($95\%CI:19,54-316,18$)/ $p<0,001$. Сензитивноста на моделот составен од клинички податоци изнесува 77,80%, специфичноста 90,90% а глобалната точност на моделот изнесува 86,60%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,942. Пациентките кои имале вредност на тумор маркерот СА 125 >35 U/ml за 3,51 пати ($\text{Exp}(B)=3,51$) имаат поголема веројатност за ендометријален малигнитет од пациентките кои имале тумор вредност на маркерот СА 125 <35 U/ml, укажувањето е значајно ($95\%CI:1,63-7,59$)/ $p<0,01$. Сензитивноста на моделот составен од лабораториски параметри, изнесува 46,30%, специфичноста 84,50% а глобалната точност на моделот изнесува 72,00%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,658. Пациентките кои имале ирегуларен ендометриум за 21,44 пати ($\text{Exp}(B)=21,44$) имаат поголема веројатност за ендометријален малигнитет од пациентките кои имале регуларен ендометриум, укажувањето е значајно ($95\%CI:7,19-63,93$)/ $p<0,001$. Сензитивноста на моделот составен од ултрасонографски параметри изнесува 79,60%, специфичноста 95,50% а глобалната точност на моделот изнесува 90,20%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,940. Пациентките кои имале РИ (1) $<0,8$ за 9,59 пати ($\text{Exp}(B)=9,59$) имаат поголема веројатност за ендометријален малигнитет од пациентките кои имале РИ $>0,8$, укажувањето е значајно ($95\%CI:2,57-35,79$)/ $p<0,01$. Сензитивноста на моделот составен од параметри од доплер-испитување изнесува 79,60%, специфичноста 97,30% а глобалната точност на моделот изнесува 91,50%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,932. Моделот, пак, кој ги содржи поединечните параметри со најголема предиктивна вредност од сите групи, т.е. менопауза, односот на обемот на струк и обемот на колкот, СА125, ирегуларен ендометриум и РИ има сензитивност 90,70%, специфичност 94,50% и глобалната точност 93,30%. ROC зоната (под линијата) изнесува 0,985.

Во **шестата глава**, во **дискусијата**, м-р д-р Алексиска Папестиев уште еднаш ја истакнува потребата да се подобри дијагностиката кај пациентките со ендометријална лезија, со цел да се открие атипична промена на ендометриумот или ендометријалниот

малигнитет, без притоа да се прават непотребни дијагностички процедури кои го оптоваруваат здравствениот систем и кои носат ризик од компликации кај пациентките. Таа ја цитира светската литература според чии податоци, тоа се постигнува со индивидуализиран пристап кон секоја пациентка, кај која се прави одредување на нејзиниот профил, со цел да се постигне оптимална грижа кај неа. Според тоа кај секоја пациентка треба да и се прави индивидуален профил, со цел да се откријат пациентки со тенок ендометриум и лоши анамнестичко клинички параметри, кои укажуваат на зголемен ризик, кај кои ќе се препорача земање на ендометријален примерок, или пак да се поштедат пациентки со задебелен ендометриум, без дополнителни параметри кои укажуваат на можност за малигна промена и кај нив да се препорача внимателно следење, со зачестени гинеколошки контроли. На крај, кандидатката истакнува дека ЕМ е јасно поврзан со анамнестичко клиничките параметри од пациентката и дека пациентки со иста дебелина на ендометриумот, а различен профил имаат различен ризик за појава на малигна промена. Според тоа, при поделбата на пациентките, треба да се зема во предвид нивниот комплетен профил.

Понатаму кандидатката на експлицитен начин го објаснува начинот на одредување на cut off вредноста, земајќи ги во предвид сите поединечни фактори за дијагностичка вредност на еден тест, како што се сензитивност, специфичност, ППВ, НПВ, LR+, LR-, претест веројатност и посттест веројатноста. Истакнува дека примарна цел на едно дијагностичко помагало е да се намали процентот на пропуштени малигни промени, во случајов на ендометриумот, судејќи од вредноста на посттест веројатноста (posttest probability) и да се намали бројот на лажно позитивни пациентки, кое се гледа од претест веројатноста (pretest probability), со што се поштедува пациентката од инвазивна процедура, а истовремено се намалува и трошокот на здравствениот систем. Посебно нагласува дека од исклучителна важност се сензитивноста и негативната предиктивна вредност за еден дијагностички тест, како што потенцираат и повеќе светски автори во цитираната литература. Покрај високите сензитивност и НПВ, ја истакнува важноста на ниската LR-, за дијагностичката вредност на еден тест. Доколку едно дијагностичко помагало има висока негативна предиктивна вредност, тоа значи дека мала е шансата за лажно негативен резултат, а со тоа и да се пропушти малигна промена. Од друга страна, кандидатката објаснува дека високата сензитивност, пак, ни ја покажува способноста на тестот да ги идентификува вистински позитивните малигни промени.

Во понатамошниот дел од дискусијата е истакнато дека судејќи според дијагностичката вредност на тестовите, сите скоринг-системи имаат висока дијагностичка вредност кај испитаничката група, со тоа што новиот скоринг-систем се покажал како најдобар со највисока НПВ и највисока глобална точност. Истакнува дека со употреба на скоринг-системот РЕМ 1, кај 11(10,38%) пациентки од испитаничката група бил добиен лажно негативен наод, што значи дека со употреба на скоринг-системот РЕМ 1 и покрај тоа што укажувал на бенигна промена, хистопатолошката анализа докажала малиген наод. За разлика од тоа, со употреба на РЕМ-РИ и РЕМ-Д, само кај 1 пациентка бил добиен лажно негативен резултат, со што се објаснува високата НПВ кај двата модела од 98,86% и 98,95% соодветно. Овие два модела имаат иста висока сензитивност, но скоринг системот РЕМ-Д има подобра специфичност што произлегува од поголемиот број на детектирани вистинско

негативни (бенигни) наоди. Според тоа, кандидатката истакнува дека со употреба на скоринг системите РЕМ-РИ и РЕМ-Д минимална е шансата да се пропушти пациентка со малигна промена. Со тоа се потврдува нивната одлична дијагностичка вредност во неинвазивната дијагностика на ендометријалната лезија. Најдобрата дијагностичка вредност на РЕМ-Д кандидатката ја согледува и од резултатите од хистопатолошката анализа, според кои во првата група со вагинално крварење се докажал поголем број ендометријален малигнитет, дури кај 40 пациентки (48,78%). За разлика од нив, кај пациентките во втората група само кај 14 пациентки (17,07%) била потврдена малигна промена на ендометриумот. Скоринг-системот РЕМ Д е единствен кој го вклучува крварењето ех utero како посебен параметар, па истиот би можел да се вклучи во преостанатите скоринг системи, што може да послужи како идеја за понатамошно истражување, за одредување на дијагностичката вредност на скоринг системите РЕМ-1 и РЕМ-РИ со вклучено крварење ех utero, како засебен параметар. Кандидатката истакнува пак, дека испитувањето на дијагностичката вредност кај контролната група, покажало дека сите три скоринг-системи РЕМ 1, РЕМ РИ и РЕМ Д имаат исклучително висока НПВ од 97,37%, 97,14% и 97,37% и глобална точност од 90,48%, 83,33% и 90,48% соодветно. Со тоа на индиректен начин таа докажала дека може да се употребуваат скоринг системите кај пациентки кои имаат тенок ендометриум. Истакнува дека кога ќе дојде пациентка на редовен гинеколошки ултразвучен преглед, кај неа треба, покрај дебелината на ендометриумот, да се испитаат и морфолошките карактеристики на ендометриумот и со земање на детална анамнеза и клинички преглед, таа да се класифицира во група со низок или висок ризик.

Потоа во дискусијата, кандидатката се задржува засебно на поединечните анамнестички, клинички, ултрасонографски, лабораториски и доплер-параметри од РЕМ-Д системот, објаснувајќи ја нивната предиктивната моќ во поделба на пациентките на оние со висок и низок ризик. Од добиените резултатите експлицитно е објаснато дека поголем број од поединечните параметри се покажале како сигнификантни, според што тие можат да помогнат во дијагностиката и менаџментот на пациентките со ендометријална лезија.

Во дискусијата која се однесува на последната цел на оваа докторска дисертација, се истакнува дека постои корелација помеѓу вредностите на скоринг-системот и стадиумот и градусот на малигните наоди од ХПА. Доколку пациентката има повисока вредност на скоринг-системот, се очекува да има повисок стадиум и полошо диференциран карцином, па според тоа кај неа би требало да бидеме поагресивни во третманот, за разлика од оние кај кои има помала вредност на скоринг-системот. Со тоа, секој клиничар во предоперативната подготовка на пациентките, со одредување на вредноста на скоринг - системот, може да си помогне во носењето на одлуката за одредување на посоодветен третман кај истата.

На крајот од дискусијата, кандидатката накратко ги евалуира најцитираните публикувани скоринг-модел, кои се однесуваат на одредување на ризикот на ЕМ, со што сака да ја прикаже актуелноста на темата во светот. Истакнува дека и покрај добрата стапка на преживување, зголемената стапка на смртност во последните декади е тоа што налага кон неговата дијагностика да се пристапи посериозно, што е потенцирано и од страна на бројни

автори кои ја испитуваат оваа тема во светот. Кандидатката потенцира дека потребно е лекарите да се сконцентрираат на одредување на високо ризичните пациентки, со цел да се постигне превенција, навремено откривање, а со тоа да се постигне и поголема стапка на преживување. Таа се согласува со тврдењата на бројни автори, кои докажале дека тоа најдобро се постигнува со рутинска употреба на скоринг-системи, базирани на ризик-фактори, клинички, ултрасонографски и доплер параметри, во секојдневната пракса на клиничарот.

Во **седмата глава**, кандидатката ги претставува **заклучните согледувања** кои се коректно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето. Таа ја потврдува хипотезата според резултатите кои ги добила од ова истражување дека комбинацијата на ултразвучна евалуација, доплер-испитување, лабораториски параметри, како и повеќе клинички знаци и анамнестички податоци, може да претставува ефикасен алгоритам за одредување на ризикот од ендометријалниот малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија. Истакнува дека резултатите потврдиле дека:

- скоринг-системот РЕМ Д има најдобра дијагностичка вредност за cut off ≥ 8 ;
- скоринг-системот РЕМ-Д за одредување на ризик од ендометријален малигнитет, претставува брз, едноставен, евтин и безбеден неинвазивен дијагностички метод.;
- скоринг-системот РЕМ Д има повоисока дијагностичка вредност од скоринг-системите РЕМ 1 и РЕМ-РИ;
- скоринг-системот РЕМ 1 има значително подобра дијагностичката вредност, кај пациентките од втората група Б, додека, пак, дијагностичката вредност на скоринг-системите РЕМ-РИ и РЕМ-Д е идентична за двете групи (А и Б);
- испитувањето на дијагностичката вредност кај контролната група покажало дека сите три скоринг-системи РЕМ 1, РЕМ РИ и РЕМ Д имаат исклучително висока НПВ и глобална точност;
- од поединечните параметри во скоринг-системот РЕМ Д, со најсигнификантна предиктивна вредност се покажале менопаузата од анамнестичките податоци, односот на обемот на струк и обемот на колкот од клиничките, СА125 од лабораториските, ирегуларниот ендометриум од сонографските и РІ од доплер-испитувањето;
- пациентките кои имаат повисок стадиум и лошо диференциран ендометријален малигнитет имаат повисока вредност на скоринг-системите РЕМ-Д, РЕМ-РИ и РЕМ 1. При испитувањето на асоцијацијата помеѓу вредностите со степенот и стадиумот на малигните наоди, утврдена била сигнификантна поврзаност со трите, при што најјака била со РЕМ-Д скоринг-системот.

Во **осмата глава** е истакната **импликацијата во пракса** на овој скоринг- систем, кај пациентки со ендометријална лезија како и можните **наредни иследувања кои можат да произлезат од ова истражување**. Кандидатката истакнува дека употребата на овој скоринг-систем, може да помогне во секојдневната пракса на лекарот, во менаџирањето на пациентките. На тој начин, според неа, може да се одреди кога е неопходно земањето на ендометријална биопсија и покрај тоа што иницијалните испитувања не го диктираат тоа, како што се најчесто пациентки со тенок ендометриум, кои според овој модел би имале висок скор, па според тоа и зголемен ризик за ендометријален малигнитет. Кандидатката истакнува дека испитувањето на дијагностичката вредност на овој скоринг систем, кај поголем број на пациентки со тенок ендометриум, би можело да биде одлична тема, за наредна студија. Од друга страна, таа истакнува дека со употреба на овој скоринг-модел, би се издвоиле пациентките со зголемен оперативен ризик поради присуство на коморбидитети, а задебелен ендометриум, кај кои не е неопходно да се земе ендометријална биопсија, поради нискиот скор. Посебна корист би имале пациентките, кај кои не може да се употреби инвазивна дијагностичка процедура, поради стеноза или оклузија на цервикалното устие. Овој модел би можел да послужи за да открие кои пациентки имаат приоритет, доколку има долга листа на чекање. Според кандидатката, употребата од страна на лекарите од примарното здравство, би им ја олеснила тријажата на пациентките за посоодветна понатамошна евалуација и третман. Според тоа, јасно се истакнува препораката скоринг- системите да се воведат во секојдневната амбулантска и клиничка пракса, како скрининг и дијагностичка метода, а изборот кој скоринг-систем ќе се употребува би завиел од техничката опременост на институцијата, како и од искуството на самиот ултрасонографер.

Деветтата глава од дисертацијата ја содржи приложената **литература**, која е обемна, прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев, со наслов „Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија: РЕМ-Д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри“, претставува истражување во областа на гинекологијата и акушерството, односно во областа на гинеколошката онкологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел да ги унапреди и прошири знаењата за неинвазивната дијагностика на ендометријалниот малигнитет, кој има зголемена инциденца и смртност во последните декади на светско ниво. Од научното истражување на оваа докторска дисертација произлегуваат скоринг-системи, кои можат да се употребуваат во секојдневната амбулантска и клиничка пракса во менаџирање на пациентките со ендометријална лезија, овозможувајќи индивидуализиран пристап кон секоја пациентка. Како резултат на комплексниот збир на анамнестички, клинички, лабораториски, ултрасонографски и параметри од доплер-испитување, пациентките би се поделиле во група на висок и низок ризик и би се упатиле на соодветна евалуација и третман. Од друга страна, со употреба на овие скоринг-систем, може да се направи предоперативен стејџинг кај секоја пациентка, па според тоа да се планира соодветен третман во зависност проширеноста на болеста и прогнозата која ја диктира стадиумот на

болест. Секој клиничар во предоперативната подготовка на пациентките со одредување на вредноста на скоринг-системот, може да си помогне во носењето на одлуката за одредување на посоодветен третман кај неа.

Докторската дисертација на кандидатката м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев, со наслов „Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија: РЕМ-Д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри“ според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [3]. Aleksioska Papestiev I, Antovska V, Stojovski M, Janevski V. Predictive value of endometrial thickness, its morphological characteristics and age in postmenopausal patients, with vaginal bleeding and sonographic signs of endometrial lesions. *Gynecol Perinatol* 2016;25(1)8-12
- [4]. Aleksioska Papestiev I, Antovska V, Stojovski M, Janevski V. Predictive value of hypertension and diabetes indicating endometrial malignancy in postmenopausal patients with vaginal bleeding. *Physioacta* Vol 10.No1.1-8

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси се: скоринг моделите, РЕМ-Д, РЕМ-РИ и РЕМ-1, се одлични дијагностички методи во неинвазивната дијагностика на пациентки со ендометријална лезија во постменопаузалниот период. Истите скоринг-системи, можат да се употребуваат во менаџирање на овие пациентки, како и за предоперативна процена на стејџингот на ендометријалиот малигнитет, па според тоа гинекологот има можност да планира посоодветен третман кај пациентката.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: овие скоринг-системи, може да се употребуваат од страна на доктори гинеколози во примарна, секундарна и терцијарна здравствена установа, во зависност од техничката опременост и познавањето на самиот доктор гинеколог.

Можните понатамошни истражувања се: со оглед на позитивните резултати за скоринг системите како добро дијагностички метод кај пациентките од контролната група, ова истражување може да претставува база за понатамошно испитување на поголема група пациентки со тенок ендометриум под 4 мм. Со оглед на поголемиот процент на малигни промени кај пациентки од групата со крварење ex utero, се истакнува дека овој параметар би можел да се вклучи во скоринг системите РЕМ-1 и РЕМ-Д и да ја подобри нивната дијагностичка вредност, што може да се испита во некое наредно истражување.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка на ова истражување и да донесе одлука за завршување на процедурата за одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р д-р Ирена Алексиоска Папестиев со наслов „Одредување на ризик од ендометријален малигнитет кај пациентки со ендометријална лезија: РЕМ-Д скоринг-систем базиран на анамнестички, клинички, ултрасонографски и лабораториски параметри“.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Антовска, с.р.

Проф. д-р Владо Јаневски, с.р.

Проф. д-р Марјан Стојовски, с.р.

Проф. д-р Никола Оровчанец, с.р.

Проф. д-р Глигор Димитров, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА МОНИТОРИРАЊЕ НА ФУНКЦИЈАТА НА ТРАНСПЛАНТИРАНИОТ БУБРЕГ ВО ТЕК НА 48 МЕСЕЦИ ПО ТРАНСПЛАНТАЦИЈАТА ПРЕКУ ПРОЦЕНКА НА КЛИНИЧКИ, ИМУНОЛОШКИ И ПРОТЕОМИЧНИ ФАКТОРИ НА РИЗИК од ас. д-р Ирена Рамбабова Бушљетик, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 3.10.2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на ас. д-р Ирена Рамбабова Бушљетик со наслов: **Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантацијата преку проценка на клинички, имунолошки и протеомочни фактори на ризик** во состав: проф. д-р Оливера Стојчева Танева (претседател), проф. д-р Гоце Спасовски (ментор), проф. д-р Кочо Димитровски (член), доц. д-р Оливер Станков (член) и проф. д-р Милка Здравковска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ирена Рамбабова Бушљетик, со наслов „Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантацијата преку клинички, имунолошки и протеомочни фактори на ризик“, содржи 118 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Romans, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 22 графици и 83 табели. На крај се цитирани 105 референци.

Трудот е структуриран во 8 глави. Почнува со вовед, а завршува со заклучок и прилози на заклучоците. На крајот е приложен список на користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведот, докторантката во почетниот дел дава појаснување за значењето на хроничната бубрежна болест (ХББ), која претставува глобален светски проблем со висока економска импликација на здравствениот систем и претставува независен ризик-фактор за развој на кардиоваскуларните заболувања и ран морталитет. Кандидатката појаснува дека намалената бубрежна функција е акцелерирана кај ризичните групи пациенти со хипертензија, дијабетес и примарни бубрежни заболувања и е предиктор за зголемен број на хоспитализации, когнитивни и нарушувања во работоспособноста, како и намален квалитет на живот. Ја објаснува поделбата на хроничната бубрежна болест во стадиуми според најновите препораки од 2012 Kidney Disease Improving Global Outcome (KDIGO). Овие препораки ја вклучуваат и протеинуријата како маркер во дефинирањето на стадиумите на ХББ и зголемениот ризик за морталитет каде што ХББ е стратифицирана во 5 стадиум со два потстадиума (3а и 3б).

Во воведот се дава осврт на развојот на бубрежната трансплантација и имуносупресивната терапија.

Докторантката детално ги објаснува факторите кои влијаат на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на посттрансплантацискиот период. Тие се поделени на потпоглавја и се однесуваат на карактеристиките на донорите на бубрег. Самиот квалитет на донираниот бубрег е круцијален во однос на исходот од самата трансплантација. Исто така, анализирани се и карактеристиките на реципиентот, а овде влегуваат возраста на реципиент, основното заболување, времето поминато на хемодијализа пред трансплантацијата и ХЛА-типизацијата – складност. Од факторите кои се однесуваат на трансплантираниот бубрег анализирани се одложената функција на графтоот, функцијата на графтоот во стабилни услови и ефектите на имуносупресивната терапија (превенција на отфрлањата и несакани ефекти).

Во делот кој се однесува на квалитетот на донираниот бубрег, докторантката дава детално објаснување за податоците од литературата кои зборуваат дека бубрезите донирани од живи дарители со стандардни критериуми се значајно подобри во споредба со бубрег добиен од постар дарител или дарител со мозочна смрт. Објаснувањето за ваквата состојба е во имунолошките и неимунолошки фактори, како и внимателната претрансплантациска евалуација.

Во воведниот дел се користени податоците од литературата кои покажуваат дека живите донори со нормална бубрежна функција пред трансплантација не се изложени на поголем ризик за развој на бубрежна слабост по унилатералната нефректомија во однос на општата популација. За директното мерење на гломеруларната филтрациска рата (ГФР) се користат јединизирачки и радиоактивни изотопи кои се препорачани за проценка на бубрежната функција на потенцијалните дарители.

Во делот кој се однесува на карактеристиките на реципиентот, анализирана е возраста со детално објаснување дека во услови на недостиг на органи за трансплантација и зголемувањето на времето на чекање за трансплантација на бубрег од починат дарител се бележи стареење на популацијата на реципиенти. Но, возраста на реципиентот секако корелира со долгорочното преживување на графотот и самиот реципиент, како што е потврдено и во студиите изведени во Европа и во САД.

Во однос на основното заболување на реципиентот, во воведниот дел се објаснува значењето на болестите со ризик за рекурвенција и метаболичките заболувања. Гломеруларните заболувања (гломерулонефрит - ГН) како причина за развој на терминалната бубрежна слабост се застапени кај 30-50% од трансплантираната популација, а тие пациенти се со ризик за рекурвенција на основното заболување и понатамошно губење на графотот.

Објаснети се најчестите форми на ГН кои се рекурвенти: ИгА- нефропатија со стапка на рекурвенција 13-46%, фокално сегментна гломерулосклероза (ФСГС) и мембрано-рполиферативен ГН (МПГН) кои се со рекурвенција 30-50%, додека МПГН тип 2 и до 80-100%, како и мембранозната нефропатија (МН) од 10 до 30%. Дијабетесот како основно заболување и дијабетската нефропатија (ДН) може да има рекурвентност, но во различен клинички степен.

Во однос на хемодијализниот стаж пред трансплантација, докторантката анализира дека должината на хемодијализното лекување пред трансплантација има влијание на исходот од самата трансплантација. За ваквата потврда користени се податоци од литературата преку студијата на Meier-Krsche со сор, кој покажува дека подолгото хемодијализно лекување има полош долгорочен посттрансплантациски исход. Исто така, кардиоваскуларните заболувања директно корелираат со времето поминато на ХД.

Анализите за HLA- типизацијата покажале дека доброто ХЛА- совпаѓање помеѓу донорот и реципиентот има големо влијание на исходот на трансплантацијата. Колку е поголем бројот на несовпаѓања, т.е. miss match (ММ), поголем е ризикот од акутни отфрлања и губење на графтоот.

Во однос на факторите кои се однесуваат на трансплантираниот бубрег, даден е осврт на значењето на одложеноата функција на графтоот. Подробно е анализирана функцијата на трансплантираниот бубрег во стабилни услови како резултат на многу фактори поврзани со донорот, реципиентот во посттрансплантацискиот период и имunosупресивните протоколи. Според изведуваните студии, стабилниот период настапува помеѓу третиот месец и една година по трансплантацијата. Намалувањето на пресметаната гломеруларна функција помеѓу 3 месеци и една година е исто така предиктивно за раното губење на графтоот. Еден од механизмите кој го објаснува ова негативно влијание е фактот дека бубрежната функција е независен ризик-фактор за појава и на кардиоваскуларните заболувања и морталитетот, кај пациентите со ХББ.

Во однос на имunosупресијата се објаснува дека современата индукциона и терапија на одржување значително го намалуваат процентот на акутни отфрлања кај трансплантираните пациенти. Цел на индукционата терапија е да го супримира целуларниот и хуморалниот одговор и да ги превенира акутните отфрлања во раниот посттрансплантациски период. Терапијата на одржување има за цел да ги намали епизодите на акутни отфрлања и да го продолжи преживувањето на графтоот. Детално се објаснети современите имunosупресиви кои се користат во полето на трансплантацијата на бубрег.

Во делот на следење на функцијата на графтоот во посттрансплантацискиот период се укажува на успешното водење на трансплантираните пациенти, што подразбира и рана детекција на суптилните промени на графтоот кои се јавуваат и покрај соодветниот имunosупресивен третман. Во секојдневното следење на трансплантираните пациенти, потенцирана е и потребата за добра клиничка проценка, увид во биохемиските параметри и изведување на дијагностички постапки за раното детектирање дури и на супклиничките промени кои се случуваат на графтоот.

Разгледани се неинвазивни маркери за следење на функцијата на трансплантираниот бубрег како што се серумскиот креатинин и протеинуријата, но тие не ги детектираат раните промени кои се уште немаат клиничка манифестација.

Спротивно на манифестната протеинурија, малите протеински молекули со молекуларна тежина од 1,000 до 20,000 Da, кои претставуваат геномски пептиди или пептидни синцири не се детектираат со стандардните тестови во класичните лаборатории, а тие пак, во последната декада резултираа со големи откритија за физиолошките и патолошки процеси во однос на прогресијата на бубрежната инсуфициенција. Објаснети се уринарните протеомични биомаркери: CKD 273 за прогресија на ХББ и (HF1 и HF2) за детекција на левовентрикуларната (ЛВ) дисфункција. Во делот за следење на ГФР, кандидатката дава детално објаснување за препораките на KDIGO за следење и третман на трансплантирани пациенти кои препорачуваат при секое мерење на с. креатинин да биде пресметана и ГФР со една од постојните формули. Тие се објаснети во однос на нивната изведба и можноста за користење и кај трансплантираните пациенти.

Во однос на кардиоваскуларните ризик-фактори кај пациентите со трансплантиран бубрег, дадени се воведни објаснувања за појавата на кардиоваскуларни настани. Иако трансплантацијата на бубрег резултира со подобрување на бубрежната функција со последователен кардиоваскуларен бенефит, сепак релативната бубрежна функција кај трансплантираните пациенти останува пониска во однос на општата популација. Оттука, трансплантираните пациенти имаат 10 пати повисока стапка на кардиоваскуларна смртност и 50 пати годишна стапка на појава на фатални и нефатални кардиоваскуларни настани во однос на општата популација.

Во **Глава 2**, која се однесува на мотивот за изработка на студијата, докторантката ги објаснува очекувањата од добиените резултати со што би се дало придонес во испитувањето на клиничката применливост на формулите базирани на креатинин за проценка на функцијата на графтоот кај трансплантираните пациенти. Исто така, се проценуваат факторите кои директно влијаат на функцијата на трансплантираниот бубрег и се анализира асоцираноста на намалената функција на графтоот со појава на кардиоваскуларните болести проценети и преку останатите уринарни биомаркери.

Во **Глава 3** дадени се три главни цели за изработка на докторската дисертација:

- да се спореди клиничката применливост на формулите за проценка на гломеруларната филтрациска рата (ГФР) за отсликување на функцијата на графто кај трансплантираните пациенти во однос на директно одредената функција на донираниот бубрег кај реципиентот со ^{99}Tc ДТРА скен, на 6 и 12 месеци по трансплантација;
- да се одредат факторите кои влијаат на функцијата на трансплантираниот бубрег до 12 месеци после трансплантацијата, со понатамошно следење на клиничките, имунолошки и протеомични фактори на 48 месеци по трансплантацијата;
- да се процени функцијата на графто во однос на развој на кардиоваскуларните заболувања. Тие да се анализираат преку присуството на уринарни протеомици (биомаркери за левовентрикуларна дисфункција) и со ехокардиографска процена, заедно со останатите биохемиски параметри.

Во **Глава 4** се обработуваат материјалот и применетите методи во изработката на докторската тема.

Во оваа студија се вклучени 55 возрасни трансплантирани пациенти од жив сроден дарител од еден трансплантациски центар. Следењето е спроведено во тек на 48 месеци по трансплантацијата.

Инклузиони критериуми за вклучување на пациентите во студијата се: пациенти кои добиле бубрег од жив дарител (сроден или несроден), пациенти со стабилна функција на графто, пациенти со прва трансплантација на бубрег.

Како ексклузиони критериуми се наведени: пациенти кои не дале согласност за вклучување во истражувањето, трансплантирани пациенти од починат дарител со мозочна смрт (кадаверична трансплантација).

Оваа студија е спроведена на Универзитетска клиника за нефрлогија во Скопје.

Анализирани се повеќе податоци, поделени во податоци кои се однесуваат на донорот, на реципиентот и на самиот трансплантиран бубрег. Од податоци кои се однесуваат на донорот влегуваат: возраст, пол, тип на донаторство (трансплантација од жив сроден или несроден - емоционален донор).

Изведувањето на директно мерење на гломеруларната филтрациона рата со ^{99}Tc DTPA скен на донорот е изведено на Институтот за патофизиологија во Скопје.

Оперативниот зафат, т.е. трансплантацијата на бубрег е изведена на Универзитетската клиника за урологија.

Од податоците кои се анализирани кај реципиентот се: возраст, пол, основно бубрежно заболување, дијализен стаж, крвен притисок, користење на антихипертензивна терапија, дислипидемија и користење на терапија со статини, присуство/отсуство на дијабетес тип 2, епизоди на акутни отфрлања, тип на имуносупресивна терапија.

Податоци кои се однесуваат на графтоот: ХЛА- типизација, одредување на триплети со HLA Matchmaker.

Клинички и биохемиски варијабли кои се анализирани се: серумски креатинин, серумска уреа, протеински статус, протеинурија, гликемија и липиден статус.

Сите споменати биохемиски варијабли се одредувани на 3, 6, 12, 24 и 48 месеци по трансплантацијата. Тие се одредувани на Институтот за клиничка биохемија во Скопје.

Примероците на урина за детекција на уринарни протеомици се земени на 24 месеци по трансплантацијата по соодветен стандарден оперативен протокол (СОП). Земен е примерок од утринска урина (7 мл), ултрафилтрирана со цел да се одстранат молекулите со голема молекулска маса и замрзнат е на -80 ст. Ц. Понатамошната анализа е изведена преку капиларна електрофореза заедно со мас спектрометрија. Анализирани се уринарните протеомици CKD 273 класификаторот и HF1 и HF2, CAD на 24 месец по трансплантацијата. Анализата е изведена во соработка со Mosaiques Diagnostic and Therapeutics AG Hannover, Germany.

Со ехокардиографија е одредена левокоморната (ЛК) систолна и дијастолна функција, преку мерење на повеќе параметри: ЛК- дијаметри, волумени, ежекциона фракција, ЛК-лонгитудинална деформација, Е и А- брзина на трансмитрален проток, односно Е` и А` ткивен доплер. ЛК крајно дијастолен и крајно систолен волумен (во четири-шуплински пресек и дво-шуплински пресек), со одредување на ежекциона фракција (истисна фракција преку дво-рамнинска Simpson-метода). Ехокардиографијата е направена на 48 месеци по трансплантацијата. Исто така, е направена корелација со присуството на уринарни протеомици од ХФ1 и ХФ2.

Пресметувањето на ГФР е спроведено на 3, 6, 12, 24 и 48 месеци по трансплантацијата, преку процена со три формули Cockcroft & Gault, MDRD (6 варијабли), и Nankivell формулата.

Во **Глава 5** се објаснети применетите статистички методи:

Статистичката анализа на податоците добиени од истражувањето беше направена во статистичкиот програм SPSS 17,0.

За тестирање на нормалноста на добиените податоци користен е Shapiro-Wilk's W test. За компарирање на анализираните параметри, користени се: Student t-test, Mann-Whitney test, Analysis of Variance со Bonferroni post hoc, Kruskal Wallis test со Mann-Whitney post hoc test, Chi square test, Fisher exact two tailed test. За анализирање на корелацијата меѓу параметрите беше користен Pearson-овиот коефициент на линеарна корелација и Spearman-овиот коефициент на ранк корелација.

За одредување на предиктивното влијание на одредени параметри на гломеруларната филтрациона рата беше користена Линеарна регресиона анализа.

Статистичката сигнификантност беше дефинирана на ниво на $p < 0,05$.

Во **Глава 6** се презентирани добиените резултати во студијата:

Од вклучените 55 пациенти со трансплантиран бубрег, 18 (33,33%) се од женски пол, а 36 (66,67%) од машки пол. Трансплантација од жив сроден дарител била изведена кај 44 (80%), а кај 11 (20%) од несроден - емоционално поврзан дарител (сопруг/сопруга). Возраста на донорите се движеше во интервал од 34 до 77 години, со просечна возраст од 55.5 ± 9.0 години. Просечната возраст на трансплантираните пациенти беше 35.7 ± 9.5 години. Прикажани се средните вредност на серумскиот креатинин, уреа и албумин.

Гломеруларната филтрациона рата за следење на функцијата на трансплантираниот бубрег беше пресметувана со претходно наведените три формули. Добиените резултати покажаа

дека сите три формули презентираа највисока ГФР една година по транспланцијата, а најниска по 4 години. Анализата на резултатите, исто така, покажа дека формулата по Cockcroft & Gault демонстрираше највисоки вредности за ГФР.

Прикажани се резултатите од анализираните корелации помеѓу базичната функција на дониранiot бубрег пресметана со скен на бубрег $^{99}\text{TcDTPA}$, и функцијата на графтоот на 3, 6, 12, 24, 36 и 48 месеци по трансплантација, пресметана со секоја поединечна формула.

Вредностите на Pearson-овиот коефициент на линеарна корелација и p вредностите, покажуваат дека сите анализирани корелации се статистички несигнификантни. Одреден е процент на графтови кои ја подобриле функцијата во однос на базичната функција одредена со скен до 12 месеци по трансплантацијата со трите формули.

Понатаму, направена е анализа на сите фактори на влијание на функцијата на трансплантираниот бубрег користејќи ги трите формули. Во однос на должината на хемодијализното лекување на реципиентот пред трансплантација најдено е дека времето поминато на хемодијализа има негативна, односно индиректна корелација во целиот период на следење. Од друга страна, пак, вредноста на гломеруларната филтрациона рата по MDRD- формулата се намалуваше со зголемување на времетраењето на хемодијализата, и обратно. Корелацијата беше статистички сигнификантна на крајот од следењето, т.е. на 48 месеци од трансплантацијата ($R = -0.316$ $p = 0.03$).

Во однос на возраста на донорот, резултатите од испитуваната корелација помеѓу гломеруларната филтрациона рата пресметана по сите три користени формули и возраста на донорот, презентирани се статистички сигнификантна поврзаност меѓу пресметаната ГФР по MDRD и Nankivell формулите по 24 месеци од трансплантацијата и возраста на донорот ($p = 0.016$, $p = 0.048$, респективно или соодветно), и помеѓу ГФР пресметана по Cockcroft & Gault на 6 и 12 месеци по трансплантацијата и возраста на донорот ($p = 0.043$, $p = 0.037$, следствено). Вредноста на Pearson-овиот коефициент на линеарна корелација за овие сигнификантни корелации, односно за поврзаноста помеѓу ГФР по MDRD на 2 години по трансплантацијата и возраста на донорот од $r = -0.3224$, за поврзаноста меѓу ГФР по Cockcroft & Gault на 6 и 12 месеци по трансплантацијата и возраста на донорот од $r = -0.2735$ и $r = -0.2818$, соодветно, како и за поврзаноста помеѓу ГФР по Nankivell на 2 години по

трансплантацијата и возраста на донорот од $r = -0.2681$, сугерира на заклучок дека гломеруларната филтрациона рата е пониска кај реципиентите кои имаа постари донори, и обратно.

Со цел да ја квантифицираме сигнификантната поврзаност помеѓу возраста на донорот и ГФР пресметана по MDRD на 2 години по трансплантацијата, ГФР пресметана по Cockcroft & Gault на 6 и 12 месеци по трансплантацијата, и ГФР пресметана по Nankivell на 2 години по трансплантацијата, беше направена Линеарна Регресиона анализа.

Во однос на сродството помеѓу донорот и реципиентот, функцијата на графтовите анализирана по Cockcroft & Gault беше подобра кај несродните трансплантации во целиот анализиран период, но влијанието на видот на сродство врз функцијата на графтоот се потврди како статистички сигнификантно на 3 и 12 месеци по трансплантацијата ($p < 0.05$). Просечната вредност на ГФР третиот месец по трансплантацијата изнесуваше 82.58 ± 25.9 мл/мин во групата сродни трансплантации, а 101.69 ± 16.1 мл/мин во групата несродни трансплантации ($p = 0.024$). По една година од трансплантацијата, просечната ГФР во групата сродни и несродни трансплантации изнесуваше 84.85 ± 24.5 мл/мин и 105.14 ± 20.2 мл/мин, респективно. Подобра функција на графтовите анализирана по Nankivell формулата беше регистрирана кај несродните трансплантации во целиот период на следење, која беше статистички сигнификантна во однос на сродните трансплантации само на контролата по 12 месеци од трансплантацијата ($p = 0.03$).

Во однос на основното заболување најдено е дека функцијата на графтовите, анализирана по формулата на Cockcroft & Gault беше подобра во групата со Гломерулопатии и ДН како примарно заболување, споредено со групата со останати заболувања во целиот анализиран период, но со статистичка сигнификантност на 24, 36 и 48 месеци по трансплантацијата.

Поврзаност на присутните HLA miss match триплети и пресметаната ГФР по трите формули во периодот на следење не покажа сигнификантна асоцираност.

Имуносупресивната терапија со однос на различните типови на калцинеурински инхибитори нема сигнификантно влијание на функцијата на графтоот во тек на целиот период на следење.

Анализата за прогресија на намалувањето на функцијата на графтоот одредена со среден годишен пад на ГФР пресметана со Nankivell- формулата и факторите на влијание покажаа сигнификантна разлика во вредноста на протеинуријата, кај групата трансплантирани пациенти со намалување на ГФР помалку и повеќе од 5 мл/мин просечно на годишно ниво, на 24 и 48 месеци по трансплантацијата ($p=0,044$ и $p=0,021$, респективно). Помладите реципиенти имаа значајно побрза прогресија на влошување на функцијата на донираниот бубрег, анализирана по Nankivell. Просечната возраст на реципиентите при трансплантацијата беше 37.59 ± 8.7 год. за реципиентите кај кои просечното намалување на ГФР на годишно ниво беше помало од 5 мл/мин, а 29.1 ± 8.6 мл/мин за реципиентите кај кои просечното намалување на ГФР на годишно ниво беше поголемо од 5 мл/мин. Разликата во просечната возраст помеѓу двете групи од 10,49 год. статистички се потврди како сигнификантна ($p=0.0046$).

Во однос на кардиоваскуларните коморбидитети од вкупно 55 трансплантирани пациенти, кај 6 (10,9%) беше дијагностицирана дијастолна дисфункција со ехокардиографска проценка. Супклиничката форма на систолна дисфункција е регистрирана кај 11 (20%), преку одредена намалена вредност на GLS (Global longitudinal strain -глобален левокоморен лонгитудинален деформитет). Покажана е статистичка сигнификантност на намалената пресметана ГФР на 12 месеци по трансплантацијата и појавата на кардиоваскуларни настани, односно на појавата на дијастолна дисфункција. Намалената ГФР не се покажа со сигнификантна разлика за појава на супклиничката форма на систолна дисфункција.

Направена е анализа на 4 уринарни протеомици: CKD 273, HF1, HF2 и CAD. Беше анализирано влијанието на уринарните протеомици во однос на прогресијата на хроничната бубрежна болест изразена преку класификаторот **CKD273** и покажана сигнификантна позитивна корелација со серумскиот креатинин на 12, 24 и 48 месеци и со протеинуријата на 48 месеци ($r=0.34$, $p=0.04$), додека негативна корелација ($r=-0.412$, $p=0.001$) е најдена во однос на годишниот пад на ГФР раководејќи се со Nankivell формулата. Од иследуваните протеомици најдена е позитивна, значајна корелација со CAD. Пациентите со одреден скор за CKD 273 < 0.175 имаат сигнификантна разлика во однос на нивото на серумскиот креатинин на 12, 24 и 48 месеци, и со сите три калкулации на клиренс на креатинин (MDRD,

Cockcroft & Gold, и Nankivell), односно имаат понизок с. креатинин и подобра функција одредена со повисока пресметана ГФР.

Во **Глава 7** е дадена дискусијата за добиените резултати. Работена е детална дискусија во однос на актуелната достапна литература во однос на подрачјето кое е предмет на истражувањето. Направени се споредби на податоци од повеќе мултицентрични рандомизирани студии од понов датум. Добиените резултати се разгледани со критички осврт на лимитациите на студијата, како и придобивките од истражувањето.

Во **Глава 8** се прикажани заклучоците од изведеното истражување. Изведените заклучоци во оваа докторска дисертација се логични и даваат одговор на поставените цели. Според добиените резултати, нивната анализа и споредба со резултатите од релевантно цитираната литература се изведени соодветните заклучоци.

Се заклучува дека постои разлика во пресметаната ГФР со различни математички формули во исти временски точки. Препорачано е користењето на една математичка формула во тек на целиот посттрансплантациски период, со цел да се избегне дискрепанцата во детерминирањето на степенот на бубрежна слабост, односно функцијата на графтоот. Должината на хемодијализното лекување пред трансплантацијата има влијание на функцијата на трансплантираниот бубрег. Возраста на донорите, исто така, има влијание на функцијата на графтоот. Графтовите добиени од постари донори имаат полоша функција во тек на следењето. Совпаѓањето на донорот и реципиентот според соодветна возраст влијае на функцијата на графтоот. Графтовите добиени од емоционално сродни парови со соодветно адаптирана имуносупресивна терапија имаат подобар исход во посттрансплантацискиот период. Користените имуносупресивни протоколи со различен калцинеурински инхибитор не влијаеа на функцијата на графтоот. ХЛА mismatch триплетите помеѓу донорот и реципиентот немаа влијание на долгорочната функција на графтоот. Добра етиолошка проценка со цел да се одреди основната причина за бубрежна слабост е потребна за понатамошната предикција на функцијата на графтоот во посттрансплантацискиот период. Намалената функција на графтоот на 12 месеци по трансплантацијата има влијание на развој на дијастолната дисфункција одредена ехокардиографски кај реципиентите во тек на 48-месечното следење. Одредувањето на

уринарните протеомици за прогресија на алографт дисфункцијата имаше сигнификантно значење во однос на пресметаната ГФР со математички формули и следење на трендот на влошувањето на графто

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Значењето на овој труд е, пред се во однос на прва ваква анализа кај нас направена за постојните формули за детерминирање на функцијата на графто, со што се придонесува во изборот на најсоодветна формула за процена на функцијата на графто и користење кај трансплантираните пациенти. Клиничката применливост на уринарните протеомици во правец на откривање на пациенти со брза прогресија на влошувањето на функцијата на графто и рана детекција на појавата на кардиоваскуларни заболувања е исто така битна компонента.

Исполнетост на законски услови за одбрана на трудот

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Irena Rambabova Busljetik, Jelka Masin Spasovska, Gjulsen Selim, Olivera Stojceva Taneva, Oliver Stankov, Sotir Stavridis, Skender Saidi, Mihail Penev, Saso Dohcev, Trajan BAlkanov, Goce Spasovski. Factors that Influence Graft Function at 1-year Posttransplantation and Correlation with Baseline donated Kidney Function Measured with Radioisotopes. BANTAO Journal 2016; 14(1): 23-29.
2. Irena Rambabova Busljetik, Gjulsen Selim, Olivera Stojceva Taneva, Sasho Dohcev, Oliver Stankov, Sotir Stavridis, Skender Saidi, Koco Dimitrovski, Beti Zafirova Ivanovska, Nikolina Basic Jukic, Goce Spasovski. Monitoring of Renal Allograft Function with Different Equations: What are the Differences. BANTAO Journal 2017; 15(1)24-28.

Оценка на докторската дисертација:

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ирена Рамбабова Бушљетик, со наслов

„Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантација преку проценка на клинички, имунолошки и протеомични фактори на ризик“, претставува истражување во нефрологијата. Изработката на темата на оваа докторска дисертација навлегува во современите трендови за следење на трансплантираните пациенти во периодот по трансплантацијата. Трудот дава осврт на факторите на влијание на функцијата на трансплантираниот бубрег и клиничката применливост на уринарните протеомици.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Ирена Рамбабова Бушљетик, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Заклучок и предлог

Врз основа на приложениот материјал од докторската дисертација изготвена од д-р Ирена Рамбабова Бушљетик, со наслов: „Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантација преку проценка на клинички, имунолошки и протеомични фактори на ризик“, Комисијата во состав: проф. д-р Оливера Стојчева-Танева, проф. д-р Гоце Спасовски, доц. д-р. Оливер Станков, проф. д-р Кочо Димитровски и проф. д-р Милка Здравковска, оценува дека станува збор за актуелен проблем во медицината (бубрежна трансплантација), кој е темелно обработен и кој има голема практична важност. Комисијата смета дека темата ги задоволува принципите на научна работа и ги содржи сите неопходни и потребни елементи на пишан научен труд.

Комисијата ПОЗИТИВНО го оценува докторскиот труд од д-р Ирена Рамбабова Бушљетик со наслов: „Мониторирање на функцијата на трансплантираниот бубрег во тек на 48 месеци по трансплантацијата преку проценка на клинички, имунолошки и протеомочни фактори на ризик“ и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати и одобри оваа позитивна рецензија и да ја спроведе понатамошната постапка за оцена и одбрана на овој докторски труд.

Рецензентска Комисија:

1. Проф. д-р Оливера Стојчева Танева, претседател, с.р
2. Проф. д-р Гоце Спасовски, ментор, с.р
3. Доц. д-р Оливер Станков, член, с.р
4. Проф. д-р Кочо Димитровски, член, с.р
5. Проф. д-р Милка Здравковска, член, с.р

**ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА
МАГИСТЕРИУМ ПО МЕДИЦИНА НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ СКОПЈЕ**

Реден Бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Комисија за подобност на тема за изработка на магистериум
1.	Др Светлана Павлеска Кузманоска	" Проценка на артериската ригидност кај болни со трансплантиран бубрег со помош на две методи: амбулаторен артериски индекс за ригидност и брзина на пулсниот бран "	Проф д-р Оливера Стојчева Танева Проф д-р Елизабета Србиновска Костовска Проф д-р Ѓулшен Селим
2.	Др Александар Илиевски	Arterial rigidity assessment in kidney transplanted patients, using two methods: Ambulatory arterial stiffness index and pulse wave velocity Влијанието на вредностите на простатичниот специфичен антиген и неговите форми врз исходот на биопсии на простата и активно набљудување на карциномот на простата The influence of prostatic specific antigen and it's forms on the outcome of prostate biopsies and active surveillance of prostate cancer	Доц д-р Оливер Станков Доц д-р Сотир Ставридис Проф д-р Милчо Пановски

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „НЕПРИСТРАСНОСТА КАКО НАЧЕЛО НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА“ ОД М-Р НИКОЛА ГЛАВИНЧЕ ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 22.9.2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот **м-р Никола Главинче** со наслов **Непристрасноста како начело на кривичната постапка** во состав: проф. д-р Методија Каневчев (претседател), проф. д-р Гордан Калајџиев (ментор), проф. д-р Гордана Бужаровска (член), проф. д-р Александра Груевска Дракулевски (член) и проф. д-р Весна Стефановска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Никола Главинче со наслов „Непристрасноста како начело на кривичната постапка“ содржи 511 страници со компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 705 фусноти и 305 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, судска практика на домашни, странски и меѓународни судови и интернет-ресурси.

Предмет на истражување во овој труд претставува непристрасноста која се анализира како начело во кривичната постапка, но и како вредност и право, во поширока смисла. Во трудот, непристрасноста се дефинира и од научен и практичен аспект. Најпрво се направи обид да се дефинира овој поим од филозофски, правен, психолошки и историски аспект, а потоа преку анализа на меѓународните и националните стандарди се дефинираат и облиците и елементите на непристрасноста. Тоа е услов за анализа на непристрасноста и во националното – домашното законодавство и практика, а со цел да се понудат и определени решенија заради постигнување на целите од непристрасното постапување и одлучување од страна на судот. Во дисертацијата, прашањето за непристрасност се анализира и во контекст на основната теза дека ова начело има суштинско значење во контекст на остварување на основните права на осомничениот /обвинетиот, а за таа цел кандидатот соединува повеќе компоненти кои се однесуваат на ова прашање, па во определен дел навлегува и во објективната и субјективната димензија на непристрасноста, на нејзините манифестации, потребата од примена на ова начело, односот со независноста на судството, а детално се задржува и на позитивноправното регулирање на непристрасноста во меѓународниот и домашниот правен систем, преку анализа на најзначајните меѓународни акти и нормативни решенија кои се задолжителни за домашниот правен систем, како и на законските решенија на процесните закони во Република Македонија. Меѓу другото, цел на трудот, со оглед на тоа дека тој е во непосредна врска со нормативното уредување на непристрасноста, е афирмација и на прашањето на етиката и етичкиот однос на личностите кои учествуваат во правосудниот систем, а тоа се постигнува и преку анализа на содржината и примената на етичките кодекси на судиите и другите учесници во постапката, кои претставуваат своевиден водич за судиите во однос на нивното однесување и постапување.

Трудот е структуриран во два дела – теоретски и емпириски. Теоретскиот дел го сочинуваат 3 глави, вовед, заклучни согледувања со препораки и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Емпирискиот дел е посветен на две истражувања во врска со начелото на непристрасност, и тоа: прашалник до адвокати и истражување за примената на институтот изземање во кривичната постапка во судовите во Република Македонија.

Во **воведот** на трудот изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Целта на трудот произлегува од неговиот предмет и фокус. Меѓудругото, во овој дел се утврдува начинот на кој кандидатот се обидува да направи сеопфатна анализа на непристрасноста во судскиот систем, со цел да се добијат релевантни сознанија за актуелните прашања во врска со ова начело, како и за опфатот на истото во меѓународните и национални рамки. Во овој дел се најавуваат и целите на истиот, односно се бара начин да се изнајдат и утврдат механизми за заштита и доследна примена на гарантираното право на непристрасен суд. Според кандидатот, обидот да се истражува и анализира прашањето на непристрасноста е обид да се направи комбинација на професионалниот и емотивниот живот на судијата, на неговата личност, професионални стандарди и однос кон страните во предметот, судот, општеството, општествените проблеми, односи и појави. Со таквите претпоставки, кои се предмет на докажување во понатамошната содржина, овој труд ги афирмира и етиката и моралот како императивни вредности во однесувањето и работењето на судијата како персонификација на судот, но и ја коментира потребата од присуството на непристрасноста во секојдневното функционирање на судиите.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **Основи на непристрасноста**. Како што посочува и самиот наслов, во неа кандидатот најпрво поимно го определува начелото на непристрасност, утврдувајќи ја неговата содржина. Во продолжение се прави општ приказ за облиците и елементите на непристрасноста. Преку филозофското, правното и психолошкото објаснување на поимот се дефинира појавата и различните начини на објаснување на ова начело. Во првата глава простор е посветен и на историските аспекти за еволуцијата и развојот на овој институт, при што се добиваат сознанија за местото и значењето на начелото на непристрасност во историски контекст. Во овој дел од трудот обработени се и прашањата за објективниот и субјективниот тест за непристрасноста, основните услови за постоење на ова начело и потребата од непристрасно постапување и одлучување, како и за непристрасноста и квалитетот на судските одлуки. Со тоа, овој дел претставува своевидно научно четиво кое проблемот на непристрасноста го анализира низ повеќе аспекти, а се прави напор да се утврдат и заедничките елементи за дефинирање на поимот и неговите облици.

Преку сеопфатното дефинирање на непристрасноста, нејзините елементи, откривање, обработка и образложение на меѓународните, регионалните и националните правни акти кои го обработуваат прашањето за непристрасноста како правен стандард неопходен за правилно и правично функционирање на судскиот систем се најавуваат и конкретни предлози за зајакнување на позицијата на непристрасноста, за нејзина афирмација и промоција, но и за имплементирање на некои од веќе прифатените стандарди кои се однесуваат на овој институт во националното законодавство, што како посебно прашање е акцентирано во понатамошниот дел од содржината.

Втората глава со наслов **Нормативна и позитивноправна анализа на непристрасноста во меѓународните документи**, е посветена на интегрална анализа на одредбите во меѓународните и европските документи кои се однесуваат на ова начело, со цел да се пронајдат, да се дефинираат, да се обработат и да се анализираат најзначајните интернационални, односно меѓународни документи за непристрасноста на судството.

Во оваа смисла, изворите на ова начело во меѓународното право кандидатот ги дели во повеќе групи. Во првата група се опфатени основните меѓународни документи за непристрасноста на судството во кои се вбројуваат: Универзалната декларација за човековите права, Статутот на

Меѓународниот суд за правдата, Европската конвенција за човекови права, Американската декларација за правата и должностите на човекот, Американската конвенција за човекови права, Повелбата за човекови и народни права на Африка, Основните начела за независност на судството на ООН, Статутот на Меѓународниот трибунал за прогон на лицата одговорни за тешки повреди на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија започнувајќи од 1991 година, Статутот на Меѓународниот кривичен суд, Декларацијата за човекови права – АСЕАН. Во втората група се анализираат решенијата на Универзалната декларација за независноста на правосудството од 1987 година (Сингви декларација) и Резолуцијата на Економскиот и социјален совет на ООН од 2006 година (принципите од Бенгалор). Во овој дел, посебно место им е посветено и на серија одлуки на Европскиот суд за човекови права, со што се врши селекција и презентација на практиката и ставовите на судот во однос на предметното начело. Обработката на овој важен „правен извор“ овозможува директно дефинирање и препознавање на границите и елементите на непристрасноста и е еден од основните инструменти во Европа заради утврдување на основите за изземање на судијата од постапувањето и одлучувањето во конкретен предмет. Посебно значајно место им се посветува и на мислењата на Советодавниот совет на европските судии формиран од Советот на Европа, како и на Стандардите за однесување на судиите и адвокатите во САД, со посебен акцент на коментарите на Модел - законикот за однесување на судиите на Американската адвокатска комора. Овие акти, заедно со другите препораки за непристрасноста, се основа за практичарите во оправдувањето на своите ставови и размислувања во случај на потреба од одбрана или негирање на основаноста на барањето за изземање на судијата. Преку запознавање со содржината на овој дел, научната мисла има можност да црпи сознанија и мотиви за уште подетална обработка на меѓународните стандарди кои се однесуваат на независноста и непристрасноста на судот.

Третата глава под наслов „**Непристрасноста во кривичната постапка во Република Македонија**“ е посветена на потребата од согледување на проблемот, утврдување на недостатоците и наоѓање на решенија за надминување на состојбите во однос на непристрасноста во Република Македонија. Во оваа глава, подетално се обработува прашањето за непристрасноста во кривичната постапка во Република Македонија, елементите за непристрасност, изземањето на судијата како институт, прашањето на медиумите и непристрасноста на судот. Во овој дел се истражуваат и се маркираат придобивките и недостатоците од нормативно правен аспект и се предлагаат практични решенија со цел целосно почитување и примена на целите и функциите на судската власт во делот на почитување на начелото на непристрасност. Со тоа, трудот дава свој теоретски придонес и при идните измени и дополнувања на законските решенија. Значаен научен придонес дава и концентрацијата на најзначајните решенија од етичките кодекси на судиите и другите учесници во постапката, меѓу кои јавните обвинители и адвокатите и анализата на нивната содржина во контекст на начелото на непристрасност.

Вториот дел од трудот емпирискиот го сочинуваат две истражувања. Првото е истражувањето спроведено преку инструментот прашалник, кој го испитува мислењето на адвокатите во однос на повеќе сегменти за непристрасноста на судијата, а исто така се добиваат и податоци и се пренесува ставот на адвокатурата во однос на суштински околности од кои зависи правичното судење. Методолошки, овој прашалник е сериозен инструмент кој се спроведува на голем примерок, односно на вкупниот број на адвокати во Република Македонија. Прашалникот е одговорен од репрезентативен примерок на адвокати на околности околу перцепцијата на адвокатите за непристрасноста на судот, нејзиниот опфат, почитување и потребата од доуредување на некои прашања кои се однесуваат на непристрасноста од законски и практичен аспект. Фактите, мислењата и ставовите на адвокатите се драгоцен извор на информации за состојбите во правосудството и на еден критички начин даваат слика за тоа какви се и какви треба да бидат состојбите и стремежите во иднина.

Второто истражување е посветено на примената на институтот изземање во кривичната постапка во судовите во Република Македонија. Се обработуваат податоци добиени од истражувањето кое во фокусот ја имаше примената на институтот изземање на судијата, бројот на поднесени барања,

субјектот кој ги поднесува и основот по кој се поднесуваат. Преку сондирање на овие податоци за прв пат во еден научен труд се врши обработка на комплексни податоци од кои можат да се извлечат заклучоци за феноменологијата и етиологијата на институтот изземање на судијата. Добиени се податоци за периодот од 2014 и 2015 година од сите основни и апелациони судови и Врховниот суд на Република Македонија. Емпириските истражувања се показател за тоа како се применува законот, дали и во кој обем се користи овој институт и одговара на прашањето дали има потреба од дополнителни законски интервенции во оваа област.

Во последниот дел од трудот, **Заклучни согледувања и препораки**, кандидатот прави сумарен преглед на заклучоците до кои доаѓа во секоја од наведените глави. Посебно место во овој дел имаат конкретните предлози за измени и дополнувања на соодветни одредби од анализираните законски текстови во домашниот правен систем, со цел надминување на воочените пропусти или недоследности, а особено во смисла на нивно унапредување и усогласување со најновите меѓународни и европски стандарди во оваа насока, истакнати во заземените ставови на Европскиот суд за човекови права.

Согласно со предметот на проучување во овој труд и утврдените цели, при неговото изготвување користен е теоретски и емпириски пристап. Користени се повеќе научноистражувачки методи, од кои поважни се: општите и посебните научноистражувачки методи, првенствено методите на анализа и синтеза, индукција и дедукција, дескрипција, компарација, но и предикција (прескрипција). Нормативниот метод се користи во анализата на позитивноправните норми со кои се регулира институтот непристрасност. Овој метод се користи преку цитирање и анализа на повеќе општи правни акти со задолжително дејство од национален карактер, како и повеќе акти од меѓународен карактер кои во своите одредби содржат насоки и решенија за примена на начелото на непристрасност. Во трудот се користи и историскиот метод за анализа на важни документи од историјата на правото и преку откривање на нивната содржина се овозможува да се прикаже еволуцијата на правото во однос на прашања кои директно или индиректно се поврзани со предметното начело. Методот на дескрипција се применува заради опис на фактите и околностите поврзани со предметот на истражување, со цел разјаснување на елементите на начелото на непристрасност. Компаративниот метод е исто така применлив и важен метод, кој се користи заради споредување на правната регулација, проблемите и практиките на националните законски решенија со меѓународните стандарди, степенот на нивна имплементација во националното законодавство и споредување на начинот на уредување на начелото на непристрасност во други правни средини и држави. Преку методот на синтеза, збирно се оформува заклучокот во однос на прашањето и евентуалните предлози и заклучоци по истото. Во емпирискиот дел се прави анализа и синтеза на добиените податоци со помош на наведените методи и се носат заклучоци врз основа на добиените податоци и утврдените потреби.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот **м-р Никола Главинче**, со наслов **Непристрасноста како начело на кривичната постапка**, претставува самостојно и корисно истражување во областа на казненото право, кривичната постапка и судскиот систем, воопшто. Изработката на темата на овој труд е плод на повеќегодишна научна работа и несомнено претставува значаен научен придонес, очекуван од една докторска дисертација.

Работата на овој труд е започната во време кога македонскиот позитивно – правен систем се реформира и ги акцептира европските стандарди за заштита и унапредување на човековите слободи и права. По спроведената реформа на правосудството која главно беше насочена кон остварување, гарантирање и промовирање на независноста на судството, истражувањето за непристрасноста и нејзината подетална обработка се јавува како неопходна потреба.

Оправданоста на овој труд за правната мисла на Република Македонија е дотолку поголема, ако се имаат предвид актуелноста и значењето на ова начело, а во контекст на долгиот процес на транзиција, кој се карактеризира со мноштво недостатоци и проблеми, како што се: промена или деградирање на поранешниот систем на вредности, нееднаква примена на законот, политизација на општеството и зависност од политика во сите негови сегменти, инфлација од законски решенија, постојани реакции за повреда на правата на граѓаните. Решенијата за голем дел од наведените проблеми се токму кај судиите и судската власт. Нивната основна функција е заштита на правата на граѓаните. А услов за правилно и целосно исполнување на таквата функција е постоење и почитување на нивната независност и непристрасност. Еден од начините за постигнување на тие вредности е и постоење на теоретска поддршка заради зајакнување на нормативно правните одредби и донесување на дополнителни квалитетни решенија, но и промена на свеста за важноста и одговорноста при извршување на судската функција. Во таа смисла, трудот не само што дава значаен придонес во домашната правна литература, туку со квалитетот на дадената анализа и конзистентноста на предложените решенија претставува предизвик за пошироката научна мисла и судската практика, воопшто.

Во трудот, кандидатот дава детален приказ на природата, обемот на примена и содржината на начелото на непристрасност, како едно од најважните начела за остварување на останатите права на осомничениот, односно обвинетиот.

Анализирајќи ги и споредувајќи ги ваквите согледувања, кандидатот ги воочува оние сегменти кои се добро усогласени и јасно ги разграничува од деловите кои не се докрај доследни, а дава и конкретни предлози на решенија за дополнување и изменување на одделни законски одредби во функција на надминување на ваквите состојби и унапредување на домашното законодавство.

Трудот е пишуван со користење на солидна научна методологија, а текстот е презентираан на јасен и разбирлив начин, што е особено значајно заради неговото потенцијално користење во практиката од сите правосудни чинители. Во таа насока, сакаме да посочиме и на обемот на користена литература, коректно цитирана, со што трудот уште повеќе добива вредност како на академски, така и на практичен план.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот **м-р Никола Главинче**, со наслов **Непристрасноста како начело на кривичната постапка**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Трудот несомнено претставува значаен придонес во домашната казненоправна литература и ќе претставува солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера не само на кандидатот, туку и на сите други кои во иднина ќе се посветат на оваа област.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет “Јустинијан Први” да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Никола Главинче** со наслов **Непристрасноста како начело на кривичната постапка**.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Методија Каневчев с.р.
2. Проф. д-р Гордан Калајџиев с.р.
3. Проф. д-р Гордана Бужаровска с.р.
4. Проф. д-р Александра Груевска
Дракулевски с.р.
5. Проф. д-р Весна Стефановска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРАВОТО НА МОЛЧЕЊЕ ВО КАЗНЕНАТА ПОСТАПКА“ ОД М-Р ХАВСА МУСЛИУ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 22.9.2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот **м-р Хавса Муслиу** со наслов **Правото на молчење во казнената постапка**, во состав: проф. д-р Гордана Бужаровска (член), проф. д-р Гордан Калајџиев (ментор), проф. д-р Никола Тупанчевски (член), проф. д-р Александра Деаноска Трендафилова (член) и проф. д-р Оливер Бачановиќ (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Хавса Муслиу, со наслов „Правото на молчење во казнената постапка“, содржи 352 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 893 фусноти, 552 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, судска пракса на домашни, странски и меѓународни судови и интернет-ресурси.

Предмет на истражување во овој труд е да се анализира правото на молчењето и да се определи неговото место во рамките на процесното и уставното право. Трудот, меѓу друго, одговара на прашањата: дали треба правото на молчење целосно да се укине, да се одржи како ограничено доказно правило или да се издигне на статус на уставно право? Централното прашање

за дебата е дали правото на молчење има рационално оправдано и валидно процедурално место во рамките на акузаторниот контрадикторен (англо-американски) систем на кривичната правда.

Трудот е структуриран во 4 дела, вовед, заклучни согледувања со препораки и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведниот дел** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка, методите на истражувањето и обработка на резултатите од студијата.

Како основни цели на трудот, кандидатот ги подвлекува особено: 1. развивањето на дефиницијата, основите и обемот на правото на молчење и привилегијата против самоинкриминација од уставната и процедуралната област; 2. идентификувањето на проблемите што ги претставува оваа институција, на теоретско и практично ниво; 3. да се предложат процедурални механизми за да се обезбеди почитувањето на ова право според искуството на компаративното право.

Во **првиот дел** им се посветува внимание на правото на молчење низ историскиот развој на кривичната постапка, потеклото на правото на молчење и на историјата на еволуцијата на правото на молчење. Првиот дел од дисертацијата може да се сфати како обезбедување општа рамка за разбирање на процедуралната положба на обвинетиот во кривичната постапка и природата на правото на молчење претставено во теолошко и историско светло. Од обемот на литература кандидатот се задржува на најзначајните и највлијателните автори: Стивен Џонсон Филд, кој правото на молчење го гледа како дел од приватноста, автономијата, интегритетот и достоинството на обвинетиот како поединец и недостатокот на правото на молчење го гледа како лична деградација под присила да се инкриминира себеси; Џереми Бентам, кој правото на молчење го смета за ирационално правно правило, кое прави малку за невините, а многу за виновните; професор Гланвил Вилијамс, кој го смета за ирационална психолошка реакција на варваризмот од минатото да се одбие испитувањето на обвинетиот; Салмонд и Бентли, кои се согласуваат со мислењето на Бентам; судијата Жупанчиќ на Европскиот суд за човекови права, кој сугерира дека е апсурдно да се оправдаат форми на самоинкриминација како неопходни во име на наоѓањето на вистината; Денис Галиган, кој смета дека правото на молчење ја штити приватноста, која е важна бидејќи ги штити личниот идентитет и автономијата, односно без зоната на приватноста, идентитетот, автономијата и личноста не можат да постојат, и тврди дека приватноста обезбедува

„солиден случај за правото на молчење“; современите автори како Галиган, Дамашка, Џон Хенри Вигмур, Леонард В. Леви, кои ќе ни бидат основа за градење сеопфатно и конзистентно гледање на правото на молчење во казнената постапка. Предмет на овој дел е смислата на процедуралната правда, односот помеѓу правичноста на исходот и правичноста на постапката, основните вредности на постапката и критериумите за решавање на конфликтот на интересите (општествениот спроти индивидуалниот интерес, контролата на криминалитетот наспроти правичната постапка и човековите права, инквизиторната наспроти акузаторната постапка и сл.).

Во вториот дел е претставен компаративен преглед на позицијата на обвинетиот во современата кривична постапка и неговото право на молчење. Методологијата што се користи во вториот дел на оваа теза вклучува критичко и споредбено испитување на правото на молчење и се заснова врз следниве четири точки:

1) Историска анализа на правото на молчење и неговите претходници. Дали историското право на молчење го поддржи модерното право на молчење по опис и обем?

2) Анализа на разликата меѓу „правото на молчење“ и „привилегијата против самоинкриминација“. Зошто правото на молчење на обвинетиот се разликува од привилегијата на сведокот? Дали постои филозофско оправдување за правото на молчење?

3) Компаративна студија на двете главни јурисдикции на англо-американскиот систем на правдата, како и во Европа, други земји и Република Македонија одделно, и тоа:

3.1.) Американското право на молчење конституирано како Петтиот амандман и привилегијата против самоинкриминација вградена во Уставот на САД;

3.2.) Англиското право на молчење конституирано до неодамна, како доказно правило на обичајното право содржано во рамките на телото на лошо дефинирани принципи наведени како непишан англиски устав. Правилото на обичајното право законски бил формализиран во Законот за јавен ред и кривична правда во 1994 година и ќе биде во голема мера под влијание на новиот Закон за човекови права од 1998 година.

3.3.) Правото на молчење во Европа и во други земји и правото на молчење во Република Македонија. Во Република Македонија, во Законот за кривичната постапка, освен што е истакнато дека од лицето не може да се бара изјава, исто така прецизно се истакнува обврската обвинетиот на јасен начин да се поучи за правото на молчење, додека во Уставот не е прецизирано правото на молчење, туку се ограничува само со истакнувањето дека од лицето не може да се бара изјава.

4) Меѓународни компаративни студии на процедуралните разлики помеѓу инквизиторскиот и акузаторниот систем. Како функционира правото на молчење надвор од акузаторниот систем?

Во третиот дел се обработува поимањето на правото на молчење во кривичната постапка или теоријата на правото на молчење во моралната филозофија и правната теорија; разликата меѓу правото на молчење и привилегијата против самоинкриминација; научните докази и правото на молчење како што се: ДНК-резултати, отпечатоци од прсти, ракопис, фотографии и други идентификатори, медицински, стоматолошки, крвни тестови и тестови за здив, откривање и уреди за слушање, споредба и идентификација на гласот, прием на прикриениот аудиоснимач; аргументите „за“ и „против“ правото на молчење; важноста и причините на правото на молчење; како судовите го правдаат привилегирањето на обвинетиот; молчењето во преткривична постапка, молчењето за време на судењето и молчењето како доказ.

Во четвртиот дел му се посветува внимание на правото на молчење во кривичната постапка на Република Македонија, правата на осомничените и обвинетите; презумцијата на невиност и товарот на докажување; испитувањето на обвинетиот; забранети и спорни методи на испитување на обвинетиот во кривичната постапка; позицијата на правото на молчење на обвинетиот во нашето законодавство; примената на правото на молчење во практика; дали правото на молчење го вклучува и правото да лаже; лицата кои не можат да бидат испитувани како сведоци или кои се ослободени од обврската на сведочење.

Во заклучокот се потврдуваат хипотетичките прашања врз чија основа е дизајниран целиот истражувачки проект. Сумарен преглед на заклучоците до кои доаѓа во секоја од наведените глави, кандидатот дава во последниот дел од трудот „Заклучоци и препораки“. Посебно место во овој дел имаат конкретните предлози за измени и дополнување на соодветни одредби од анализираните законски текстови во домашниот кривичноправен систем, со цел надминување на воочените пропусти или недоследности, а особено во смисла на нивно унапредување и усогласување со најновите меѓународни и европски стандарди во оваа насока, истакнати во заземените ставови на Европскиот суд за човекови права и Европскиот суд на правдата.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Хавса Муслиу, со наслов „Правото на молчење во казнената постапка“, претставува самостојно и корисно истражување во казненото право и постапка. Изработката на темата на овој труд е плод на повеќегодишна научна работа и несомнено претставува значаен научен придонес, очекуван од една докторска дисертација.

Кандидатот во овој труд дава детален приказ на природата, обемот на примена и содржината на правото на молчење, и тоа како во домашното законодавство, така и во меѓународните документи и инструментите на Европската Унија. Анализирајќи ги и споредувајќи ги различните становишта во литературата, кандидатот ги воочува оние сегменти кои се добро усогласени и јасно ги разграничува од деловите кои не се докрај доследни на поновите ставови во меѓународното право и полемизира со нив. Во оваа смисла, кандидатот дава конкретни предлози на решенија за дополнување и изменување на одделни законски одредби во функција на надминување на ваквите состојби и унапредување на домашното законодавство.

Трудот е пишуван со користење на солидна научна методологија, а текстот е презентираан на јасен и разбирлив начин, што е особено значајно заради неговата потенцијална примена во судската практика на домашните и меѓународните судови. Во таа насока, сакаме да посочиме и на обемната користена особено странска литература, коректно цитирана, со што трудот уште повеќе добива вредност како на академски, така и на практичен план.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Хавса Муслиу, со наслов „Правото на молчење во казнената постапка“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Трудот несомнено претставува значаен придонес во домашната казненоправна литература и ќе претставува солидна основа за натамошни истражувања во оваа сфера не само на кандидатот, туку и на сите други кои натаму ќе се занимават со оваа област.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Хавса Муслиу со наслов „Правото на молчење во казнената постапка“.

КОМИСИЈА:

1. Проф. д-р Гордана Бужаровска с.р.
2. Проф. д-р Гордан Калаџиџев с.р.
3. Проф. д-р Никола Тупанчевски с.р.
4. Проф. д-р Александра Деаноска Трендафилова с.р.
5. Проф. д-р Оливер Бачановиќ с.р.

ПРЕГЛЕД

На прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот факултет „Јустинијан
Први,, во Скопје Н.Н.С од 27-10-2017 година

Кандидат	Тема	Ментор	Датум	Одлука број
Ангела Илиевска	Општи правни карактеристики на акционерските друштва (Public Company Limited by Shares – General Features)	проф.д-р Борче Давитковски	27.10.2017	02-1358/63
Марко Силјановски	Инвестиционите фондови и нивната перспектива во Република Македонија (Investment Funds - Macedonian Perspective)	проф.д-р Јован Зафироски	27.10.2017	02-1358/64
Амза Пини	Успешноста на надворешната политика на Европската унија во справувањето со мигрантската криза – посебен осврт на западнобалканската рута (The European Union's foreign policy success in dealing with the migrant crisis – the case of the Western Balkans route)	доц.д-р Јулија Брсакоска Базеркоска	27.10.2017	02-1358/65
Антонио Симоноски	Редовни правни лекови во управната постапка (Regular Legal Remedies in Administrative Procedure)	проф.д-р Ана Павловска Данева	27.10.2017	02-1358/66
Томе Колевски	Прогресивно vs. Пропорционално оданочување на доходот во Република Македонија и компаративното законодавство (Progressive vs. Proportional Taxation in	проф.д-р Александра Максимовска	27.10.2017	02-1358/67

	the Republic of Macedonia and in the Comparative Law)			
Ивана Николоска	Финансископравни аспекти на локалното задолжување	проф.д-р Александра Максимовска	27.10.2017	02-1358/68
Наталија Јовановска	Приватен и семеен живот на истополовите партнери во Република Македонија (Private and Family Life of Same-sex Couples in the Republic of Macedonia)	доц. д-р Елена Игновска	27.10.2017	02-1358/69
Даниела Јовевска	Родовата еднаквост во Република Македонија: од заложба до акција (Gender Equality in the Republic of Macedonia: from Commitment to Action)	доц. д-р Елена Игновска	27.10.2017	02-1358/70
Радица Василкова	Тестаменталното наследување во континенталното право и англосаксонското право (Testaments in the Continental and Anglo-saxon Legal Systems)	проф. д-р Дејан Мицковиќ	27.10.2017	02-1358/71
Љубица Пановска Стојановски	За потребата од промени во вршењето на родителското право по развод на брак (Reforms in the Exercising of Parenthood after Divorce)	проф. д-р Ангел Ристов	27.10.2017	02-1358/72
Софија Лазареска	Воени злосторства против цивилно население (War Crimes against Civilians)	проф. д-р Никола Тупанчески	27.10.2017	02-1358/73
Доротеја Михајловска	Казненоправни аспекти на абортусот во Република Македонија и споредбеното право (Criminal Law Aspects of the Abortion in Republic of Macedonia and in Comparative Law)	проф. д-р Никола Тупанчески	27.10.2017	02-1358/74
Оља Ристова	Улогата на судијата за деца во постапувањето со децата во ризик и децата сторители на дејствија кои со закон се предвидени како кривични дела (The Judge's Role in the	проф.д-р Гордана Бужаровска	27.10.2017	02-1358/75

	Proceedings where Defendants are Children in Risk or Have Committed Crimes)			
Моника Даскаловска	Конвенцијата од Палермо и механизмите за борба против организираниот криминал (The Palermo Convention and the Mechanisms for Fight Against Organized Crime)	проф.д-р Александра Деаноска Трендафилова	27.10.2017	02-1358/76
Македонка Тодорова	Паричната казна во македонското кривично законодавство (The Fine in the Macedonian Criminal Law)	проф.д-р Александра Деаноска Трендафилова	27.10.2017	02-1358/77
Бобан Придаенкоски	Превенција на малолетничкото престапништво (Prevention of the Juvenile Delinquency)	доц. д-р Бобан Мисоски	27.10.2017	02-1358/78
Ангел Кулаков	Рехабилитација на сторителите на меѓународни злосторства (Rehabilitating Perpetrators of International Crimes)	доц. д-р Дивна Илиќ Димоски	27.10.2017	02-1358/79
Пепита Петрова	Меѓународни терористички организации (International Terrorist Organizations)	проф. д-р Методија Каневчев	27.10.2017	02-1358/80
Весна Милосавлевска	Електронска трговија и заштита на личните податоци (E-commerce and Data Protection)	проф. д-р Горан Коевски	27.10.2017	02-1358/81
Весна Павловска	Compliance with EU competition law and its implications on antitrust cases - the case of Google (Усогласеност со конкурентското право на ЕУ и неговите импликации врз антимонополските случаи - случајот со Google)	проф. д-р Александар Стојков	27.10.2017	02-1358/82
Владимир Туфегџиќ	Спогудување за вина со посебен акцент на улогата на судот во постапувањето по предлог спогодбата за вина (The Plea	проф. д-р Гордан Калајџиев	27.10.2017	02-1358/ 94

	Bargaining with Specific Attention to the Role of the Judge in the Phase of the Evaluation of the Draft Settlement)			

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР-ПРЕИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА НА ИНСТИТУТОТ ЗА БИОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 28.9.2017 година (бр.02-1377/2 од 6.10.2017 година), избрани сме за рецензенти по пријавата на д-р Славчо Христовски, вонреден професор, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на екологијата, по Конкурсот објавен во весникот „Нова Македонија“ и „Коха“ на 30.06.2017 год. и исправката објавена во истите весници на 06.07.2017 год. По разгледувањето на доставената документација, избраната Рецензентска комисија во состав: д-р Љупчо Меловски - редовен професор на ПМФ - Скопје, д-р Љупчо Групче, редовен професор на ПМФ - Скопје во (пензија) и д-р Дана Прелиќ, редовен професор на ПМФ - Скопје, со особена чест го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Славчо Христовски е роден на 29.12.1973 година во Охрид, каде што го завршил основното и средното образование. Во учебната 1992/93 година се запишал на редовни студии по биологија, биохемиско-физиолошка насока на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дипломската работа со наслов „Структура и динамика на почвената елатеридна заедница во плоскачево-церовиот дабов екосистем *Quercetum frainetto cerris macedonicum* во Националниот парк „Галичица““ ја изработил во Одделението за анимална екологија. Дипломирал на 28.10.1997 година со просек 9,58. Веднаш по дипломирањето се запишал на пост-дипломските студии по биологија, еколошко-таксономска насока. На 1.7.2004 година ја одбрал магистерската работа под наслов *Дејрагација на мртвата орѓанска материја во буковиот екосистем *Calamintho grandiflorae-Fagetum* во Националниот парк „Маврово“*. На 4.7.2007 година ја одбрал докторската дисертација под наслов *Фитомаса и примарна продукција во буковиот екосистем *Calamintho grandiflorae-Fagetum* во Националниот парк „Маврово“*. Следната година е избран во звањето доцент на Институтот за биологија, ПМФ-Скопје, а во 2012 година во звањето вонреден професор.

Како помлад асистент на Ботаничкиот завод со Ботаничка градина, на Институтот за биологија при ПМФ - Скопје е примен на 9.10.1998 година. Во текот на својата работа, кандидатот бил ангажиран со изведувањето на практичната настава по повеќе предмети, и тоа: Екологија на растенијата, за студентите на

студиите по биологија - наставна насока, Растителна екофизиологија за студии по биологија за биохемиско-физиолошка насока, Еколошка физиологија на растенијата за студентите на студиите по биологија - еколошка насока, Екологија и заштита на животната средина за двопредметната насока биологија-хемија за студентите на ПМФ - Скопје, Екологија на терестрични екосистеми за студентите од еколошка насока.

Како вонреден професор бил вклучен во изведувањето на теоретската настава по повеќе предмети: Екологија на растенијата, за студентите на студиите по биологија - наставна насока, растителна и анимална екофизиологија за студии по биологија за биохемиско-физиолошка насока, еколошка физиологија на растенијата, екологија на терестрични екосистеми и абиотички фактори за студентите од еколошка насока, како и неколку изборни предмети (биомаса и продукција на терестрични екосистеми, биогеохемиски циклуси).

Покрај наставната активност, бил вклучен и во реализација на проекти од научната проблематика со која е преокупирана Лабораторијата по екологија на растенијата. Од изработката на овие проекти произлегоа во коавторство или авторство околу 80 научни трудови (28 во последните пет години) кои се презентирани на неколку научни конгреси и симпозиуми во Р Македонија и во странство. Покрај научни проекти, бил вклучен и во повеќе стручни и апликативни проекти кои имале национален и меѓународен карактер.

Во текот на студиите бил активен член на Истражувачкото друштво на студенти биолози. Христовски Славчо е претседател на Македонското еколошко друштво (МЕД) - Скопје. Во рамките на активностите на МЕД бил вклучен во изработка на повеќе проекти, издавањето на списанието "Macedonian Journal of Ecology and Environment", како и неколкуте посебни изданија. Учествовал во организацијата на II, III и IV конгрес на еколозите на Македонија со меѓународно учество како член на Организациониот одбор, а бил и претседател на Организациониот одбор на V конгрес на еколозите на Македонија со меѓународно учество во 2016 година.

НАСТАВНА АКТИВНОСТ (2012-2017)

Во периодот 2012-2017 година (по изборот во звањето вонреден професор), кандидатот изведувал настава по повеќе предмети од 1. циклус на студиите по биологија (наставна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока), како и на 2. циклус на студии (еколошко-таксономска насока и биохемиско-физиолошка насока).

Од спроведената самоевалуација по повеќе предмети, кандидатот е позитивно оценет.

Прв циклус студии

1. Екологија на растенијата (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2013-2017. Во рамките на овој предмет секоја година се реализира теренска настава.
2. Екологија на терестрични екосистеми (еколошка насока, 3+2, зимски семестар), 2011/2012. Во рамките на овој предмет, секоја година се реализира теренска настава.
3. Абиотички фактори (еколошка насока, 2+2, летен семестар), 2012-2016.
4. Растителна екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, летен семестар), 2012-2016
5. Еколошка физиологија на растенијата (еколошка насока, 2+2, летен семестар), 2013-2017
6. Биогеохемиски циклуси – избран предмет (наставна насока, 2+2, зимски семестар).
7. Биомаса и продукција на терестрични екосистеми – избран предмет (наставна насока, 2+2, зимски семестар).

Втор циклус студии

1. Современи истражувања во екологијата, еколошко-таксономска насока
2. Одбрани поглавја од растителна екофизиологија, биохемиско-физиолошка насока
3. Организам и средина, еколошко-таксономска насока
4. Одбрани поглавја од заштита на животната средина, еколошко-таксономска насока
5. Одбрани поглавја од терестрична екологија, еколошко-таксономска насока
6. Екологија на екосистемите, еколошко-таксономска насока

Трет циклус студии

1. Екологија на тревести екосистеми

Магистерски работи и докторски дисертации

Во изминатиот период, кандидатот С. Христовски бил член на комисија за оцена и одбрана на две докторски дисертации:

1. Александра Цветковска-Ѓоргиевска – Екологија и дистрибуција на безрбетната фауна на планината Беласица со посебен осврт на тркачите (Coleoptera: Carabidae), 2015.
2. Емри Мурати - Просторен градиент на концентрацијата на тешки метали во одредени видови габи и нивните супстрати во подрачјето на ТЕЦ Осломеј, 2015.

Бил ментор на една одбранета магистерска работа (Екрем Веапи - Влијание на начинот на управување со горските букови шуми врз количеството падната мртва дрвесина и сврзан јаглород, 2016).

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА АКТИВНОСТ (2012-2017)

Трудови

Во периодот 2012-2017 година, кандидатот објавил вкупно 28 научни трудови, од кои дел се објавени во научни списанија, а дел во зборници од научни конгреси.

Трудот Hristovski et al. (2012) е резултат на долгогодишните истражувања на екологијата на букови шуми во Националниот парк „Маврово“ и се однесува на процесот на деградација на мртвата органска материја. Во трудот е прикажан генералниот образец на процесот на деградација и е проценета граничната вредност, а е анализирана и динамиката на биогените елементи и тешки метали. Граничната вредност била проценета со помош на два пристапа: 1) следење на вкупната маса на органската материја и 2) динамика на јаглородот во тек на процесот на деградација. Асимптотската функција покажала дека граничната вредност е блиска до 100%. Високата гранична вредност е резултат на ниската иницијална содржина на азот и висока содржина на манган. За најголем дел од анализираните елементи е констатирано почетно зголемување на содржината, проследено со намалување во доцната фаза од деградацијата. За сите елементи е набљудувано нето ослободување, освен во случајот со кадмиум.

Следните трудови (Jovanovska et al. 2014; Hristovski et al. 2016; Despodovska et al. 2013) се од областа на пределната екологија – област која се развива во рамките на Одделението за екологија на растенијата во последните десетина години.

Трудот Stefkov et al. (2014) ја проучува продукцијата на оровинките на Осоговските Планини и можноста за нивно одржливо економско искористување.

Боровинките во Македонија претставуваат важен природен ресурс. Во текот на 2008 година биле спроведени интензивни теренски истражувања на продукцијата на боровинките (листови и плодови) на Осоговските Планини. Вршени се и хемиски анализи на листовите со помош на HPLC/DAD/ESI-MSn. Просечната продукција на суви листови и плодови изнесувала 11,7 g и 213.2 g·m⁻², соодветно. Вкупната сува биомаса на плодовите од боровинки на Осоговските Планини е проценета на 249,11 t (218.82 t во врштини), од кои 53% отпаѓаат на *V. myrtillus*. Биомасата на листови е проценета на 1459,4 t (927,1 t *V. myrtillus*). Вкупната содржина на фенолните компоненти изнесува 36,53 mg·g⁻¹ кај *V. myrtillus*. Проценетата годишна економска вредност на плодовите и листовите при одржливо искористување изнесува 1,6 и 0,5 милион €, соодветно.

Одделението за екологија на растенијата се занимава и со проучување на загадувањето на животната средина со тешки метали (Murati et al. 2014, 2015; Andreevski et al. 2017). Како резултат на овие проучувања се објавените два труда за содржината на тешките метали во габи од околината на ТЕЦ Осломеј.

Во трудот од Murati et al. (2014) е прикажана содржината на тешки метали во 12 видови диви габи од околината на ТЕЦ Осломеј (Кичево): *Amanita rubescens*, *Amanita vaginata*, *Boletus aestivalis*, *Boletus aereus*, *Boletus erythropus*, *Boletus regius*, *Cantharellus cibarius*, *Marasmius oreades*, *Pleurotus ostreatus*, *Russula cyanoxantha*, *Suillus granulatus* и *Suillus luteus*. Највисоки вредности за Cd се констатирани кај *Russula cyanoxantha* (над 1 mg·kg⁻¹), со што се надминуваат максимално дозволените концентрации според европското законодавство. Високи вредности за содржината на Cd се констатирани и кај *Amanita rubescens*, *Amanita vaginata*, *Boletus aestivalis*. *Cantharellus cibarius* и *Boletus regius* имале највисока содржина на Ni (над 10 mg·kg⁻¹). Висока содржина на Cu (над 35 mg·kg⁻¹) била констатирана кај *Marasmius oreades* и *Amanita vaginata*. Овие два вида, заедно со *Boletus aestivalis*, акумулирале Mn и Zn.

Murati et al. (2015) ги обработуваат тешките метали во Ni, Cu, Fe, Zn, Mn, Pb и Cd во плодното тело до *Amanita pantherina* (DC.) Krombh. 1846, отровна диворастечка печурка. Примероците беа собирани од околината на ТЕЦ Осломеј. Многу висока содржина на Cd била регистрирана во сите анализирани примероци што го покажува потенцијалот за биоакumulација на овој вид. Притоа, содржината на Cd во плодните тела била во сигнификантна корелација со почвената содржина на Cd. Исто така, влијание врз содржината на Cd во плодните тела од *Amanita pantherina* има и оддалеченоста од ТЕЦ Осломеј.

Jankovski et al. (2012) е труд кој се занимава со дендрохемија на *Quercus cerris* од близина на рудник за железна руда во Демирхисарско. Презентирани се резултати од истражувањето кое се однесува на радијалната распределба на некои

нутриенти и тешки метали (Mg, K, Ca, Na, Fe, Cu, Cd и Mn) во дрвесината на церови дрвја (*Quercus cerris* L.). Главна цел е да се согледаат некои правила во радијалната дистрибуција на некои биоелементи и тешки метали, како и да се воочи влијанието на експлоатацијата на железната руда и нејзината обработка во тек на технолошкиот процес врз содржината на метали во дрвјата. За таа цел била анализирана акумулацијата на споменатите елементи во годови од церови дрвја кои биле собрани од незагадени локалитети и од локалитети за кои се смета дека биле под влијание на рудникот. Неколку групации од годови биле анализирани (како просеци од по три години) кои го опфаќаат периодот кога рудникот бил активен (од 1950 година до доцните осумдесетти). Исти такви анализи биле извршени и за периодот по прекилот на експлоатацијата на руда. Резултатите покажуваат дека радијалната дистрибуција е главно резултат на физиолошките процеси, а температурата и врнежите немаат особено влијание. Во случајот на Mg е констатирана корелација помеѓу неговата содржина и годишното рударско производство.

Содржината на тешки метали во габи и почви е предмет и на Andreevski et al. (2017). Во овој труд е анализирана содржината на Pb и Cd во почва, дрвесина од *Acer negundo* и *Ailanthus altissima* и во лигниколни (*Flammulina velutipes*, *Auricularia auricula-judae* и *Agrocybe aegerita*) и териколни габи (*Lepista nuda*) во Скопје. Повисока содржина на Pb и Cd била констатирана во териколните габи. Но, во сите анализирани габи била констатирана барем двојно повисока содржина на Pb од европските стандарди. Кај *Lepista nuda* била констатирана и повисока содржина на Cd од дозволената.

Трудовите Andreevski et al. (2013a, 2013b) се занимаваат со проучување на содржината на тешки метали во хидроморфни почви од Ресенско и почви врз варовници и доломити на Јабланица. Во овие трудови се прикажани и физичките својства на истражуваните почви. Овие два труда се резултат на соработката со Земјоделскиот институт во Скопје.

Кандидатот С. Христовски во претходниот период е коавтор на пет труда (Gičevski et al. 2013, 2015a, 2015b, 2015v, 2017) кои се занимаваат со хидрохемиските карактеристики на површинските и подземните текови во сливот на Слатинска Река. Особено внимание е посветено на врските помеѓу водотеците (надземни и подземни), нивната хидрохемија, генезата на пештерата Слатински Извор, квалитетот на водата за пиење од карстните врutoци итн.

Во трудот Melovski et al. (2013) е предложена регионална поделба на Република Македонија која ќе служи како основа за определување на подрачјата на распространување на флората, фауната и габите. Главната причина во основа на ова е усогласувањето на недоследностите во податоците за дистрибуција кои се

неконзистентни поради различните сфаќања на територијалното протегање на планините и котлините и нивните граници од страна на различни истражувачи во минатото и сега. Основните критериуми за оваа поделба биле: геоморфологијата, традиционалнотовидување на просторните единици, како и еколошките и биогеографските критериуми. Биле идентификувани 93 одделни региони. Во осум од регионите биле издвоени уште дополнителни 21 подрегион, што значи вкупно биле определени 106 просторни единици. Од нив, 44 се планински региони, 9 се ридски, 2 се платоа, 21 се долини, котлини и рамници, шест се речни клисури, 3 се езера и 8 се традиционално познати области.

Останатите трудови се однесуваат на проучување и заштита на биолошката разновидност, анимална екологија и таксономија и се резултат на соработката со Одделението за анимална екологија и Одделението за инвертебрата на Институтот за биологија, Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет, Националниот природонаучен музеј од Софија, Бугарската академија на науките (Институт за биолошка разновидност и еколошки истражувања).

УЧЕСТВО НА КОНГРЕСИ

Во текот на разгледуваниот период, кандидатот С. Христовски учествувал на неколку научни конгреси во Македонија и соседните држави:

- 35th Meeting of Eastern Alpine and Dinaric Society for Vegetation Ecology, 03-06.07.2013;
- The 1st International Congress on Soil Science. Soil-Water-Plant. Soil Science Society of Serbia & Soil Science Institute, Belgrade, 23-26.09.2013;
- Regional international conference The system "Prespa lakes - Ohrid lake": The actual state - problems and perspective. Macedonian Academy of Sciences and Arts & Academy of Sciences of Albania, Struga - Pogradec, 27-29.10.2013;
- Прв симпозиум – истражувања од областа на животната средина и материјалите посветен на 95 години од раѓањето на академик Ѓорѓи Филиповски, Македонска академија на науките и уметностите, Скопје, 21-22.11.2014 година;
- V конгрес на географите од Република Македонија со меѓународно учество, Македонско географско друштво, 26-27.9.2015 година;
- V конгрес на еколозите на Македонија со меѓународно учество, Македонско еколошко друштво, Охрид, 19-22.10.2016.

ПРОЕКТИ

Во изминатиот период, С. Христовски бил вклучен или раководел осум апликативни проекти. И покрај поднесените соодветни апликации до надлежното Министерство за образование и наука, не било одобрено финансирање на национални научноистражувачки проекти.

Учесник во апликативни проекти

1. Strengthening the capacities for implementation of Natura2000 EuropeAid/136609/IH/SER/MK, Particip GmbH, 2016.
2. National Strategy for Nature Protection. GEOMAP DOO / Ministry of Environment and Physical Planning, 2016.
3. Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed, DEKONS-EMA, 2014-2015.
4. Support to the Republic of Macedonia for revision of National Biodiversity Strategy and Action Plan (NBSAP) and preparation of the Fifth National Report to the Convention on Biological Diversity, Macedonian Ecological Society / Ministry of Environment and Physical Planning, 2013-2015.
5. Water for lakes, bogs, streams and people on Jablanica Mountain, Macedonian Ecological Society, 2014-2015.
6. Enhancing transboundary protection and development of the Jablanica-Shebenik mountain range by active local involvement. IPA Cross Border project with Albania, Macedonian Ecological Society, 2014-2015.
7. Study for green infrastructure and aforestation of Skopje city, DEKONS-EMA, 2014.
8. Valorization of the Monument of Nature "Slatinski Izvor", Ursus speleos, 2014.

Стручно-популарни изданија

Во периодот по изборот во звањето вонреден професор, кандидатот С. Христовски бил вклучен во повеќе стручно-апликативни проекти и учествувал на поголем број семинари и работилници. Посебен акцент треба да се стави на неколкуте научно-популарни изданија или поглавја од книги:

1. Пандурска-Драмиќанин, Ф., Меловски, Љ., **Христовски, С.** (ед.). (2015). Природните вредности на планината Јабланица. Македонско еколошко друштво, Скопје, 62 стр.

2. Melovski, Lj., **Hristovski, S.**, Matevski, V., Ivanov, Gj. (2014). Biodiversity. In: Third national communication on climate change. Ministry of Environment and Physical Planning, 231 pp.
3. Uzunova, D., Kitanova, D., Spirovska, M., **Hristovski, S.** (2015). Integral Report for the Project implementation. Final report of the project “Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed”, Book 1, Skopje.
4. **Hristovski, S.**, Brajanoska, R. (eds) (2015). Biological diversity of the Bregalnica River Watershed. Final project report “Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed”, Book 2, Skopje.
5. Brajanoska, R., **Hristovski, S.** eds. (2015). Report on the status of protected areas in Bregalnica watershed. Final report of the project “Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed”, Book 4, Skopje.
6. Avukatov, V., Veleviski, M., **Hristovski, S.** (2015). Ecological Sensitivity Map of Bregalnica watershed. Final report of the project “Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed”, Book 5, Skopje.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Имајќи го предвид искуството во наставната дејност и широките познавања од повеќе биолошки дисциплини, особено од областа на екологијата и екофизиологијата, вклученоста во реализација на повеќе научноистражувачки проекти, може да се заклучи дека д-р Славчо Христовски покажува виден напредок во неговата наставно-научна активност. Приодот и резултатите во наставната дејност укажуваат на неговите квалитети како добар наставник со коректен однос кон студентите и колегите.

Научноистражувачката активност на кандидатот д-р Славчо Христовски може да се согледа преку објавените научни трудови и презентирани трудови на научни собири, како и обемната стручно-апликативна активност. Во проектите во кои бил вклучен целосно ги исполнувал своите обврски. Во последните години бил вклучен во изготвувањето на стратешки документи за Република Македонија кои се однесуваат на заштитата на животната средина и биодиверзитетот, што е доказ за неговата активност во научните кругови во Македонија.

На Рецензентската комисија и претставува посебна чест и задоволство што може на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје

да му предложи кандидатот д-р Славчо Христовски да го **избере во звањето редовен професор по група предмети од областа на екологијата.**

Рецензентска комисија

Д-р Љупчо Меловски, редовен професор на ПМФ - Скопје с.р.

Д-р Љупчо Групче, редовен професор на ПМФ - Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Дана Прелиќ, редовен професор на ПМФ – Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Славчо Христовски

Институција: Институт за биологија, Природно-математички факултет - Скопје

Научна област: биологија / екологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии	
	<i>Еколоџија на растенијата (наставна насока, 4+6, летен семестар), 2007/2008</i>	2,4
	<i>Еколоџија на растенијата (наставна насока, 4+6, летен семестар), 2008/2009</i>	2,4
	<i>Еколоџија на растенијата (наставна насока, 4+4, зимски семестар), 2009/2010</i>	2,4
	<i>Еколоџија на растенијата (наставна насока, 4+4, зимски семестар), 2010/2011</i>	2,4
	<i>Еколоџија на растенијата (наставна насока, 4+4, зимски семестар), 2011/2012</i>	2,4

	<i>Биоіеохемиски циклуси (еколошка насока, 2+0, зимски семестар), 2008/2009</i>	1,2
	<i>Биоіеохемиски циклуси (еколошка насока, 2+0, зимски семестар), 2009/2010</i>	1,2
	<i>Биоіеохемиски циклуси (еколошка насока, 2+0, зимски семестар), 2011/2012</i>	1,2
	<i>Еколоіја на ітересірични екосисіеми (еколошка насока, 3+2, зимски семестар), 2011/2012</i>	0,9
	<i>Педолоіја (еколошка насока, 4+4, леіен семестар), 2009/2010</i>	2,4
	<i>Педолоіја (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2009/2010</i>	1,2
	<i>Педолоіја (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2010/2011</i>	1,2
	<i>Педолоіја (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2011/2012</i>	1,2
	<i>Расіііелна екофизиолоіја (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леіен семестар), 2007/2008</i>	1,2
	<i>Расіііелна екофизиолоіја (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леіен семестар), 2008/2009</i>	1,2
	<i>Расіііелна екофизиолоіја (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леіен семестар), 2009/2010</i>	1,2
	<i>Расіііелна екофизиолоіја (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леіен семестар), 2011/2012</i>	1,2
	<i>Еколошка физиолоіја на расіенијаіа (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2007/2008</i>	1,2
	<i>Еколошка физиолоіја на расіенијаіа (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2008/2009</i>	1,2
	<i>Еколошка физиолоіја на расіенијаіа (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2009/2010</i>	1,2
	<i>Еколошка физиолоіја на расіенијаіа (еколошка насока, 2+2, леіен семестар), 2010/2011</i>	1,2
	<i>Еколошка физиолоіја на расіенија и живоііни (еколошка насока, 4+4, леіен семестар), 2011/2012</i>	1,2

	<i>Информатика (биохемиско-физиолошка, наставна и еколошка насока, 2+2, летен семестар), 2009/2010</i>	0,4
	<i>Информатика (биохемиско-физиолошка, наставна и еколошка насока, 2+2, летен семестар), 2010/2011</i>	0,4
	<i>Информатика (биохемиско-физиолошка, наставна и еколошка насока, 2+2, летен семестар), 2011/2012</i>	0,4
	<i>Екологија на растенија (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2012/2013</i>	2,4
	<i>Екологија на растенија (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2013/2014</i>	2,4
	<i>Екологија на растенија (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2014/2015</i>	2,4
	<i>Екологија на растенија (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2015/2016</i>	2,4
	<i>Екологија на растенија (наставна насока, 4+4, летен семестар), 2016/2017</i>	2,4
	<i>Екологија на шеретрични екосистеми (еколошка насока, 3+2, зимски семестар), 2012/2013</i>	0,9
	<i>Абиотички фактори (еколошка насока, 4+4, летен семестар), 2012/2013</i>	2,4
	<i>Абиотички фактори (еколошка насока, 4+4, летен семестар), 2013/2014</i>	2,4
	<i>Абиотички фактори (еколошка насока, 4+4, летен семестар), 2014/2015</i>	2,4
	<i>Абиотички фактори (еколошка насока, 4+4, летен семестар), 2015/2016</i>	2,4
	<i>Абиотички фактори (еколошка насока, 4+4, летен семестар), 2016/2017</i>	2,4
	<i>Растителна и анимална екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, летен семестар), 2012/2013</i>	1,2
	<i>Растителна и анимална екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, летен семестар), 2013/2014</i>	1,2

	<i>Распишелна и анимална екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леџен семестар), 2014/2015</i>	1,2
	<i>Распишелна и анимална екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леџен семестар), 2015/2016</i>	1,2
	<i>Распишелна и анимална екофизиологија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, леџен семестар), 2016/2017</i>	1,2
	<i>Распишелна физиологија со екофизиологија (еколошка насока, 2+2, леџен семестар), 2012/2013</i>	1,2
	<i>Распишелна физиологија со екофизиологија (еколошка насока, 2+2, леџен семестар), 2013/2014</i>	1,2
	<i>Распишелна физиологија со екофизиологија (еколошка насока, 2+2, леџен семестар), 2014/2015</i>	1,2
	<i>Распишелна физиологија со екофизиологија (еколошка насока, 2+2, леџен семестар), 2015/2016</i>	1,2
	<i>Распишелна физиологија со екофизиологија (еколошка насока, 2+2, леџен семестар), 2016/2017</i>	1,2
	<i>Биоџеохемиски циклуси (еколошка насока, 2+0, леџен семестар), 2013/2014</i>	1,2
	<i>Биомаса и продукция на ширесирични екосистеми (наставна насока, 2+2, леџен семестар), 2013/2014</i>	1,2
2.	Одржување на настава од втор циклус студии	
	<i>Современи исцражувања во екологијата, еколошко-џаксономска насока 2009/2010</i>	2,25
	<i>Современи исцражувања во екологијата, еколошко-џаксономска насока 2010/2011</i>	2,25
	<i>Современи исцражувања во екологијата, еколошко-џаксономска насока 2011/2012</i>	2,25
	<i>Одбрани полавја од распишелна екофизиологија, биохемиско-физиолошка насока 2009/2010</i>	2,25
	<i>Одбрани полавја од распишелна екофизиологија, биохемиско-физиолошка насока 2010/2011</i>	2,25
	<i>Организам и средина, еколошко-џаксономска насока 2010/2011</i>	2,25

	<i>Проектни активности во настава по биологија, еколошко-џакономска насока 2010/2011</i>	2,25
	<i>Современи истражувања во екологијата, еколошко-џакономска насока 2012/2013</i>	2,25
	<i>Современи истражувања во екологијата, еколошко-џакономска насока 2013/2014</i>	2,25
	<i>Современи истражувања во екологијата, еколошко-џакономска насока 2014/2015</i>	2,25
	<i>Екологија на екосистеми, еколошко-џакономска насока 2012/2013</i>	2,25
	<i>Екологија на екосистеми, еколошко-џакономска насока 2014/2015</i>	2,25
	<i>Екологија на екосистеми, еколошко-џакономска насока 2015/2016</i>	2,25
	<i>Заедници и екосистеми, биохемиско-физиолошка насока 2012/2013</i>	2,25
	<i>Организам и средина, биохемиско-физиолошка насока 2012/2013</i>	2,25
	<i>Одбрани појави од широкоспектвна екологија, еколошко-џакономска насока 2014/2015</i>	2,25
3.	Одржување на настава од трет циклус студии	
	<i>Екологија на широкоспектвни екосистеми, биохемиско-физиолошка насока 2015/2016</i>	5,4
4.	Теренска настава	
	<i>Екологија на растенијата (наставна насока, 4+6), 2007/2008 до 2011/2012 (доценти)</i>	8
	<i>Екологија на широкоспектвни екосистеми (еколошка насока, 3+2), 2011/2012 (доценти)</i>	0,8
	<i>Екологија на растенијата (наставна насока, 4+4), 2012/2013 до 2016/2017 (без 2015/2016) (вонреден професор)</i>	9,6
4.	Одржување на вежби	

	<i>Еколоџија на расџенијаџа (насџавна насока, 2+3 леџен и 2+3 зимски семесџар), 1998/1999 до 2003/2004)</i>	16,2
	<i>Еколоџија на расџенијаџа (насџавна насока, 4+6, 2004/2005 до 2007/2008)</i>	10,8
	<i>Биолоџија (сџуденџи од Сџомаџолошки факулџетџ, 3+3, 1998/1999 до 2001/2002)</i>	4,05
	<i>Биолоџија (сџуденџи од ИСИЖС, 3+3, 1999/2000 до 2003/2004)</i>	6,75
	<i>Расџиџелна екофизиолоџија (биохемиско-физиолошка насока, 2+2, 1998/1999 до 2007/2008)</i>	9
	<i>Расџиџелна екофизиолоџија (сџуденџи од ИСИЖС, 2+2, 1999/2000 до 2003/2004)</i>	4,5
	<i>Генетџика (насџавна насока, 3+3, 2004/2005)</i>	1,35
4.	Подготовка на нов предмет	
	<i>Биоџеохемиски циклуси (еколошка насока, 2+0)</i>	0,5
	<i>Еколоџија на џересџрични екосисџеми (еколошка насока, 3+2)</i>	0,5
5.	Консултации со студенти	
	<i>Консулџации со сџуденџи од насџавна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока џо џоренаведениџе џредмеџи за 2012/2013 џодина</i>	1.32
	<i>Консулџации со сџуденџи од насџавна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока џо џоренаведениџе џредмеџи за 2013/2014 џодина</i>	1.3
	<i>Консулџации со сџуденџи од насџавна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока џо џоренаведениџе џредмеџи за 2014/2015 џодина</i>	1.08
	<i>Консулџации со сџуденџи од насџавна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока џо џоренаведениџе џредмеџи за 2015/2016 џодина</i>	0.52
	<i>Консулџации со сџуденџи од насџавна, еколошка и биохемиско-физиолошка насока џо џоренаведениџе џредмеџи за 2016/2017 џодина</i>	0.76
5.	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура	

	<i>Александра Цвејковска-Ѓорѓиевска - Просјорно варирање на шпересјоричнајќа макрофауна со посебен осврт на шркачијте (Coleoptera: Carabidae) во долж урбано-рурален градиент во Скопје и нејовата околина</i>	0,3
5.	Член на комисија за оцена и одбрана на докторат	
	<i>Александра Цвејковска-Ѓорѓиевска</i>	0,5
	<i>Емри Мурајши</i>	0,8
6.	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура	
	<i>Даниела Јовановска</i>	0,3
	<i>Ѓорѓе Иванов</i>	0,3
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	<i>Дипломски изработени на одделение по екологија на растенијата</i>	2,5
	<i>Дипломски изработени на одделение по физиологија на растенијата со култура на ткиво</i>	1,6
7.	Интерна скрипта од предавања	
	<i>Меловски, Љ., Христовски, С. Биохемиски циклуси (интерна скрипта)</i>	4
8.	Научно-популарна книга	
	<i>Пандурска-Драмитанов, Ф., Меловски, Љ., Христовски, С. (ед.). (2015). Природни вредности на планината Јабланица. Македонско еколошко друштво, Скопје, 62 стр.</i>	4
	Вкупно	206,53

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени

1.	Национален координатор на меѓународни научни проекти	
	<i>Biomonitoring methods for air quality in natural and man-made environment. (FP6-programme). Institute of Biology, Faculty of Natural Sciences and Mathematics. (SEE-ERA-NET Pilot Joint call; Ref. Nr 06-1000031-9898)</i>	6
	<i>Status, ecology and land tenure system of the critically endangered Balkan lynx Lynx lynx martinoi in Macedonia and Albania</i>	6
2.	Учесник во меѓународни научни проекти	
	<i>"NEWEN (Netherlands and Western Balkan Environmental Network), cooperation and capacity building project between six universities in the Western Balkan and three universities/institutes in the Netherlands. 2008 - 2011.</i>	5
	<i>Evaluation of forest communities of conservational importance on Belasitsa mountain (Bulgaria and Macedonia) based on invertebrate indicator groups" (2008-2010). Bilateral Project Macedonia - Bulgaria.</i>	5
3.	Учесник во национални научни проекти	
	<i>Екосистемски испражувања во стационарни услови на букови шуми во Националниот парк "Маврово"</i>	3
	<i>Биомаса и продукциони односи во буковите екосистем (Calamintho grandiflorae–Fagetum) во НП Маврово;</i>	3
	<i>Влијание на загадувањето со тежки метали врз некои растителни видови во урбани и природни услови, од екофизиолошки и цијтогенетски аспекти;</i>	3
	<i>Преједна карта: антропогена деградација на природната шумска климазонална вегетација во Р. Македонија (1 : 200 000)</i>	3
	<i>Компаративно испражување на ефектите од аерозагадувањето кај растенија од урбаните средини Солун и Скопје</i>	3
	<i>Биомониторинг на еутрофикацијата на Преспанско Езеро.</i>	3
	<i>Дистрибуција на тежки метали во ткива кај некои претставници на водоземци и влечути од скопскиот регион</i>	3

	Дистрибуција на пешки метали во шива кај некои претставници на водоземци и влчуи од биолскиот регион	3
	Валоризација на природните вредности на Шар Планина и проценка на нивната пазарна вредност	3
	Споредба на растителниот диверзитет на блатата во Македонија по височински градиент	3
1.	Ментор на магистерска работа	
	Екрем Веапи	1
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	Hristovski, S., Melovski, Lj., Grupce, Lj., Šušlevska, M. (2006/2007). Dendrochronology of beech in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. Ecol. Zašt. Život. Sred., Tome 10, No 1-2: 19-28.	2,4
	Hristovski, S., Prelik, D., Cvetkovska, A., Melovski, Lj., Ivanov, Gj. (2004/05). Annual dynamics of the ground beetle community in two beech stands in Mavrovo national park. Ecol. Prot. Env. 9(1-2): 17-26.	2,4
	Hristovski, S., Melovski, Lj., Shushlevska, M., Grupche, Lj. (2004/05). Nitrogen and phosphorous in the forest floor of the beech ecosystem (Calamintho grandiflorae-Fagetum) in Mavrovo National Park. Biol. Macedonica 57/58: 23-38.	2,4
	Kolcakovski, D., Boev, B., Hristovski, S. & Petreska, B. (2004). Cave Gulabinka - Mariovo. Preliminary speleological explorations. Bull. Dept. Physical Geography, Skopje 1: 35-43 (In Macedonian). Hristovski, S., Ivanov, Gj., Mitev, T. (2003) Ground-beetles (Carabidae, Coleoptera) of Bistra Mt. Bull. Biol. Stud. Res. Soc. 2, 51-59, Skopje	2,4
	Hristovski, S., Ilioska, S. & Pecova, L. (2002). Ground Beetles (Carabidae, Coleoptera) on Shar planina Mt.: Results of the investigation in the period 1996-1998 - I. Bull. Biol. Stud. Res. Soc. 2, 119-124, Skopje (In Macedonian).	3,2
	Vidinčeva, D., Hristovski, S. (2000/01). Annual dynamics of wireworms (Coleoptera: Elateridae) in oak ecosystem (ass. Quercetum frainetto-cerris macedonicum, Oberd. 1948 em. H-at 1959) in Galičica National Park. God. zb. Biol. 53/54: 56-61.	3,6
	Hristovski, S., Ilioska, S. (1996): Results of the entomological research on Obedska Bara. Bulletin Biol. Stud. Res. Soc. 1: 77-81.	3,6
	Hristovski, S., Ilioska, S., Melovski, D., Avukatov, V., Zdravkovski, D. (1996): A contribution to the knowledge of the Insect fauna on Shar Planina Mt. Bulletin Biol. Stud. Res. Soc. 1: 49-62.	2,4
	Petkovski, D., Melovski, Lj., Hristovski, S. , Šušlevska, M. (2008). Some physical and hydro-physical characteristics of the dystic cambisoils from Mavrovo national park. Ecol. Zašt. Život. Sred. 11(1-2): 19-26.	2,4

	<i>Prelić, D., Cvetkovska-Gorgievska, A., Hristovski, S. (2009). Spatial variation of beetles (Coleoptera) along an urban-rural gradient in the city of Skopje and its surrounding. Ecol. Prot. Env. 12(1-2). 21-30.</i>	3,2
	<i>Cvetkovska-Gorgievska, A., Prelić, D., Hristovski, S., Georgiev, B. (2009). Comparative analysis of structural characteristics of ground beetles community (Carabidae: Coleoptera) along an urban-rural gradient in Skopje city and its surrounding. Ecol. Prot. Env. 12(1-2). 31-44.</i>	2,4
	<i>Hristovski, S., Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Belowground phytomass and production in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. IV. Belowground phytomass and production of herb layer. Ecol. Prot. Env. 12(1-2): 3-8.</i>	2,4
	<i>Hristovski, S., Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Belowground phytomass and production in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. V. Belowground production of tree and shrub layers. Ecol. Prot. Env. 12(1-2): 9-20.</i>	2,4
	<i>Hristovski, S., Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Belowground phytomass and production in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. II. Belowground phytomass of coarse roots of trees and shrubs. Ekol. Zašt. Život. Sred., Vol. 11, No 1/2, 3-10.</i>	2,4
	<i>Gorgievska C. A., Prelić D., Hristovski S. & Stoev, P. (2008). Spatial variation of myriapods along an urban-rural gradient in Skopje city and it surrounding. Ekol. Zašt. Život. Sred., Vol. 11, No 1/2, 43-54.</i>	2,4
	<i>Hristovski, S. Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Belowground phytomass and production in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. III. Be Fine root phytomass of trees and shrubs. Ekol. Zašt. Život. Sred., Vol. 11, No 1/2, 11-18.</i>	2,4
	<i>Dedov, I., Hristovski, S. (2010). Contribution to the study of the gastropods (Mollusca, Gastropoda) of Kožuf Mt., Republic of Macedonia. Bull. Biol. Stud. Res. Soc 4: 35-40.</i>	1,8
	<i>Mitev, T., Ivanov, G., Kotevski, I., Nikoloska, A., Hristovski, S. (2010). Ground beetles (Coleoptera, Carabidae) on the mountain range Nidže-Kozjak-Kožuf. I. Distribution of the species of the tribes Cicindelini, Carabini and Cychrini (Coleoptera, Carabidae). Bull. Biol. Stud. Res. Soc 4: 41-46.</i>	1,2
	<i>Пејковски Д., Меловски Љ., Христовски и Шушлевска, М. (2008). Некои физички и водно-физички својства на кафеавиите шумски почви од НП „Мајрово“. Екол. Зашт. Живот. Сред., Том 11, Бр. 1/2, 19-25.</i>	2,4
	<i>Андреевски М., Христовски С., Појовска Х., Мукаеџов Д. (2010). Содржина на вкујни форми тешки метали во почви образувани врз лајорци. Екол. Зашт. Живот. Сред. 13(1/2): 13-21, Скопје.</i>	2,4
	<i>Hristovski, S., Guéorguiev, B., Mitev, t., Ivanov, G., Trajkovska, M. (2010). Ground beetles (Carabidae, Coleoptera) of Jablanica Mt. (Macedonia) and Shebenik Mt. (Albania). Bull. Biol. Stud. Res. Soc 4: 49-65.</i>	1,2
	<i>Kolcakovski, D., Hristovski, S., Karaman, I., Komnenov, M. (2009). Threats and actions to protect the cave Dona Duka. Geographic Review 43: 53-66.</i>	2,4

	Kolčakovski, D., Hristovski, S. , Karaman, I., Komnenov, M. (2009). Threats and conservation measures for the ground carstic phenomena in the Matka canyon. <i>Bulletin of Physical Geography</i> 6: 3-35 (In Macedonian, with English Summary).	2,4
	Hristovski, S. , Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Annual dynamics of K, Ca and Mg content in organs of beech in the beech ecosystem <i>Calamintho grandiflorae-Fagetum</i> in Mavrovo National Park, Macedonia. <i>Natura Montenegrina</i> 7(2): 95-113.	2,4
	Gičevski, B., Hristovski, S. (2013). Hydrochemical features of the Solenica water spring. <i>Geographic review</i> 47: 37-43.	3,6
	Andreevski, M., Mukaetov, D., Hristovski, S. , Poposka, H. (2013). Content of heavy metals in hydromorphic soils from Resensko Pole. <i>Plant Protection</i> 26/27: 137-144.	2,4
	Gičevski, B., Hristovski, S. , Mirčovski, V. (2015). Speleothems in the cave Slatinski Izvor. <i>Proceedings from V Congress of geographers of the Republic of Macedonia, Skopje, 26-29.09.2016. Macedonian Geographical Society, Special Edition</i> , p. 61-70	3,2
	Melovski, Lj., Hristovski, S. (2015). First records for seven species and one hybrid for the flora of the Republic of Macedonia. <i>Forestry review</i> 46: 36-42	3,6
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	Spassov, N., Ivanova, N., Bego, F., Hristovsky, S. & Mihova, B. (2001). Status and conservation of the wolf in the southern Balkans (Bulgaria, Macedonia and Albania). <i>Wolfprint</i> 10: 17-19.	1,8
	Hristovski, S. (2007). New records of ground beetles (Coleoptera, Carabidae) for the fauna of the Republic of Macedonia. <i>Acta. Ent. Slov.</i> 15(1): 87-92.	1,8
	Hristovski, S. , Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008) Belowground phytomass and production in the beech ecosystem <i>Calamintho grandiflorae-Fagetum</i> in Mavrovo National Park. I. Methodological aspects in estimation of belowground phytomass of trees and shrubs. <i>Proceedings of the III Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation. Special issues of Macedonian Ecological Society, Vol. 8, Skopje.</i>	1,8
	Gorgievska A.C., Prelić D. & Hristovski S. (2008): Spatial variation of terrestrial macrofauna along an urban-rural gradient in Skopje city and its surrounding. <i>Proceedings of the III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation, 06-09.10.2007, Struga. Special issues of Macedonian Ecological Society, Vol. 8, Skopje.</i>	2,4
	Hristovski, S. , Melovski, Lj., Šušlevska, M., Grupče, Lj. (2008). Belowground phytomass and production in the beech ecosystem <i>Calamintho grandiflorae-Fagetum</i> in Mavrovo National Park. I. Methodological aspects in estimation of belowground phytomass of trees and shrubs. <i>Proceedings of the III Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation. Special issues of Macedonian Ecological Society, Vol. 8, Skopje.</i>	1,8
	Hristovski, S. , Melovski, Lj. (2012). Belowground biomass and its annual increment in a montane beech forest in Mavrovo National	5,6

	<i>Park, north-west Macedonia. Journal of Forest Science 58(4): 152-164.</i>	
	Hristovski, S. (2011). Description of a new cave dwelling species <i>Duvalius karaormanicus</i> n. sp. (Coleoptera: Carabidae: Trechinae) from the south-western part of the Republic of Macedonia. <i>Entomologica Fennica</i> (in press).	6,3
	Hristovski, S., Melovski, Lj. (2010). Radial patterns of 13 elements in the tree rings of beech trees from Mavrovo National Park, FYROM. <i>Arch. Biol. Sci., Belgrade</i> , 62 (2), 351-361.	5,4
	Guéorguiev, B., Bekchiev, R., Chechlarov, E., Hristovski, S., Prelić, D., Cvetkovska-Gorgievska, A. (2010). New Coleoptera (Insecta) species from Republic of Macedonia. <i>Acta Zool. Bulg.</i> 62(3): 363-365.	3,7
	Guéorguiev, B. V., Hristovski, S. (2010). Two New Species of <i>Trechus</i> from the Balkan Peninsula (Coleoptera: Carabidae). <i>Acta zool. bulg.</i> , 62 (1): 71-78.	5,6
	Slavevska-Stamenković, V., B., Stafilov, T., Smiljkov, S., Paunović, M., Hristovski, S. (2009). The quality of water of the Mantovo reservoir (Republic of Macedonia). <i>Arch. Biol. Sci., Belgrade</i> , 61(3): 501-512.	3,7
	Naumova, M. V., Hristovski, S., Hristov, G. H. (2016). Spiders (Arachnida: Araneae) from Prespa National Park, Albania. <i>Acta zoologica bulgarica</i> 68(4): 503-511.	5,11
	Chechlarov, E., Guéorguiev, B., Hristovski, S., Fancello, L., Cvetkovska-Gorgievska, A., Prelić, D. (2016). New Country Records and Rare and Interesting Species of Coleoptera from the Balkan Peninsula. <i>Acta zool. bulg.</i> , 68(3): 331-338.	3,91
	Hristovski, S., Cvetkovska-Gjorgievska, A., Mitev, T. (2016). Microhabitats and fragmentation effects on a ground beetle community (Coleoptera: Carabidae) in a mountainous beech forest landscape. <i>Turkish Journal of Zoology</i> 40: 402-410.	5,59
	Cvetkovska-Gjorgievska, A., Chobanov, D. P., Prelić, D., Hristovski, S., Slavevska-Stamenković, V. Ristovska, M. (2015). Contribution to the knowledge of Orthoptera on Belasitsa mountain, South-East Macedonia. <i>Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA</i> , 36(2): 121-133.	3,6
	Gičevski, B., Hristovski, S., Mirčovski, V., Boev, B. (2015). Hydrochemical properties of springs Slatinski Izvor and Solenica (Republic of Macedonia). <i>Acta carsologica</i> 44 (2): 215-226.	4,19
	Hristovski, S., Guéorguiev, B. V. (2015). Annotated catalogue of the carabid beetles of the Republic of Macedonia (Coleoptera: Carabidae). <i>Zootaxa</i> 4002 (1): 1-190.	6,39
	Stefkov, Gj., Hristovski, S., Petreska Stanoeva, J., Stefova, M., Melovski, Lj., Kulevanova, S. (2014). Resource assessment and economic potential of bilberries (<i>Vaccinium myrtillus</i> and <i>Vaccinium uliginosum</i>) on Osogovo Mtn., R. Macedonia. <i>Industrial Crops and Products</i> 61: 145-150.	7,15

	Hristovski, S. (2014). Description of <i>Winklerites macedonicus</i> n. sp. from the Republic of Macedonia (Carabidae, Trechinae, Bembidiini). <i>Acta Zoologica Bulgarica</i> 66(3): 309-312.	6,31
	Hristovski, S. (2014). <i>Trechus</i> (<i>Trechus</i>) <i>nezlobinskyi</i> , a new high-altitude ground beetle species from the Republic of Macedonia (Coleoptera: Carabidae: Trechinae). <i>Ecologica Montenegrina</i> 1(3): 184-188.	6
	Gičevski, B., Hristovski, S. (2015). Hydrochemical properties of cave lake and ground water flow in the cave of Slatinski Izvor in the dry period of the year. <i>Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA</i> , 36(1): 19–26.	5,4
	Murati, E., Hristovski, S. , Melovski, Lj., Karadelev, M. (2015). Heavy metals content in <i>Amanita pantherina</i> in a vicinity of the Thermo-electric power plant Oslomej, Republic of Macedonia. <i>Fresenius Environmental Bulletin</i> , 24(5b): 1981-1984.	3,96
	Hristovski, S. , Slavevska-Stamenković, V., Hristovski, N., Arsovski, K., Bekchiev, R., Chobanov, D., Dedov, I., Devetak, D., Karaman, I., Kitanova, D., Komnenov, M., Ljubomirov, t., Melovski, d., Pešić, V., Simov, N. (2015). Diversity of invertebrates in the Republic of Macedonia. <i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i> , 17(1): 5-44.	3,6
	Hristovski, S. , Berg, B., Melovski, Lj. (2014). Limitless decomposition in leaf litter of Common beech: Patterns, nutrients' and heavy metal's dynamics. <i>Pedobiologia</i> 57: 131-138. http://dx.doi.org/10.1016/j.pedobi.2014.01.005 .	6,55
	Melovski, Lj, Markovski, B., Hristovski, S. , Jovanovska, D., Anastasovski, V., Klincharov, S., Veleviski, M., Velkovski, N., Trendafilov, A., Matevski, V., Kostadinovski, M., Karadelev, M., Levkov, Z., Kolchakovski, D. (2013). Regional division of the Republic of Macedonia for the needs of biological databases. <i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i> 15(2): 81-111.	3,6
	Jovanovska, D., Avukatov, V., Melovski, Lj., Hristovski, S. (2013). Rapid assessment of stream integrity on stream segments in the upper Vardar watershed in Skopje Region. <i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i> 15(1): 33-48.	3,6
	Jankovski, A., Gjorevska, A., Hristovski, S. , Melovski, Lj. (2012). Dendrochemistry of turkey oak (<i>Quercus cerris</i>) in iron and manganese mining area. <i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i> 14(1/2): 35-45.	3,6
6	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	Grupče, Lj., Melovski, Lj., Hristovski, S. , Šušlevska, M., & Arsovska, S. (2000). Decomposition rate of dead organic in the ecosystem <i>Calamintho Grandiflorae</i> -Fagetum in Mavrovo National Park in the period 1997/98. <i>Soils and their Exploitation: symposium: on the occasion of 80th birthday and 50 years of scientific and cholary activity of Academician Gorgi Filipovski: proceedings. (In Macedonian).</i>	1,2

	<i>Grupče, Lj., Melovski, Lj., Šušlevska, M., Hristovski, S. & Dinova, D. (2000). Dead organic matter accumulation from the annual litter-fall in the ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park in the period 1998/99. Soils and their Exploitation: symposium: on the occasion of 80th birthday and 50 years of scientific and cholary activity of Academician Gorgi Filipovski: proceedings. (In Macedonian).</i>	1,2
	<i>Melovski, Lj., Grupče, Lj., Hristovski, S., Šušlevska, M., & Arsovska, S. (2000). The dynamics of biogenic mineral matters content (macro and microelements) in the experimental litterbags for decomposition of the forest floor in the ecosystem Calamintho Grandiflorae-fagetum in Mavrovo National Park in the Period of 1997/98. Soils and their Exploitation: symposium: on the occasion of 80th birthday and 50 years of scientific and cholary activity of Academician Gjorgji Filipovski: proceedings. (In Macedonian).</i>	1,2
	<i>Melovski, Lj., Grupče, Lj., Šušlevska, M., Hristovski, S. & Dinova, D. (2000). Mineral matters quantity (macro and microelements) accumulated in the soil through the annual litter-fall in the ecosystem Calamintho Grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. Soils and their Exploitation: symposium: on the occasion of 80th birthday and 50 years of scientific and cholary activity of Academician Gorgi Filipovski: proceedings. (In Macedonian).</i>	1,2
	<i>Hristovski, S., Mihajlova, B., Guéorguiev, B. (2016). Review of the ground beetles (Coleoptera, Carabidae) from Macedonia in the collection of the Macedonian Museum of Natural History, pp. 21-51. In: Veleviski, M., Matevska, O., Nikolov, Z. (Eds.): Anniversary Proceedings (1926–2016): Ninety years of achievement by the Macedonian Museum of Natural History, Skopje. National Museum of Natural History publishing, Skopje [DP: 26 October 2016]</i>	1,6
7.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	<i>Šušlevska, M., Melovski, Lj., Grupče, Lj., and Hristovski, S. (2001). Litter production in the ecosystem Calamintho grandiflorae–Fagetum in Mavrovo National Park. In: Radoglou, K (Ed.). Proceedings of the International Conference: Forest Research: A Challenge for an Integrated European Approach, p.p. 627 – 632, August 27–1 September 2001, Thessaloniki – Greece, NAGREF – Forest Research Institute, Thessaloniki.</i>	1,8
	<i>Hristovski, S., Melovski, Lj., Grupče, Lj. and Šušlevska, M. (2001). Litter decomposition rate of leaves, branches and beech acorns in the ecosystem Calamintho grandiflorae- Fagetum in Mavrovo national park. In Radoglou, K (Ed.). Proceedings of the International Conference: Forest Research: A Challenge for an Integrated European Approach, p.p. 621 – 626, August 27 – 1 September 2001, Thessaloniki – Greece, NAGREF- Forest Research Institute, Thessaloniki.</i>	1,8

	<i>Melovski, Lj., Grupche, Lj., Hristovski, S. and Shushlevska, M. (2003). Aboveground phytomass and primary production in the tree layer of the beech ecosystem (Calamintho grandiflorae-Fagetum) in Mavrovo National Park. Proceedings of scientific papers of the International scientific conference: 75 Years of the Forest Research Institute of Bulgarian Acadaemy of Sciences. Vol. 1: 364-369.</i>	1,8
	<i>Trajanovska, S., Melovski, Lj. & Hristovski, S. (2004). Quantification of the total biomass in the Chara spp. zone in the Ohrid Lake. Proceedings of the 2nd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 25-29.10.2004, Ohrid. (In Macedonian).</i>	2,4
	<i>Melovski, Lj., Hristovski, S., Šušlevska, M. and Grupče, Lj. (2004). Dynamics of the forest floor biomass in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National Park. Proceedings of the 2nd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 25-29.10.2004, Ohrid.</i>	1,8
	<i>Melovski, Lj., Šušlevska, M., Hristovski, S. and Grupče, Lj. (2004). Biomass and the mineral quantity in the herb layers litter-fall in the beech ecosystem Calamintho grandiflorae-Fagetum in Mavrovo National park. Proceedings of the 2nd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 25-29.10.2004, Ohrid.</i>	1,8
	<i>Murati, E., Hristovski, S., Melovski, Lj., Karadelev, M. (2014). Heavy metals content in some wild edible mushrooms in Kichevo area, Republic of Macedonia. Proceedings Book: Essays on Ecosystem and Environmental Research. ICE 2014 Conference, May 23 - 26, 2014, Tirana, Albania, p. 527-532.</i>	1,8
	<i>Andreevski, M., Mukaetov, D., Hristovski, S., Poposka, H. (2013). Content of heavy metals in soils formed on limestone and dolomites on Jablanica mountain. The 1st International Congress on Soil Science and XIII National Congress in Soil Science, September 23 – 26th, 2013, Belgrade, Serbia. Soil Science Society of Serbia and Soil Science Institute, Belgrade, p. 383-390.</i>	1,8
	<i>Despodovska, A., Arsovska, B., Melovski, Lj., Hristovski, S. (2013). Land use changes on Galicica Mountain. Proceedings of the 4th Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 12-15 October 2012. Macedonian Ecological Society, Special issue 28, Skopje, p. 163-166.</i>	1,8
	<i>Melovski, D., Ivanov, Gj., Stojanov, A., Avukatov, V., Trajçe, A., Hoxha, B., von Arx, M., Breitenmoser-Würsten, Ch., Hristovski, S., Shumka, S., Breitenmoser, U. (2013). Distribution and conservation status of the Balkan lynx (Lynx lynx balcanicus Bureš, 1941). Proceedings of the 4th Congress of Ecologists of Macedonia with International Participation, Ohrid, 12-15 October 2012. Macedonian Ecological Society, Special issue 28, Skopje, p. 50-60.</i>	1,8
	<i>Andreevski, M., Mukaetov, D., Poposka, H., Hristovski, S., Karadelev, M., Manevska-Kolevski, M. (2017). Heavy metals contents in soil and fungi in Skopje urban area. Proceedings of the 5th Congress of the Ecologists of Macedonia, with international participation (Ohrid, 19th - 22nd October 2016). Special issues of the Macedonian Ecological Society 13, pp. 135-140, Skopje.</i>	1,8
	<i>Gičevski, B., Hristovski, S., Petrič, M. (2017). Drip water in cave Slatinski Izvor – hydrochemical properties and its influence on the discharge of the</i>	2,4

	<i>spring Slatinski Izvor during low waters. Proceedings of the 5th Congress of the Ecologists of Macedonia, with international participation (Ohrid, 19th - 22nd October 2016). Special issues of the Macedonian Ecological Society 13, pp. 88-95, Skopje.</i>	
	<i>Blazhevska, R., Prelić, D., Cvetkovska-Gjorgjievska, A., Hristovski, S., Slavevska-Stamenkovic, V., Arsovska, J. (2017). Contribution to the knowledge of Coleoptera fauna of Skopje valley and Vodno Mt. in R. Macedonia. Proceedings of the 5th Congress of the Ecologists of Macedonia, with international participation (Ohrid, 19th - 22nd October 2016). Special issues of the Macedonian Ecological Society 13, pp. 37-43, Skopje.</i>	1,8
7.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	<i>Melovski, Lj., Hristovski, S., Brajanoska, R., Veleviski, M., Sarov, S., Avukatov, V. (2011). Development of representative protected areas' system in the Republic of Macedonia based on GIS methodology. Proceedings of the conference: Nature protection in XXI century, 95-109. Zhabljak, Montenegro, 20-23.09.2011.</i>	1,2
9.	Учество на научен/стручен собир со реферат	
	<i>Усни презентации</i>	14
	<i>Постери</i>	4,5
10.	Апстракт објавен во зборник на конференција	
	<i>Национална конференција</i>	2
	<i>Меѓународна конференција</i>	9
	Вкупно	304,56

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област	
	<i>Origanska, K., Ivanova, M., Dokovska, N., Melovski, Lj., Rizovski, R., Karadelev, M., Hristovski, S. (1998). Golem Grad. Journalists Press Center, 74 pp., Skopje.</i>	4,8
	<i>Melovski, Lj., Ivanov, Gj., Angelova, N., Veleviski, M., Hristovski, S., eds. (2008). Monospitovo swamp - the last swamp in Macedonia. Bosilovo Municipality publ., 56 pp.</i>	4,8

	Меловски, Љ., Христовски, С., Меловски, Д., Колчаковски, Д., Велевски, М., Ангелова, Н., Левков, З., Караделев, М. (2011). Природните вредности на Шар Планина. Македонско еколошко друштво, Скопје, 81 стр.	4,8
	<i>Brajanoska, R., Čivić, K., Hristovski, S., Jones-Walters, L., Levkov, Z., Melovski, Lj., Melovski, D. and Veleviski, M (2009). Background document on Ecological Networks - Project : Development of the National Ecological Network in FYR Macedonia (MAK-NEN). MES, Skopje, Republic of Macedonia; ECNC, Tilburg, the Netherlands</i>	7
	<i>Brajanoska, R., Melovski, Lj., Hristovski, S., Sarov, A., Avukatov, V. (2011). Brown Bear Corridors management Plan. Report under the Project: "Development of the National Ecological Network in the Republic of Macedonia (MAK-NEN)". Macedonian Ecological Society, Skopje pg. 114.</i>	7
	Hristovski, S. (2003). National EIA overview for Republic of Macedonia. bilingual: 56 pp. (Macedonian) and 50 pp. (English). Regional Environmental Center, Skopje.	
2.	Урбанистички план (соработник)	
	<i>Изработка на ГУП за Скопје. Заштита на природни рејќосџи и ѓредели.</i>	0,5
2.	Поглавје од книга	
	<i>Melovski, Lj., Hristovski, S., Matevski, V., Ivanov, Gj. (2014). Biodiversity. In: Third national communication on climate change. Ministry of Environment and Physical Planning, 231 pp.</i>	2
	Hristovski, S. & Melovski, Lj. (2002). Nidzhe-Kaimakchalan. In: Psaroudas, S. (ed.). Protected areas in the southern Balkans: legislation, large carnivores, transborder areas. 81-93, Thessaloniki	2
	<i>Melovski, Lj. & Hristovski, S. (2002). Large carnivores in the Republic of Macedonia. In: Psaroudas, S. (ed.). Protected areas in the southern Balkans: legislation, large carnivores, transborder areas. 81-93, Thessaloniki</i>	2
3.	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот (соработник)	
	<i>Development of representative national protected area system. Strengthening the Ecological, Institutional and Financial Sustainability of Macedonia's National Protected Areas System".</i>	1
	<i>Development of a National Ecological Network in Macedonia (MAC-NEN)</i>	1
	<i>Osogovo Mts. In the Balkan Green Belt</i>	1

	<i>Study for determination of the protection status of the Dona Duka cave</i>	1
	<i>Study for determination of the protection status of speleologic object: Srt, Vrelo, Ubava and Krshtalna caves within the Monument of Nature "Canyon Matka".</i>	1
	Интегрирана студија за состојбата на остатоком од Студенчишкото Блато и преземање мерки за негова ревитализација	1
	<i>Студија за валоризација на природните вредности во Повеќенаменското пограничје „Јасен“</i>	1
	<i>Asian tiger mosquito (Aedes albopictus Skuse, 1894) in Macedonia</i>	1
	<i>Balkan Lynx Recovery Programme 2006–2009</i>	1
	<i>Изработка на документација за ефикасна заштита на биолошката разновидност на прилејскиот дел на Мариово преку изработка на препораки за одржлив развој на регионот</i>	1
	<i>Валоризација на природните вредности на Моноштинско Блато</i>	1
	<i>Природните вредности на планината јабланица</i>	1
	<i>Consulting Services of training on Conservation and Action Planning for Priority Transboundary Habitats and Species in the Prespa Lakes basin-Preparatory Phase</i>	1
	<i>Strengthening the capacities for implementation of Natura2000 EuropeAid/136609/IH/SER/MK, 2016</i>	1
	<i>National Strategy for Nature Protection, 2015</i>	1
	<i>Monitoring programme for the Strumica river basin, 2015</i>	1
	<i>Ecological Data Gap Analysis and Ecological Sensitivity Map Development for the Bregalnica River Watershed, 2015</i>	1
	<i>Support to the Republic of Macedonia for revision of National Biodiversity Strategy and Action Plan (NBSAP) and preparation of the Fifth National Report to the Convention on Biological Diversity, 2015</i>	1
	<i>Water for lakes, bogs, streams and people on Jablanica Mountain, 2015</i>	1

	<i>Enhancing transboundary protection and development of the Jablanica-Shebenik mountain range by active local involvement. IPA Cross Border project with Albania, 2015</i>	1
	<i>Study for green infrastructure and a forestation of Skopje city, 2014</i>	1
	<i>Valorization of the Monument of Nature "Slatinski Izvor", 2014</i>	1
	<i>EIA study for the small hydroelectric plant Kriva Reka</i>	1
	<i>Preparation of project and design documentation for the railway sections along the Corridor X including branch XD Ref. No. EUROPEAID/130167/ d/ser/mk. Environmental Protection Report, Section Bitola – Kremenica, 2013</i>	1
	<i>Preparation of project and design documentation for the railway sections along the Corridor X including branch XD Ref. No. EUROPEAID/130167 /d/ser/mk. Environmental Protection Report, Section Dracevo-Veles, 2013</i>	1
	<i>Preparation of project and design documentation for the railway sections along the Corridor X including branch XD Ref. No. EUROPEAID/130167/d/ser/ mk. Environmental Protection Report, Section Kumanovo – Deljadrovci, 2013</i>	1
Дејности од поширок интерес		
4.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	
	<i>Еколоџија и заштити на животната средина</i>	0,5
4.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
	<i>Macedonian Journal of Ecology and Environment</i>	1
6.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (носител)	
	<i>Опремување на научноистражувачка лабораторија во рамките на Програмата на Владата на Република Македонија за опремување на лабораториите на државните универзитети и јавните научни установи: Централна лабораторија за биомониторинг и екооксикологија</i>	2
7.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник)	

	<i>Карактеризација и класификација на џланинскиџе и високоџланинскиџе блаџни сџаниџџа во Македониџа</i>	1
8.	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма	
	<i>Подџоџовка на елаборатџ за сџудии џо еколоџиџа, 1. циклус</i>	1
	<i>Подџоџовка на елаборатџ за еколоџко-џаксономска насока, 2. циклус</i>	1
5.	Член на комисиџа за избор во звање	0,4
6.	Координатор на студиска програма	1
7.	Претседател на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	1
8.	Учество во комисии и тела на државни и други органи	2
	ВКУПНО	71,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени во последните пет години	Вкупно поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	89,73	206,53
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	131,66	280,56
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	0	0
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	33,2	71,8
Вкупно	254,59	582,89

Членови на Комисиџата

1. Проф. д-р Љупчо Меловски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Љупчо Групче, член, с.р.
3. Проф. д-р Дана Прелиќ, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД НАСТАВНО- НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ОПШТЕСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ЕКОНОМСКА), РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА, ТУРИСТИЧКА ГЕОГРАФИЈА; ТУРИЗМОТ И КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, донесена на седницата одржана на 5.10.2017 година, бевме определени за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент по група предмети од наставно-научните области: општествена географија (економска), регионална географија, туристичка географија; туризмот и културното наследство, врз основа на конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ од 26.8.2017 година

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Ристо Мијалов, проф. д-р Никола Панов и проф. д-р Драган Колчаковски, постапувајќи според Одлуката, ги разгледува доставените прилози на пријавените кандидати на конкурсот, и по спроведената анализа на целокупната документација го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневниот весник „Нова Македонија“ за избор на асистент по група предмети од наставно-научните области: општествена географија (економска), регионална географија, туристичка географија; туризмот и културното наследство се пријави 1 (еден) кандидат: м-р Горан Китевски.

I. Податоци за кандидатот

М-р Горан КИТЕВСКИ е роден на 9.1.1988 година во Охрид. Дипломирал на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје во 2010 година со дипломски наслов „Американската надворешна политика“. Во 2011 година се запишал на постдипломските студии на Институтот за географија, на наставната насока. Магистрирал на 3.7.2014 година, бранејќи ја магистерската работа под наслов ГЕОГРАФСКИ АСПЕКТИ НА ГЕОПОЛИТИЧКИТЕ ПРОБЛЕМИ И ПРОЦЕСИ НА XX И XXI ВЕК под менторство на проф. д-р Ристо Мијалов и се стекнал со научен степен-магистер на географски науки. Магистерскиот труд на кандидатот Китевски претставува значајно дело од областа на политичката географија, со обем од 735 страници, а воедно претставува едно од првите маркантни дела од социо-географската проблематика со специфичен политичко-географски карактер. Од летниот семестар 2012 година до летниот семестар 2015 година кандидатот Китевски бил ангажиран како демонстратор на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет. Во 2015 година, е избран за

помлад асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје по група предмети од областа на социо-економската географија. Активно партиципирал на повеќе научни конференции и симпозиуми од меѓународен карактер. Организиран повеќе трибини и работилници кои третираше теми од областа на социо-економската географија. Кандидатот одлично го говори англискиот јазик. Има објавено вкупно 17 научни трудови, од кои 14 се објавени во меѓународни списанија и зборници со меѓународен уредувачки одбор. Два научни труда се во фаза на објавување. Коавтор е на учебникот „Аграрот во функција на туризмот“, објавен во 2014 година. Докторанд е на Институтот за географија при ПМФ на групата од економска географија.

II. Заклучна оцена и предлог

По деталното разгледување на пријавите на кандидатите, со сите прилози и објавени трудови, Комисијата заклучува дека кандидатите ги исполнуваат законските услови и условите на конкурсот. По разгледувањето на поднесените документи, Комисијата констатира дека најсоодветен кандидат е м-р Горан Китевски. Членовите на Комисијата се запознаени со работата на кандидатот м-р Горан Китевски како демонстратор и како помлад асистент на Институтот за географија при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Кандидатот со впечатлив успех ги извршува своите работни задачи и маркантен е неговиот наставно-научен придонес во кус временски период на ангажман како демонстратор на Институтот за географија и неговиот придонес во социо-економската област на географијата, објавувајќи 17 научни и стручни труда и учествувајќи на мноштво научни собири и конференции, што, недвојбено, укажува на посветеноста и квалитетот во наставно-научната работа на кандидатот м-р Горан Китевски. Во таа смисла, ни претставува особено задоволство на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му го дадеме следниов

ПРЕДЛОГ

Кандидатот м-р Горан Китевски да биде избран за асистент по група предмети од наставно-научните области: општествена географија (економска), регионална географија, туристичка географија; туризмот и културното наследство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Ристо Мијалов, с.р.
2. Проф. д-р Никола Панов, с.р.
3. Проф. д-р Драган Колчаковски, с.р.

ПРЕГЛЕД

**на одобрени теми за изработка на докторски дисертации на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 28.09.2017 година.**

1. ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Христина Димеска, магистер по географски науки	КУЛТУРНИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И НЕГОВОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ОПШТЕСТВЕНИОТ РАЗВОЈ НА ЗЕМЈАТА	CULTURAL TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA AND ITS INFLUENCE OVER THE SOCIETAL DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	д-р Никола Панов, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-1208/8 од 18.10.2017
2.	Дарко Панов, магистер по физичка култура – ракомет во образовниот систем	СОСТОЈБА, ПОТЕНЦИЈАЛИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ НА СПОРТСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	CONDITION, POTENTIALS AND PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF SPORTS TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	д-р Ристо Мијалов, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-1207/8 од 18.10.2017

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 28.09.2017 година.

2. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Драган Матовски, дипломиран професор по биологија	СТРУКТУРА И ДИСТРИБУЦИЈА НА АРАНЕОЦЕНОЗАТА (ARANEAE) ВОДОЖ ВИСОЧИНСКИ ГРАДИЕНТ НА ПЛАНИНАТА КОЖУФ	COMMUNITY STRUCTURE AND DISTRIBUTION OF ARANEOCOENOSIS (ARANEAE) ALONG ALTITUDINAL GRADIENT ON MOUNTAIN KOZUF	д-р Александра Цветковска-Ѓорѓиевска, доцент на ПМФ – Скопје	02-1223/5 од 19.10.2017
2.	Емилија Александровска, дипломиран инженер по биологија	HELICOBACTER PYLORI – АСОЦИРАНИ ПРОМЕНИ ВО КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА ИНТЕРЛЕУКИНОТ – 6, CRP И ТУМОР МАРКЕРОТ СА 72-4	“HELICOBACTER PYLORI-ASSOCIATED CHANGES IN THE CONCENTRATION OF INTERLEUKIN-6, CRP AND TUMOR MARKER CA 72-4”	д-р Митко Младенов, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-1231/4 од 19.10.2017
3.	Леон Стојанов, дипломиран инженер по хемија	СИНТЕЗА И КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА СРЕБРЕНИ НАНОЧЕСТИЧКИ	SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF SILVER NANOPARTICLES	д-р Валентин Мирчески, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-1684/3 од 19.10.2017

ПРЕГЛЕД
на одобрена тема за изработка на магистерски труд на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 26.10.2017 година.

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУД

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Анкица Спасова, професор по математика-физика во основно образование	МОДЕЛ ЗА САМОЕВАЛУАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС ПО МАТЕМАТИКА ВО ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА	MODEL FOR SELF-EVALUATION OF THE MATHEMATICS TEACHING PROCESS IN THE PRIMARY SCHOOL	д-р Билјана Крстеска, редовен професор на ПМФ – Скопје	02-2102/3 од 07.11.2017

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ОРГАНСКА ХЕМИСКА ТЕХНОЛОГИЈА - ПЕТРОХЕМИСКИ ПРОИЗВОДИ, ТЕХНОЛОГИЈА НА ПОЛИМЕРИ, ПРОУЧУВАЊЕ НА ФАКТОРИТЕ НА РАБОТНАТА СРЕДИНА И ЗАШТИТА ПРИ РАБОТА НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје/ Технолошко-металуршки факултет, објавен во весниците Нова Македонија и Коха од 22.9.2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: органска хемиска технологија - петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр.02-1809/1, донесена на 10.10.2017 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Дијана Спасеска, редовен професор во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, д-р Слободанка Ќосева, редовен професор во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Скопје и д-р Александра Бужаровска, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: органска хемиска технологија-петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа, во предвидениот рок се пријави д-р Јадранка Блажевска Гилев, вонреден професор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Јадранка Блажевска Гилев е родена на 18.3.1969 година во Скопје. Средно образование завршила во УСО Никола Карев во Скопје, Република Македонија. Со високо образование се стекнала на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет Св.Кирил и Методиј во Скопје, Република Македонија. Дипломирала на 20.3.1992 година, со просечен успех 8,37. Кандидатката активно се служи со англискиот и чешкиот јазик.

Во учебната 1992/93 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет Св.Кирил и Методиј во Скопје. Студиите ги завршила во февруари 1996 година, со просечен успех 10. На 26.2.1996 година го одбрала магистерскиот труд на тема: “Корозивно однесување и пасивациски својства на аустенитните челици 316 и 316L во заварена состојба”.

Докторска дисертација пријавила на 12.9.2005 година на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет Св.Кирил и Методиј во Скопје. Дисертацијата на тема: “Термичка, ласерска и хемиска деградација на поли(винил ацетат), поли(винил хлорид) и поли(винил хлорид-ко-винил ацетат) како основа за рециклирање на нивните формулации” ја одбрала на 20.6.2007 година, пред Комисија во состав: д-р Дијана Спасеска, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, ментор, д-р Јозеф Пола, виш научен истражувач при Академијата за науки во Прага, Чешка,

д-р Слободанка Ќосева, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, д-р Маја Цветковска, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, и д-р Љубомир Арсов, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на технички науки.

На 31.3.2008 година е избрана во звањето насловен доцент на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет Св.Кирил и Методиј во Скопје, по предметите: Основни суровини за синтетички производи, Основни процеси за синтетички производи, Рециклирање на полимерите, Билтен бр.937, стр.250.

Во моментот е вонреден професор. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр.1044, стр.133, од 14.12.2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 937 и бр.1044, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Технолошко-металуршки факултет - Скопје кандидатката д-р Јадранка Блажевска Гилев изведува настава и вежби по предметите: Основни суровини и процеси за синтетички производи, Производство на полимери, Заштита при работа, Механика на полимерни материјали, Безбедност во технолошките системи, Деградација и рециклирање на полимерите, Бои и лакови, на прв циклус студии на студиската програма Полимерни материјали-дизајн и менаџмент и на студиската програма Инженерство на материјали и нанотехнологии. Во периодот 2012-2017 година вклучена е во одржување на наставата на втор циклус студии по предметите: Одбрани поглавја од хемија на полимери и карактеризација, Одбрани поглавја од модификација на полимерите, Деградација стареење и стабилизација на полимерите и полимерните материјали, Рециклирање на полимерите-конвенционални и нови методи, Примена на ласерите во полимерната хемија, додека на трет циклус студии по предметите: Функционализација на полимери со помош на ласери, Стареење, деградација и стабилизација на полимерите и полимерните материјали.

Кандидатката бил ментор на 14 дипломски трудови и учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 27 дипломски и на 1 магистерски труд.

Научноистражувачка дејност

Д-р Јадранка Блажевска Гилев има објавено вкупно 9 научни трудови, од кои 5 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 4 труда во меѓународни научни списанија, 2 труда со оригинални научни резултати објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, 7 усни презентации, 2 предавања на летни училишта и 14 реферати објавени во зборник на конференција.

Кандидатката д-р Јадранка Блажевска Гилев одржала 1 пленарно предавање, 5 секциски предавања и 7 предавања по покана.

Д-р Јадранка Блажевска Гилев е раководител на еден завршен меѓународен научен Нато – проект Наука за мир и безбедност “Нови сензори базирани на ласерски аблатиран графен” SPS984399

(2012-2015) и раководител на еден штотуку започнат меѓународен научен проект-Наука за мир и безбедност “Графен/Полимер базирани сензори” SPS G5244 (2017-2020). Кандидатката е член на 1 COST Action CA15107 “Мулти функционална мрежа на нано-јаглеродни композитни материјали” (Multi-Functional Nano-Carbon Composite Materials Network) (2016-2020) и на еден ТЕМПУС - проект “Креирање мрежи за соработка помеѓу универзитетите и индустријата за едукација за одржливи технологии” (158989-TEMPUS-BE-TEMPUS-JPHES: Creation of University Enterprise cooperation networks for education on sustainable technologies) (2010-2013).

Кандидатката бил ментор на 2 магистерски труда.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Јадранка Блажевска Гилев активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Врши стручна дејност во повеќе области поврзани со испитувањето на механичките и спектроскопските карактеризации на полимерните и композитните материјали.

Кандидатката д-р Јадранка Блажевска Гилев, по барање на Институтот за акредитација на Р.Македонија во мај 2017 година, извршила експертиза во процедурата за акредитација во Лабораторијата за тестирање на материјали во Градежниот институт „Македонија“ - Скопје.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престои во Институтот за хемиски фундаментални процеси во Чешката академија за науки во февруари 2013 година, декември 2015 година и во ПОЛИМАТ во Сан Себастијан, Шпанија, во февруари 2017 година.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес, и тоа како член во Уредувачкиот одбор на меѓународното научно списание Thermochimica Acta и член во Уредувачкиот одбор на научното списание Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering, секретар на Сојузот на хемичари и технолози на Македонија, член на Научниот одбор на XXIII конгрес на хемичари и технолози на Македонија, потпретседател на Организациониот одбор на XXII конгрес на хемичари и технолози на Македонија, член на Научниот одбор на 8-конгрес на чиста и применета хемија за студентите на Македонија и претседател на XII студентски конгрес на СХТМ. Претседател е во Работната група за пластика на техничкиот комитет на Институтот за стандардизација на Република Македонија и член во Советот на ИСРМ. Во рамките на ТМФ, таа е член во Комисијата за дипломски работи на ТМФ (2011-2015), раководител е на наставно-научниот колегиум за втор циклус студии за студиската програма Нови материјали-полимери и член во наставно-научните колегии на втор циклус студии на неколку насоки. Исто така, член е во Комисијата за самоевалуација (2013-2017), а од март 2017 и претседател на истата Комисија. Нејзината активност на Факултетот е претставена и со долгогодишно активно учество во промотивните активности на Факултетот.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Јадранка Блажевска Гилев, од 2012 до 2017 година, е позитивно евалуирана од студентите на Технолошко-металуршкиот факултет со просечна оценка над 9, при анонимно спроведената анкета од Комисијата за самоевалуација.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната,

научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Јадранка Блажевска Гилев.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Јадранка Блажевска Гилев поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научните области: органска хемиска технологија - петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет Св.Кирил и Методиј во Скопје, д-р Јадранка Блажевска Гилев да биде избрана во звањето редовен професор во научните области: органска хемиска технологија - петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

6. Д-р Дијана Спасеска, редовен професор во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

7. Д-р Слободанка Ќосева, редовен професор во пензија, Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

8. Д-р Александра Бужаровска, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Јадранка Спасо Блажевска Гилев

Институција: Технолошко-металуршки факултет-Скопје

Научна област: органска хемиска технологија-петрохемиски производи, технологија на полимери, проучување на факторите на работната средина и заштита при работа.

НАСТАВНО- ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на настава - прв циклус студии = ч · нед.·0,04	
	Основни суровини за синтетички производи (3+3), 2012-2015	3,6
	Основни процеси за синтетички производи (3+3), 2012-2015	3,6
	Основни суровини и процеси за синтетички производи (3+3), 2015-2017	5,4
	Производство на полимери (3+2), 2015-2017	5,4
	Механика на полимерни материјали (3+3), 2015-2017	5,4
	Заштита во индустриски процеси (2+2), 2012-2015	3,6
	Рециклирање на полимерите (2+2), 2012-2017	6
	Хемија на полимери (3+3), 2012-2015	3,6

	Заштита при работа (2+2), 2013-2017	4,8
	Бои и лакови (2+0), 2015-2017	3,6
	Менаџмент на отпадни материјали (2+2), 2016-2017	1,2
	Проект (1+2), 2013-2017	2,4
2	Одржување на вежби - прв циклус студии = ч • нед. • 0,03	
	Основни суровини за синтетички производи (3+3), 2012-2015	2,7
	Основни процеси за синтетички производи (3+3), 2012-2015	2,7
	Заштита во индустриски процеси (2+2), 2012-2016	2,7
	Рециклирање на полимерите (2+2), 2012-2017	4,5
	Хемија на полимери (3+3), 2012-2015	2,7
	Формирање на хемиски влакна (3+3), 2012-2015	2,7
	Основни суровини и процеси за синтетички производи (3+3), 2015-2017	4,05
	Производство на полимери (3+2), 2015-2017	2,7
	Механика на полимерни материјали (3+3), 2015-2017	4,05
	Заштита при работа (2+2), 2013-2017	3,6
	Менаџмент на отпадни материјали (2+2), 2016-2017	0,9
3	Одржување на теренска настава=ч•нед.•0,04	
	"ОКТА" рафинерија-Скопје "Усје" Скопје (по предметот Заштита при работа) Фабрика за рециклирање на пластика "ЕКО-ЕРАС"-Велес Фабрика за рециклирање на пластика "ГРИНТЕХ МК ДОО"-Скопје	4,8

	ЈП "Водовод и канализација"-Лабораторија за испитување на квалитет на води – Скопје (по предметот Заштита во индустриски процеси)	
4	Подготовка на нов предмет = број · 1	
	Заштита при работа Механика на полимерни материјали Производство на полимери Деградација и рециклирање на полимерите Бои и лакови Менаџмент на отпадни материјали	6
5	Консултации со студенти = број · 0,002	
	од 2012-2017 -вкупно 320	0,64
6	Ментор на дипломска работа = број · 0,2	
	од октомври 2012 до септември 2017 - ментор на 14 дипломски работи	2,8
7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа = број · 0,1	
	од октомври 2012 до септември 2017 - член на 27 дипломски работи	2,7
8	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура = број · 0,3	
	Карамановски Предраг- "Функционални хибридни епоксисиликонски смоли", Технолошко-металуршки факултет, реш.бр.02-2332/1, 7.12.2016	0,3
9	Пакет материјали за одреден предмет=број.1	
	Заштита при работа Механика на полимерни материјали Производство на полимери Деградација и рециклирање на полимерите	6

	Бои и лакови	
	Менаџмент на отпадни материјали	
	Вкупно	105,14

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на магистерска работа = број · 1	
	1. Гордана Силјановска Петреска, Ласерска аблација на полимер/графен нанокompозити, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, јули 2015 реш.бр.02-1129/1. 2. Деспина Спасевска, Добивање и карактеризација на полимерни нанокompозити на база на графен, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, јули 2015, реш.бр.02-1128/1.	2
2	Раководител на меѓународен научен проект = број · 9	
	1. Novel Sensors based on Laser Ablated Graphene, SPS 984399 2. Graphene/Polymer Based Sensor, SPS G5244	18
3	Учесник на меѓународен научен проект = број · 5	
	1. 158989-TEMPUS-BE-TEMPUS-JPHES: Creation of University Enterprise cooperation networks for education on sustainable technologies, (2010-2013).	5
	2. COST Action CA15107 Multi-Functional Nano-Carbon Composite Materials Network	5

4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор = 6 + и.ф.	
	1. Siljanovska Petreska G.,Salsamendi M.,Arzac A.,Leal G.P., Alegret N., Blazevska Gilev J. ,Tomovska R., Covalent-Bonded Reduced Graphene Oxide–Fluorescein Complex as a Substrate for Extrinsic SERS Measurements, ACS Omega 2, 4123–4131, (2017).	3,6
	2. D. Spasevska, G. P. Leal,M. Fernandez,J. Blazevska Gilev J. , M. Paulis, R. Tomovska, Crosslinked reduced graphene oxide/polymer composites via in situ synthesis by semicontinuous emulsion polymerization, RSC Adv., 5, 16414–16421, (2015), IF= 3.108.	6,71
	3. D.Spasevska, J.Blazevska-Gilev , R.Fajgar, R.Tomovska, Water borne polymer/ graphene composites: Analysis of the thermal degradation process, Technologica Acta, 7,1, 1–96, (2014).	3,6
	4. D. Spasevska, V. Daniloska, G. P. Leal, J. Blazevska Gilev J. , R. Tomovska, Reactive emulsion mixing as a novel pathway toward water borne reduced graphene oxide/polymer composites, RSC Adv., 4 24477, (2014). IF= 3,108	6,71
	5. Siljanovska Petreska, G., Blazevska–Gilev, J. , Fajgar, R., Tomovska, R., Surface-Enhanced Raman Scattering activity of Ag/graphene/polymer nanocomposite films synthesized by laser ablation, Thin Solid Films 564, 115–120, (2014). IF=1,88	5,48
	6. Blazevska-Gilev J. , Vera Jandova, Jaroslav Kupcik, Zdenek Bastl, Jan Subrt, Petr Bezdicka, Josef Pola, Laser hydrothermal reductive ablation of titanium monoxide:Hydrated TiO particles with modified Ti/O surface, Journal of Solid State Chemistry 197,337–344,(2013). IF=2,299	5,9
	7. M.Marinkovski, P.Paunovic, J.Blazevska Gilev, J. , G.Nacevski, Photodegradation of naphthalene by non-stoichiometric titanium oxides magneli phases, Advances in Natural Science: Theory & Applications, Vol.1, No.3, 215-224 (2012).	3,6
	8. Blazevska-Gilev J. , Marketa Urbanova, Dana Pokorna, Jan Šubrt, Josef Pola, IR laser-induced decomposition in thiirane for gas-phase deposition of conjugated organosulfur polymer incorporating cycloheptasulfur, Journal of Analytical and Applied Pyrolysis 93, 165–169, (2012). IF=3,471	7,07
	9. Srebrenkoska V., Fidancevska E., Blazevska-Gilev J. , Lisickov K., Role of Technology as a basis of cleaner production, Technologica Acta, 5,2, 15-20, (2012).	3,6

5	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор = 3	
	1. Siljanovska Petreska G, Blazevska -Gilev J, Tomovska R, Fajgar R, Preparation of SERS active substrates based on Ag/graphene /polymer) nanocomposites, Key Engineering Materials Vol.605 (2014) pp.416-419. 2. Jadranka B.Gilev, K.Lisickov, E.Fidancevska, V.Srebrenkoska, Creation of Lifelong learning network for development of sustainable technologies, III International Congress “Engineering Environment and Materials in Processing Industry”, 04-06.03.2013, Jahorina, BIH.	1,8
		1,8
6	Учество на научен/стручен собир со -усна презентација= број · 1,0	
	1. D.Spaseska, J.Blazevska-Gilev, R.Fajgar and R.Tomovska, Analysis of the mechanisms and kinetic of thermal degradation of polymer/graphene composites, oral presentation “3th Symposium of Environmental potential, Sustainable development and food production,, Tuzla, BIH, 14-15 November 2013. 2. Gordana Siljanovska Petreska, Jadranka Blazevska-Gilev, Laser ablation of polymer and polymer/graphene composites, “53th Meeting of Community of Faculties of Technologists and Metallurgists,, Struga, R.Macedonia, 12-16 May, 2014. 3. Despina Spasevska, Jadranka Blazevska-Gilev, Synthesis and characterization of polymer/rGO composites, “53th Meeting of Community of Faculties of Technologists and Metallurgists,, Struga, R.Macedonia, 12-16 May, 2014. 4. Gordana Siljanovska Petreska, Jadranka Blazevska-Gilev, Properties Comparison of Poly(BA/MMA/HEMA)/RGO Composites and their Thin Deposited Films Obtained by IR CO₂ Laser; oral presentation, Colloque. International “Forum doctoral EUROEST”, 27-29.11.2014 Sofia, Bulgaria. 5. G.Trajanovski, G.Siljanovska-Petreska, J.Blazevska-Gilev, Preparation of conductive porous structures based on laser ablated graphene, oral presentation, XI Students’ Congress of Pure and Applied Chemistry of Society of Chemists and Technologists of Macedonia, 24-25.09.2015, Skopje, Macedonia.	

	6. D.Spasevska, J.Blazevska-Gilev, Electrically conductive polymer/reduced graphene oxide nanocomposites prepared by emulsion mixing technique, oral presentation, XI Students' Congress of Pure and Applied Chemistry of Society of Chemists and Technologists of Macedonia, 24-25.09.2015, Skopje, Macedonia 7. D. Spasevska, J. Blazevska-Gilev, Preparation of polymer/rGO nanocomposites via emulsion mixing technique, X International Technologists Students Conference, MSST X; Oral presentation, (Award first place, best oral presentation) 01- 06.11.2015, Novi Sad, Serbia.	7
7	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество = број ·3	
	1. Jadranka Blazevska-Gilev, laser ablative deposition of polymers and polymer composites, XXIII Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with International participation, Plenary lecture, Ohrid, R.Macedonia, 8-11 October, 2014.	3
8	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество = број ·2	
	1. Jadranka Blazevska-Gilev, Remediation of PVC from waste products; Invited lecture, "2nd Symposium of Environmental and Touristic potential", 08-10.11.2012. Tuzla, Bosnia and Herzegovina. 2. Radmila Tomovska and Jadranka Blazevska-Gilev, "Water borne graphene/polymer composites", Invited lecture, EMN Spring Meeting, February 27-March 2, 2014, Las Vegas Nevada USA. 3. Jadranka Blazevska-Gilev, IR Laser induced ablation of polymer composites; Invited lecture, 4th Scientific symposium with international participation "Environmental resources, sustainable development and food production "OPORPH – 2015, 12-13.11.2015. Tuzla, Bosnia and Herzegovina. 4. Jadranka Blazevska-Gilev, Laser Ablative Deposition of Graphene Based Polymer Nanocomposites; Invited lecture, "World Congress and Expo on Materials Science & Polymer Engineering", 25-29.11.2015, Dubai, UAE. 5. J.B.Gilev, Laser ablation of conductive porous structures, Invited lecture, 3th World Congress on Materials Science, Engineering, Oil, Gas and Petrochemistry, August 24-26, 2017, Barcelona, Spain.	10
9	Одржани предавања по покана = број · 1	

	1. J.B.Gilev, Novel Sensors based on Laser Ablated Graphene, SPS NATO INFORMATION DAY & PARTNERSHIP BUILDING, Podgorica, 29 .01. 2013. 2. J.B.Gilev, Novel Sensors based on Laser Ablated Graphene, SPS NATO Information Day, Скопје, 3-4 .06. 2013. 3. Ј.Б.Гилев, Ремедијација на полимери од пластичен отпад, Прв Симпозиум – истражувања од областа на животната средина и материјалите, МАНУ, Скопје, 21-22.11.2014. 4. Ј.Б.Гилев, Ласерска аблација на полимерни композити, Стопанска Комора, 27 09.2017. 5. ЈБГилев, Ласерска аблација на високоспроводливи тенки филмови ТЕХНОМА, 17.10.2015. 6. JBGilev, Pulsed IR laser ablation of graphene on polymer porous monolithic structures, COST action CA15107, 8-9.03.2017, Zagreb, Croatia. 7. JBGilev, Laser ablation of reduced graphehe oxide reinforced poly(butylacrylate-methyl methacrylate/hydroxylethyl methacrylate) nanocomposites, Baltic Polymer Symposium, 20-22.09.2017, Talin, Estonia.	7
10	Одржани предавања на летни училишта = број • 1	
	1. ЈБГилев, Дводимензионални и тродимензионални наноструктури, летна школа за ученици од средните училишта, Пелистер, јуни.2013. 2. J.B.Gilev, Laser ablation of polymer based composites, Academic Summer Course, BEST, Скопје, јули 2017	2
11	Апстракти објавени во зборник на конференција = број • 1,0	
	1. Jadranka Blazevska Gilev, Josef Pola, RAMAN, XPS and UV characterization of IR laser irradiated poly(phenylene ether-sulfone), 22nd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, P-9, 302, Ohrid, Republic of Macedonia, September (2012). 2. Jadranka Blazevska Gilev, Josef Pola, SEM and EPR characterization of IR laser irradiated poly(phenylene ether-sulfone), 22nd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, P-10, 303, Ohrid, Republic of Macedonia, September (2012). 3. D.Spasevska, Alejandro Arzac, J.Blazevska-Gilev, R.Fajgar and R.Tomovska, Kinetics and mechanisms of thermal degradation of water borne poly(BA/MMA)/graphene composites, 5th Iberian Meeting on Colloids and Interfaces, Donostia - San Sebastián, 26-28 June 2013. 4. Koštejn Martin, Fajgar Radek, Tomovska Radmila, Blazevska-Gilev Jadranka, Preparation of Nanostructured Materials by ArF Laser Ablation, 10th International Conference on Nanosciences & Nanotechnologie (NN13), 09-12 July 2013 , Thessaloniki, Greece. 5. Despina Spasevska, Radmila Tomovska, Jadranka Blazevska Gilev, DMA study of P(MMA/BA)/reduced graphene oxide nanocomposites	

	synthesized via emulsion mixing technique, VIth International Metallurgical Congress, Ohrid, R.Macedonia, 29 May -1 June, 2014. 6. Gordana Siljanovska Petreska, Radek Fajgar, Jadranka Blazevska Gilev, Thin deposited nanocomposite films obtained by pulsed IR laser ablation, VIth International Metallurgical Congress, Ohrid, R.Macedonia, 29 May -1 June, 2014. 7. J.Blazevska Gilev, R.Tomovska, R. Fajgar, IR laser induced ablation of poly(butylacrylate /methylmethacrylate/hydroxyethylmethacrylate)/reduced graphene oxide nanocomposites, Nanosmat - 9th International Conference on Surfaces, Coatings and Nanostructured Materials, Dublin, Ireland, 8-11 September, 2014. 8. G. Siljanovska Petreska, D.Spasevska, R.Tomovska, M.Marinkovski and J.Blazevska-Gilev, Properties Comparison of Polymer/Reduced Graphene Oxide Composites and their IR Laser Ablation Deposits, XXIII Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with International participation, poster, Ohrid, R.Macedonia, 8-11 October, 2014. 9. D.Spasevska, R.Tomovska, M.Marinkovski and J.Blazevska-Gilev, Synthesis of Polymer /Reduced Graphene Oxide Nanocomposites Via in Situ Emulsion Polymerization Technique, XXIII Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with International participation, poster, Ohrid, R.Macedonia, 8-11 October, 2014. 10. G.Siljanovska Petreska, J.Blazevska-Gilev and R.Tomovska, Environmentally Friendly Method of Polymer and Composite Foams Preparation: High Shear Processing of Polymer Latex, XXIII Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with International participation, poster, Ohrid, R.Macedonia, 8-11 October, 2014. 11. J Blazhevskaa Gilev, R.Tomovska, R. Fajgar, Pulsed IR laser ablation of graphene based polymer nanocomposites, ANM 2015, 6th International conference on Advanced Nanomaterials, 20-22.07.2015, Aveiro, Portugal. 12. D.Spasevska, G.P.Leal, M.Fernandez, J.Blazevska-Gilev, M.Paulis, R.Tomovska, R.Fajgar, V.Drinek, Reduced Graphene Oxide Composite as a Mechanical Pressure Sensor, ANM 2015, 6th International conference on Advanced Nanomaterials, 20-22.07.2015, Aveiro, Portugal. 13. D.Spasevska, J.Blazevska-Gilev, In situ synthesis of polymer/reduced graphene oxide nanocomposites and their characterization, 4th Scientific symposium with international participation "Environmental resources, sustainable development and food production "OPORPH – 2015, 14-15.11.2015, Tuzla, BiH. 14. B.Lazarova, M.Prosheva, G.Manoleva, JBGilev, Physical properties of various types of polypropylene and polyethylene, OPORPH 2015, Тузла, БИХ.	14

	Вкупно	122,87

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија=1	
	Експертиза за сертификат за акредитација на лабораторија за тестирање на материјали, Градежен институт „Македонија“ - Скопје, 16 мај 2017	1
	Рецензија на труд, на барање од уредникот на “Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering”, јуни 2013.	1
	Рецензија на труд, на барање од уредникот на “Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering”, септември 2015.	1
	Учество во работата на комисији за државни натпревари = 1 1. Член во Комисијата за реализација на натпреварот за наноматеријали-материјали на иднината, на средните училишта, под покровителство на министерот за образование и наука, Струга, 2013. 2. Член во Комисијата за реализација на натпреварот за наноматеријали-материјали на иднината, на средните училишта, под покровителство на министерот за образование и наука, Струга, 2014. 3. Член во Комисијата за реализација на натпреварот за наноматеријали-материјали на иднината, на средните училишта, под покровителство на министерот за образование и наука, Струга, 2015. 4. Член во Комисијата за реализација на натпреварот за наноматеријали-материјали на иднината, на средните училишта, под покровителство на министерот за образование и наука, Струга, 2016.	4

2	Раководител на лабораторија	
	Раководител на ласерска лабораторија основана во рамки на проектот Nato SPS 984399	1
	Вкупно	8

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание = број · 1	
	Член во уредувачкиот одбор на “Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering”	1
	Член во уредувачкиот одбор на “TECHNOLOGICA ACTA”	1
2	Секретар на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир = број · 1	
	1. Потпретседател на Организационен одбор на 22th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, (with international participation), Ohrid (2012), Macedonia, September 05-09, 2010. 2. Член на организационен одбор на 3th World Congress on Materials Science, Engineering, Oil, Gas and Petrochemistry, August 24-26, 2017, Barcelona, Spain.	2
3	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир = број · 1	
	1. Член на научен одбор на VIIIth Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia (with international participation), Skopje, Macedonia, October 8-10, 2009.	

	3. Член на научен одбор на 3rd Symposium of Environmental and Touristic potential”, 14-15.11.2013. Tuzla, Bosnia and Herzegovina. 2. Член на научен одбор на 23th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, (with international participation), Ohrid (2014), Macedonia, October 08-11, 2014.	3
4	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир = број · 2	
	Претседател на Научен одбор на XIIth Students' Congress of SCTM (with international participation), Skopje, Macedonia, October 12-14, 2017.	2
5	Раководител на постдипломски студии	
	Раководител на втор циклус студии на студиската програма Нови материјали-полимери од 20.11.2015, рещ.бр.02-2143/2	2
6	Студиски престој во странство (до три месеци 0,5)	
	1. Institute of Chemical Process Fundamentals, Academy of the Czech Republic, working on Nato grant, (March, 2013). 2. Institute of Chemical Process Fundamentals, Academy of the Czech Republic, working on Nato grant, (December, 2015). 3. Institute for Polymer Materials POLYMAT, Centro Joxe Mari Korta, UV light induced surface modification of PE films, San Sebastian, Spain (February, 2017).	1
7	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (носител=2, соработник=1)	
	1. 158989-TEMPUS-BE-TEMPUS-JPHES: Creation of University Enterprise cooperation networks for education on sustainable technologies (2010-2013)	1
	2. Novel Sensors based on Laser Ablated Graphene, SPS 984399 (2012-2015)	2
	3. COST Action CA15107 “Мулти функционална мрежа на нано-јаглеродни композитни материјали” (Multi-Functional Nano-Carbon Composite Materials Network) (2016-2020)	1
	4. Graphene/Polymer Based Sensor, SPS G5244 (2017-2020)	2
8	Награда за научни достигнувања од струкова организација= 1	

	1. Прва награда за усна презентација, 10 Меѓународен собир на студенти на технологија, Нови Сад, Србија, 1- 5.11.2015, најдобар научен труд во подрачјето на инженерски материјали (ментор на кандидат)	1
	2. Прва награда за постер презентација, 4 Научен симпозиум со интернационално учество OPORPH 2015, Тузла, БИХ, 12-13.11.2015 (ментор на кандидат)	1
9	Член на факултетска комисија = број ·0,5	
	1. Претседател на Централна пописна комисија (бр.02-3100/1, 5.11.2013). 2. Претседател на Централна пописна комисија (бр.02-2482/10, 3.11.2014). 3. Член во Комисија за дипломски работи (бр.07-272 во период февруари 2011- февруари 2016) 4. Член во Комисија за самоевалуација, реш. бр.02-2803 од 27.12.2012 5. Член на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет 6. Член на наставно-научен колегиум за втор циклус студии, за студиската програма Нови материјали-полимери (бр. 02-690, 26.4.2011) 7. Член на наставно-научен колегиум за втор циклус студии, за студиската програма Инженерство на животна средина 8. Член на наставно-научен колегиум за втор циклус студии, за студиската програма Дизајн и менаџмент на технолошки процеси 9. Член на наставно-научен колегиум за втор циклус студии, за студиската програма Неорганско инженерство и заштита на животната средина 10. Член на наставно-научен колегиум за втор циклус студии, на интердисциплинарните студии по инженерство на животна средина и ресурси на УКИМ 11. Член во Комисија избор на декан, реш.бр. 02-512/3 од 19. 3.2015 12. Претседател во Комисија за самоевалуација, реш. бр.02-388/3 од 22.3.2017.	6

10	Учество во комисији и тела на државни и други органи = број · 1	
	1. Претседател на Техничкиот комитет на Институтот за стандардизација во работната група за пластика ISRM ТК 36 од 9. 4.2016 година до денес	1
	2. Член на Советот на Институтот за стандардизација на Р.М. од 22.03.2016	1
11	Член во комисија за избор во звања	
	- Анита Трајковска Петкоска (бр.03-301/1 22.05.2013), избор во звање вонреден професор	0,2
12	Учество во промотивни активности на Факултетот = број · 0,5	
	1. Презентација на проекти на Технолошко-металуршкиот факултет во насока на продлабочување на врската меѓу науката и стопанството, 11.4.2014, МРТВ. 2. Презентација на Нато-проекти во Македонија, специјална емисија Научен спектар, 4.7.2014, МРТВ. 3. Презентација на Нато-проектот на Технолошко-металуршкиот факултет, Утрински весник, 10. 7.2015. 4. Афирмација на Факултетот, реализација на иницијатива за потпишување на нов Еразмус-договор Universidad del pais vasco/Euscal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU), Faculty of Chemistry and Faculty of Science and Technology, Билбао, Шпанија. 5. Учество во Работна група во Erasmus project “Improving of Teaching Effectiveness in Chemical Engineering Education” (2013-2015). 6. Презентација на студиските програми на Технолошко-металуршкиот факултет во Неготино, Кавадарци и Прилеп, 2013. 7. Презентација на студиските програми на Технолошко-металуршкиот факултет во Велес, Кавадарци и Прилеп, 2014. 8. Презентација на студиските програми на Технолошко-металуршкиот факултет во Неготино, Кавадарци и Прилеп, 2015. 9. Член во комисија во натпревар за средни училишта, Нано материјали-материјали на иднината, мај, Скопје, 2012-2016.	4,5
	Вкупно	32,7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:	105,14
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:	122,87
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	-
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	32,7
Вкупно	268,71

Рецензентска комисија

Д-р Дијана Спасеска, редовен професор во пензија,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

Д-р Слободанка Ќосева, редовен професор во пензија,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

Д-р Александра Бужаровска, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, Скопје с.р.

РЕФЕРАТ
**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
 НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: МЕТАЛУРГИЈА НА ОБОЕНИ
 МЕТАЛИ И МЕТАЛУРШКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ТЕХНОЛОШКО-
 МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 21.9.2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: металургија на обоени метали и металуршко инженерство и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1807, донесена на 22 седница од ННС одржана на 9.10.2017, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Александар Димитров, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Перица Пауновиќ, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и д-р Горан Начевски, вонреден професор на Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области: металургија на обоени метали и металуршко инженерство, во предвидениот рок се пријави д-р Александар Петровски, асистент-докторанд на Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Александар Петровски, асистент-докторанд, е роден на 24.4.1989 год, во Кавадарци. Средно образование завршил во Средното стручно училиште „Киро Спанцов – Брко“, Кавадарци во 2008 година. Со високо образование се стекнал на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во 2012 година. Дипломирал на 13.6.2012 година, со просечен успех 9,00.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2012/2013 се зајанил на вториот циклус (магистерски) студии на Технолошко-металуршкиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студииите ги завршил во 2013 година со просечен успех 10,00. На 17.9.2013 година го одбранил магистерскиот труд на тема: „Карактеризација на графен добиен по пат на електролиза во водени раствори, со примена на реверзен потенцијал“.

Докторска дисертација пријавил на 30.12.2014 година на Технолошко-металуршкиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Дисертацијата на тема: „Примена на нанокмозити од полианилин (PANI) со графен и повеќеслојни јаглеродни наноцевки (MWCNT) во сензори за детектирање на рН-вредност на течна средина” ја одбранил на 11.7.2017 година, пред Комисија во состав: д-р Анита Грозданов, ред. проф., Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, д-р Александар Димитров, ред. проф., Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, д-р Перица Пауновиќ, ред. проф., Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје, д-р Петре Макрески, вонр. проф. Природно-математички факултет - Скопје, Институт за хемија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј” – Скопје и д-р Орце Поповски, ред. проф., Воена академија „Генерал Михаило Апостолски” – Скопје, Универзитет „Гоце Делчев” – Штип. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на технички науки.

Во јули 2016 година е избран во звањето асистент–докторанд на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје во областа металургија на железо и челик, металургија на обоени и ретки метали, прашкаста металургија, друго (наноматеријали и нанотехнологија).

Во моментот е асистент–докторанд. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје бр. 1124 од 01.6.2016 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1124 од 1.6.2016, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Технолошко-металуршки факултет, Скопје, кандидатот д-р Александар Петровски изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма Металургија дизајн и менаџмент и на Инженерство на материјали и нанотехнологииво периодот од 2016 до 2017.

Кандидатот д-р Александар Петровски во наставно-образовната дејност има остварено 29,316 поени (Анекс 2), согласно со важечкиот Правилник за критериумите и постапката за избор во сите наставно-научни звања.

Научноистражувачка дејност

Кандидатот д-р Александар Петровски, асистент–докторанд, е учесник во два национални научноистражувачки и развојни проекта и учесник во еден меѓународен научноистражувачки проект од FP7–програмата на Европската комисија.

Кандидатот има објавено 2 поглавја во монографија објавена во странство, 1 труд во референтно научно списание со фактор на влијание, 3 труда во референтни научни списанија

со меѓународен уредувачки одбор, 1 труд објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор. Кандидатот учествувал на меѓународни научни/стручни собири со 30 реферати. Кандидатот д-р Александар Петровски во научноистражувачката дејност има остварено 77,901 поени.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во стручно-апликативната дејност, д-р Александар Петровски активно работи во повеќе области поврзани со екстрактивната металургија, корозија и заштита на металите, нанотехнологија и наноматеријали и заштита на животната средина.

Во рамките на ТМФ, тој е член на Институтот за екстрактивна металургија, а исто така е член на Здружението на металурзи на Македонија од 2012 година.

Активно учествувал во промотивните активности и презентации, организирани од Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Кандидатот д-р Александар Петровски во стручно-апликативната и дејноста од поширок интерес има остварено 8,5 поени.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Александар Петровски, во зимскиот семестар од учебната 2016/17 година, доби позитивна оценка (8,42) од анонимно спроведената анкета на студентите на Технолошко-металуршкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната (29,316 поени), научноистражувачката (77,901) и стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес (8,5 поени) на д-р Александар Петровски, во кои има остварено вкупно 115,717 поени.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Александар Петровски поседува високи научни и стручни квалитети кои се во рамките на Законот за високото образование, Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научните области металургија на обоени метали и металуршко инженерство.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, д-р Александар Петровски да биде избран во звањето доцент во научните области металургија на обоени метали и металуршко инженерство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Александар Димитров, редовен професор, с.р.

Технолошко-металуршки факултет, Скопје

Д-р Перица Пауновиќ, редовен професор, с.р.

Технолошко-металуршки факултет, Скопје

Д-р Горан Начевски, вонреден професор, с.р.

Технолошко-металуршки факултет, Скопје

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Александар Војо Петровски

Институција: Технолошко-металуршки факултет- Скопје

Научна област: Металургија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд) - прв циклус студии = ч · нед. · 0,03	
	Вовед во металургија (3 часа), 2016/2017	1,35
	Вовед во металургија - проект (2 часа), 2016/2017	0,9
	Металургија на железо и челик (3 часа), 2016/2017	1,35
	Феролегури (2 часа), 2016/2017	0,9
	Рециклирање на метални материјали (2 часа), 2016/2017	0,9
	Прашката металургија (2 часа), 2016/2017	0,9
	Заштита при работа во металуршко инженерство (2 часа), 2016/2017	0,9
	Проценка на ризик на работни места (2 часа), 2016/2017	0,9
	Екологија во металургијата (2 часа), 2016/2017	0,9
	Најдобри достапни техники во екстрактивната металургија (2 часа), 2016/2017	0,9
	Вонпечна металургија (1 час), 2016/2017	0,45
	Современи постапки во металургија на челик (1 час) , 2016/2017	0,45

	Нанотехнологии и наноматеријали (1 час), 2016/2017	0,45
	Ретки и високочисти метали (1 час), 2016/2017	0,45
	Вовед во инженерство на материјали (2 часа), (33,33 %), 2016/2017	0,3
	Производство на метали (2 часа), (50 %), 2016/2017	0,45
	Прашкasti материјали (2 часа), 2016/2017	0,9
	Наноструктури и наноматеријали, (3 часа), 2016/2017	1,35
2.	Настава во летни школи и работилници (учесник)	
	Работилница – ПЛАЧКОВИЦА 2013 , Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2013 година	1
	Работилница – ПОПОВА ШАПКА 2014, Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2014 година	1
	Работилница – ДОЈРАН 2015, Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2015 година	1
	Работилница – БЕРОВО 2015, Десеминација на проектните активности во рамките на проектот од програмата за инвестирање во животната средина за 2015 година	1
	NATO Advanced Study Institute: “Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security”, Sozopol, Bulgaria, 29.05-06.06.2014	1
	NATO Advanced Study Institute: „Advanced Technologies for Detection and Defence Against CBRN Agents“, Sozopol, Bulgaria 12.09 –20.09.2017	1
3.	Подготовка на нов предмет 2016/2017-предавања	
	Вовед во металургија (3 часа), 2016/2017	0,5
	Вовед во металургија - проект (2 часа), 2016/2017	0,5
	Металургија на железо и челик (3 часа), 2016/2017	0,5
	Феролегури (2 часа), 2016/2017	0,5

	Рециклирање на метални материјали (2 часа), 2016/2017	0,5
	Прашката металургија (2 часа), 2016/2017	0,5
	Заштита при работа во металуршко инженерство (2 часа), 2016/2017	0,5
	Проценка на ризик на работни места (2 часа), 2016/2017	0,5
	Екологија во металургијата (2 часа), 2016/2017	0,5
	Најдобри достапни техники во екстрактивната металургија (2 часа), 2016/2017	0,5
	Вонпечна металургија (1 час), 2016/2017	0,5
	Современи постапки во металургија на челик (1 час), 2016/2017	0,5
	Нанотехнологии и наноматеријали (1 час), 2016/2017	0,5
	Ретки и високочисти метали (1 час), 2016/2017	0,5
	Вовед во инженерство на материјали (2 часа), (33,33 %), 2016/2017	0,166
	Производство на метали (2 часа), (50 %), 2016/2017	0,25
	Прашкasti материјали (2 часа), 2016/2017	0,5
	Наноструктури и наноматеријали (3 часа), 2016/2017	0,5
4.	Консултации со студенти = број · 0,002	
	2016-2017 вкупно 100 студенти	0,2
	ВКУПНО	29,316

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1.	Одбранет магистерски труд	4
2.	Одбранета докторска теза	8
3.	Учесник во национални научни проекти	
	„Заштита на природата од индустриски отпад преку валоризација на филтерна прашина и металуршки троски во нови еко-пријателски	3

	полимерни малтери и бетони“, финансиран од Министерството за заштита на животната средина и просторно планирање на Р. Македонија, 2013-2014	
	„Истражување и развој на нови наноструктурирани сензори за заштита и унапредување на животната средина и природата“, финансиран од Министерството за заштита на животната средина и просторно планирање на Р. Македонија, 2013-2014	3
4.	Учесник во меѓународен научен проект	
	COMMON SENSE – Cost-effective sensors, interoperable with international existing ocean observing systems, to meet EU policies requirements -614155 (FP7-OCEAN FOR TOMORROW.2013.2)(2013-2017)	5
5.	Дел од монографија објавен во странство = 6	
	1. Chapter 24: P. Paunović, A. Petrovski , G. Načevski, A. Grozdanov, M. Marinkovski, B. Andonović, P. Makreski, O. Popovski, A. Dimitrov, Pathways for the Production of Non-stoichiometric Titanium Oxides, in P. Petkov et al. (eds.), Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security, NATO Science for Peace and Security Series A: Chemistry and Biology, DOI 10.1007/978-94-017-9697-2_24, 2015, 239-253	3,6
	2. Chapter 11: A. Petrovski , A. Dimitrov, A. Grozdanov, B. Andonović, and P. Paunović, Characterization of Graphene Produced by Electrolysis in Aqueous Electrolytes, in P. Petkov et al. (eds.), Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security, NATO Science for Peace and Security Series A: Chemistry and Biology, DOI 10.1007/978-94-017-9697-2_24, 2015, 103-110	3,6
6.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор и импакт фактор = 6 + и.ф.	
	1. Aleksandar Petrovski , Perica Paunovi, Roberto Avolio, Maria E. Errico, Mariacristina Cocca, Gennaro Gentile, Anita Grozdano, Maurizio Avella, John Barton, Aleksandar Dimitrov, <i>Synthesis and characterization of nanocomposites based on PANI and carbon nanostructures prepared by electropolymerization</i> . Materials Chemistry and Physics 185, 83-90, (2017). (IF=2.101)	5,701
	2. B. Andonovic, M. Temkov, A. Ademi, A. Petrovski , A. Grozdanov, P. Paunović, A. Dimitrov, Laue functions model vs Scherrer equation in	3,6

	determination of graphene layers number on the ground of XRD data, <i>Journal of Chemical Technology and Metallurgy</i> , 49, 545-550 (2014)	
	3. B. Andonović, A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, A. Dimitrov, Determining graphene layers number and N-layer region coverage by XRD data distribution model, <i>Material and Environment Protection</i> , 4 (1), 19-25, 2015.	3,6
	4. Ejup Ljatif, Aleksandra Kamusheva, Goran Nacevski, Emilija Karamanova, Aleksandar Petrovski , Aleksander Karamanov, Perica Paunovic. "Thermal and Environmental Characterization of Glass Produced from Metallurgical Wastes", <i>Material and Environment Protection</i> , 4, 1, 11-18, 2015.	3,6
7.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир = 2	
	Труд во зборник на меѓународен научен собир: Б. Андоновиќ, А. Адеми, А. Петровски , А. Грозданов, П. Пауновиќ, А. Димитров, За некои XRD методи за определување број на слоеви кај графен: предности, споредба и зајакнување, VII-мо стручно советување со меѓународно учество од областа на површинската и подземната експлоатација на минералните сировини: ПОДЕКС-ПОВЕКС 2014, Зборник на трудови, стр. 258-265	1,2
8.	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат = број 1	
	1. A. Ademi, A. Tomova, A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, A. T. Dimitrov, Characterization of MWCNTs produce by electrolysis in molten LiCl using reverse potential, Sofia Electrochemical Days 2012, Book of Abstracts, December 10-13, 2012, Sofia, Bulgaria, p. 10	1
	2. A.T.Dimitrov, A. Petrovski , A.Grozdanov, A.Tomova, P.Paunovic, Study of graphene production by electrolysis in molten salt using non-stationary current regimes, International Conference on Oxide and Non-Oxide Materials for Optoelectronics, Borovets, Bulgaria, December 19-22, 2013, Book of abstracts, p. 9	1
	3. A. Petrovski , A. T. Dimitrov, A. Grozdanov, B. Andonović and P. Paunović, Characterization of graphene synthesized by electrolysis in aqueous electrolytes, Graphene International Conference & Exhibition, GRAPHENE 2014, Toulouse France, May 6-9, 2014, Poster Book Vol. 2, p. 101	1
	4. P. Paunović, A. Petrovski , A. Grozdanov, M. Marinkovski, G. Načevski, Bottom-up approach for producing non-stoichiometric	1

	titanium oxides, VI th International Metallurgical Congress: Metallurgy Materials, Environment (MME), Ohrid, R. Macedonia, 29.05.-01.06. 2014, Book of Abstracts, p. 117	
	5. B. Andonović, A. Dimitrov, A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, Determining the number of graphene layers using spectroscopic data, VI th International Metallurgical Congress: Metallurgy Materials, Environment (MME), Ohrid, R. Macedonia, 29.05.-01.06. 2014, Book of Abstracts, p. 118	1
	6. A. Petrovski , A. Dimitrov, A. Grozdanov, B. Andonović and P. Paunović, Characterization of graphene produced by electrolysis in aqueous solutions, NATO Advanced Study Institute– “Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection, Information and Energy Security”, Sozopol, Bulgaria, 29.05-06.06.2014, Book of Abstracts, p. 93	1
	7. P. Paunović, A. Petrovski , A. Grozdanov, G. Načevski, A. T. Dimitrov, Formation of Magneli phases by thermal treatment of sol-gel produced Ti(OH) ₄ in reductive atmosphere, Third International Conference on Materials, Energy and Environments (ICMEE-2014), Honolulu, Hawaii, USA, July 1-3, 2014, Book of Abstracts, p. 21	1
	8. A. Grozdanov, A. Petrovski , R. Avolio, P. Paunovic, M. E. Errico, B. Andonovic, M. C. Coca, G. Gentile, F. De Falco, A. Dimitrov, M. Avella, Synthesis of polyaniline/graphene nanocomposite and its thermal, optical and electrochemical properties, Graphene 2015 - ImagineNano 2015, Bilbao-Spain, 10-13 March, 2015.	1
	9. A. Grozdanov, A. Petrovski , R. Avolio, B. Andonovic, M. E. Errico, P. Paunovic, G. Gentile, A. Dimitrov, M. Avella, pH sensor based on Graphene/PMMA nanocomposites, World Congress and Expo on Nanotechnology and Materials Science, Dubai, UAE, April 13-15, 2015	1
	10. A. Tomova, A. Petrovski , A. Grozdanov, P. Paunovic, and A. T. Dimitrov, Chemical functionalization of CNTs for gas sensor application, Metallurgical & Materials Engineering Congress of South-East Europe, MME SEE2015, Belgrade, Serbia, June 3-5, 2015	1
	11. Александар Петровски , “Карактеризација на графен, добиен по пат на електролиза во водени раствори, со примена на реверзен потенцијал” 52 – ра Технологијада – Излагање на научно-стручен труд со наслов: Чањ - Црна Гора, Мај, 2013.	1
	12. P. Paunović, A. Petrovski , A. Grozdanov, B. Andonović, Production and characterization of Ti-oxide nanostructured materials, 2-nd International Conference on Oxide and Non-Oxide Materials for Optoelectronics, Borovets, Bulgaria, December 19-22, 2013, Book of abstracts, p. 5	1
	13. P. Paunović, A. Petrovski , A. Grozdanov, Pathways for production of titanium non-stoichiometric oxides, Lecture on NATO Advanced Study Institute – “Nanoscience Advances in CBRN Agents Detection,	1

	Information and Energy Security”, Sozopol, Bulgaria, 29.05-06.06.2014, Book of Abstracts, p. 8	
	14. Aleksandar Petrovski , Anita Grozdanov , Perica Paunovic, Roberto Avolio, Maria E. Errico, Beti Andonovic, Maria Cristina Coca, Gennaro Gentile, Francesca De Falco, Maurizio Avella and Aleksandar Dimitrov. “ Characterization of Polyaniline/Graphene Nanocomposites by Electrochemical, Spectroscopic, Thermal and Conductivity Analysis ” 6th Virtual Nanotechnology Poster Conference , P16-14, 11-17 April, 2016.	1
	15. Ana Tomova, Anita Grozdanov , Perica Paunović, Aleksandar Petrovski , Aleksandar T. Dimitrov. “ Production and Characterization of Multi Nanosensors Based on MWCNTS and Poly (Metyl Metacrylate) - PMMA Matrix ”, 6th Virtual Nanotechnology Poster Conference , P16-15, 11-17 April, 2016.	1
	16. Katerina Atkovska, Aleksandar Petrovski , Gordana Ruseska, Bosko Boskovski, Perica Paunovic, Kiril Lisickov, Anita Grozdanov . “ Comparsion of Heavy Metals Sorbents ”, 6th Virtual Nanotechnology Poster Conference , P16-15, 11-17 April, 2016.	1
	17. Aleksandar Petrovski , Perica Paunovic, Anita Grozdanov, Aleksandar Dimitrov. “Characterization Of Graphene Obtained Through Electrolysis In Aqueous Solution, By Applying Reverse Potential”, 10 – th Congress Of Pure And Applied Chemistry Of Students From Macedonia (with international participation), Tehnolosko – metalurski fakultet, Skopje. Book of abstracts, 7, I 55, 17 – 19 Octobar, 2013.	1
	18. Goran Nacevski, Mirko Marinkovski, Aleksandar Petrovski . “Determination of Kinetic Parameters of Heterogeneous Sulphatization Roasting Process of Manganese Carbonate with Ferro Sulphate in Isothermal Conditions”, Book of abstracts, 262. 22 - nd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Ohrid - Macedonia, September 05-09, 2012.	1
	19. Kiril Stoimčev, Perica Paunović, Ruzica Manojlović, Aleksandar Petrovski , Dafinka Stoevska-Gogovska. “ Construction of phase diagram for the system Zn-O-S using Mathcad”, Zbornik Izvoda Radova, 23. Sedmi Simpozijum o Termodinamici I Faznim Dijagrama, Bor, 08. Jun, 2015.	1
	20. A. Grozdanov, P. Paunovic, A.T. Dimitrov, M. Avella, G. Dentile, B. Andonovic, M.E. Errico, A. Petrovski , "PANI/MWCNT Nanocomposites for pH Sensing Applications", Minerals and Metals Production from Mine to Market (in honour of Professor Derek Fray), 15-16 Dec 2015, Trinity Hall, Cambridge, Abstract Book, p. 26	1
	21. K. Stoimčev, A. Petrovski , A. Tomova, P. Paunović, A. Grozdanov, B. Andonović, A. Dimitrov, "Electrochemical deposition of polypyrrole/MWCNT nanocomposites", 11th Symposium “Novel	1

	Technologies and Economic Development”, Proceedings, p. 104, Leskovac, October 23-24, 2015	
	22. A. Petrovski , A. Grozdanov, P. Paunović, A. T. Dimitrov, Electrochemical polymerization and in situ characterization of PANI in presence of graphene, VIIth International Metallurgical Congress, Book of Abstracts, p. 65, Ohrid, 9-12 June, 2016.	1
	23. K. Stoimčev, A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, A. T. Dimitrov, A. Tomova, G. Načevski, Nanocomposites based on ppy/mwcnts prepared by galvanostatic electropolymerization, VIIth International Metallurgical Congress, Book of Abstracts, p. 67, Ohrid, 9-12 June, 2016.	1
	24. A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, R. Avolio, G. Gentile, M. Avella, A. T. Dimitrov, Preparation and pH testing of nanosensor based on Polyaniline/Graphene nanocomposites, 2nd International Conference: Functional integrated nano Systems-nanoFIS, Conference documentation, P25, Graz, Austria, 27-29 June, 2016.	1
	25. A. T. Dimitrov, A. Petrovski , P. Paunović, R. Avolio, G. Gentile, M. Avella, A. Grozdanov, Electropolymerization of Polyaniline/MWCNTs nanocomposites and its thermal and optical properties, 2nd International Conference: Functional integrated nano Systems-nanoFIS, Conference documentation, P27, Graz, Austria, 27-29 June, 2016.	1
	26. P. Paunović, A. Grozdanov, A. T. Dimitrov, K. Stoimčev and A. Petrovski , Preparation and characterization of PPY/MWCNTs nanocomposites aimed for drug delivery systems (DDS), International Scientific Conference: "INDUSTRY 4.0", 12-15.12.2016, Borovec, Bulgaria	1
	27. A. Grozdanov, A. Petrovski , P. Paunović, A. T. Dimitrov, G. Gentile, M. E. Errico and M. Avella, pH Nanosensors based on Graphene/Polyaniline nanocomposites, International Scientific Conference: "INDUSTRY 4.0", 12-15.12.2016, Borovec, Bulgaria.	1
	28. G. Načevski, P. Paunović, A. Petrovski , A. Grozdanov and A. T. Dimitrov, Leaching of nickel from Ržanovo's lateritic ore, Book of Abstracts, 3rd Metallurgical & Materials Engineering Congress of South-East Europe, MME SEE 2017, Belgrade, 1-3 June, 2017, p. 53.	1
	29. G. Chepishovski, A. Petrovski , A. Grozdanov, P. Paunovic, A. T. Dimitrov, G. Gentile, M. Avella, MWCNT/PANI screen printed electrode for gas sensors, NATO-ASI 2017, Advanced Technologies for Detection and Defence Against CBRN Agents, Sozopol, Bulgaria, September 12-20, 2017, Book of abstracts, p. 5.1-8.	1
	30. A. Gorzdanov, A. Petrovski , P. Paunovic, A. T. Dimitrov, MWCNT/Polyaniline nanocomposites used for pH nanosensors of marine waters, International Conference on Microplastic Pollution in the Mediterranean Sea, Book of Abstracts, p. 86, September 26-29, 2017, Capri, Italy.	1

	ВКУПНО	77,901

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија, бр. 1	
	1. Стручно мислење за причините за корозија на поцинкуван лим во спојните елементи на системот за климатизација во нова болница „Филип II“, Скопје, Елаборат 08-117/15	1
2.	Учество во промотивни активности на факултетот = бр.0,5	
	1. Презентација на програмата на ТМФ на натпреварот за наноматеријали-материјали на иднината, на средните училишта, под покровителство на министерот за образование и наука, Скопје – 2015, 2016, 2017	1,5
3.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир = број · 1	
	1. VI th International Metallurgical Congress: Metallurgy Materials, Environment (MME), Ohrid, R. Macedonia	1
	2. VII th International Metallurgical Congress: Metallurgy Materials, Environment (MME), Ohrid, R. Macedonia	1
4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект / соработник = број·1	
	1. COMMON SENSEn – Cost-effective sensors, interoperable with international existing ocean observing systems, to meet EU policies requirements -614155 (FP7-OCEAN FOR TOMORROW.2013.2) (2013-2017)	1
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект / соработник =број·0,5	
	1. Учество во припрема на национален проект: „Истражување и развој на нови наноструктурирани сензори за заштита и унапредување на животната средина и природата“	0,5
	2. Заштита на природата од индустриски отпад преку валоризација на филтерна прашина и металуршки троски во нови еко-пријателски полимерни малтери и бетони“, финансиран од Министерството за	0.5

	заштита на животната средина и просторно планирање на Р Македонија, 2013-2014	
6.	Член на факултетска комисија и колегиум = број · 0,5	
	1. Член на комисија за попис – 2015, 2016	1
	2. Член на Институтот за екстрактивна металургија, 2016/2017	0,5
	3. Член на Сојузот на металурзи на Р Македонија	0,5
	ВКУПНО	8,5

	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:	29,316
	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:	77,901
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС:	8,5
	Вкупно бодови:	115,717

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Александар Димитров, редовен професор, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, Скопје

Д-р Перица Пауновиќ, редовен професор, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, Скопје

Д-р Горан Начевски, вонреден професор, с.р.
Технолошко-металуршки факултет, Скопје

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ ВО НАСТАВНО-
НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ТЕХНОЛОГИЈА НА ФАРМАЦЕВТСКИ ПРОИЗВОДИ-
ДРУГО, ОРГАНСКА ХЕМИСКА ТЕХНОЛОГИЈА-ДРУГО И ТЕХНОЛОГИЈА НА
ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ-ДРУГО, НА
ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Технолошко-металуршки факултет, објавен во весниците „Нова Македонија“ на 21.9.2017 година и „Коха“ на 22.9.2017 година, за избор на наставник во насловно звање во сите наставно-научните области: **технологија на фармацевтски производи-друго, органска хемиска технологија-друго, технологија на прехранбени производи-друго**, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, 02-1806/1 од 10.10.2017 година, донесена на 22. редовна седница одржана на 9.10.2017 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Донка Донева-Шапческа, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет - Скопје, д-р Кристина Младеновска, редовен професор, Фармацевтски факултет - Скопје и д-р Елена Величкова Никова, доцент, Технолошко-металуршки факултет - Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во насловно звање во наставно-научните области: технологија на фармацевтски производи-друго, органска хемиска технологија-друго и технологија на прехранбени производи-друго, во предвидениот рок се пријави д-р Јана Симоновска, асистент на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

5. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Јана Симоновска е родена на 29.8.1982 во Скопје, Република Македонија. Средно образование завршила во Гимназијата „Раде Јовчевски-Корчагин“ во Скопје, во 2001 година. Со високо образование се стекнала на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, на насоката прехранбена технологија, на тема: „Дизајнирање на раздвојувачки регулатори при мултиваријабилна ИМС регулација“. Дипломирала на 30.8.2007, со просечен успех 8,9.

Кандидатката активно се служи со англискиот и шпанскиот јазик, а пасивно со италијанскиот и словенечкиот јазик.

Во учебната 2009/2010 година се запишала на втор циклус (магистерски студии) на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, насока: биотехнологија. Студиите ги завршила во 2011 година, со просечен успех 10,00. На 14.9.2011 го одбрала магистерскиот труд на тема: „Добивање на олеорезини од црвена лута пиперка“.

Докторска дисертација пријавила на 21.9.2015 година на Факултетот за хемија и хемиско инженерство при Универзитетот во Марибор, Република Словенија.

Дисертацијата на тема: „Олеорезини од лута црвена пиперка: екстракција и апликација“ ја одбранила на 21.10.2016 година, пред Комисија во состав: д-р Жељко Кнез, редовен професор, ментор, Факултет за хемија и хемиско инженерство, Универзитет во Марибор, Словенија, д-р Мојца Шкергет, редовен професор, коментор, Факултет за хемија и хемиско инженерство, Универзитет во Марибор, Словенија, д-р Здравко Кравања, редовен професор, член, Факултет за хемија и хемиско инженерство, Универзитет во Марибор, Словенија, и д-р Томас Гамсе, редовен професор, член, Институт за хемиско инженерство и животна средина, Технички универзитет во Грац, Австрија. Докторските студии ги завршила со просечен успех 10,00 со што се стекнала со научниот степен доктор на науки по хемиско инженерство.

Кандидатката, по завршувањето на додипломските студии, во периодот од 2008 до 2011 година работела како демонстратор на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје по предметите: Технологија на млеко и млечни производи, Технологија на козметички производи, Мелничарство и технологија на житарки. Во периодот од 15.4.2008 до 15.1.2010 работела како организатор во производство во фармацевтската компанија Алкалоид АД - Скопје, профитен центар „Билка, производство на чаеви и зачини“. Во периодот од 15.1.2010 до 1.1.2012 година, кандидатката работела и како локален проект менаџер: Развој на инфраструктура за квалитет и регулатива за контрола и безбедност на храна за Југоисточна Европа во Агенцијата за храна и ветеринарство, под раководство на конзорциум SIDA, SLV и AQS од Шведска.

На 17.10.2011 година е избрана во звањето помлад асистент на Технолошко-металуршкиот факултет на групата предмети: технологија на млеко и млечни производи, фармацевтска технологија, технологија на козметички производи, мелничарство и технологија на житарки, технологија на слад и пиво, технологија на вино и алкохолни пијалаци, еколошка биотехнологија и биотехнолошко производство на специфични хемикалии.

Во моментов е асистент на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1089 од 1.12.2014 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1017 од 17.10.2011 година и бр. 1089 од 1.12.2014 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатката д-р Јана Симоновска изведува вежби и теренска настава на прв циклус студии на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

Кандидатката д-р Јана Симоновска е коавтор на интерни материјали за вежби: мелничарство и технологија на житарки, фармацевтска технологија, технологија на млеко и млечни производи и технологија на козметички производи.

Активностите кои припаѓаат во научно-образовната дејност, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2 со дајуми и групи податоци согласно со Правилникот за избор.

Научноистражувачка дејност

Во периодот од декември 2011 до септември 2017 година, д-р Јана Симоновска објавила вкупно 16 труда со научни резултати од областа на фармацевтската технологија, технологијата на прехранбените производи и технологијата на козметичките производи, од кои 4 труда во меѓународни научни списанија со импакт - фактор (фактор на влијание), 6 во меѓународни научни списанија и 6 труда во зборници од научни собири. Учествовала на научно/стручни собири со апстракти (44), објавени во зборници на меѓународни конгреси и конференции.

Д-р Јана Симоновска е истражувач на еден (1) меѓународен научен проект во периодот од 1.1.2017 до 31.12.2018 година. Била учесник и асистент на проектот „Летно училиште“ во периодот 2006-2011. Како млад истражувач учествовала во еден (1) меѓународен научен проект во периодот 2010-2011 година и еден (1) национален научен проект во периодот 2006-2009 година.

Во досегашната научноистражувачка работа, кандидатката д-р Јана Симоновска е добитник на неколку стипендии, и тоа за учество на Летно училиште – Пакт за стабилност на земјите на Југоисточна Европа во 2006, 2007 и 2009 година; грант за докторски студии доделен во 2013 година од Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) за студиски престој на Институтот за истражување на околината при Техничкиот универзитет во Дортмунд, Германија. За реализација на докторските студии во периодот 2013-2015 е стипендирана од Erasmus Mundus Action 2 – Stand 1 – Lot 6 project JoinEU-SEE IV, година, како и од Central European Exchange Programme University Studies, CEEPUS III во 2015 и 2016 година.

Активностите кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот, назовите на трудовите, проектите и слично се наведени во табелата во Анекс 2.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Јана Симоновска е активно вклучена во стручно-апликативната работа и презентациите на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје. Кандидатката учествовала во комисиите за упис на студенти и комисии за спроведување на државните натпревари „Иновативно материјали“, организирани од Технолошко-металуршкиот факултет за учениците од средните училишта на Република Македонија. Исто така, учествовала во промотивни активности на Факултетот, отворени денови на УКИМ во 2014 и 2015 година, телевизиски емисии, како и во реализација на длабински обуки за индустрискиот сектор од прехранбената технологија. Д-р Јана Симоновака била учесник на конгреси, стручни симпозиуми и обуки.

Во периодот од 2006 до 2017 година, д-р Јана Симоновска била на студиски престои на повеќе факултети и институти, и тоа: Факултетот за хемија и хемиско инженерство, Универзитет во Марибор, Словенија; Технолошкиот факултет во Нови Сад, Србија; Бугарската академија на науките во Софија, Бугарија; Националната агенција за храна и ветеринарство во Упсала и Ветеринарен институт во Стокхолм, Шведска; Техничкиот универзитет во Дармштат и Техничкиот универзитет во Дрезден, Германија.

Конкретните активности кои припаѓаат во овие дејности, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2, со датуми и други податоци.

Оценка од самоевалуација

Д-р Јана Симоновска, во изборниот период, доби позитивни оценки од анонимно спроведената анкета на студентите на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Јана Симоновска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Јана Симоновска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во насловно звање во наставно-научните области: технологија на фармацевтски производи-друго, органска хемиска технологија-друго и технологија на прехранбени производи-друго.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Јана Симоновска да биде избрана во звањето насловен доцент во наставно-научните области: технологија на фармацевтски производи - друго, органска хемиска технологија - друго и технологија на прехранбени производи - друго.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Донка Донева-Шапческа, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје, претседател, с.р.
2. Д-р Кристина Младеновска, редовен професор,
Фармацевтски факултет, УКИМ, Скопје, член, с.р.
3. Д-р Елена Величкова Никова, доцент,
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСЛОВНО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, И НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Јана Милан Симоновска**

Институција: **Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје**

Научна област: технологија на фармацевтски производи - друго,
органска хемиска технологија - друго,
технологии на прехранбени производи - друго.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на вежби - прв циклус студии = ч · нед. · 0,03 Студиска програма: Прехранбена технологија и биотехнологија, модул: прехранбена технологија (ПТ) и модул: биотехнологија (БТ)	
	Фармацевтска технологија, задолжителен-БТ, 6. семестар, (3+3), 2011-2017	8,1
	Технологија на козметички производи, задолжителен-БТ, 8. семестар, (3+2), 2011-2017	5,4
	Мелничарство и технологија на житарки, избран-ПТ и БТ, 6. семестар, (2+2), 2011-2017	5,4
	Технологија на млеко и млечни производи, избран-ПТ и БТ, 7. семестар, (2+2), 2011-2017	5,4
	Еколошка биотехнологија, задолжителен-ПТ и БТ, 6. семестар, (2+2), 2011-2017	5,4
	Технологија на вино и алкохолни пијалаци, избран-ПТ и БТ, 7. семестар, 2+2, 2011-2017	5,4
	Технологија на слад и пиво, избран-ПТ и БТ, 8. семестар, (2+2), 2011-2017	5,4
	Биотехнолошко производство на специфични хемикалии, избран-ПТ и БТ, 6. и 8. семестар, (2+2), 2011-2017	5,4
2	Одржување на теренска настава: год *бр часови x 0,04	
	1. Еколошка биотехнологија, 1 година x 10 часа 2. Технологија на вино и алкохолни пијалаци, 5 години x 5 h 3. Технологија на слад и пиво 5 години x 5 h	2,4
3	Консултации со студенти = број · 0,002	
	од 2011-2017 вкупно 948 студенти	1,90
4	Интерна скрипта од вежби = број · 3	

	1. Мелничарство и технологија на житарки, интерна скрипта за вежби, д-р Јана Симоновска и д-р Весна Рафајловска (решение број 02-349, 21.3.2017). 2. Фармацевтска технологија, интерна скрипта за вежби, д-р Јана Симоновска и д-р Весна Рафајловска (решение број 02-349, 21.3.2017). 3. Технологија на козметички производи, интерна скрипта за вежби, д-р Јана Симоновска и д-р Весна Рафајловска (решение број 02-349, 21.3.2017). 4. Технологија на млеко и млечни производи, интерна скрипта за вежби, д-р Јана Симоновска и д-р Весна Рафајловска (решение број 02-349, 21.3.2017).	12
	Вкупно	62,20

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект = број · 5	
	1. Изолација и формулирање на природни масла од диво оригано (<i>Origanum minutiflorum</i>) со суперкритични флуиди и искористување на отпадот за биокомпозити, 2017 и 2018 година, билатерален проект со Република Словенија, финансиран од Министерство за наука на Република Македонија, истражувач. 2. Летно училиште – Пакт за стабилност на земјите на Југоисточна Европа, 2011, финансиран од DAAD, асистент. 3. Екстракција на капсаицин и обоени материи од македонски лути пиперки, 2010 и 2011, билатерален проект со Република Словенија, финансиран од Министерство за наука на Република Македонија, млад истражувач.	15
2	Учесник во национален научен проект = број · 3	
	1. Можности за екстракција и примена на капсаицин од пиперка, 2006-2009, финансиран од Министерство за наука на Република Македонија, млад истражувач.	3
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор = 6 · У + и.ф.	
	1. Simonovska J., Škerget M., Knez Ž., Srbinska M., Kavrovski Z., Grozdanov A. and Rafajlovska V. Physicochemical characterization and bioactive compounds of stalk from hot fruits of <i>Capsicum annuum</i> L. <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> 35(2): 199-208 (2016). IF=0,479 2. Simonovska J., Rafajlovska V., Kavrovski Z. and Srbinska M. Nutritional and bioactive compounds in hot fruits of <i>Capsicum annuum</i> L. from Macedonia. <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i>, 33(1): 95-102 (2014). IF=0,310 3. Popovska O., Simonovska J., Kavrovski Z. and Rafajlovska V. An overview: Methods for preparation and characterization of liposomes as drug delivery systems. <i>Int. J. Pharm. Phytopharmacol. Res.</i>, 3(3): 182-189 (2013). IF=0,7826, EBSCO 4. Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R., Koleva-Gudeva L. and Klopceska J. Spice paprika oleoresin extraction under different conditions involving acetone and ethanol. <i>J. Food Agric. & Environ.</i> (JFAE), 5(2): 65-69 (2007). IF=0,28	4,08
		3,91
		4,38
		3,88
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор = 6 · У	

	1. Popovska O., Simonovska J. , Trajkoska-Bojadziska E., Kavrovski Z. and Rafajlovska V. An injection method for preparation of liposomes as ketoconazole carriers. <i>Maced. Pharm. Bull.</i> 62(suppl.): 391-392 (2016). DOAJ, EBSCO	3,6
	2. Simonovska J. , Popovska O., Trajkoska-Bojadziska E., Knez Ž., Kavrovski Z. and Rafajlovska V. Influence of the particle size at oleoresin extraction from red hot papper. <i>Maced. Pharm. Bull.</i> 62(suppl.): 395-396 (2016). DOAJ, EBSCO	3,6
	3. Trajkoska-Bojadziska E., Simonovska J. , Popovska O., Knez Ž., Kavrovski Z., Bauer B. and Rafajlovska V. Development of nanoemulsion formulations of wild oregano essential oil using low energy methods. <i>Maced. Pharm. Bull.</i> 62(suppl.): 397-398 (2016). DOAJ, EBSCO	3,6
	4. Simonovska J. , Yancheva D., Mikhova B., Knez Ž., Primožič M., Kavrovski Z. and Rafajlovska V. Spectral analysis of extracts from red hot pepper (<i>Capsicum annuum</i> L.). <i>Maced. Pharm. Bull.</i> 62(suppl.): 491-492 (2016). DOAJ, EBSCO	3,6
	5. Rafajlovska V., Kavrovski Z., Simonovska J. and Srbinska M. Determination of protein and mineral contents in stinging nettle. <i>Quality of Life</i> , 4(1-2): 26-30 (2013). EBSCO	3,6
	6. Rafajlovska V., Dimova V., Slaveska-Raicki R., Klopceska J. and D. Dimitrovski. Solvatochromic study on UV-VIS spectra of hot red pepper extracts. <i>Natural Products: An Indian J.</i> , 8(3): 121-127 (2012).	3,6
5	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор = 3 · У	
	1. Simonovska J. , Cör D., Knez Ž. and Rafajlovska V. Seed oil from red hot pepper formulated in nanoemulsions. <i>Food Tech Congress 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"</i> 25-27 October, 2016, Novi Sad, Serbia. Proceeding pp. 218-223.	1,8
	2. Temkov M., Simonovska J. , Dimitrovski D., Mojsova S., Rafajlovska V. and Velickova E. Properties of alginate-based edible films incorporated with capsicum oleoresin. <i>Food Tech Congress 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"</i> 25-27 October, 2016, Novi Sad, Serbia, Proceedings pp. 128-134.	1,8
	3. Dimitrovski D., Cvetkovska Stojanovska M., Simonovska J. and Doneva-Sapceska D. Lactic acid fermentation of cabbage juice by probiotic strain, <i>Food Tech Congress 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"</i> 25-27 October, 2016, Novi Sad, Serbia, Proceedings pp. 67-73.	1,8
	4. Rafajlovska V., Sinadinović-Fišer S., Simonovska J. , Borota O. and Janković M. Enzyme-assisted water extraction of stinging nettle leaves. <i>11th International Conference of fundamental and Applied Aspects of Physical Chemistry</i> , 25-28 September 2012, Belgrade, Serbia, Proceeding book Volume II, ISBN 978-86-82475-28-6, pp. 788-790.	1,8
	5. Rafajlovska V., Sinadinović-Fišer S., Srbinska M., Klopceska J. and Borota O. Extraction of lycopene tomato oleoresin. <i>7th International Congress of Food Technologists Biotechnologists and Nutritionists</i> , 20-23 September, 2011, Opatija, Croatia, Proceedings pp. 228-234.	1,8
	6. Karakasova Lj., Stefanoski A., Rafajlovska V. and Klopveska J. . Technological characteristics of some apple cultivars. Proceedings of the First Balkan Symposium on Fruit Growing, ISHS publishing in <i>Acta Horticulturae</i> , 825: 559-564 (2009).	1,8
6	Апстракти објавени во зборник на конференција = број · 1,0	44
	1. Temkov M., Simonovska J. , Rafajlovska V. and Velickova E. Quality control of yogurt and sour cream during transport and market storage. <i>Food-3 International Conference "The challenges for quality and safety along the food chain"</i> , 2017 March 23-25; Sofia, Bulgaria, Food 3-51, p. 52. 2. Simonovska J. , Temkov M., Velickova E. and Rafajlovska V. Quality characteristics of ewe's beaten cheese. <i>Food-3 International Conference "The</i>	

- challenges for quality and safety along the food chain*", 2017 March 23-25; Sofia, Bulgaria, Food 3-50, p. 51.
3. Srbinoska M., Rafajlovska V., Radojičić V., **Simonovska J.** and Djulančić N. The possibility of using oriental tobacco stalks as lignocellulosic material. *52nd Croatian and 12th International Symposium on Agriculture*, 2017 February 12-17; Dubrovnik, Croatia, p. 49.
 4. **Simonovska J.**, Temkov M., Dimitrovski D., Velickova E. and Rafajlovska V. Influence of salting process on the beaten cheese quality. *International Congress Food Tech 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"*, 2016 October 25-27; Novi Sad, Serbia, Abstract book p. 166.
 5. Temkov M., **Simonovska J.**, Dimitrovski D., Mojsova S., Rafajlovska V. and Velickova E. Properties of alginate-based edible films incorporated with capsicum oleoresin. *Food Tech 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"* 2016 October 25-27; Novi Sad, Serbia, Abstract book p. 165.
 6. Dimitrovski D., Cvetkovska Stojanovska M., **Simonovska J.** and Doneva-Sapceska D. Lactic acid fermentation of cabbage juice by probiotic strain, *Food Tech 2016: III International Congress "Food Technology, Quality and Safety"* 2016 October 25-27; Novi Sad, Serbia, Abstract book p. 163.
 7. Mojsova S., **Simonovska J.**, Bojadziska-Trajkoska E., Knez Ž. and Rafajlovska V. Antimicrobial activity of essential oils from wild oregano. *24th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2016 September 11-14; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of Abstracts MPCE 023, p. 227.
 8. **Simonovska J.**, Bojadziska-Trajkoska E., Knez Ž., Gamse T., Sinadinović-Fišer S., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Extraction of wild oregano with supercritical carbon dioxide. *24th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2016 September 11-14; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of Abstracts MPCE 024, p. 228.
 9. Bojadziska-Trajkoska E., **Simonovska J.**, Knez Ž., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Antioxidant activity of essential oils from wild oregano. *24th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2016 September 11-14; Republic of Macedonia, Book of Abstracts MPCE 025, p. 229.
 10. **Simonovska J.**, Rafajlovska V., Knez Ž., Primožić M., Sinadinović-Fišer S. and Kavrakovski Z. Extraction of oil from red hot pepper (*Capsicum annum* L.) seed. *13th Euro Feed Lipid Congress, Fats, Oils and Lipids: New Challenges in Technology, Quality control and Health*, 2015 September 27-30; Florence, Italy, Book of Abstracts PROC-021, p. 414.
 11. **Simonovska J.**, Popovska O., Bojadziska-Trajkoska E., Kavkarkovski Z. and Rafajlovska V. Development and validation of an UV spectrophotometric method for the determination of total phenolic compounds in the red hot chilli pepper. *International Eurasia Pharmacy Congress*, 2015 September 3-7; Erzincan, Turkey, Book of abstracts pp. 67-68.
 12. **Simonovska J.**, Popovska O., Bojadziska-Trajkoska E., Kavkarkovski Z. and Rafajlovska V. Development and validation of an UV spectrophotometric method for the determination of capsaicin in the red hot chilli pepper. *International Eurasia Pharmacy Congress*, 2015 September 3-7; Erzincan, Turkey, PP-21, Book of abstracts pp. 66-67.
 13. Popovska O., Bojadziska-Trajkoska E., **Simonovska J.**, Kavkarkovski Z. and Rafajlovska V. Formulation and evaluation of ketoconazole liposomes using injection method. *International Eurasia Pharmacy Congress*, 2015 September 3-7; Erzincan, Turkey, Book of abstracts pp. 65-66.
 14. Bojadziska-Trajkoska E., **Simonovska J.**, Popovska O., Kavkarkovski Z. and Rafajlovska V. Development of nanoemulsion formulation of wild oregano essential oil. *International Eurasia Pharmacy Congress*, 2015 September 3-7; Erzincan, Turkey, Book of Abstracts pp. 59-60.

15. **Simonovska J.**, Knez Ž., Primožič M., Sinadinović-Fišer S. and Rafajlovska V. Supercritical carbon dioxide extraction of stalk from red hot pepper (*Capsicum annum* L.). *International Conference on Chemical and Biochemical Engineering*, 2015 July 20-22; Paris, France, Abstracts book p. 192.
16. **Simonovska J.**, Temkov M., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Content of caffeine and polyphenols in green and black tea formulations, *Third International Congress on Cocoa Coffee and Tea*, 2015 June 22-24; Aveiro, Portugal, P.FC.41, CD-ROM.
17. Temkov M., **Simonovska J.**, Rafajlovska V. and Velickova E. Mechanical and optical properties of sodium based alginate edible films modified with cocoa butter, *Third International Congress on Cocoa Coffee and Tea*, 2015 June 22-24; Aveiro, Portugal, F.FT.01, CD-ROM.
18. Temkov M., **Simonovska J.**, Velickova E. and Rafajlovska V. Identification of counterfeit of whole grain bread, *2nd National Food Conference with international Participation, New Bulgarian University*, 2015 March 20-21; Sofia, Bulgaria, FQ 11, p. 48.
19. **Simonovska J.**, Temkov M., Velickova E. and Rafajlovska V. Influence on quality of process parameters on stirred yogurt, *2nd National Food Conference with international Participation, New Bulgarian University*, 2015 March 20-21; Sofia, Bulgaria, FQ 12, p. 49.
20. Srbinoska M., Krsteska V., **Simonovska J.**, Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Evaluation of tobacco stems as lignocellulosic material. *Natural resources green technology and sustainable development*, 2014 November 26-28; Zagreb, Croatia, Book of abstracts DP3, p. 114.
21. **Simonovska J.**, Krsteska V., Knez Ž., Srbinoska M., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Application of hot red pepper fruit extracts for control of green peach aphid on tobacco. *23rd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2014 October 8-11; Ohrid, Republic of Macedonia, EN 029, p. 139.
22. **Simonovska J.**, Knez Ž., Primožič M., Srbinoska M., Kavrakovski Z., Petreska M. and Rafajlovska V. Influence of particle size at supercritical CO₂ extraction of hot red pepper pericarp. *23rd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2014 October 8-11; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of abstracts CE 006, p. 89.
23. Popovska O., **Simonovska J.**, Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. TLC method for simultaneous determination of seven chlorophenoxy and benzoic acid herbicides in ground water. *22nd International Symposium for High-Performance Thin-Layer Chromatography*, 2014 July 2-4; Lyon, France, Book of abstracts P-110, p. 178.
24. **Simonovska J.**, Popovska O., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Simultaneous determination of sudan dyes (I-IV) in spices by TLC. *22nd International Symposium for High-Performance Thin-Layer Chromatography*, 2014 July 2-4; Lyon, France, Book of abstracts P-25, p. 93.
25. Mishikj A., **Simonovska J.**, Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Influence of working parameters on the extraction of capsaicinoids and colours from pericarp of hot red pepper. *10th Congress of Pure and Applied Chemistry of Students from Macedonia (with international participation)*, 2013 October 17-19; Skopje, Republic of Macedonia, oral presentation, Book of abstracts p. 48.
26. Mishikj A., **Simonovska J.**, Srbinoska M. and Aleksovski S. Determination of physicochemical properties and extraction of hot red pepper. *10th Congress of Pure and Applied Chemistry of Students from Macedonia (with international participation)*, 2013 October 17-19; Skopje, Republic of Macedonia, oral presentation, p. 47.
27. Jovanov A., **Simonovska J.**, Rafajlovska V. and Raicki-Slaveska R. Chemical composition of royal jelly. *6th Alumni Meeting of International Summer Schools*, 2013 September 6-8; Novi Sad, Serbia, oral presentation, Book of abstracts p. 46.

28. Mishikj A., **Simonovska J.**, Rafajlovska V. and Kavrakovski Z. Ultrasound extraction of pericarp from hot red pepper. *6th Alumni Meeting of International Summer Schools*, 2013 September 6-8; Novi Sad, Serbia, oral presentation, Book of abstracts p. 30.
29. **Simonovska J.**, Rafajlovska V., Kavrakovski Z. and Srbinoska M. Extraction of capsaicin from placenta of hot red pepper. *6th Alumni Meeting of International Summer Schools*, 2013 September 6-8; Novi Sad, Serbia, oral presentation, Book of abstracts p. 23.
30. **Simonovska J.**, Srbinovska M., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Determination of capsaicin and dihydrocapsaicin in extract of capsicum fruits by gas chromatography. *International conference "Quality and Competence"*, 2013 June 13-15; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of abstracts p. 85.
31. Rafajlovska V., **Simonovska J.**, Kavrakovski Z. and Srbinoska M. Content of proteins and minerals in stinging nettle. *III International Congress "Engineering, Environment and Materials in Processing Insutry"*, 2013 March 4-6; Jahorina, Bosnia and Hercegovina, Book of abstracts p. 113.
32. **Simonovska J.**, Srbinoska M., Kavrakovski Z. and Rafajlovska V. Red hot pepper source of biologically active components. *International Symposium for Agriculture and Food, XXXVII Faculty-Economy Meeting, IV Macedonian Symposium for Viticulture and Wine production, VII Symposium for Vegetable and Flower Production*, 2012 December 12-14; Skopje, Republic of Macedonia, Book of abstracts p. 197.
33. Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R., **Simonovska J.** and Chortosheva S. The use of design of experiments and response surface analysis in chlorophylls extraction from stinging nettle. *22nd Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation*, 2012 September 5-9; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of abstracts p. 317.
34. Rafajlovska V., Sinadinović-Fišer S., **Simonovska J.** and Borota O. Treatment of stinging nettle leaves with alcalase. *International Conference on Science and Technique in the Agri-Food Business- ICOSTAF-2012*, 2012 June 7; Szeged, Hungary, Abstracts p. 26.
35. **Simonovska J.**, Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R. and Srbinoska M. Application of response surface methodology for extraction of pungent red pepper placenta. *6th Central European Congress on Food, CEFood- 2012*, 2012 May 23-26; Novi Sad, Serbia, Book of abstracts p.175.
36. **Klopceska J.**, Slaveska-Raicki R. and Rafajlovska V. Tools for experimental design and analysis of extraction process for plant matrices. *5th Congress of Pharmacy of Macedonia with international participation*, 2011 September 21-25; Ohrid, Republic of Macedonia, Book of abstracts p. 184-188.
37. **Klopceska J.**, Rafajlovska V. and Slaveska-Raicki R. Optimization of hot red pepper extraction using response surface methodology. *5th Alumni Meeting of International Summer Schools*, 2011 September 15-18; Novi Sad, Serbia, p. 32.
38. **Klopceska J.**, Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R. and Srbinoska M., Extraction of carotenoids and capsaicinoids from hot spicy paprika under different conditions. *5th Black Sea Basin Conference of Analytical Chemistry*, 2009 September 23-26; Fatsa-Ordu, Turkey, Book of abstracts p. 209.
39. Rafajlovska V., **Klopceska J.**, Srbinoska M. and Slaveska-Raicki R. Ultra sound-assisted extraction of capsaicinoids and carotenoids from hot red pepper. *5th Black Sea Basin Conference of Analytical Chemistry*, 2009 September 23-26; Fatsa-Ordu, Turkey, Book of abstracts p. 206.
40. Rafajlovska V., **Klopceska J.**, Dimova and Dimitrovski D. Influence of organic solvents on the quantity of capsaicin and carotenoids extracted from hot red paprika. *8th Symposium "Novel Technologies and economic development"*, 2009 October 23-24; Leskovac, Serbia, Book of abstracts HI-10/CHE-10, p. 137.
41. Dimova V., Rafajlovska V., **Klopceska J.** and Dimitrovski D. Solvent effects on the ultraviolet absorption spectra of the extracted capsanthin from hot red paprika.

	8th Symposium “Novel Technologies and economic development”, 2009 October 23-24; Leskovac, Serbia, Book of abstracts HI-11/CHE-11, p. 138. 42. Klopceska J. and Rafajlovska V. Determination of caffeine and catechin from teas of familia <i>Camellia sinensis</i>. VIIIth Congress of pure and applied chemistry from the students of Macedonia (with international participation), 2009 October, 8-10; Skopje, R. Macedonia, Book of abstracts p.43. 43. Rafajlovska V., Klopceska J., Slaveska-Raički R. and Srbinoska M. Extraction of capsainoids and carotenoids from hot paprika using maceration technique. 6th Aegean Analytical Chemistry Days, 2008 October 9-12; Denizli, Turkey, Book of abstracts PPII-102, p. 349. 44. Klopceska J., Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R. and Gudeva-Koleva L. Oleoresin extraction from spice paprika. International Symposium on Organic Chemistry, 2006 December 9-12; Sofia, Bulgaria, p. 67.	
7	Дел од монографија објавена во странство = број · 6	
	1. Rafajlovska V., Slaveska-Raicki R., Klopcevska J. and Srbinoska M. Extraction of Oleoresin from Pungent Red Paprika Under Different Conditions, Chapter 6 in <i>Mass Transfer in Chemical Engineering Processes</i> , Jozef Markoš (ed.), InTech, 2011, pp.111-132 (ISBN 978-953-307-619-5).	3,6
8	Одржано предавање на семинар за потребите на домашни здруженија, број · 0,5	
	1. Наслов на предавањето: Храна на иднината FoodTalk 2016, Брвеница, Р Македонија.	0,5
	Вкупно	114,75

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активността:	Поени
1	Учество во работата на комисији за државни натпревари = број · 1	
	1. Член на Комисијата на натпреварот на средните училишта „Иновативни производи“, во организација на Технолошко-металуршкиот факултет и Здружението на металурзи на Република Македонија, Скопје, 2017. 2. Резервен член на Комисијата за реализација на натпреварот на средните училишта за наноматеријали-материјали на иднината, под покровителство на министерот за образование и наука, 2014.	2
2	Учество во промотивни активности на Факултетот = број · 0,5	5
	1. Презентација на активностите на „Летно училиште“ (ISS Skopje, July 8-15, 2007) на A1 телевизија, 13 јули 2007, утринска програма. 2. Презентација на активностите и студиските програми на Технолошко-металуршки факултет, Скопје, Сопродекс, Кери, Соја протеинот, македонски семинар, функционални мешавини во месната индустрија, 8-10 јули 2012 Охрид, Република Македонија. 3. Презентација на активностите и студиските програми на Технолошко-металуршки факултет, Скопје, МТВ телевизија, 6 април 2014 година, Голем одмор. 4. Учество на Skopje Fashion weekend, Скопје, 31.10.2016. 5. ТВ СИТЕЛ, презентација на докторска дисертација, тема: Рециклирање на отпадоци од храна и нивна употреба, 21 февруари 2017.	

	6. ТВ АЛФА Учество во телевизиски медиум ТВ-емисија: Семеен магазин, Автор и водител на емисијата Искра Мишиќ, презентација на Технолошко-металуршкиот факултет и учество на Скопската модна недела, 10 ноември 2016 година. 7. Учество на Skopje Design Week, Public room, 21.12.2016, Скопје, проект: Молекуларна грастономија и молекуларна михологија. 8. Учество на Fashion weekend, 31.3-2.4.2017, проект: Молекуларна грастономија и молекуларна михологија. 9. Презентации во рамките на натпреварот „Иновативни материјали“, за средните училишта под покровителство на МОН, 2017 година. 10. Отворен ден на УКИМ, 2014 и 2015 година.	
	Вкупно	7,00

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Студиски престој во странство до три месеци = број · 0,5	
	1. Alumni meeting, University of Dortmund, INFU, DAAD, Faculty of Technology, Novi Sad, Serbia, 2007. 2. Instrumental Analysis, Faculty of Chemistry and Chemical Engineering, Maribor, Slovenia, 2009. 3. Alumni meeting, University of Dortmund, INFU, DAAD, Faculty of Technology, Novi Sad, Serbia, 2011. 4. National Food Agency and Veterinary Institute, Uppsala, Stockholm, Sweden, 4, 2012. 5. Alumni meeting, University of Dortmund, INFU, DAAD, Faculty of technology, Novi Sad, Serbia, 2013. 6. Live Long Learning, High Pressure Technologies, University of Darmstadt, Germany, 2013. 7. University of Maribor, Slovenia, 2012-2016. 8. ISS, Plant derived polyphenols as drug leads, Dresden, Germany, 2015.	4
2	Член на организационен одбор	
	1. 24. Конгрес на хемичари и технолози на македонија, 11-14 септември 2016 година	1
3	Подготовка на национални документи (стратегии, акциони планови, закони и сл.) = број · 0,5	
	1. Национална стратегија за храна 2012-2020 2. НАССР - прирачници за инспекциско тело	1
4	Локален координатор во област безбедност на храна = број · 3	
	1. Развој на инфраструктура за квалитет и регулатива за контрола и безбедност на храна за Југоисточна Европа при Агенција за храна и ветеринарство, SIDA и AQS, Sweden, локален програмски менаџер.	3
	Вкупно	9

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	62,20
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	114,75
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	-
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	7
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	9
Вкупно	192,95

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Д-р Донка Донева-Шапческа, редовен професор,
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје, претседател, с.р.
2. Д-р Кристина Младеновска, редовен професор,
Фармацевтски факултет, УКИМ, Скопје, член, с.р.
3. Д-р Елена Величкова Никова, доцент,
Технолошко-металуршки факултет, УКИМ, Скопје, член, с.р.

Р Е Ц Е Н З И Ј А

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „СИНТЕЗА-СТРУКТУРА-СВОЈСТВА-ПРИМЕНА НА TiO_2 -ПРЕВЛЕКА КАКО ФОТОКАТАЛИЗАТОР ВО ГРАДЕЖНИ МАТЕРИЈАЛИ”, ПОДНЕСЕНА ОД КАНДИДАТОТ ВОЈО ЈОВАНОВ, ПРИЈАВЕНА НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со решение на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (понатаму во текстот: ТМФ), (Одлука бр.02-1811/1 од 10.10.2017), избрани сме за членови на Рецензентската комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација **Синтеза-структура-својства-примена на TiO_2 -превлека како фотокатализатор во градежни материјали**, поднесена од кандидатот м-р Војо Јованов, вработен на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје.

По прегледот на материјалот презентираан во докторска дисертација, Комисијата до **Наставно-научниот совет на ТМФ** го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација **Синтеза-структура-својства-примена на TiO_2 -превлека како фотокатализатор во градежни материјали**, поднесена од кандидатот м-р Војо Јованов, содржи 140 страници текст (А4-формат), во кои се вклучени: 65 слики, 30 табели и 168 библиографски единици на користена литература. Докторската дисертација содржи 5 поглавја: **1. Теоретски дел со литературен преглед; 2. Експериментален дел; 3. Резултати и дискусија; 4. Заклучок; 5. Литература.**

Во поглавјето кое се однесува на **теоретскиот дел со литературен преглед**, кандидатот ги елаборира теоретските основи за фотокатализа (механизми и фактори кои влијаат на степенот на фотокаталитичка активност). Воедно, образложена е и улогата на носачите (синтетизирани глини-слоести двојни

хидроксиди и природни глини) во процесот на фотокатализа. Посебен осврт е даден на улогата на композитните правови на база на глина (синтетизирана и природна) и TiO_2 во процесите на фотокатализа и самочистење, а чија цел е да се користат кај градежните материјали со различна порозност. Преку анализа и дискусија на резултатите од научните трудови од горенаведените области добиени се информации за постигнувањата во областа која претставува предмет на истражување во оваа докторска дисертација.

Во **експерименталниот дел**, дефинирани се целите и задачите кои се реализирани во докторската дисертација. Даден е приказ на синтезата на слести двојни хидроксиди (анјонски глини) како носач на TiO_2 , методите за импрегнација на TiO_2 врз носачите од глина (анјонска глина и природни глини), како и формирањето на превлеки од композитни правови. Во овој дел се опишани и користените техники за карактеризација на композитните прашкасти системи на база на глина и TiO_2 (ласерска гранулометрија, рендгеноструктурна анализа, скенирачка електронска микроскопија, UV/VIS-спектроскопија), карактеризација на носачите (со различна порозност) врз кои се нанесени фотокаталитичките превлеки (контактен агол, рапавост, Vickers-ова микротврдина, капиларна апсорпција на вода), како и методите за испитување на фотокаталитичка активност и ефективност на самочистење на добиените превлеки. Исто така, опишани се и методите за испитување на трајноста на превлеките (испирање со вода и тест на адхезија со самолеплива лента).

Поглавјето **Резултати и дискусија** е поделено на четири целини во кои кандидатот детално ги обработува резултатите од истражувањето на четирите системи кои беа предмет на истражување. **Првиот систем** се однесува на ZnAl-LDH/ TiO_2 -композитни правови каде што како носач на нано- TiO_2 е користена синтетизирана анјонска глина добиена по метод на преципитација. Во овој дел, дискутирани се четирите типа на ZnAl-LDH/ TiO_2 композитни правови кои се разликуваат по содржината на TiO_2 (3 и 10m%) и начинот на импрегнација (вакуум-испарувач и механички активиран во планетарна мелница) и механички активиран со атритор. Добиените прашкасти системи се анализирани од аспект на дистрибуција на големина на честички, фазен состав, морфологија и фотокаталитичка активност. Врз база на добиените резултати, извршен е избор на

прашкаст систем кој се користи за добивање на превлека. По формирање на превлеката, таа е нанесена на порозен супстрат – покривна керамида, каде што се дискутирани резултатите добиени за фотокаталитичка активност и ефективноста на самочистење пред и по користење на тестот за трајност на превлаката. **Вториот систем** се однесува на композитни правови добиени од природна глина со потекло од Србија и нано TiO_2 . Добиените композитни правови кои се разликуваат по содржината на TiO_2 (3 и 10%) и начинот на импрегнација (планетарна мелница и атритор) се дискутирани од аспект на гранулометриски состав, фазен состав, морфологија на честичките и фотокаталитичка активност. Системите кои покажале највисоки вредности за фотокаталитичка активност, биле користени за формирање на превлеки, а кои биле нанесени на порозен супстрат, покривна керамида. Резултатите добиени за фотокаталитичка активност пред и по тестовите за трајност на превлеката се дискутирани и донесени се соодветни заклучоци. **Третиот систем** се однесува на композитни правови добиени со користење на каолинска глина со потекло од Полска и нано- TiO_2 . По дискусија на резултатите за фотокаталитичка активност добиени по механичка активација (во планетарна мелница и атритор) на глината и композитните правови (со 3 и 10% TiO_2), направен е избор на композитни прашкасти системи кои се предмет на понатамошно истражување. Композитните правови со 10% нано TiO_2 , механички активирани во планетарна мелница и атритор, се дискутирани од аспект на гранулометриски состав, фазен состав и морфологија на честички. Овие композитни правови се користени за добивање на превлеки кои се нанесени на три супстрати кои се со различна порозност. Во овој дел од докторската дисертација дискутирани се резултатите добиени за обложените минерални подлоги со двете превлеки. Имено, даден е осврт на резултатите добиени за коефициентот на капиларна апсорпција, површинска рапавост, Vickers-ova микротврдина, хидрофилност и микроструктура. Исто така, дискутирани се самочистечките и фотокаталитичките својства на превлеките депонирани на трите минерални супстрати (со различна порозност), а исто така презентирани се и заклучоци кои се однесуваат на трајност на превлеките. Во делот од дисертацијата кој се однесува на **четвртиот систем**, презентирани и дискутирани се резултатите кои се однесуваат на композитните превлеки на база на глина со потекло од Република Македонија и нано- TiO_2 . Користена е истата

методологија за избор на најактивна фотокаталитичка превлека како кај третиот систем, а фокусот за дискусија на резултатите во однос на фотокаталитичка активност и ефикасност на самочистење следен е на превлеката формирана од композитниот прашок глина и 10% TiO_2 механички активиран во атритор.

Во крајниот дел од дисертацијата - **Заклучок**, презентирани се крајните заклучоци од истражувањето кои претставуваат оригинални научни постигнувања во полето на синтеза на материјали кои поседуваат фотокаталитички и самочистечки особини, а се на база на композитни прашкасти системи во кои глината игра улога на носач на активната фотокаталитичка компонента – нано- TiO_2 . Потенцирана е предноста на природните глини кои се користат како носачи на активна фотокаталитичка компонента, TiO_2 , а кои имаат заштитна улога кај градежните материјали.

Литературниот преглед кој е даден на крајот од оваа докторска дисертација (168 библиографски единици), во поглавјето **Литература**, ги опфаќа научните трудови и монографии од областа на фотокатализа која се користи кај превлеките за градежни материјали.

Научната димензија на оваа докторска дисертација, т.е. оригиналниот научен придонес е во полето на синтеза на фотокаталитички превлеки за заштита на градежни материјали, за што во научниот свет постојат скромни податоци во однос на синтеза на превлеки на база на композитни материјали (глина – нано- TiO_2), а чија потенцијална примена е во областа на градежните материјали. Примената на глини со потекло од Србија и Македонија, кои имаат уникатната структура и особини, а се користат како носачи на активната фотокаталитичка компонента – нано- TiO_2 , ја дава гносолошката димензија на оваа докторска дисертација. Потенцијалната примена на овие системи во полето на фотокатализа овозможува спектар на примена во градежната индустрија, со посебен акцент на превлеки за заштита на објекти кои претставуваат културно наследство на една земја.

Дел од резултатите кои се реализирани во рамките на оваа докторска дисертација се медиумски презентирани во два научни труда со фактор на влијание и на четири научни манифестации.

1. V.Jovanov, O.Rudic, J.Ranogajec, E.Fidanchevska, Synthesis of nanocomposite coating based on TiO_2/ZnAl layer double hydroxides, *Materiales de Construcción* 67(325):112 · February 2017, DOI: 10.3989/mc.2017.07215 (IF:1.343).
2. V. Jovanov, V. Zečević, T. Vulić, J. Ranogajec, E. Fidanchevska, Preparation and characterization of protective self-cleaning $\text{TiO}_2/\text{kaolin}$ composite coating, *Materiales de Construcción*, in press.

З А К Л У Ч О К

Докторската дисертација со наслов **Синтеза-структура-својства-примена на TiO_2 -превлека како фотокатализатор во градежни материјали** од кандидатот м-р Војо Јованов, претставува оригинално научно дело од областа на науката за материјали, со јасно изразен прагматичен пристап. Темата која е обработена е актуелна и поврзана со изучувањето на улогата на нано- TiO_2 врз различни носачи на глина (анјонска и природна), со цел да се добие фотокаталитичка превлека која ќе се користи за самочистење на градежни материјали. Користејќи современ пристап на истражување, предложена е композитна превлека на база глина- TiO_2 која има заштитна улога на градежните материјали.

Комисијата цени дека овој труд ги исполнува сите критериуми и барања кои се потребни за една докторска дисертација. Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација со наслов **Синтеза-структура-својства-примена на TiO_2 -превлека како фотокатализатор во градежни материјали** од кандидатот м-р Војо Јованов, и му предлага на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје да ја прифати докторската дисертација и да дозволи нејзина одбрана.

Рецензентска комисија

Д-р Билјана Ангешева, вонреден професор, ТМФ, УКИМ, Скопје (претседател), с.р.

Д-р Емилија Фиданчевска, редовен професор, ТМФ, УКИМ, Скопје (ментор), с.р.

Д-р Јоњауа Раногоајец, редовен професор, ТФ, УНС, Нови Сад (член), с.р.

Д-р Перица Пауновиќ, редовен професор, ТМФ, УКИМ, Скопје (член), с.р.

Д-р Кирил Лисичков, редовен професор, ТМФ, УКИМ, Скопје (член), с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОДЕЛ ЗА ПРОЦЕНКА И УСПЕШЕН РАЗВОЈ НА НОВ МЕНАѢР НА ТИМ“ ОД М-Р АНА ЖАБЕВСКА ЗЛАТЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 5.9.2017 година, формираше Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Ана Жабевска Златевски со наслов „Модел за проценка и успешен развој на нов менаѢр на тим“, во состав: проф. д-р Александар Димитров (ментор), проф. д-р Бети Андоновиќ (претседател), проф. д-р Биљана Ангелова (член), проф. д-р Кирил Лисичков (член) и проф. д-р Мирко Маринковски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршки факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Модел за проценка и успешен развој на нов менаѢр на тим“, поднесена од кандидатката м-р Ана Жабевска Златевски, содржи вкупно 340 страници текст (А4-формат), од кои 130 страници се компјутерски обработен текст и 210 страници прилог. Докторската дисертација содржи вовед, 6 поглавја: **1. Теоретски дел со литературен преглед; 2. Експериментален дел; 3. Резултати и дискусија; 4. Заклучок; 5. Литература**, и прилог. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведниот дел** изложени се предметот и областа на истражувањето, нивната важност, истражувачките прашања, теоретската рамка и досегашните достигнувања и примени во областа. Прикажано е значењето на начинот на тимската работа, со особен осврт на важноста од поставување добар лидер на тимот и пристапот кон избор на истиот.

Во поглавјето кое се однесува на **Теоретскиот дел со литературен преглед**, кандидатката ги елаборира теоретските основи за менаѢмент и улоги во организацијата, улогите на одлучување во менаѢментот и работните стилови кај личноста. Опфатени се нивните карактеристики, специфичните бихевиорални знаци, предностите, недостатоците и дадени се препораки за секој работен стил. Наведени се основните карактеристики на соодветните сценариски образци во кои може да се најде секој од работните стилови. Дадени се и примери на меѓусебните односи во комбинации на работните стилови. Преку анализа и дискусија на резултатите од научните трудови од горенаведените области добиени се информации за постигнувањата во областа која претставува предмет на истражување во оваа докторска дисертација.

Во **експерименталниот дел** дефинирани се целите и задачите кои се реализирани во докторската дисертација. Во делот за научноистражувачка методологија прикажани се инструментите и методите со кои е пристапено во истражувањето. Презентиран е прашалникот за проценка на успехот на менаѢри,

кој е специјално креиран за потребите на ова истражување. Овој прашалник се состои од осумдесет и четири прашања и претставува комбинација на фактори структурирани во неколку секции. Презентирани се и прашалникот за работни стилови на Џули Хеј, како и интегралниот модел за распределба на улогите во работните тимови, кои се употребени во истражувањето. Објаснет е начинот на кој е спроведено истражувањето.

Во првиот дел од истражувањето, акцентот е ставен на искуството како репер за потенцијалот. Во овој дел се опфатени дваесет и осум докажани и искусни успешни менаџери, кои даваат одговори на прашалникот за проценка на успехот на менаџерот. Овој прашалник се имплементира анонимно за да се овозможи и обезбеди одговор како повратна информација која е искрена. Учесниците во овој сегмент се менаџери кои имаат репутација на успешни менаџери, и се идентификувани врз основа на нивното реноме, досие на постигнати успеси од аспект на одредени фактори, меѓу кои рејтингот на организацијата за која работат, стаж на раководна позиција, а со тоа и искуството, хиерархиското ниво во соодветната организација и тимовите кои тие ги водат. Вклучени се менаџери од различен пол, од организации со различна големина и вид. Ова истражување е спроведено на меѓународно ниво и вклучува учесници од различни земји и делови од светот. Во функција на понатамошната обработка и интерпретацијата на добиените одговори, учесниците се класифицирани според региони. Добиените одговори се анализирани и извлечени се критериуми за успешен менаџер кои се користат понатаму во вториот дел од истражувањето.

Во вториот дел од истражувањето, идентификувани се девет потенцијални или новопоставени менаџери, кои се вклучени во истражувањето на доброволна основа. Менаџерите пополнуваат два прашалника за да се добие што поконкретна слика за нивниот потенцијал: прашалниот за проценка на успехот на менаџерот и прашалникот за работни стилови.

Во делот на **резултати и дискусија**, на јасен и експлицитен начин се прикажани резултатите од сите истражувања, кои се одраз на двата најфреквентни и најјасни одговора од веќе докажаните успешни менаџери, и темелни анализи кои се основа за индивидуални прогнози и препораки за потенцијалните менаџери. Прво се презентирани резултатите кои се добиени со обработка на одговорите на прашањата од прашалникот за проценка на успешен менаџер, дадени од страна на реномираните менаџери во ова истражување. Самиот прашалник е конструиран со вградени механизми за проверка на валидноста и издржаноста на добиените одговори, така што некои од прашањата во прашалникот се поврзани. Следствено, заради природата на прашањата и добиените одговори во овие случаи, резултатите се комбинирани. Прикажани се резултатите кои имаат најзначителна фреквентност. Во интерес на истражувањето, резултатите и соодветните графикони, всушност, ги претставуваат двата најдоминантни, најјасни и најизразени одговора. Од нив се поставени стандардите и профилот кои се сметаат за критериум за проценка на понатамошниот успех на потенцијалните менаџери.

Резултатите кои се добиени од вториот дел на истражувањето се анализирани и сумирани, и потоа се споредени со претходно поставените тринаесет критериуми за успех на менаџерите. Пополнетите прашалници се темелно обработени, за секој испитаник поединечно, а резултатите се сумирани по испитаник. Понатаму, дадена е прогноза и препорака за секој испитаник. Следува компарација со резултатите од

анализата според поставените критериуми за успех на менаџер од аспект на идентификуваните испитаници со најголем менаџерски потенцијал.

Во делот на **заклучоци** сумирани се и презентирани се крајните заклучоци од истражувањето кои претставуваат оригинални научни постигнувања во областа на менаџментот. Поставените цели во оваа дисертација се исполнети, односно поставени се критериуми за успешност на нови менаџери и овозможен е поединечен пристап кон секој кандидат со утврдување на комбинацијата од неговите работни стилови и препорака за унапредување на истите. Следејќи го ваквиот пристап, раководителите на организацијата имаат на располагање инструмент за објективизиран избор на идни менаџери. Доколку испитаникот е веќе поставен на менаџерска позиција, овој модел овозможува увид кон целите кон кои треба да се насочи обуката на менаџерот.

Литературниот преглед кој е даден на крајот од оваа докторска дисертација (79 библиографски единици), во делот **литература**, ги опфаќа научните трудови и книги од областа на менаџментот на организации и работни тимови.

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани научноистражувачки трудови во меѓународни научни списанија или меѓународни публикации:

[8] Andonovic, B., **Zhabevska-Zlatevski, A.**, Lisichkov, K., Dimitrov, A. (2015). *Criteria for Assessing the Success of New Managers*, *Quality of Life*, 6(3-4), 62-72.

[9] Andonovic, B., **Zhabevska-Zlatevski, A.**, Lisichkov, K. (2017). *Assessment of the Success of Potential Managers within an Organization*. In *Proceedings of the V International Congress "Engineering, Environment and Materials in Processing Industry"* Jahorina, RS. 660-667.

[10] Andonovic, B., **Zhabevska-Zlatevski, A.**, Lisichkov, K., Dimitrov, A. (2017). *Assessment of The Success Of Potential Managers Within An Organization And Proposals For Improvement*. *Quality Of Life*, 8(1-2), 48-55.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација со наслов „Модел за проценка и успешен развој на нов менаџер на тим“ од кандидатката м-р Ана Жабеvsка Златевски е добро конципирана и обработува значајна и широко применлива тема од областа на менаџментот. Таа претставува оригинално научно дело и има научен и апликативен придонес, изразени преку поставување критериуми за успешност на нови менаџери, но и овозможување поединечен пристап кон секој кандидат со утврдување на комбинацијата од неговите работни стилови и препорака за нивно унапредување. Моделот идентификува потенцијално најуспешни кандидати за менаџерска позиција и јасно ги разграничува добрите кандидати од оние кои не одговараат на менаџерската улога. Важно е да се нагласи дека овој модел за проценка на успех се занимава исклучиво со селекција или идентификација на кандидат за менаџер, додека испитаниците со ниски бодови по обработката, можно

е да се вклопат како добри членови на тимот, но не и во раководна позиција. Овој модел како пристап дозволува и дополнителна понатамошна анализа која може да збогати каков било пристап или метод поврзан со креирање на добро функционален работен тим.

Комисијата цени дека овој труд ги исполнува сите критериуми и барања кои се потребни за една докторска дисертација. Комисијата позитивно ја оценува докторската дисертација со наслов „Модел за проценка и успешен развој на нов менаџер на тим” од кандидатката м-р Ана Жабевска Златевски, и му предлага на Наставно-научниот совет на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје да ја прифати докторската дисертација и да дозволи нејзина одбрана.

Рецензентска комисија

Д-р Александар Димитров, редовен професор, ТМФ, УКИМ, Скопје (ментор), с.р.

Д-р Бети Андоновиќ, вонреден професор, ТМФ, УКИМ, Скопје, (претседател), с.р.

Д-р Биљана Ангелова, редовен професор, Економски институт, УКИМ, Скопје, (член), с.р.

Д-р Кирил Лисичков, редовен професор, ТМФ, УКИМ, Скопје, (член), с.р.

Д-р Мирко Маринковски, вонреден професор, ТМФ, УКИМ, Скопје, (член), с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ТЕАТРОЛОГИЈА –
СЦЕНСКИ ДВИЖЕЊА И ТАНЦИ
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.8.2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) театрологија - сценски движења и танци, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет, бр. 0202-499/6, донесена на 25.9.2017, формирана е Рецензентска комисија во состав: **Кренаре Невзати**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје, м-р **Зоја Бузалковска**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје и м-р **Елјеса Касо**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) театрологија – сценски движења и танци, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, **м-р Бојан Лазаров**.

6. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот м-р Бојан Лазаров е роден на 29.4.1991, во Штип. Средно образование завршил во Државниот музички училиштен центар „Сергеј Михајлов“, музичар изведувач - пијано во 2009 година. Со високо образование се стекнал на Факултетот за драмски уметности, на Отсекот за драмски актери. Дипломирал на 2.9.2013 година, со просечен успех 9,59.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик и има основни познавања од германскиот јазик.

Во учебната 2014/15 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Факултетот за музичка уметност, на Отсекот за балетска педагогија. Студиите ги завршил во 2016 година, со просечен успех 9,33. На 28.12.2016 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Улогата на предметот Сценски движења и танци на патиш кон телесна артикулација на идните актери*.

За време на студирањето навремено и успешно ги исполнува работните обврски и за својата трудољубивост, ангажираност и стекнато знаење оценет е со највисоки оценки.

Дел е од повеќе работилници во Македонија, Германија, Франција, Италија, Русија... Постојано настапува на академската сцена на ФДУ и се ангажира во организација на театарски и филмски вечери на оваа сцена.

По завршувањето на студиите, пројавува особен интерес за предметот Сценски движења и танци како предизвик за педагошка работа со идните генерации студенти на ФДУ.

Треба да се истакне дека поседува пластично и артикулирано тело, извонредна музикалност и чувство за ритам.

Од значење е фактот што Бојан Лазаров, како амбициозен, сестрано образуван, современ млад човек, е дипломиран актер и може да го разбере базичното значење и неопходност од предметот Сценски движења и танци денес, кога невербалниот театар, односно телесниот сценски израз, може на сцената да опстојува самостојно или како суштински дел на современиот театар.

Во моментот е ангажиран како помагател во наставата по предметот Сценски движења и танци.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, уметнички и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

7. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за драмски уметности, кандидатот м-р Бојан Лазаров изведува вежби (вежби, теренска настава итн.) на прв циклус студии на студиските програми: Драмски актери, Театарска режија и на Драматургија.

Во текот на 2014 год. му беше овозможено да ја следи наставата за да се запознае со процесот на оформување на содржината на часовите и воопшто со специфичниот педагошки пристап во работата со студентите. Со активно вклучување во наставниот процес покажа сериозност, дисциплинираност, студиозен пристап, креативна самоиницијативност, почитување, лојалност и пожртвуваност.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-уметничка дејност

М-р Бојан Лазаров бил дел од меѓународниот проект организиран од германско-француско младинска канцеларија (German-French Youth Office), заедно со актери од Германија и Франција под водство на театарски режисери.

Исто така, м-р Бојан Лазаров земал учество и во меѓународен проект во Русија, каде што престојувал два месеца работејќи на развивање на техники за социјален театар. Бил дел и од проекти во Италија и Македонија.

М-р Бојан Лазаров земал учество како актер во 10 театарски претстави и театарски перформанси и во 4 танцови претстави и танцови перформанси. Како актер учествува и во 2 краткометражни филма.

Како асистент на кореографија, м-р Бојан Лазаров има изработено 4 проекти и 1 проект како кореограф.

Како режисер, м-р Бојан Лазаров има изработено 3 детски театарски претстави.

Мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста

Кандидатот м-р Бојан Лазаров доби позитивно мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката, уметничката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Бојан Лазаров.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека м-р Бојан Лазаров поседува научни, уметнички и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научната област театрологија - сценски движења и танци.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, да го предложи и избере м-р Бојан Лазаров да биде избран во звањето **доцент** во научната област театрологија – сценски движења и танци.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

9. Проф. Кренаре Невзати, с.р.

10. Проф. м-р Зоја Бузалковска, с.р.

11. Проф. м-р Елјеса Касо, с.р.

ОБРАЗЕЦ**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:**

м-р Бојан Николчо Лазаров

Институција:

УКИМ, Факултет за драмски уметности-Скопје

Научна област:

сценски движења и танци

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (наставно-образовна):	Поени
1.		
2.		
	Вкупно	

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
1.	Учесник во меѓународен проект; Германско-француско-македонски театарски проект организиран од German-French Youth Office во Скопје (Македонија), 2012	5
2.	Учесник во меѓународен проект; Германско-француско-македонски театарски проект организиран од German-French Youth Office во Лил (Франција), 2013	5
3.	Учесник во меѓународен проект; Германско-француско-македонски театарски проект организиран од German-French Youth Office во Берлин (Германија), 2013	5

Ред. број	Назив на активностa (научноистражувачка):	Поени
4.	Учесник во меѓународен проект; Internship во Младински театар „Light“, Самара (Русија), 2013	5
5.	Учесник во меѓународен проект; Едукативен тренинг со фокус на театарски техники, на тема „Theatrability – when disability becomes theatrical ability“, организиран од Officine Duende Youth, во Вербаниа (Италија), 2014	5
6.	Учесник во национален проект; Семинар - „Драматизација на невербална сценска експресија“, водена од Милош Софреновиќ, организиран од Македонска опера и балет, во Скопје (Македонија), 2016	3
	Вкупно	28

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (стручно-уметничка):	Поени
1.	Улога во театарска претстава „Класен непријател“, режија: Суад Беговски, улога: Коко, Дом на млади Штип, 2010	4
2.	Улога во краткометражен филм „Gonna Getcha“, режија: Сашко Мицевски, улога: Смртта, ФДУ, Скопје, 2011	3
3.	Улога во театарски перформанс „Непокор“, режија: Дејан Пројковски, улога: Комита/Хор, Драмски театар, Скопје, 2011	1
4.	Улога во балетска претстава „Мои песни, мои сништа“, кореографија и режија: Александра Никифоровски, улога: Капетанот Фон Трап, Bullfrogs Production/МНТ, Скопје, 2012	8
5.	Улога во театарски перформанс „Соочување (кон себе)“, режија: Драгана Гунин, улога: Бојан, ИМПАКТ, Велес, 2012	3

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-уметничка):	Поени
6.	Улога во германско-француско-македонска театарска претстава базирана на раскази од Даниил Хармс – „Јас: Даниил Хармс“, улога: Хор, Детски Театарски Центар, Скопје (Македонија), 2012	3
7.	Улога во театарски перформанс – театар на сенки „Местото каде сум“, режија: Кренаре Невзати – Кери, улога: Хор, Бела ноќ/МКЦ, Скопје, 2012	4
8.	Улога во краткометражен филм „Наопаку“, режија: Ана Јакимска, улога: Професорот, ФДУ, Скопје, 2012	3
9.	Улога во Германско-Француско-Македонска театарска претстава базирана на раскази од Даниил Хармс – „Јас: Даниил Хармс“, улога: Хор, Théâtre du Nord, Лил (Франција), 2013	3
10.	Асистент кореограф на танцов-театарски перформанс „Мојата слободна зона“, Фестивал Слободна зона, Винаца, 2013	1
11.	Улога во танцов-театарски перформанс „Мојата слободна зона“, улога: Бојан, Фестивал Слободна зона, Винаца, 2013	3
12.	Улога во Германско-Француско-Македонска театарска претстава базирана на раскази од Даниил Хармс – „Јас: Даниил Хармс“, улога: Хор, Берлин (Германија), 2013	3
13.	Асистент кореограф на дипломска претстава „Илузија Зуко“, режија: Зоја Бузалковска, МКЦ, Скопје, 2014	1
14.	Асистент кореограф на претставата „Шах-мат љубов моја“, режија: Ивана Ангеловска, МТФ Војан Чернодрински, Прилер, 2014	1
15.	Улога во балетска претстава „Ени“, кореографија и режија: Александра Никифоровски, улога: Рустер Ханиген, Bullfrogs Production/Драмски театар, Скопје, 2014	8
16.	Режисер на театарска претстава работена според „Дон Жуан“ на Молиер, Словенечки центар, Скопје, 2014	3
17.	Режисер на детска театарска претстава „Ивица, Марица и летечкото прасе“ од Милош Милошевиќ, Bullfrogs Production/Салон 19 19, Скопје, 2015	4
18.	Улоги во театарска претстава „Библијата“, режија: Срѓан Јанакијевиќ, улога: Евреин/Хор, Драмски театар, 2015	8

Ред. број	Назив на активностa (стручно-уметничка):	Поени
19.	Режисер на детска театарска претстава „Паулиха не сака во училиште“, Словенечки центар, Скопје, 2014 (Награда за надежен актер на Ведран Чешарек за улогата Паулиха)	3
20.	Кореограф на театарска претстава „Систем ерор“, режија: Зоја Бузалковска, ФДУ, Скопје, 2016	4
21.	Улога во театарска претстава „А што потоа?“, режија: Драгана Гунин, улога: Леополд Хект, МКЦ, 2017	4
22.	Улога во перформанс – шпански танц, кореографија: Кренаре Невзати – Кери, улога: Хор, ФДУ/Универзитет ФОН, Скопје, 2017	1
23.	Асистент кореограф на кореографија на песната „Мојот дом“, Макфест 2017, Штип, 2017	1
	Вкупно	77

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (стручно-апликативна):	Поени
1.	Перформанс – шпански танц, кореограф: Кренаре Невзати - Кери, Универзитет ФОН, Скопје, 2017	0,5
2.	Настава во школи и работилници – раководител - инструктор по глума во Bullfrogs Ballet School, Скопје	1,5
3.	Настава во школи и работилници - раководител - инструктор по глума на Летната школа на Младинскиот образовен форум	1,5
	Вкупно	3,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	/
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	28,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	77,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	3,50
Вкупно	108,50

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

12. Кренаре Невзати, редовен професор, с.р.

13. М-р Зоја Бузалковска, редовен професор, с.р.

14. М-р Елјеса Касо, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ФИЛМСКА И ТВ-РЕЖИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.8.2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) филмска и ТВ-режија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет, бр. 0202-499/6, донесена на 25.9.2017, формирана е Рецензентска комисија во состав: **д-р Антонио Митриќески**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје, **Данчо Чеврески**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје и **м-р Лазар Секуловски**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) филмска и ТВ-режија, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, **м-р Борјан Зафировски**.

1. Биографски податоци и образование

Борјан Зафировски е роден на 2 април 1976 г. во Скопје, Р Македонија.

Дипломирал во 1999 година, во класата на професор Столе Попов на Катедрата за филмска и ТВ-режија при Факултетот за драмски уметности, со просечна оценка 9,06. Во 2000 година станал стипендист на Нордиската филмска фондација и заминал во Данска каде што го завршил престижниот Европски филмски колеџ „ЕФЦ“. Веднаш потоа, добил германска стипендија за едногодишен престој во фондацијата „Нипков“, Берлин, Германија, каде што работел на развој на сценарија и проекти на играни и документарни филмови. По враќањето во Скопје, запишал и завршил магистерски студии на Факултетот за драмски уметности во Скопје, со просечна оценка 9,40, во класата на проф. Сашко Насев, отсек: Филмско и ТВ-сценарио. По магистратурата се запишува и на докторски студии на истоимениот факултет, насока: филмска и ТВ-режија.

Борјан Зафировски уште во средношколските денови покажува интерес за филм. По снимањето на неколку успешни кратки филмови, добитник е на награда од градот Скопје за посебни придонеси и развој на полето на културата, како и на наградата „13- Ноември“. Во 1990 година, со својот краток филм „Мртвиот гулаб“ ја освои првата награда и златен медал во Макарска, Југославија, на државно ниво.

За време на студиите на Факултетот за драмски уметности во Скопје, Борјан Зафировски има изработено неколку забележителни кратки филмови: „Бои“ (12') во 1996 година, документарниот филм „Inner City Life“ (15') во 1997 година, а во 1999 година дипломирал со краткиот игран филм

„Егзит“ (22'), кој е дел од омнибусот „Searching 4“ игран филм (100'), составен од четири кратки играни филмови.

Следен позабележителен креативен циклус на кратки филмови кои се прикажани на повеќе европски фестивали за краток филм, се кратките филмови кои ги напишал и режирал по школувањето во Данска. Краткиот филм „Портрет на младиот уметник во 21 век“ (8') освои неколку европски награди во која најзабележителна е гранд при наградата на Хамбуршкиот фестивал за краткометражни филмови и наградата за најдобар краткометражен филм прогласен од страна на студентското жири на фестивалот за краткометражен филм во Мајнхајм, Германија. Овој филм беше прикажан на повеќе од 30 европски фестивали и на повеќе биеналиња низ Европа.

Забележителен филм е и краткиот филм „Алеф“ (15'), кој во 2006 година доби главна награда за најдобар краток игран филм на „Berlin Balkan Black Box“, како и наградата за најавтентичен авторски филм на филмскиот фестивал во Кршко, Словенија.

Во периодот од 2006 до 2009, Борјан Зафировски се занимава со режија на повеќе музички спотови и реклами. Позначајни авторски видеа од овој период се спотовите насловени како трилогија „Хаику“, а кои ги изработи за композиторот Александар Пејовски.

Во 2009 Борјан Зафировски ја основа својата прва независна продукција за филм и видео „Ново македонско видео“, со која го реализира долгометражниот игран омнибус филм „Скопје Ремикс“ (140'). Како идеен креатор на овој филмски Омнибус, беше продуцент, сценарист и режисер на еден од деветте филмови. Овој филм имаше значајна улога во активирањето на помладата генерација режисери кои преку „Скопје Ремикс“ го имаа своето прво филмско деби. Филмот беше интернационално презентираан на фестивалите во Дижон, Франција и Лајпциг, Германија.

Во моментот, Борјан Зафировски работи на подготовка на својот нов долгометражен игран филм „Хепинес Ефект“.

8. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за драмски уметности, кандидатот **м-р Борјан Зафировски** од 2014 година активно беше вклучен во наставниот процес како помагател (демонстратор), покажувајќи сериозност, дисциплинираност, студиозен пристап, креативна самоиницијативност, почитување, лојалност и пожртвуваност.

Стручно-уметничка дејност

М-р Борјан Зафировски учествувал како режисер и сценарист на 9 (девет) краткометражни играни и документарни филмови, а на 1 (еден) долгометражен игран филм се јавува како продуцент. Во моментот работи како сценарист и режисер на долгометражен игран филм „Хепинес ефект“, финансиран од Агенцијата за филм на Р Македонија.

Кандидатот м-р Борјан Зафировски бил повеќепати наградуван за неговите филмови на фестивалите во: Албанија, Германија, Словенија и во Хрватска.

Мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста

Кандидатот м-р Борјан Зафировски доби позитивно мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научно-истражувачката, уметничката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Борјан Зафировски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека м-р Борјан Зафировски поседува научни, уметнички и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научната област филмска и ТВ-режија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, да го предложи и избере м-р Борјан Зафировски да биде избран во звањето **доцент** во научната област филмска и ТВ-режија.

Членови на Комисијата

Д-р Антонио Митриќески, редовен професор, с.р.

Данчо Чеврески, редовен професор, с.р.

М-р Лазар Секуловски, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

м-р Борјан Борко Зафировски

Институција:

УКИМ, Факултет за драмски уметности - Скопје

Научна област:

филмска и ТВ-режија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (наставно-образовна):	Поени
1.		
2.		
	Вкупно	

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
1.		
	Вкупно	

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-уметничка):	Поени
1.	„Хепинес ефект“ - долгометражен игран филм 2017 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	8
2.	„Хепинес ефект“ - долгометражен игран филм (во фаза на продукција), 2017 година. Режија - Борјан Зафировски.	2
3.	„Скопје Ремикс“ - омнибус за Скопје (160 мин.), 2011 година. Продуцент: Борјан Зафировски.	10
4.	„Боите на Љубовта“ (15 мин.), 2011 година; Сценарист - Борјан Зафировски.	3

5.	„Боите на љубовта” (15 мин.), 2011 година. Режијер - Борјан Зафировски.	3
6.	„ХАИКУ 1, 2, 3”, видео-записи (15 мин.), 2006 година. Режија - Борјан Зафировски.	9
7.	„Алеф”, игран филм (15 мин.), 2005 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
8.	„Алеф”, игран филм (15 мин.), 2005 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
9.	„Огледало”, игран филм (20 мин.), 2003-2004 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
10.	„Огледало”, игран филм (20 мин.), 2003-2004 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
11.	„Портретот на младиот уметник во 21-от век”, игран филм, (7 мин.), 2001-2002 година. Косценарио: Борјан Зафировски.	1,5
12.	„Портретот на младиот уметник во 21-от век”, игран филм, (7 мин.), 2001-2002 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
13.	„ЕГЗИТ”, игран филм (18 мин.), 1999-2000 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
14.	„ЕГЗИТ”, игран филм (18 мин.), 1999-2000 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
15.	„Inner City life”, документарен филм, (15 мин.), 1997 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
16.	„Inner City life”, документарен филм, (15 мин.), 1997 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
17.	„Бои”, игран филм (Beta), (10 мин.), 1996 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
18.	„Бои”, игран филм (Beta), (10 мин.), 1996 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
19.	„...Се мртви”, документарен филм, (10 мин.), 1995 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
20.	„...Се мртви”, документарен филм, (10 мин.), 1995 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
21.	„Мртвиот гулаб”, документарен филм, (10 мин.), 1990 година. Сценарио: Борјан Зафировски.	3
22.	„Мртвиот гулаб”, документарен филм, (10 мин.), 1990 година. Режија: Борјан Зафировски.	3
	Вкупно	79,50

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Член на меѓународно и домашно жири	Поени
1.		

2.		
Дејности од поширок интерес		
1.		
Учество на претстави и филмови на национални и интернационални манифестации		
1.	Специјална награда од жири за филмот „Скопје Ремикс“ на „Balkan Film Festival“ во Поградец, Албанија; 2013 година.	3
2.	Награда „Golden Black Box“ за најдобар краток игран филм за филмот „Алеф“ на „Berlin Balkan Black Box Festival“ во Берлин, Германија; 2006 година.	3
3.	Награда за најавтентичен авторски филм „Алеф“ на „Luksuz Film Festival“, во Кршко, Словенија; 2006 година.	3
4.	Главна награда од жирито за најдобар краток филм за „Портретот на младиот уметник во 21 век“ на „Hamburg International Short Film Festival“, во Хамбург, Германија; 2002 година.	3
5.	Првата награда на државно ниво и златен медал за филмот „Мртвиот гулаб“ во Макарска, Југославија; 1990 година.	3
6.	Награда од градот Скопје за посебни придонеси и развој на полето на културата, како и на наградата „13 Ноември“ 1990 година.	2
	Вкупно	17,00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	-
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	-
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	79,50
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	17,00
Вкупно	96,50

Членови на Комисијата

Д-р Антонио Митриќески, редовен професор, с.р.

Данчо Чеврески, редовен професор, с.р.

М-р Лазар Секуловски, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ТЕАТРОЛОГИЈА – СЦЕНСКИ ГОВОР СО ТЕХНИКА НА ГЛАС НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.8.2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) театрологија - сценски говор со техника на глас, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет, бр. 0202-499/6, донесена на 25.9.2017, формирана е Рецензентска комисија во состав: **д-р Тихомир Стојановски**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје, **д-р Сузана Киранциска**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје и **м-р Мими Таневска Србиновска**, редовен професор на Факултетот за драмски уметности во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов.

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) театрологија - сценски говор со техника на глас, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, **м-р Никола Настоски**.

9. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот Никола Димче Настоски е роден во Прилеп, на 29.3.1987 г. Матурирал во учебната 2004/2005 година, во ДСУ Гимназија „Мирче Ацев“ во Прилеп.

Од 2006 до 2010 г. бил редовен студент на УКИМ-Факултет за драмски уметности - Скопје, студиска програма: Актерска игра, во класата на ред. проф. Кирил Ристоски и доц. м-р. Зоја Бузалковска. Студиите вклучуваат: актерска игра, филмска, ТВ и радиоигра, сценски говор со техника на глас, правоговор, сценски движења и основи на балет, историја на светска драма и театар, историја на македонската драма и театар, соло пеење, сценско мечување, гимнастика.

Во текот на студирањето на ФДУ учествувал во повеќе испитни театарски претстави, студентски филмови и театарски работилници, меѓу кои и оние во рамките на Меѓународните средби на студентите од Академиите за театар и филм СКОМРАХИ-Скопје.

Во 2008 г. учествувал во интеркултуралната соработка на УКИМ-ФДУ-Скопје и Kunst Universistät Graz, Австрија.

Редовно настапува на факултетската академска сцена при ФДУ.

Студиите на УКИМ-ФДУ-Скопје ги завршил во јуни 2010 година, со просечна оценка 9,90 со улогите: Директорот, Дики Кејбл, Новинарот и Скоти Норвис во дипломатската претстава „Гнев“ од Стивен Кинг.

Во 2010 г. се запишал на вториот циклус студии на УКИМ-Факултет за драмски уметности - Скопје, студиска програма: Театарски (сценско – изведувачки) студии - Актерска игра во класата на ред. проф. Владимир Милчин. Ги завршил студиите во 2012 г. со одбрана на магистерската теза со практичен дел – театарска претстава „Орест“, во улогата на Орест и теоретски дел - пишан труд - „Стихот во „Орестија“ на грчки, македонски и англиски јазик и неговата сценска изведба“. Студиите ги завршил со средна оценка 10.

Во 2014 г. се отселил во Истанбул каде што една година го изучувал турскиот јазик и потоа во 2015 г. продолжува на докторски студии на Мармара универзитетот на отсекот: Радио, телевизија и кино, каде што и сè уште работи на својата докторска теза.

Во студиската 2016/2017 г. почнува со работа на УКИМ-Факултет за драмски уметности - Скопје, студиска програма: Актерска игра, како помагател во настава (демонстратор) по предметната програма - Сценски говор со техника на глас, кај проф. д-р Тихомир Стојановски.

Во текот на студиите по актерство, како и по нив, настапува во повеќе театарски претстави во НУЦК „Марко Цепенков“ - Театар „Војдан Чернодрински“ - Прилеп и како дел од проектите на неколку независни театарски продукции.

10. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во текот на 2016 год., на кандидатот м-р Никола Настоски му беше овозможено да ја следи наставата за да се запознае со процесот на оформување на содржината на часовите и воопшто со специфичниот педагошки пристап во работата со студентите. Со активно вклучување во наставниот процес како помагател (демонстратор) покажа сериозност, дисциплинираност, студиозен пристап, креативна самоиницијативност, почитување, лојалност и пожртвуваност.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-уметничка дејност

М-р Никола Настоски земал учество како актер во 15 (петнаесет) театарски претстави, во кои остварил 7 (седум) главни улоги и исто толку споредни, а во една имал епизодна улога.

Има реализирано 3 (три) споредни улоги и 1 (една) епизодна улога во филмски и телевизиски проекти.

Земал учество со свои текстови во 1 (една) монографија и во 1 (едно) списание.

Во својот краток, но плоден творечки опус има повеќе индивидуални и/или колективни награди.

Мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста

Кандидатот м-р Никола Настоски доби позитивно мислење од Одборот за соработка и доверба со јавноста.

ЗАКЛУЧОК

Кандидатот м-р Никола Настоски и неговата уметничка работа и ангажман во аудиовизуелните уметности укажува на неговата посветеност, професионалност и стручност во областа која ја работи и опсервира.

Врз основа на изложеното, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот и уметнички совет на ФДУ едногласно да го предложи и избере кандидатот м-р Никола Настоски за доцент по предметот Сценски говор со техника на глас. Ваквиот предлог Рецензентската комисија го темели преку увидот во приложената конкурсна документација и врз непосредниот увид во уметничката активност на кандидатот.

Членови на Комисијата

Д-р Тихомир Стојановски, редовен професор, с.р.

Д-р Сузана Киранџиска, редовен професор, с.р.

М-р Мими Таневска Србиновска, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **м-р Никола Димче Настоски**

Институција: **Факултет за драмски уметности-Скопје**

Научна област: **театрологија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (наставно-образовна):	Поени
1.		
2.		
	Вкупно	

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
1.	Учесник во меѓународен проект; австриско-македонски театарски проект организиран од Академијата за музика и драма во Грац, Австрија и Факултетот за драмски уметности, Скопје, „БАЛКАНИЗАЦИЈА“ од Драгана Лукан и Фолкер Шмидт, во режија на Фолкер Шмидт и Ханс Ешер, изведувана на македонски и англиски јазик, во улогата на Андреј. 2009.	5
2.	Дел од монографија; Кирил Ристоски – Монографија приредувач и уредник: Јелена Лужина, есеј – „ПРОФЕСОР. ДРУГАР. КОЛЕГА. СЕ.“; Македонски народен театар - Скопје 2013, ISBN 978-9989-790-13-3	4
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор; КОНТЕХТ/КОНТЕКСТ 12 – Списание за компаративна книженост и културолошко истражување. Главен и одговорен уредник: Соња Стојменска – Елзесер, стручен труд – „ὁψις/ОПСИС vs. ТЕАТАРСКА ПРЕТСТАВА“; Институт за македонска литература – Скопје 2014, ISSN 1857- 7377, ISBN 792.091:821-2	3,6
	Вкупно	12,6

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-уметничка):	Поеми
1.	Улога во претставата „Кавказки круг со креда“ од Бертолт Брехт во режија на Мартин Кочовски, во улогата на Груша, како и во улогите на Специјалистот од главниот град, Михаил и Внукот во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 27/01/2010 - 30/04/2010	4
2.	Улога во претставата „Сон на летната ноќ“ од Вилијам Шекспир, во режија на Николас Ален во улогата на Пак (Задрогас), изведувана на оригинален англиски јазик. Во продукција на Shakespeare in Styria - Murau (Austria) - 5.7.2010 – 22.7.2010	4
3.	Улога во претставата „Ноќ спроти водици“ од Вилијам Шекспир, во режија на Шон Аита, во улогата на Фесте изведувана на оригинален англиски јазик. Во продукција на Shakespeare in Styria - Murau (Austria) - 9.7.2011 – 25.7./2011	4
4.	Улога во претставата „Калигула“ – Албер Ками, во режија на Зоја Бузалковска, во улогата на Хеликон. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 22.8.2011 – 4.11.2011	4
5.	Улога во претставата „Многу врева за ништо“ – Вилијам Шекспир, во режија на Ива Милошевиќ, во улогата на Клаудио. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 14.9.2012 – 21.10.2012	4
6.	Улога во претставата „Антигона“ – Жан Ануј, во режија на Слаѓана Вујосевиќ, во улогата на Креон. Во продукција на Истанбулски универзитет – Државен конзерватор – Театарски оддел – Истанбул, Турција – 5.3.2015 – 19.06.2015	4
7.	Улога во претстава приготвена како практичен дел од магистерскиот труд „Орест“ – според Орестија на Ајсхил, во улогата на Орест – Факултет за драмски уметности – Скопје, 6.2012	4
7.	Улога во претставата „Тапани во ноќта“ од Бертолт Брехт, во режија на Мартин Кочовски, во улогата на Работникот. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 15.3.2008 - 17.4.2008	3
8.	Улога во претставата „Тапани во ноќта“ од Бертолт Брехт, во режија на Мартин Кочовски, во улогата на Работникот. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 15.3.2008 - 17.4.2008	3
9.	Улога во претставата „Таму каде што не сум бил“ од Жанина Мирчевска, во режија на Зоја Бузалковска во улогата на Судот. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 5.1.2009 - 3.3.2009	3
10.	Улога во претставата „Крпен Живот“ од Стале Попов, во режија на Владо Цветановски, во улогата на Крле. Во продукција на Народен Театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 31.5.2009 - 4.8.2009	3

Ред. број	Назив на активноста (стручно-уметничка):	Поени
11.	Улога во претставата „Мизантроп“ – Жан Батист Поклен Молиер, во режија на Билјана Радиноска во улогата на Оронте. Во продукција на Независниот театар - ТЕАТРА - 1.3.2011 - 27.4.2011	3
12.	Улога во претставата „Змејовата Невеста“ – Димитар Молеров, во режија на Нела Витошевиќ, во улогата на Васил. Во продукција на Н.Т. „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 15.3.2012 – 30.5.2012	3
13.	Улога во претставата „Антиумешност“ – Алекс Браун, во режија на Саша Нацевски, во улогата на Цек, Нил, Џејк и др. Во подукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп - 9.8.2012 – 21.9.2012	3
14.	Улога во претставата „Сонот на Цепенко“ по мотиви на приказните од Марко Цепенков, во режија на Кирил Петрески, во улогата на Штрк. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп – 5.11.2012 – 2.2.2013	3
15.	Улога во претставата „3во1“ од Коле Ангеловски, во режија на Коле Ангеловски, во улогата на Боби. Во продукција на Народен театар „Војдан Чернодрински“ – Прилеп – 15.5.2013 – 22.6.2013	3
16.	Улога во серијалот „Тврдокорни“, епизода „Сава Михајлов“, во улогата на Владо Черноземски. Во продукција на Македонската телевизија и Продукциска куќа ЗД, 2012	3
17.	Улога во серијалот „Тврдокорни“, епизода „Методија Патчев“, во улогата на Димитар Грдановиќ. Во продукција на Македонската телевизија и Продукциска куќа ЗД, 2013.	3
18.	Улога во серијалот „Тврдокорни“, епизода „Стефо Николов Скендер“, во улогата на Ристан Комита. Во продукција на Македонската телевизија и Продуцентска куќа ЗД, 2014.	3
19.	Улога во филмот „Не уште еден американски филм“ во режија на Сашо Павловски. Во продукција на Продуцентска куќа ЗД, Сниман во Македонија, Во улогата на Новинарот.	3
	Вкупно	67

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
1.	Државна награда за научни постигнувања - самостоен; Награда за најдобар студент на генерацијата која ја доделува Универзитетот „Св. Кирили и Методиј“ - Скопје, доделена на 24 Мај 2011 по повод патрониот празник на Универзитетот.	5
2.	Награда за научни постигнувања од струкова организација – самостоен; награда „26 Јули“ – Франц Менинг која традиционално се доделува од 1980 година на најдобрите студенти од областа на архитектурата, општествените науки и уметностите при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Доделена за постигнат просек од 9,90 за време на студирањето, септември 2010.	3

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
3.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; Награда за најдобра претстава доделена од публиката за претставата „Кавкаскиот круг со креда“, во режија на Мартин Кочовски, доделена на интернационалниот фестивал „Експонто“, одржан во Љубљана, Словенија септември 2011.	1
4.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; НАГРАДА ЗА КОРЕОГРАФИЈА И СЦЕНСКИ ДВИЖЕЊА се доделува на АНСАМБЛОТ НА ТЕАТАРОТ "ВОЈДАН ЧЕРНОДРИНСКИ" за кореографија и сценски движења во претставата "КАВКАСКИОТ КРУГ СО КРЕДА", во изведба на Театарот "Војдан Чернодрински" од Прилеп. Доделена од жирито на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во Прилеп, јуни 2010.	1
5.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; НАГРАДАТА ЗА УМЕТНИЧКО ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРЕТСТАВА ВО ЦЕЛИНА ѝ се доделува на претставата "КАВКАСКИОТ КРУГ СО КРЕДА", во изведба на Театарот "Војдан Чернодрински" од Прилеп. Доделена од жирито на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во Прилеп, јуни 2010.	1
6.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; НАГРАДАТА ЗА УМЕТНИЧКО ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРЕТСТАВА ВО ЦЕЛИНА и се доделува на претставата "ТАПАНИ ВО НОЌТА" во изведба на театарот "Војдан Чернодрински" од Прилеп. Доделена од жирито на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во Прилеп, јуни 2009.	1
7.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; „Сребрен Венец“ за Најдобра претстава во програмата на Средна Европа на Интернационалниот фестивал МЕСС и се доделува на претставата "ТАПАНИ ВО НОЌТА" во изведба на театарот "Војдан Чернодрински" од Прилеп, декември 2008.	1
8.	Награда за научни постигнувања од струкова организација - учесник во тим; „Клучалка за најдобра претстава“, што ја доделува сараевското списание „ТМАЧ-АРТ“, а чиј главен уредник е Суад Ѓулиќ, и се доделува на претставата "ТАПАНИ ВО НОЌТА" во изведба на театарот "Војдан Чернодрински" од Прилеп, декември 2008.	1
	Вкупно	14

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	/
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	12,6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	67,0
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	14,0

Вкупно	93,60

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Проф. д-р Тихомир Стојановски, с.р.

Проф. д-р Сузана Киранџиска, с.р.

Проф. м-р Мими Таневска-Србиновска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПОЛИФОНИЈАТА ВО ДЕЛАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ
КОМПОЗИТОРИ СОЗДАДЕНИ ВО ПЕРИОДОТ 1960–1980 ГОДИНА“ ОД М-Р ТИХОМИР ЈОВИЌ,
ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ**

Почестени од Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје, кој на ден 27 септември 2017 година донесе решение за формирање на Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Димитрије Бужаровски, проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја, вонр. проф. д-р Горан Начевски, вонр. проф. д-р Трена Јорданоска и доц. д-р Александар Димитријевски за оцена на докторската дисертација „Полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960–1980 година“ од м-р Тихомир Јовиќ, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960–1980 година“ од м-р Тихомир Јовиќ содржи вкупно 396 страници во кои се вклучени насловната страница, благодарноста, апстрактот, содржината, главниот текст со петте поглавја: 1. Вовед во проблемот, 2. Преглед на литературата, 3. Методологија на истражувањето, 4. Резултати од истражувањето и 5. Заклучоци; и библиографијата. На крајот на секое од првите четири поглавја кандидатот прави сумарен преглед.

Кандидатот м-р Тихомир Јовиќ во својата докторска дисертација ги истражува видот, начинот и обемот на употреба на полифонијата во творештвото на македонските композитори во дваесетгодишниот временски период, од 1960 до 1980 година. Уште на почетокот тој ги издвојува двете главни категории на реализација на полифониот слог во музичкото творештво, кои тој ги истражува: *полифони форми*, и *полифон слог во рамки на дела* (ставови) кои претставуваат *други музички форми*. Појавата на полифонија во македонското музичко творештво од подрачјето на уметничката музика, кандидатот ја поврзува со продорот на музичкиот професионализам од западноевропски тип во Македонија кон крајот на XIX век. Во духовната музика, според кандидатот, настанува премин од монодиски слог кон хомофон и полифон слог (тој го дава примерот на Бадев, *Златоустова литургија* за мешан хор, 1898). Во периодот меѓу двете светски војни, кандидатот лоцира поединечни примери на хорски композиции (обработки, хармонизации и оригинални дела на фолклорна основа) и дела за различни инструменти (Гајдов, Прокопиев, Фирфов, Скаловски), меѓу кои се јавуваат, покрај полифониот слог, и строги полифони форми, кои сведочат за постепено создавање на западноевропско-ориентирано творештво во Македонија. Интегрирање кон западноевропската музичка традиција, кандидатот забележува во периодот по Втората светска војна, кога се создаваат музичките институции во Република Македонија и посебно, со почетокот на работа во својата средина на првите македонски композитори образувани на академиите во

Белград, Загреб и Љубљана, како центри на „европска музика“ со подолга историја од нашата. Покрај создавање на дела во (тоналниот) хармонски и полифон слог од страна на македонските композитори, кандидатот забележува и проширување кон музичките стилови и форми на современата музика од првата половина на XX век (посебно *нео-стиловите*). Кандидатот, во натамошниот текст, најпрво ја претставува *потребата* за истражување на полифоните постапки во творештвото на македонските композитори (посебно во услови на недостиг на поголеми специјализирани трудови од овој вид), *значењето* на едно вакво истражување за музичката теорија и изведувачката практика, но и негово имплементирање во наставно-образовниот процес, и *целите* на истражувањето кои се однесуваат на евидентирање на делата од македонски автори создадени во одреден временски период, издвојување на оние дела во кои има примена на полифонија, унапредување на методологијата за анализа на полифоните дела од различни автори и различни стилски ориентации, и создавање колекција од артефакти: партитури, снимки, фотографии и друг графички материјал за македонското музичко творештво. Кандидатот ја дефинира темата на неговата докторска дисертација и ги разложува четирите нејзини составни сегменти:

– *полифонија*,

– *дела* (кандидатот ги анализира само делата од класичната/уметничка/сериозна музика, и тоа оригиналните дела, фолклорните обработки и музиката за деца);

– *македонски композитори* (Стефан Гајдов 1905–1992, Тодор Скаловски 1909–2004, Трајко Прокопиев 1909–1979, Петре Богданов - Кочко 1913–1988, Глигор Смокварски 1914–1974, Благоја Ивановски 1921–1994, Кирил Македонски 1925–1984, Властимир Николовски 1925–2001, Драгослав Ортаков 1928–2007, Тома Прошев 1931–1996, Љубомир Бранѓолица 1932, Драган Шуплевски 1933–2001, Александар Лековски 1933–2013, Томислав Зографски 1934–2000, Михајло Николовски 1934–1994, Александар Цамбазов 1936, Благој Цанев 1937, Сотир Голабовски 1937–2014, Стојан Стојков 1941, Јане Коцабашија 1942, Димче Николески 1943–1998, Ристо Аврамовски 1943–2007, Стојче Тошевски 1944–2008, Томе Манчев 1950, Димитрије Бужаровски 1952, Живојин Глишиќ 1954, и Гоце Коларовски 1959–2006; подвлечените автори не се јавуваат во финалниот примерок);

– *период 1960–1980 година* (во кој истовремено живеат и делуваат повеќе генерации македонски композитори, има поволни услови за македонското музичко творештво, пред сè финансиска поддршка за создавање и изведба на делата од македонските автори, како и широка лепеза на стилски и жанровски разновидности на глобален план и подем на авангардната и експерименталната музика).

Како едно од главните ограничувања, кандидатот ја наведува достапноста до партитурите. Термините со кои кандидатот оперира низ целиот труд се објаснети засебно, и во нив спаѓаат: слог, фактура, полифони форми, типови полифонија, *cantus firmus*, излагање, имитација, слободни контрапункти, полихармоника или микстурна полифонија, акордски функции, модус. Преку истражувачките претпоставки за степенот на развиеност на музичката култура, за образованието на композиторите, за постоењето на самостојни полифони форми и полифони ставови во циклични

форми, и за постоењето на полифонијата како конструктивен композициско-технички принцип (фугато, канонска обработка, слободни контрапункти и сл.) во рамки на други музички форми, кандидатот го дефинира проблемот на истражувањето кој се однесува на утврдување на видот, начинот и обемот на употребата на полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960–1980 година, од кој понатаму изведува соодветни истражувачки прашања, истражувачка хипотеза и варијабли.

Во поглавјето со прегледот на литературата кандидатот го следи хронолошкиот принцип на претставување на материјата, и го организира во следните наслови: (2.1.) вокална полифонија (користени извори се трудовите на Пистон, Бужаровски, Фулер, Бусе Бергер, Шуберт, Димитриу, Бент, Червенка, Морис, Јепесен, Зодерлунд); (2.2.) полифонијата во епохата на барокот (Маклис, Букофцер, Пистон, Перичиќ, Келер, Риман); (2.3.) полифонијата во епохите на класицизмот, романтизмот и импресионизмот (Перичиќ, Пистон, Протопопов, Лучиќ, Гетшус); (2.4.) полифонијата во XX век (Салцман, Шенберг, Курт, Маклис, Перичиќ, Пистон, Кохоутек, Ковач, Ракијаш, Кженек, Георгиева, Бенџамин, Тови); (2.5.) полифонијата во македонското музичко творештво (Прошев, Ортаков, Голабовски, Коларовски и досегашните трудови на самиот кандидат). Кандидатот во поглавјето се осврнува и на низа дефиниции на поединечни термини кои произлегуваат од полифоните постапки.

Во истражувањето кандидатот се користи и со квантитативниот и со квалитативниот метод. Третото поглавје е организирано согласно стандардниот начин на претставување на методологијата на истражувањето. Во него кандидатот најпрво се осврнува на *дизајнот на истражувањето*, при што ја дефинира *популацијата* полифони дела создадени во разгледуваниот период од која изведува *примерок* врз основа на бројот на пронајдените партитури. Следи претставувањето на *инструментите*, односно прашалникот како основа за квантитативната анализа, и квалитативните инструменти интервју со композиторите каде што беше можно, и анализа на полифонијата на макро и микро план. *Процедурата* на истражувањето е спроведена низ стандардните фази, при што подолг дел е посветен на изворите и начинот на собирање на партитурите и снимките. Врз основа на прашалникот и собраниот материјал кандидатот поставува база, односно еден обемен дигитален каталог во статистичкиот софтвер Статвју. Во неа најнапред биле внесени податоците за сите дела од македонските композитори во определениот период (914 дела од 27 машини композитори), од кои понатаму е изведен примерок на дела од кои може да се најдат партитурите (443). Со оглед на обемот на оваа популација дела, кандидатот се одлучил за формирање примерок врз основа на два критериума на селекција: присуство на полифонија и избор на автори и форми. За обработка на податоците и претставување на резултатите кандидатот употребува фреквенциски дистрибуции. Отсуството на дела од останатите жанрови (на пример, популарните, применетата музика, аранжманите итн.) и непостоењето или недостапноста до одредени партитури за анализа, меѓу другото, кандидатот ги наведува како главни методолошки ограничувања.

Во четвртото поглавје, кое е најобемно, кандидатот ги прикажува и ги коментира резултатите на општата група податоци (година на раѓање на композиторот, година на создавање на делото, партитура, став/чин, снимка), и податоците за секој од анализираните композитори поединечно, редоследно според возраст, и илустрирано со табели со фреквенциските дистрибуции (година на

создавање на делото, дела во кои се јавува полифонија, вид на полифонија) и карактеристични нотни примери со детална полифона анализа. Во сумарниот преглед на поглавјето, кандидатот практично го добива *примерокот на 195 дела со употреба на полифонија од 24 македонски композитори*. Имајќи предвид дека во примерокот се појавуваат и 92 циклични, односно дела во повеќе ставови (покрај 103 дела во еден став), истражувачкиот корпус на кандидатот финално е составен од **371 единица** во која е употребена полифонија. Од овој примерок, кандидатот заклучува дека 5 дела се *самостојни полифони форми*, и тоа: една двојна fuga, 1 канон и 3 пасакалји, а во 11 циклични дела се јавуваат 26 *полифони форми како став* (5 монотематски fugи, една двојна fuga, две fugата, 1 прелудиум, 3 мотета, 12 мадригала и 2 корала). Во останатите 340 единици кои претставуваат *други музички форми*, кандидатот увидува 74 форми со имитациска полифонија, 126 форми со неимитациска полифонија и 140 форми со комбинирана полифонија. Соодветно, кандидатот заклучува дека полифониот слог е применет првенствено како конструктивен композициско-технички принцип во рамките на дела кои не претставуваат полифони форми; при тоа во делата се јавуваат следните видови полифонија: имитациска полифонија (фугато, канонска обработка и сл.), неимитациска полифонија (слободни контрапункти) и комбинирана (имитациска и неимитациска) полифонија; додека полифоните форми од типот: мотет, мадригал, корал, fuga, пасакалја, канон и сл. се поретко застапени. Кандидатот на крајот ја потврдува истражувачката хипотеза за присуството на полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960–1980 година.

Во последното поглавје кандидатот го сумира целиот труд, ги изведува главните заклучоци врз основа на добиените резултати од претходните поглавја, и се осврнува на обемноста и комплексноста и придонесот на целото истражување.

Врз основа на овој преглед на предложената дисертација на кандидатот м-р Тихомир Јовиќ, со особено задоволство можеме да констатираме дека тој изработил значаен труд за македонското музичко творештво кој во многу нешта досега е единствен во музичката теориска литература на македонски јазик. Неговиот труд станува уште позначен во услови во кои во нашето опкружување се ретки авторите и трудовите/учебниците по основните музички теориски предмети, посебно во високото образование. Трудот на м-р Тихомир Јовиќ од една страна прави сериозна полифона анализа, а од друга страна говори пошироко историски и музиколошки за македонското музичко творештво создавано во овој период од нашата музичка култура. Имајќи предвид дека кандидатот го следевме во текот на сите фази на изработката на трудот, можеме да посведочиме за една повеќегодишна работа врз обемна и комплексна материја, посебно во однос на евидентирањето на полифоните дела и собирањето на партитурите. Бројноста и прегледувањето најнапред на 914 дела од македонски композитори напишани во периодот 1960–1980, па селектирањето на 195 дела (во еден и повеќе ставови), во кои кандидатот регистрира 371 *полифона единица*, која понатаму ја анализира, говори за еден продлабочен истражувачки процес. Трудот е солидно методолошки организиран, поткрепен е со соодветна литература, напишан е на јасен и разбирлив јазик, со внимателно дозирана употреба на стручниот вокабулар и избалансирано претставување и коментирање на резултатите. Посебно треба да се потенцира собирањето на колекцијата партитури од македонски композитори од овие две децении, создавањето дигитална колекција на снимени

изведби на овие дела, и најважното, поставувањето на опсежна база на податоци за овие дела која претставува извор за натамошни истражувања најпрво од самиот кандидат, а потоа од сите други теоретичари заинтересирани за македонското музичко творештво.

Имајќи ги предвид сите изнесени мислења и заклучоци, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје да ја одобри и закаже одбраната на докторската дисертација „Полифонијата во делата на македонските композитори создадени во периодот 1960–1980 година“ од м-р Тихомир Јовиќ.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Димитрије Бужаровски с.р.

Проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја с.р.

Вонр. проф. д-р Горан Начевски с.р.

Вонр. проф. д-р Трена Јорданоска с.р.

Доц. д-р Александар Димитријевски с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ПЕДАГОГИЈА,
МЕТОДИКА И ДИДАКТИКА
НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет - Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 19. 10. 2017 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) педагогија, методика и дидактика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 4-1663/6, донесена на 1.11.2017 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Лена Дамовска, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, проф. д-р Снежана Адамческа, редовен професор во пензија и проф. д-р Вера Стојановска, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) педагогија, методика и дидактика, во предвидениот рок се пријави д-р Алма Тасевска.

11. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Алма Тасевска доктор по педагошки науки е родена на 27. 1. 1982 година, во Скопје. Со високо образование се стекнала на Филозофскиот факултет во Скопје, на Институтот за педагогија, каде што дипломирала во 2004 година, со просечен успех 9,67.

Кандидатката активно се служи со англискиот и германскиот јазик.

Во учебната 2004/2005 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје, предучилишна насока. Студиите ги завршила во 2008 година, со просечен успех 10,00. На 26. 6. 2008 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Валдорфската педагошка концепција-теоретски основи и дидактичко-методска организација.*

Докторска дисертација пријавила во март 2009 година на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Првонаста активност како методски концепт во првиот образовен циклус* ја одбрала во април 2012 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Лена Дамовска (ментор), проф. д-р Снежана Адамческа, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска, проф. д-р Вера Стојановска и проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревиќ. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на педагошки науки.

На XXIX редовна седница на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, одржана на 19. 9. 2012 година, Алма Тасевска е избрана во звањето *доцент* на Филозофскиот факултет во Скопје, во областите педагогија, методика и дидактика.

Во моментот работи како доцент на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр.1035/87 од 16. 7. 2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр.1035/87 од 16. 7. 2012 година и бр. 1018/16 од 1.11.2011 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

12. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филозофски факултет - Скопје, кандидатката д-р Алма Тасевска изведува настава и вежби на прв циклус студии на студиската програма Педагогија, како и на студиската програма Семејни студии на Филозофскиот факултет во Скопје. Доц. д-р Алма Тасевска реализира настава и на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на Катедрата за француски јазик и книжевност. Кандидатката Тасевска активно учествува и во реализацијата на студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции за ППМ доквалификација на Филозофскиот факултет во Скопје.

Во рамките на вториот циклус студии, кандидатката д-р Алма Тасевска учествува во реализацијата на наставата во две студиски програми на Институтот за педагогија: Педагошки науки Менаџмент во образованието. Д-р Алма Тасевска учествува и во реализацијата на студиската програма на III циклус-докторски студии од подрачјето на општествени науки Педагогија.

Кандидатката била ментор на 27 (дваесет и седум) дипломски работи, а учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 34 (триесет и четири) дипломски работи, 10 и (десет) магистерски труда и на 4 (четири) докторски дисертации.

Кандидатката е автор на рецензиран учебник под наслов: *Методска концептуализација на илустрацијата* (автор).

Научноистражувачка дејност

Д-р Алма Тасевска има објавено вкупно 15 научни трудови од предучилишна и ранучилишна област, од кои 3 (три) научни труда во научни списанија со глобал импакт-фактор, 2 (два) труда во меѓународно научно списание, и 10 (десет) трудови во зборници од меѓународни научни собири.

Во фокусот на нејзината научноистражувачка работа се поставува предучилишното воспитание и образование, како и проблематиката на дидактичко-методските пристапи во првиот циклус на основното образование. Научноистражувачката насоченост може да се утврди од подолу прикажаната анализа на дел од истражувачкиот опус на кандидатката:

- Damovska, L., **Tasevska, A.** (2014), Requirements for reorganization of the first cycle of primary education in the republic of Macedonia, (IJCRSEE) International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education. Volume 2, Issue.1, June (2014) ISSN 2334-847X (printed), ISSN 2334-8496 (online) [Global Impact Factor for 2013=0.514. Scientific Journal Impact Factor Value for 2012 = 3.459. IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31.](#)

Во научниот труд со наслов *Requirements for reorganization of the first cycle of primary education in the republic of Macedonia* авторките проф. д-р Лена Дамовска и доц. д-р Алма Тасевска зборуваат за големите глобални општествени промени кои диктираат новини и во образовниот систем и кои се дел и од македонската општествена и образовна клима. Авторките сметаат дека во последните децении 'се повеќе се забележува потребата од изнаоѓање нови и соодветни решенија кои ќе ги следат современите трендови и текови на полето на образованието. Според Дамовска и Тасевска, теоријата и практиката тежнеат кон креирање на разни стратегии, материјали и документи кои ќе го дадат својот придонес кон оваа тенденција. Оттука и забележуваат дека се побројни и погласни светските организации (УНЕСКО, УНИЦЕФ, Европскиот совет и Европскиот комитет) кои се занимаваат со областа на образованието, во понудата на цели, принципи, насоки, препораки, кои треба да претставуваат темел на новата поставеност на образованието. Во таа насока, Дамовска и Тасевска ја истакнуваат потребата за концепт кој се однесува на дидактичко-методска компатибилност помеѓу двата подсистема и на предучилишно и основно образование, почитување на развојните карактеристики на децата, осовременување на улогата на наставникот и почитување на препораките зададени во наставните планови и програми.

- **Tasevska, A.** (2015), *Preschool education through the prism of the holistic approach*, International Journal for Education, Research and Training. Volume 1 Issue 1. (pg. 92-104) ISSN 1867-9841 (Printed). ISSN 1867-985X (Online). UDK: 373.2.014.3 (497.7)

Во трудот *Preschool education through the prism of the holistic approach*, авторката се осврнува кон подсистемот на предучилишното воспитание и образование во Република Македонија, како и потребите и можноста да биде третиран низ современиот холистички пристап. Во овој научноистражувачки труд, авторката забележува дека

предучилишниот период во изминатиот период подлежи на низа реформи, промени и влијанија кои имаат за цел системско, концепциско, програмско и содржинско иновирање. Како значаен потсистем во кој започнуваат првите организирани и систематски влијанија врз развојот на личноста, особено е битно што, како и на кој начин ќе се пристапи во неговото реформирање. Главната тенденција, смета авторката, е насочена кон надминување на слабостите кои биле евидентирани во пристапите на планирање, програмирање и реализирање на воспитно образовниот процес. Во таа смисла, според д-р Алма Тасевска, сведоци сме на промени кои главно иницираат разлики во програмската поставеност како и осовременета концепциска поставеност на следењето и поттикнувањето

на развојот на личноста на секое дете од 0 до 6 година. Тематскиот пристап како носечки во дотогашниот период бил надминат со актуелизирање на интегрираниот пристап чија аналитичност оди чекор понапред во смисла на хоризонтална и вертикална опфатеност на програмските подрачја. Имено, на тој начин современата дидактичко-методска определба има за задача да го промовира и холистичкиот пристап кој во својата основа вклучува конзистентност и сеопфатност во процесот на стимулирање на сите аспекти од развојот на детската личност, смета Тасевска.

- **Tasevska, A.** (2017) *'The Issue of the Didactic Aspect of the Activity of Play'*. ICSS 13-th International Conference on Social Sciences, Conference Proceedings, Volume II: European Center for Science Education and Research. (pg. 282-292). ISBN 978-88-909161-2-0

Научноистражувачкиот труд *The Issue of the Didactic Aspect of the Activity of Play* е ориентиран кон анализа на примената на игровната активност во воспитни и образовни цели, што во основа е прашање кое се уште предизвикува дебати во светската стручна јавност. Според д-р Тасевска, содржината на дидактичките игри главно е одредена од програмата и таа содржи облик на задача која треба да се реши. Во основа, нивни значајни обележја се правилата кон кои учениците треба да се придржуваат за да можат да стигнат до саканата цел. Анализата во овој труд покажува дека во секоја дидактичка игра постои очекуван резултат кој од една страна носи задоволство од постигнатиот успех, а, пак, од друга страна претставува показател на степенот на развој на учениците. Авторката истакнува дека во самата ориентација на дидактичките игри се диференцираат две крајности, односно две тенденции, а тоа се: панлудизмот кој е изразен така што детскиот развој се препушта исклучиво на детските спонтани активности, а тоа се најчесто детските самосоздадени игри, и од друга страна, дидактизирање на игрите нејзино целоснопреобликување и наклонетост кон строго насочени, однапред поставни воспитно-образовни задачи. Од вака поставената анализа, д-р Тасевска поставува клучно прашање: дали игровната активност може да се ослободи од дидактичкиот префикс или, пак, таа може да се толкува послободно, во холистичкиот дух на современата педагогија?

Д-р Алма Тасевска била раководител на национален научен проект со наслов „Creating Profile Descriptor for Mentor Teachers“, во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit.

Кандидатката д-р Алма Тасевска во својата научна кариера учествувала во повеќе значајни национални проекти (8 национални проекти) кои се од исклучително значење за развој на научните области на кои д-р Алма Тасевска интензивно работи во изборниот период, и тоа:

- учесник во национален научен проект со наслов „**Improving Roma Employment Through Education and Training**“ IPA-4, GRANT No. 12-9134/1, EuropeAid/135012/M/ACT/MK, во координација на REF-Roma educational found-Budapest (ноември 2016 април 2017);
- учесник во национален научен проект со наслов **Вмрежување на педагозите од Република Македонија и истражување на образовните потреби за зајакнување на нивните стручно-професионални компетенции**, Носител: Институт за педагогија, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, 2015/2016;

- учесник во национален научен проект со наслов **Interethnic Integration in Education Project (IIEP)**, во координација на USAID & Macedonian Civic Education Center (MCEC), (октомври 2015- февруари 2017);
- учесник во национален научен проект со наслов **Anchoring Multiethnic Youth Work in the University Curriculum for Future Teachers**, во координација на Civil Peace Service Project, Center for Balkan cooperation LOJA & Bildungs und Begegnungsstätte für gewaltfreie Aktionen.V. KURVE Wustrow (2013-2017);
- учесник во национален научен проект со наслов **Strengthening the Pre-Service Teacher Training System in a Multi-Ethnic Society**, во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2011-2015);
- учесник во национален научен проект со наслов **Интегрирано планирање во детските градинки**“Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија во координација со Center for common ground (2014-2015);
- учесник во национален научен проект за изработка на базична студија во рамките на проектот **„Strengthening the Pre-Service Teacher Training System in a Multi-Ethnic Society“**, во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2015-2016);
- учесник во национален научен проект со наслов **Readers are leaders**, во координација на USAID & The Foundation for Educational and Cultural Initiatives "Step by Step" – Macedonia (2015-2017).

Д-р Алма Тасевска во изминатиот петгодишен научноистражувајќи период е автор на еден универзитетски учебник.

Универзитетскиот учебник „Методска концептуализација на игровната активност“, во издание на Филозофскиот факултет во Скопје, развива јасно идентификувана научна порака, базирана на обемна теоретска основа и широк спектар на оперативни-изведбени инструментариуми врз кој се темели современата воспитно-образовна дејност. Базичниот мотив да се проучува прашањето поврзано со потребите, можностите и идејните насоки за методска концептуализација на игровната активност, според авторката д-р Тасевска, во основа произлегува од системската и концепциската реорганизација на основното образование во Р Македонија. Овој универзитетски учебник се обидува да даде мал придонес кон третманот на ова прашање, од аспект на развоен континуитет, кој покрај структурно-формалната, би овозможил и соодветна дидактичко-методска поставеност на првиот образовен циклус од задолжителното деветгодишно основно образование.

Авторката Тасевска јасно ја истакнува потребата од балансиран пристап во третманот на оваа проблематика, каде што од една страна дефинираната структура на воспитно-образовниот процес и самата настава долги години се покажала како значајна која дава високи образовни резултати, а од друга страна, почитувањето на индивидуалните карактеристики на детето и ученикот, следењето на неговите внатрешни вродени сили и природниот развој, во добра мера го компензира недостатокот од социо-емоционалниот развој во традиционалниот пристап наспроти постојаното внимание на когнитивниот развој. Можеби овој обид е комплексен, смета д-р Тасевска, заради спојување на две спротивности, но токму тие се посочуваат како недостатоци во двата правци. Оваа

тенденција нема статус на една педагошка концепција која ќе ги изнајде сите можни решенија и ќе понуди заокружен систем на воспитно-образовно дејствување. Напротив, според д-р Тасевска тенденцијата е насочена кон формирање пристап, стратешко решение кое треба да ги из земе недостатоците и да ги пополни празнини во двата екстремни случаја.

Методската конципираност на игровната активност има за цел да ја даде потребната структура на дидактичко-методска реализација. Структурата на наставниот процес се покажала како многу корисна, тоа било основа на која се изградил здрав темел на традиционалната настава која долги години опстои во многу образовни системи. Притисокот на демократизацијата и слободата се чувствува и во образованието што рефлектира негирање на каква било структура, што од друга страна води кон низок степен на образовни ефекти, смета Тасевска

Игровната активност како методски концепт се темели на сите подрачја, дисциплини и науки кои се занимаваат со прашањето за развојот на децата. Таа, исто така, дава можност за слободен избор на наставникот од целокупната расположлива дидактичко-методска апаратура. Постои широк спектар на дидактичко методски решенија, но умешноста на добриот наставник е нив да ги одбере, да ги комбинира и креира за да можат да го понудат стручниот максимум во практиката. Со овој модел, авторката д-р Тасевска смета дека ќе се надмине долгогодишната критика упатена кон готовите продукти во наставата, а главната тенденција на овој универзитетски учебник е насочена кон пронаоѓање на вистинското место, значење и можности, да се утврди моменталната позиција, применливост и ефективност на игровната активност.

Кандидатката д-р Алма Тасевска е ментор на 1 (еден) магистерски труд.

Кандидатката д-р Алма Тасевска одржала предавање на тема: *Preschool Education in R. of Macedonia*, „Comparative review of good practice in early childhood education“, „Intercultural education in R. of Macedonia, на покана од *University fo Applied Science, Erfurt, Germany*, во рамки на студиските програми *Early Child Care, and International Social Work*, наменето за студенти од додипломски и постдипломски студии, мај 2017.

Кандидатката д-р Алма Тасевска, од последниот избор до денес, учествувала со реферати на 20 (дваесет) меѓународни научни конференции во земјата и во странство (Австрија, Хрватска, Турција, Романија).

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Алма Тасевска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје и пошироко.

Кандидатката д-р Алма Тасевска остварила експертски активности во рамките на следниве активности:

- *наговорешен евалуаџор* на проектни апликации за програмата „Млади во акција“ на Националната агенција за европски образовни програми и мобилност (2012-2013);
- *евалуаџор* на проектот „Students' Practicum in Non-Governmental Sector“, во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2015-2016);

- стручна ревизија на превод од книга: Р.С.Сиглер, (2017). *Размислување на децајта*, Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-099-7;
- стручна ревизија на превод од книга: Џ.С. Канцелози, (2017), *Стратегии за раководење во училишта Воспоставување и одржување на соработката со учениците*, Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-155-0;
- стручна ревизија на превод од книга: М.Грин, (2017), *Ослободување од имиграцијата*, Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-162-8;
- стручна ревизија на превод од книга: С.Д.Брукфилд., С.Прескил, (2013), *Дискусијата како метод во наставаа-алајки и техники за демократија во училиштата*, Скопје: Арс Ламина, ISBN 978-608-229-562-6;
- стручна ревизија на превод од книга: Н.Нодингс, (2015), *Образовнието и демократијата во 21 век*, Скопје: Арс Ламина, ISBN 978-608-247-017-7;
- рецензент на прирачник за предучилишна возраст, Дамовска,Л., Маказлиева, Е., (2014) „Креативна игра“(4-5), ЕДУКА МАК: Скопје;
- рецензент на прирачник за предучилишна возраст, Дамовска,Л., Маказлиева, Е., (2014) „Креативна игра“(5-6), ЕДУКА МАК: Скопје.

Стручно усовршување кандидатката доц. д-р Алма Тасевска остварила со два студиски престоја во странство:

- студиски престој во Р Германија, на покана на *University fo Applied Science, Erfurt, Germany*, во рамки на студиските програми *Early Child Care, and International Social Work*, мај (2017);
- студиски престој во Р Германија, на покана на *University fo Applied Science, Erfurt, Germany*, во рамки на студиските програми *Early Child Care, and International Social Work*, јуни (2017).

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни тела, комисии и работни групи при Филозофскиот факултет во Скопје и пошироко:

- член на факултетска комисија – Редакциски одбор на Годишниот зборник на Филозофскиот факултет;
- член на факултетска комисија – Издавачка дејност на Филозофскиот факултет
- член на факултетска поткомисија за евалуација на студиската програма Педагогија на Филозофскиот факултет во Скопје;
- член на Комисијата за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус студии на студиските програми на Филозофскиот факултет во Скопје, за академските 2013/2014 година;
- член на програмски и организациски одбор на Меѓународна конференција со наслов „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten Teachers in Multicultural

Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME), во организација на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Одделот за демократско владеење и филозофските и педагошките факултети во Р Македонија, место на реализација Филозофски факултет-Скопје (2014);

- член на организационен или програмски одбор на меѓународната конференција: *International Scientific Conference Pedagogy in a modern global society – EDUGLOBE. Jubilee – 70 YEARS* Institute of pedagogy. Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius University–Skopje, Republic of Macedonia. Ohrid, Republic of Macedonia, (2016);
- член во организациски одбор на манифестацијата „Денови на педагогијата 2013“, „Педагогот во современата воспитно-образовна практика“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2013);
- член во организациски одбор на манифестацијата Денови на педагогијата 2014, научна конференција „Реформите во воспитно-образовниот систем во Република Македонија“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2014);
- член во организациски одбор на манифестацијата „Денови на педагогијата“, „Педагогијата на дело“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2016).

Во изборниот период, д-р Алма Тасевска учествувала во изготвување и пријавување на научни проекти со наслов:

- *Creating Profile Descriptor for Mentor Teachers*, во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2016-2017);
- *Вмрежување на педагозите од Република Македонија и истражување на образовните потреби за зајакнување на нивните стручно-професионални компетенции*, Институт за педагогија/Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, академска 2015/2016 година.

Кандидатката е уредник на едно меѓународно научно-стручно списание: *International Journal for Education, Research and Training (IJERT)*, во издание на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Кандидатката е рецензент на две меѓународни научно-стручни списанија:

- *Croatian Journal of Education-Hrvatski Časopis za odgoj i obrazovanje (CJE)* ISSN 1848-5189 (Printed). ISSN 1848-5197 (Online). www.cje.ufzg.hr;
- *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)* ISSN 2334-847X (Printed). ISSN 2334-8496 (Online). www.ijcrsee.com

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Алма Тасевска, добила позитивна оценка (9, 75) од последната анонимно спроведена анкета на студентите на Филозофскиот факултет во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Алма Тасевска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Алма Тасевска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област

педагогија, методика и дидактика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Алма Тасевска да биде избрана во звањето **вонреден професор** во научната област педагогија, методика и дидактика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Лена Дамовска с.р.

Проф. д-р Снежана Адамческа с.р.

Проф. д-р Вера Стојановска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Алма Јусуф Тасевска*

Институција: *Филозофски факултет-Скопје, Институт за педагогија*

Научна област: *ПЕДАГОГИЈА, МЕТОДИКА И ДИДАКТИКА*

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa (наставно-образовна):	Поени
Одржување на настава од прв циклус студии (предавања)		
1.	2012/2013 зимски семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
2.	2012/2013 зимски семестар, Родови и образовни политики-Институт за родови студии (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
3.	2012/2013 зимски семестар, Педагогија (2+0), Факултет за физичка култура – Скопје = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
4.	2012/2013 летен семестар, Педагогија (2+0), Филолошки факултет – Скопје, Катедра за Француски јазик и книжевност = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
5.	2012/2013 летен семестар, Педагогија (2+0), Филолошки факултет – Скопје, Катедра за Германски јазик и книжевност = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
6.	2012/2013 летен семестар, Алтернативна педагогија- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
7.	2013/2014 летен семестар, Алтернативна педагогија- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
8.	2013/2014 летен семестар, Педагогија (2+0), Филолошки факултет – Скопје, Катедра за Француски јазик и книжевност = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
9.	2014/2015 зимски семестар, Родови и образовни политики-Институт за родови студии (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8

10.	2014/2015 зимски семестар, Семејна педагогија- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
11.	2014/2015 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за семејни студии (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
12.	2014/2015 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
13.	2014/2015 летен семестар, Алтернативна педагогија- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
14.	2014/2015 летен семестар, Игра и игровни активности- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
15.	2014/2015 летен семестар, Училишна организација (2+1+1), Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 5 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	3,0
16.	2014/2015 летен семестар, Педагошка практика, Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 10 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	6,0
17.	2015/2016 зимски семестар, Алтернативни пристапи во педагогијата- Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
18.	2015/2016 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за семејни студии (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
19.	2015/2016 летен семестар, Педагошки дизајн- Институт за педагогија (4+2) = 4 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	2,4
20.	2015/2016 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
21.	2015/2016 летен семестар, Игра и игровни активности- Институт за педагогија (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
22.	2015/2016 летен семестар, Училишна организација (2+1+1), Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 5 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	3,0

23.	2015/2016 летен семестар, Педагошка практика, Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 10 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	6,0
24.	2016/2017 зимски семестар, Алтернативни пристапи во педагогијата-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
25.	2016/2017 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за семејни студии (3+2) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,8
26.	2016/2017 летен семестар, Семејна педагогија- Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
27.	2016/2017 летен семестар, Игра и игровни активности- Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
28.	2016/2017 летен семестар, Училишна организација (2+1+1), Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 5 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	3,0
29.	2016/2017 летен семестар, Педагошка практика, Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции = 10 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	6,0
30.	2017/2018 зимски семестар, Алтернативни пристапи во педагогијата-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,04	1,2
Одржување на настава од прв циклус студии (вежби)		
31.	2012/2013 зимски семестар, Дидактика на математичко подрачје-Институт за педагогија (3+3) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	1,35
32.	2012/2013 зимски семестар, Предучилишна педагогија- Институт за педагогија (4+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
33.	2012/2013 зимски семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
34.	2012/2013 зимски семестар, Родови и образовни политики-Институт за родови студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9

35.	2012/2013 летен семестар, Дидактика на природно-научно подрачје-Институт за педагогија (3+3) = 3 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	1,35
36.	2012/2013 летен семестар, Алтернативна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
37.	2012/2013 летен семестар, Педагогија-Институт за родови студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
38.	2013/2014 летен семестар, Алтернативна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
39.	2014/2015 зимски семестар, Дидактика на математичко подрачје-Институт за педагогија (3+3 x 2 групи) = 3 часа x 2 групи = 6 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	2,7
40.	2014/2015 зимски семестар, Училишна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
41.	2014/2015 зимски семестар, Родови и образовни политики-Институт за родови студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
42.	2014/2015 зимски семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
43.	2014/2015 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за семејни студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
44.	2014/2015 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
45.	2014/2015 летен семестар, Алтернативна педагогија-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
46.	2014/2015 летен семестар, Игра и игровни активности (предучилишна група)-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
47.	2015/2016 зимски семестар, Предучилишна педагогија 1-Институт за педагогија (4+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
48.	2015/2016 зимски семестар, Алтернативни пристапи во педагогија-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
49.	2015/2016 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за семејни студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9

50.	2015/2016 зимски семестар, Педагошки дизајн-Институт за педагогија (4+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
51.	2015/2016 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
52.	2015/2016 летен семестар, Игра и игровни активности-Институт за педагогија (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
53.	2016/2017 зимски семестар, Предучилишен курикулум-Институт за педагогија (4+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
54.	2016/2017 зимски семестар, Предучилишна педагогија 1-Институт за педагогија (4+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
55.	2016/2017 зимски семестар, Алтернативни пристапи во педагогијата-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
56.	2016/2017 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за семејни студии (3+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
57.	2016/2017 летен семестар, Семејна педагогија-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
58.	2016/2017 летен семестар, Игра и игровни активности-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
59.	2017/2018 зимски семестар-Алтернативни пристапи во педагогијата-Институт за педагогија (2+2) = 2 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	0,9
60.	2017/2018 зимски семестар-Предучилишен курикулум-Институт за педагогија (4+2) = 2 групи = 4 часа неделно * 15 недели во семестар * 0,03	1,8
Одржување на настава на втор циклус студии		
61.	2016/2017 зимски/летен семестар, Алтернативна педагогија (МО105И) (3/10 часа), Студиска програма по менаџмент во образованието = 3 часа неделно * 0,05	0,15
62.	2015/2016 зимски/летен семестар, Стандарди за рано учење и развој (ПЕ223И) (3/10 часа), Студиска програма по педагошки науки = 3 часа неделно * 0,05	0,15

63.	2016/2017 зимски/летен семестар, Современи тенденции во предучилишното воспитание и образование (ПЕ221И) (3/10 часа), Студиска програма по педагошки науки = 3 часа неделно * 0,05	0,15
64.	2016/2017 зимски/летен семестар, Развој на предучилишен курикулум (ПЕ222И) (3/10 часа), Студиска програма по педагошки науки = 3 часа неделно * 0,05	0,15
65.	2016/2017 зимски/летен семестар, Стандарди за рано учење и развој (ПЕ223И) (3/10 часа), Студиска програма по педагошки науки = 3 часа неделно * 0,05	0,15
Одржување на настава на трет циклус студии		
66.	2016/2017 зимски/летен семестар, Интегрирање на програмските подрачја во основното образование (30 часа), Студиска програма на III циклус-докторски студии од подрачјето на општествени науки-Педагогија = 10 часа неделно * 0,06	0,6
Настава во школи и работилници		
67.	Раководител на работилница: Критериуми за избор на ментори за практична настава , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit, Струмица, 12-14. 10. 2012	1,5
68.	Раководител на работилница: Критериуми за избор на ментори за практична настава , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit, Струмица, 09-11. 11. 2012	1,5
69.	Раководител на обука со наслов Концептот на раниот детски развој наменет за Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија , во рамките на проектот Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија, во координација со Center for common ground, Скопје, 15-17.3.2013	1,5
70.	Раководител на работилница за воспитувачи, наставници и педагози за Вовед во Упатство за изведување наставна пракса на студентите од наставничките факултети , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit и Институтот за	1,5

	педагогија при Филозофскиот факултет-Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 13. 11. 2013	
71.	Раководител на работилница за воспитувачи, наставници и педагози за Вовед во Упатство за изведување наставна пракса на студентите од наставничките факултети , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit и Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет-Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 15. 11. 2013	1,5
72.	Учесник во работилница на тема Упатство за изведување наставна пракса на студентите од наставничките факултети , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit и Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет-Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 26.28. 06. 2014	1,0
73.	Раководител на работилница со наслов Педагошката концепција на Марија Монтесори , во координација со Македонското Монтесори здружение во Скопје, Скопје, 17-18.4.2014	1,5
74.	Учесник на обука за обучувачи во рамки на проектот „Со читање до лидерство“ , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“. Охрид, 6-8 март 2015 година	1,0
75.	Раководител на обука со наслов Интегрирано планирање во детските градинки , во рамките на проектот Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија, во координација со Center for common ground и Факултетот за образовни науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, Штип, 21.4.2015	1,5
76.	Раководител на обука со наслов Интегрирано планирање во детските градинки , во рамките на проектот Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија, во координација со Center for common ground и Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, Битола, 29.4.2015	1,5
77.	Раководител на обука со наслов Интегрирано планирање во детските градинки , во рамките на проектот Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија, во координација со Center for common ground Педагошкиот факултет Св.	1,5

	Климент Охридски при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Скопје, 12.5.2015	
78.	Раководител на работилница со наслов Соработката помеѓу воспитувачите и негователите во детските градинки во координација со ЈОУДГ Пролет во Скопје, Скопје 13.12.2015	1,5
79.	Раководител на работилница: Креирање на дескриптор за ментор за практична настава , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit ,Скопје, 7. 11. 2016	1,5
80.	Раководител на работилница: Креирање на дескриптор за ментор за практична настава , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit , Скопје, 14. 11. 2016	1,5
81.	Раководител на работилница за Финализирање на дескриптор за ментор за практична настава , во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit , Охрид, 23-24. 11. 2016	1,5
82.	Раководител на обука со наслов Зајакнување на професионалните компетенции на воспитувачите и негователите за работа во ромски заедници во рамките на проект финансиран од страна на Европската Унија, ИПА 4 – Грант шема за Македонија, согласно Договорот бр. 12-9134/1 Improving Roma Employment through Education and Training, во координација со Ромскиот едукативен фонд од Будимпешта и НВО Амбрела, Скопје, 13.-14.12.2016.	1,5
83.	Учесник на Работилница за изработка на Практикум за интегрирање на мултикултурно учење во наставата , во рамки на Проектот на УСАИД за меѓуетничка интеграција во образованието, имплементиран од страна на МЦГО-Скопје, 11.2. 2016	1,0
84.	Раководител на обука со наслов Математика + , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“ финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор, 16.4. 2016	1,5
85.	Раководител на обука со наслов: Математика + , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД,	1,5

	имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“, 22.4. 2017.	
86.	Раководител на обука со наслов Читање, учиме и се забавуваме , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи, „Чекор по чекор“, 19.9. 2015.	1,5
87.	Раководител на обука со наслов Читање, учиме и се забавуваме во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“, 28.6. 2016.	1,5
88.	Раководител на обука со наслов Читање, учиме и се забавуваме , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“, 18.3 2017.	1,5
89.	Раководител на обуки со наслов Нашата Училница-начиот свет , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“, 07. 5 2016.	1,5
90.	Раководител на обуки со наслов Нашата Училница-начиот свет , во рамки на проектот „Со читање до лидерство“ финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор, 28.06 2016.	1,5
91.	Раководител на работилници за Заедница за учење во ООУ Стив наумов во Скопје во рамки на проектот „Со читање до лидерство“, финансиран од страна на УСАИД, имплементиран од страна на Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“, 2016-2017.	1,5
Подготовка на нов предмет (предавања и вежби)		
92.	Училишна организација (2+1) – Студиска програма за стручно и професионално усовршување за стекнување на наставнички компетенции/ППМ Доквалификација (2012/2013), предавања и вежби	1,5
93.	Педагогија (2+0) – Филолошки факултет, Катедра за француски јазик и книжевност, додипломски студии (2013/2014), предавања	1,0
94.	Семејна педагогија (3+2) - Студиска програма по семејни студии, Институт за семејни студии, Филозофски факултет Скопје, додипломски студии (2014/2015), предавања и вежби	1,5

95.	Организација која учи (2+1) – Студиска програма по андрагогија, Институт за педагогија, Филозофски факултет Скопје, додипломски студии (2016/2017), предавања и вежби	1,5
96.	Лидерство и менторство (2+1) – Студиска програма по андрагогија, Институт за педагогија, Филозофски факултет-Скопје, додипломски студии (2016/2017), предавања и вежби	1,5
97.	Развој на кариера (2+1) – Студиска програма по андрагогија, Институт за педагогија, Филозофски факултет Скопје, додипломски студии (2016/2017), предавања и вежби	1,5
98.	Развој на програми за родители (3+2) - Студиска програма по семејни студии, Институт за семејни студии, Филозофски факултет Скопје, додипломски студии (2016/2017), предавања и вежби	1,5
99.	Методска концептуализација на игровната активност – Студиска програма на III циклус докторски студии од подрачјето на општествени науки-Педагогија, Филозофски факултет Скопје (2015/2016), предавања и вежби	1,5
Консултации со студенти		
100.	Во просек 200 студенти по семестар ($200 \times 0,002 = 0,40$) 10 семестри ($10 \times 0,40 = 4,0$)	4,0
Ментор на дипломска работа		
101.	Ментор на 27 дипломски работи ($27 \times 0,2 = 5,4$)	5,4
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа		
102.	Член во комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 34 пати ($34 \times 0,1 = 3,4$)	3,4
Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура		
103.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура 10 пати ($10 \times 0,3 = 3,0$)	3,0
Член на комисија за оцена или одбрана на докторат		
104.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат 4 пати ($4 \times 0,5 = 2,0$)	2,0
Позитивно рецензиран универзитетски учебник		

105.	„Методска концептуализација на игровната активност“ (автор), Скопје: 2015. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филозофски факултет во Скопје. ISBN 978-608-238-084-1	8,0
Рецензент на универзитетски учебник		
106.	Laušević, R., Štulina, A., Birtić Vučić, M., Bartula, M. (2017) „From Knowledge to Competencies“, University Singidunum-Faculty Futura, Belgrade, Serbia ISBN 978-86-86859-55-6	1,0
Пакет материјали за одреден предмет		
107.	Пакет материјали за предметот Семејна педагогија, Институт за педагогија, Филозофски факултет-Скопје. (1*1=1,0)	1,0
	Вкупно	171,45

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
Ментор на магистерска работа		
1.	Ментор на 1 магистерска работа (1*1=1,0)	1,0
Раководител на национален научен проект		
2.	Раководител на национален научен проект со наслов „ Creating Profile Descriptor for Mentor Teachers “, во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2016-2017)	6,0
Учесник во национални научени проекти		
3.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Improving Roma Employment Through Education and Training “IPA-4, GRANT No. 12-9134/1, EuropeAid/135012/M/ACT/MK , во координација на REF-Roma educational found-Budapest (Ноември 2016-Април 2017)	3,0
4.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Вмрежување на педагозите од Република Македонија и истражување на образовните потреби за зајакнување на нивните стручно-	3,0

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	професионални компетенции “ Носител: Институт за педагогија, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, 2015/2016.	
5.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Interethnic Integration in Education Project (ИЕР) “, во координација на USAID & Macedonian Civic Education Center (MCEC), (Октомври 2015- Февруари 2017)	3,0
6.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Anchoring Multiethnic Youth Work in the University Curriculum for Future Teachers “, во координација на Civil Peace Service Project, Center for Balkan cooperation LOJA & Bildungs und Begegnungsstätte für gewaltfreie Aktion.V. KURVE Wustrow (2013-2017)	3,0
7.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Strengthening the Pre-Service Teacher Training System in a Multi-Ethnic Society “, во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2011-2015)	3,0
8.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Интегрирано планирање во детските градинки “, Мозаик-модел за интегрирано, мултикултурно образование во Македонија во координација со Center for common ground (2014-2015)	3,0
9.	Учесник во национален научен проект за изработка на базична студија во рамките на проектот „ Strengthening the Pre-Service Teacher Training System in a Multi-Ethnic Society “, во координација со Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2015-2016)	3,0
10.	Учесник во национален научен проект со наслов „ Readers are leaders “, во координација на USAID & The Foundation for Educational and Cultural Initiatives "Step by Step" – Macedonia (2015-2017)	3,0
Трудови со оригинални во научни резултати, објавен во научно/стручно списание		
11.	Tomevska-Ilievska, E., Rizova, E., Sadiki, Tasevska, A. , S. (2016), <i>Educational concept for safe secondary schools in Republic of</i>	2,4

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
	<i>Macedonia (good practices, conclusions, recommendations)</i>, (IJCRSEE) International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education., Volume 4, Issue 1, June 2016. ISSN 2334-847X (printed), ISSN 2334-8496 (online). <u>Global Impact Factor for 2013=0.514. Scientific Journal Impact Factor Value for 2012 = 3.459. IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31</u> Scopus ISSN / E-ISSN: 2334-847X / 2334-8496 Publisher: The Association for the Development of Science, Engineering and Education, (60% од 4)	
12.	Tasevska, A. (2015), <i>Preschool education through the prism of the holistic approach</i>, International Journal for Education, Research and Training. Volume 1 Issue 1. (pg. 92-104) ISSN 1867-9841 (Printed). ISSN 1867-985X (Online). UDK: 373.2.014.3 (497.7)	4,0
13.	Damovska, L., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. (2014), <i>The Conceptual and Systematic Setting of the Practical Teaching in the Republic of Macedonia (Model and Experiences)</i>, (IJCRSEE) International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education. Volume 2, Issue.2, December (2014) ISSN 2334-847X (printed), ISSN 2334-8496 (online). <u>Global Impact Factor for 2013=0.514. Scientific Journal Impact Factor Value for 2012 = 3.459. IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31</u> (80% од 4)	3,2
14.	Damovska, L., Tasevska, A. (2014), <i>Requirements for reorganization of the first cycle of primary education in the republic of Macedonia</i>, (IJCRSEE) International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education. Volume 2, Issue.1, June (2014) ISSN 2334-847X (printed), ISSN 2334-8496 (online) <u>Global Impact Factor for 2013=0.514. Scientific Journal Impact Factor Value for 2012 = 3.459. IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31</u> (90% од 4)	3,6
Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор		

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
15.	Tasevska, A. (2017) <i>'The Issue of the Didactic Aspect of the Activity of Play'</i> . ICSS 13-th International Conference on Social Sciences, Conference Proceedings, Volume II: European Center for Science Education and Research. (pg. 282-292). ISBN 978-88-909161-2-0	3,0
16.	Tasevska, A. , Barbareev, K., (2016) <i>'The issue of respecting the developmental possibilities and activity-planning in early childhood development'</i> . <i>'Прашање за почитување на развојните карактеристики во процесот на планирање во раниот дејски развој'</i> . (Co-author). University "Goce Delcev"-Stip: Faculty of Educational Science. UDK: 373.2.013.011.3-051 (pg. 223-227) ISBN 978-608-244-275-4	2,7
17.	Barbareev, K., Tasevska, A. (2016) <i>'Comparative analysis of programs for pre-school educators in Europe'</i> . <i>'Компаративна анализа на студиските програми за образование на воспитувачите во дел од Европските земји'</i> . (Co-author). University "Goce Delcev"-Stip: Faculty of Educational Science. UDK: 378.091.12-051 (4) (pg. 196-202) ISBN 978-608-244-275-4	2,7
18.	Tasevska, A. Simonovska-Janackovska E. (2015) <i>'Development of the multicultural competencies of the students' future pre-school educators, teachers and pedagogues'</i> (Co-author). University "Ss Cyril and Methodius"-Skopje: Faculty of Pedagogy „St. Kliment Ohridski“ – Skopje, Macedonia (pg. 788-799) ISBN 978-9989-823-64-0	2,7
19.	Damovska, L., Tasevska, A. (2015), <i>'Development of Intercultural Competences at University Level'</i> . (Co-author) YILDIZ International Conference on Educational Research and Social Sciences Proceedings Book: Istanbul: Pegem Akademi, Yildiz Technical University. (pg. 362-371). ISBN 978-605-318-079-1	2,7
20.	Damovska, L., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. (2015). <i>'Practical teaching as a model for developing the pedagogical competences-states and perspectives'</i> . FIRST International Conference „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten Teachers in Multicultural Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME). (Co-author) Faculty of Philosophy, University Ss. Cyril and Methodius - Skopje, Faculty of Education Sciences, University of Goce Delčev –Štip, Faculty of Philosophy, State University of Tetovo, Faculty of Education, University of St	2,4

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Kliment Ohridski – Bitola, St Kliment Ohridski Faculty of pedagogy, University Ss. Cyril and Methodius – Skopje, Macedonian Civic Education Centre. (pg 363-376) ISBN 978-608-238-086-5	
21.	Damovska, L. Tasevska, A. (2014) <i>‘Professional competences of kindergarten teachers in R. Macedonia regarding the physical and health development of children aged between 0 to 6’</i> , (Co-author) Conference proceedings, 1-st International scientific conference: research in physical education, sport and health, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Physical Education, Sport and Health. (pg 503-507) UDC: 373.2.001.3.051:796 (497.7)ISSN: 1857-8152 (Print), ISSN: 1857-8160 (Online)	2,7
22.	Damovska, L. Tasevska, A. (2014) <i>‘Contemporary strategies for the development of critical thinking in the first cycle of primary education’</i> , Conference proceedings of the Second International Conference Education across borders „Critical Thinking in Education“ 31 October-1 November, Korce, Albania. (Co-author) Faculty of Education, University of Florina, Faculty of Education and Philology, University of Korce, Faculty of Education, University of Bitola, (pg 261-269) ISBN 9789928146274 (Printed), ISBN 978992814619 (Online)	2,7
23.	Tasevska, A. , (2013) <i>‘The Program Ordering of Pre-School Education: States and Perspectives’</i> , Conference proceedings of the International Conference Education between tradition and modernity, International Symposium: Education between Tradition and Modernity. Skopje: Faculty of Philosophy, Institute of Pedagogy. Vol. 1 (pg. 239-246). ISBN 978-608-238-011-7 (Vol. 1), ISBN 978-608-238-012-4 (Vol. 2).	3,0
24.	Damovska, L. Tasevska, A. (2012) <i>The Educational Reforms in the First Cycle of Primary Education in the Republic of Macedonia</i> , Conference proceedings of the 15th international conference: Educational Reforms in the 21 Century in the Balkan Countries. Organised by the Balkan Society for Pedagogy and Education, The University of South-East Europe Lumina. Bucharest, Romania (pg. 86-93). ISBN 978-606-93743-0-3	2,7
25.	Velkovski, Z., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. (2012) <i>‘Contemporary Approaches in the Process of Educating the Pupils with Special Educational Needs’</i> . <i>‘Современи приспонаи во процесот на подучување на учениците со посебни образовни</i>	2,4

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	<i>иошреби</i> . (Co-author), Меѓународен научно-струен собир на тема: „Инклузивно образование-состојба и предизвици“, Association of Defectologists of R. Macedonia, Ministry of Education and Science of R. Macedonia, Faculty of Philosophy-“Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, Institute of Defectology. (pg. 112-120) ISBN 978-608-4508-91-5	
Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција		
26.	Tasevska, A. Tomevska-Ilievska, E., Rizova, E. (2016), <i>The issue of rhythm as a strategy in the planning of the Waldorf pedagogy</i> , Annuaire of Faculty of Philosophy-Skopje, Volume 69. ISSN 0350-1892.	1,6
27.	Tasevska, A. (2013), <i>Strategic, Conceptual, and Systematic Changes in the Elementary Education in R. Macedonia (States and Perspectives)</i> . Annuaire of Faculty of Philosophy-Skopje, Vol. 66. ISSN 0350-1892.	2,0
28.	Tasevska, A. (2012), <i>Didactic-methodic modeling of the play activities in the early school age</i> . Annuaire of Faculty of Philosophy-Skopje, Vol. 65. ISSN 0350-1892.	2,0
Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество		
29.	Пленарно предавање со наслов „Bildung des Friedens mit Hilfe der Bildungsprogrammen in der R. Makedonien“ на меѓународна конференција организирана од страна на Универзитетот во Ерфурт, Германија, јуни, 2017	3,0
Пленарно предавање на научен/стручен собир		
30.	Пленарно предавање на Конференција за <i>Актуелниот состојби во предучилишното воспитание и образование во РМ</i> , како дел од Проектот „Техничка помош за подготовка на Сеопфатна стратегија во образование за 2016-2020“ финансиран од ЕУ, Скопје, 2017.	2,0
Одржани предавања по покана на универзитет		
31.	Одржано предавање на тема: <i>Preschool Education in R. of Macedonia</i> , на покана од <i>University fo Applied Science, Erfurt, Germany</i> , во рамки на студиските програми <i>Early Child Care, and International Social Work</i> , наменето за студенти од додипломски и постдипломски студии, мај 2017	1,0

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
32.	Одржано предавање на тема: <i>Comparative review of good practice in early childhood education</i> , на покана од <i>University fo Applied Science, Erfurt, Germany</i> , во рамки на студиските програми <i>Early Child Care, and International Social Work</i> , наменето за студенти од додипломски и постдипломски студии, мај 2017	1,0
33.	Одржано предавање на тема: <i>Intercultural education in R. of Macedonia</i> , на покана од <i>University fo Applied Science, Erfurt, Germany</i> , во рамки на студиските програми <i>Early Child Care, and International Social Work</i> , наменето за студенти од додипломски и постдипломски студии, мај 2017	1,0
Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)		
34.	Tasevska, A. <i>'The Issue of the Didactic Aspect of the Activity of Play'</i> . ICSS 13-th International conference on social sciences, Vienna University, Vienna, Austria (2017).	1,0
35.	Tasevska, A. <i>'Absence of peace pedagogy-preschool education and segregation in Macedonia'</i> . 69-World Assembly and International conference: Early Childhood relationships: The Foundation for a Sustainable Future, Opatija, Croatia (2017)	1,0
36.	Tasevska, A. , Barbareev, K. <i>'The issue of respecting the developmental possibilities and activity-planning in early childhood development'</i> . <i>'Прашање за почитување на развојните карактеристики во процесот на планирање во раниот детски развој'</i> . International scientific conference – Education in XXI century – Conditions and perspectives, University “Goce Delcev”-Stip: Faculty of Educational Science, Stip, Macedonia (2016)	1,0
37.	Barbareev, K., Tasevska, A. <i>'Comparative analysis of programs for pre-school educators in Europe'</i> . <i>'Компаративна анализа на студиските програми за образование на воспитувачите во дел од Европските земји'</i> . International scientific conference – Education in XXI century – Conditions and perspectives, University “Goce Delcev”-Stip: Faculty of Educational Science, Stip, Macedonia (2016)	1,0
38.	Tasevska, A. <i>The Issue of Parents Competences in the Context of Early Child Development</i> , International Scientific Conference <i>Pedagogy in a modern global society – EDUGLOBE</i> . Jubilee – 70 YEARS Institute of pedagogy. Ss. Cyril and Methodius University–Skopje, Faculty of Philosophy, Ohrid, Republic of Macedonia. (2016)	1,0

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
39.	Rizova, E., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. , <i>Tertiary literacy and university students</i> , International Scientific Conference <i>Pedagogy in a modern global society – EDUGLOBE</i> . Jubilee – 70 YEARS Institute of pedagogy. Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius University–Skopje, Republic of Macedonia. Ohrid, Republic of Macedonia. (2016)	1,0
40.	Tasevska, A. Simonovska-Janackovska E. <i>‘Development of the multicultural competencies of the students’ future pre-school educators, teachers and pedagogues’</i> University “Ss Cyril and Methodius”-Skopje: Faculty of Pedagogy „St. Kliment Ohridski“ – Skopje, Ohrid, Macedonia (2015)	1,0
41.	Damovska, L., Tasevska, A. ‘Development of Intercultural Competences at University Level’. (Co-author) YILDIZ International Conference on Educational Research and Social Sciences, Istanbul, Turkey. (2014).	1,0
42.	Damovska, L., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. (2015). <i>‘Practical teaching as a model for developing the pedagogical competences-states and perspectives’</i> . FIRST International Conference „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten Teachers in Multicultural Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME), Skopje, Faculty of Philosophy (2014)	1,0
43.	Damovska, L. Tasevska, A. <i>‘Professional competences of kindergarten teachers in R. Macedonia regarding the physical and health development of children aged between 0 to 6’</i> , (Co-author) 1-st International scientific conference: research in physical education, sport and health, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Physical Education, Sport and Health, Ohrid, Macedonia (2014)	1,0
44.	Damovska, L. Tasevska, A. <i>‘Contemporary strategies for the development of critical thinking in the first cycle of primary education’</i> , Second International Conference Education across borders „Critical Thinking in Education“ Korce, Albania (2014)	1,0
45.	Tasevska, A. , <i>Реформите во предучилишното воспитание и образование низ призмата на холистичкиот пристап</i> , Научен симпозиум организиран во рамките на манифестацијата „Денови на педагогијата“, Филозофски факултет-Скопје, (2014)	1,0
46.	Tasevska, A. <i>‘The Program Ordering of Pre-School Education: States and Perspectives’</i> , Conference proceedings of the International Conference Education between tradition and	1,0

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	modernity, International Symposium: Education between Tradition and Modernity, Ohrid, R. Macedonia. (2013)	
47.	Damovska, L. Tasevska, A. <i>The Educational Reforms in the First Cycle of Primary Education in the Republic of Macedonia</i> , 15th international conference: Educational Reforms in the 21 Century in the Balkan Countries. Organised by the Balkan Society for Pedagogy and Education, The University of South-East Europe Lumina. Bucharest, Romania (2012)	1,0
48.	Velkovski, Z., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. <i>'Contemporary Approaches in the Process of Educating the Pupils with Special Educational Needs'</i> . <i>'Современи пристопаи во процесот на поучување на учениците со посебни образовни потреби'</i> . (Co-author) Меѓународен научно-стручен собир на тема: „Инклузивно образование-состојба и предизвици“, Association of Defectologists of R. Macedonia, Ministry of Education and Science of R. Macedonia, Faculty of Philosophy-“Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, Institute of Defectology (2012)	1,0
Апстрактите објавени во зборник на конференција (меѓународна)		
49.	Tasevska, A. , Barbareev, K. <i>'The issue of respecting the developmental possibilities and activity-planning in early childhood development'</i> . <i>'Прашање за почитување на развојните карактеристики во процесот на планирање во раниот детски развој'</i> . International scientific conference – Education in XXI century – Conditions and perspectives, University “Goce Delcev”-Stip: Faculty of Educational Science, Stip, Macedonia (2016)	1,0
50.	Barbareev, K., Tasevska, A. <i>'Comparative analysis of programs for pre-school educators in Europe'</i> . <i>'Компаративна анализа на студиските програми за образование на воспитувачите во дел од Европските земји'</i> . International scientific conference – Education in XXI century – Conditions and perspectives, University “Goce Delcev”-Stip: Faculty of Educational Science, Stip, Macedonia (2016)	1,0
51.	Damovska, L., Tomevska-Ilievska, E., Tasevska, A. (2015). <i>'Practical teaching as a model for developing the pedagogical competences-states and perspectives'</i> . FIRST International Conference „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and	1,0

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
	Kindergarten Teachers in Multicultural Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME), Skopje, Faculty of Philosophy (2014)	
52.	Damovska, L., Tasevska, A. ‘Development of Intercultural Competences at University Level’. (Co-author) YILDIZ International Conference on Educational Research and Social Sciences, Istanbul, Turkey. (2014).	1,0
53.	Damovska, L. Tasevska, A. <i>The Educational Reforms in the First Cycle of Primary Education in the Republic of Macedonia</i> , 15th international conference: Educational Reforms in the 21 Century in the Balkan Countries. Organised by the Balkan Society for Pedagogy and Education, The University of South-East Europe Lumina. Bucharest, Romania (2012)	1,0
	Вкупно	107,7

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (стручно-апликативна):	Поени
Книга од стручна област		
1.	„Нови практики во детските градинки“ (коавтор), Скопје: 2012. Темпора Веритас-Скопје. ISBN 978-608-4612-03-2	7,0
2.	„Практикум за интегрирање на мултикултурно учење во наставата“ (коавтор), МЦГО во рамки на Проектот на УСАИД за меѓуетничка интеграција во образованието. ISBN 978-608-4529-68-2	7,0
Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија)		
3.	<i>Надворешен евалуатор</i> на проектни апликации за програмата Млади во акција на Националната агенција за европски образовни програми и мобилност (2012-2013)	1,0
4.	<i>Евалуатор</i> на проектот „Students’ Practicum in Non-Governmental Sector“, во координација со Organization for	1,0

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2015-2016)	
5.	Стручна ревизија на превод од книга Р.С.Сиглер, (2017). <i>Размислување на децајта</i> , Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-099-7	1,0
6.	Стручна ревизија на превод од книга Ц.С. Канцелози, (2017), <i>Стрaпaнeии за раководење во училиница Воспoстaвувaње и одржување на сoрaбoйткaтa со ученицитe</i> , Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-155-0	1,0
7.	Стручна ревизија на превод од книга М.Грин, (2017), <i>Ослободување од имaинaциjатa</i> , Тетово: Арбериа Дизајн, ISBN 978-608-236-162-8	1,0
8.	Стручна ревизија на превод од книга С.Д.Брукфилд., С.Прескил, (2013), <i>Дискусиjатa кaкo мeтoд во нaстaвaтa-aлaткa и шeхники зa дeмoкpaтиjа во училиницaтa</i> , Скопје: Арс Лaминa, ISBN 978-608-229-562-6	1,0
9.	Стручна ревизија на превод од книга Н.Нoдингc, (2015), <i>Обрaзoвниeтo и дeмoкpaтиjатa во 21 век</i> , Скопје: Арс Лaминa, ISBN 978-608-247-017-7	1,0
10.	Рецензент на прирачник за предучилишна возраст, Дaмoвcкa,Л., Мaкaзлиeвa, Е., (2014) „Крeaтивнa игpa“(4-5), ЕДУКА МАК: Скопје	1,0
11.	Рецензент на прирачник за предучилишна возраст, Дaмoвcкa,Л., Мaкaзлиeвa, Е., (2014) „Крeaтивнa игpa“(5-6), ЕДУКА МАК: Скопје	1,0
Учество во промотивни активности на факултетот/институтот		
12.	Учество во промотивни активности на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Филозофскиот факултет во Скопје, „Отворен ден на УКИМ“ за академската 2016/2017 година.	0,5

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
13.	Учество во промотивни активности на Филозофскиот во факултет-Скопје „Отворен ден на ФЗФ“ за академската 2012/2013 година.	0,5
14.	Учество во организациски одбор на манифестацијата Денови на педагогијата 2013 „Педагогот во современата воспитно-образовна практика“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија, (2013)	0,5
15.	Учество во организациски одбор на манифестацијата Денови на педагогијата 2014, научна конференција „Реформите во воспитно-образовниот систем во Република Македонија“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2014)	0,5
16.	Учество во организациски одбор на манифестацијата Денови на педагогијата 2016, „Педагогијата на дело“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија. (2016)	0,5
17.	Учество на промотивни активности на Факултетот/ –промотор на Меѓународно списание за образование, истражување и обука/International Journal for Education, Research and Training (IJERT). Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија, 18.11.2015.	0,5
Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција		
18.	Уредник на зборник на трудови од научна конференција со наслов: „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten Teachers in Multicultural Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME). Faculty of Philosophy, University Ss. Cyril and Methodius - Skopje, Faculty of Education Sciences, University of Goce Delčev –Štip, Faculty of Philosophy, State University of Tetovo, Faculty of Education, University of St Kliment Ohridski – Bitola, St Kliment Ohridski Faculty of pedagogy, University Ss. Cyril and Methodius – Skopje, Macedonian Civic Education Centre. ISBN 978-608-238-086-5	2,0
Уредник на меѓународно научно/стручно списание		
19.	Уредник на <i>International Journal for Education, Research and Training (IJERT)</i> “Ss. Cyril and Methodius” University, Skopje, Faculty of Philosophy – Department of pedagogy. ISSN 1867-9841 (Printed). ISSN 1867-985X (Online). ijert.fzf.ukim.edu.mk	3,0

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
20.	Рецензент на меѓународно/стручно списание <i>International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)</i> ISSN 2334-847X (Printed). ISSN 2334-8496 (Online). www.ijcrsee.com	1,0
21.	Рецензент на меѓународно/стручно списание <i>Croatian Journal of Education-Hrvatski Časopis za odgoj i obrazovanje (CJE)</i> ISSN 1848-5189 (Printed). ISSN 1848-5197 (Online). www.cje.ufzg.hr	1,0
Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир		
22.	Член во организациски одбор на манифестацијата „Денови на педагогијата 2013“, Педагогот во современата воспитно-образовна практика“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2013).	0,5
23.	Член во организациски одбор на манифестацијата „Денови на педагогијата 2014“, научна конференција „Реформите во воспитно-образовниот систем во Република Македонија“. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија (2014).	0,5
24.	Член во организациски одбор на манифестацијата Денови на педагогијата „Педагогијата на дело“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Филозофски факултет, Институт за педагогија. (2016)	0,5
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир		
25.	Член на програмски и организациски одбор на меѓународната конференција со наслов „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten Teachers in Multicultural Environments - Experiences and Challenges“ (PFRTKTME), во организација на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Одделот за демократско владеење и филозофските и педагошките факултети во Р Македонија, место на реализација: Филозофски факултет Скопје (2014).	1
26.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународната конференција <i>International Scientific Conference Pedagogy in a modern global society – EDUGLOBE. Jubilee – 70 YEARS</i> Institute of pedagogy. Faculty of Philosophy, Ss. Cyril and Methodius University–Skopje, Republic of Macedonia. Ohrid, Republic of Macedonia (2016).	1
Студиски престој во странство (до три месеци)		

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
27.	Студиски престој во Р Германија, на покана на <i>University fo Applied Science, Erfurt, Germany</i> , во рамки на студиските програми <i>Early Child Care, and International Social Work</i> , мај (2017)	0,5
28.	Студиски престој нво Р Германија, на покана на <i>University fo Applied Science, Erfurt, Germany</i> , во рамки на студиските програми <i>Early Child Care, and International Social Work</i> , јуни (2017)	0,5
Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник)		
29.	Изготвување и пријавување на научен проект со наслов <i>Вмрежување на педагозиите од Република Македонија и истражување на образовните потреби за зајакнување на нивните стручно-професионални компетенции</i> , Институт за педагогија/Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, 2015/2016.	0,5
30.	Изготвување и пријавување на национален научен проект со наслов „Creating Profile Descriptor for Mentor Teachers“ , во координација на Organization for Security and Co-operation in Europe-Mission to Skopje (OSCE) Democratic Governance Unit (2016-2017)	0,5
Член на факултетска комисија		
31.	Член на факултетска комисија – Редакциски одбор на Годишниот зборник на Филозофскиот факултет 1 мандат (2016-2017) 0,5*1	0,5
32.	Член на факултетска комисија – Издавачка дејност на Филозофскиот факултет 1 мандат (2016-2017) 0,5*1	0,5
33.	Член на факултетска поткомисија за евалуација на студиската програма Педагогија на Филозофскиот факултет во Скопје. 3 мандати (2014-2017) 0,5*3	1,5
34.	Член на Комисијата за техничка обработка на податоците на пријавените кандидати на Конкурсот за запишување студенти на прв циклус студии на студиските програми на Филозофскиот факултет во Скопје, за академските 2013/2014 година (1*0,5=0,5)	0,5
	Вкупно	41,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	171,45
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	107,7
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	41,5
Вкупно	320,65

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

Проф. д-р Лена Дамовска с. р.

Проф. д-р Снежана Адамческа с. р.

Проф. д-р Вера Стојановска с. р.

ИСПРАВКА

НА РЕЦЕНЗИЈАТА ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **КРИТИЧКО ГЕОПОЛИТИЧКА, ГЕОСТРАТЕГИСКА И БЕЗБЕДНОСНА АНАЛИЗА И ДЕФИНИРАЊЕ НА КОНФЛИКТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** ОД М-Р БЛАГИЦА КОТОВЧЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Филозофскиот факултет Скопје во состав на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје на ден 30.10.2017 год. достави пропратно писмо до вас со барање за објавување во Билтенот на УКИМ **п о з и т и в н а Р е ц е н з и ј а с о ч е т и р и п о т п и с и** и издвоено мислење за оцена на докторска дисертација со наслов: „**К р и т и ч к о г е о п о л и т и ч к а , г е о с т р а т е г и с к а и б е з б е д н о с н а а н а л и з а и д е ф и н и р а њ е н а к о н ф л и к т о т в о Р е п у б л и к а М а к е д о н и ј а**“ поднесена од м-р Благлица Котовчевска.

Ве известуваме дека е сторена техничка грешка за која ве замолуваме да се направи корекција. Во **п о з и т и в н а т а Р е ц е н з и ј а с о ч е т и р и п о т п и с и** на оваа докторска дисертација, административниот службеник вработен на факултетот задолжен за внесување на јазичните корекции направил техничка грешка и во делот на комисија ја внел и проф. д-р Билјана Ванковска, с.р.. Имено, професорката има доставено уредно издвоено мислење со оригинален потпис и воедно не е потписник на **п о з и т и в н а т а Р е ц е н з и ј а с о ч е т и р и п о т п и с и**, што може да се констатира од Рецензијата заведена со наш бр. 0903-2551/15 од 20.10.2017 год..

Затоа, ве замолуваме да се внесат следните измени во **Р е ц е н з и ј а т а с о ч е т и р и п о т п и с и**, во делот на комисија **„да се избрише проф. д-р Билјана Ванковска, с.р. која не е потписник на истиот и наместо тоа да стои Комисија во следниот состав:**

1. Проф. д-р Лидија Георгиева, претседател с.р.
2. Проф. д-р Тони Милески, ментор с.р.
3. Проф. д-р Зоран Матевски, член с.р.
4. Проф. д-р Томе Батковски, член с.р.

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

3. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Марија Манасиевска	„Аспекти на византискиот роман-генеза и влијание“	„Aspect of the Byzantine Novel-Genesis and Influence“	Акад. Проф. д-р Витомир Митевски	2. XI 2017 10-2353/16

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

2. Магистерски трудови

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Димитар Богески	„ВМРО во Вардарска Македонија 1919-1934“	„VMRO in Vardar Macedonia 1919-1934“	проф. д-р Никола Жежов	2.XI.2017 година Бр. 10-1677/17
2.	Славица Марковска	„Менаџирањето на слободните ученички активности во основното образование во Република Македонија“	„Managing the Free Students' Activities in Primary Schools' Education in Republic of Macedonia“	проф. д-р Анета Баракоска	2. XI 2017 година Бр. 10-2080/17
3.	Зана Хоџа	„Ранохристијанската архитектура на територијата на Косово“	„Early Christian Architecture in the Territory of Kosovo“	проф. д-р Елизабета Димитрова	2. XI 2017 година Бр. 10-2082/17
4.	Јасмина Паметковска	„Интерна контрола во процесот на менаџирање на основните училишта“	„Inter Control in the Process of Managing in Primary Schools“	проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска	2. XI 2017 година Бр. 10-2061/17
5.	Марија Наумова	„Современата конференциска дипломатија (Contemporary conference diplomacy)“	„Contemporary Conference Diplomacy“	проф. д-р Љубомир Фрчкоски	2. XI 2017 година Бр. 10-1520/17
6.	Ивица Пејковски	„Патот кон Големата војна (дипломатските односи помеѓу големите сили 1871-1914)“	„The Road to the Great War (The Diplomatic Relations of the Great Powers 1871-1914)“	доц. д-р Никола Минов	2. XI 2017 година Бр. 10-1964/17
7.	Ана Гешовска	„Педагошка проценка на развојот на децата за запишување во основното образование“	„Pedagogical Assessment of the Development of Children Enrolling in Elementary Education“	проф. д-р Елизабета Томевска Илиевска	2. XI 2017 година Бр. 10-1847/17

8.	Андријана Томовска	„Зголемување на квалитетот на предметната настава во основното образование со примена на ИКТ“	„Improving the Quality of Educational Process in Primary School by Applying the Information and Communication Technology“	проф. д-р Јасмина Делчева Диздаревиќ	2. XI 2017 година Бр. 10- 1959/17
9.	Роберт Атанасовски	„Менаџирање на човечки ресурси во полицијата со осврт на селекција на кадри“	„Human Resources Management in the Police with Particular Reference to Employee Selection“	проф. д-р Оливер Бакерески	2. XI 2017 година Бр. 10- 1561/17
10.	Оливера Димовска	„Грчката и латинската апстрактна терминологија во превод на македонски јазик. Искуства и перспективи (Greek and Latin Abstract terminology in Relation to Macedonian translations. Experiences and Perspectives)“	„Greek and Latin Abstract Terminology in Relation to Macedonian Translations. Experiences and Perspectives“	акад. проф. д-р Витомир Митовски	2. XI 2017 година Бр. 10- 1396/17
11.	Никола Ѓошев	„Придонесот на УНЕСКО и Програмата за менаџирање на социјални трансформации (МОСТ) кон одржливо градење мир (the contribution Of UNESCO and the Program for management of social transformations (MOST) to sustainable peace building)“	„The contribution of UNESCO and the Program for Management of social Transformations (MOST) to Sustainable Peace Building“	проф. д-р Маја Геровска Митев	2.XI.2017 година Бр. 10- 1482/17
12.	Бојана Коџасинска	„Улогата на формалните наспроти неформалните системи за детска заштита во контекст на превенција на конфликти и одржливо градење мир (The role of formal versus informal child protection systems in the context of conflict prevention and sustainable peace building)“	„The Role of Formal Versus Informal Child Protection Systems in the Context of Conflict Prevention and Sustainable Peace Building“	проф. д-р Маја Геровска Митев	2.XI.2017 Бр. 10- 1483/17

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ОД НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ:
ИСТОРИЈА НА КНИЖЕВНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ НАРОДИ (АНГЛИСКА
КНИЖЕВНОСТ) *И АНГЛИСТИКА* (ТОЛКУВАЊЕ) НА ФИЛОЛОШКОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на својата четиринаесетта редовна седница, одржана на 18.10.2017 година, нè избра за Рецензентска комисија во врска со пријавата на д-р Соња Витанова-Стрезова, вонреден професор, за избор во наставно-научното звање редовен професор на конкурсот објавен во весникот *Нова Македонија* на 4.10.2017 година, за избор на еден наставник, во сите наставно-научни звања во наставно-научните области: *историја на книжевноста на германските народи* (англиска книжевност) и *англистика* (толкување). По проучувањето на приложените материјали, на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје со задоволство му го приложуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Образование

Соња Витанова-Стрезова е родена на 20.8.1967 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование со континуиран одличен успех по сите предмети. По завршувањето на средното училиште, престојувала неколку месеци во Велика Британија, каде што посетувала курс по англиски јазик и добила диплома за завршен прв степен при Кембриџ по англиски како странски јазик. Студирала на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје, на групата англиски јазик и книжевност, при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, и во ноември 1992 година дипломирала со висок просек, стекнувајќи го звањето професор по англиски јазик и книжевност. Откако добила стипендија од Универзитетот во Кембриџ, во учебната 1995/1996 година, се запишала на постдипломски студии од областа на британската и европската книжевност на Кралскиот колеџ при Универзитетот во Кембриџ. Во јули 1996 година, успешно ја одбранила својата магистерска теза, насловена “Juxtaposition of Opposites in T. S. Eliot’s *The Waste Land* and Virginia Woolf’s *Between the Acts* (Time and Identity)”, „Сопоставување на спротивностите во *Пустинска земја* од Т. С. Елиот и *Помеѓу чиновите* од Вирџинија Вулф (Време и идентитет)“, изработена под менторство на познатиот стручњак за современа англиска книжевност, Мод Елман, и го стекнала степенот „магистер по филолошки науки од областа на британската и европската книжевност“. Во јуни 1997 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ѝ ја нострифицира магистратурата како „магистер по филолошки науки“.

Во рамките на двете стипендии за мобилност на проектот „Темпус“ за стручно

усовршување на иден наставен кадар по толкување, два пати престојувала во Институтот за преведување и толкување „Еразмусхогескул“ во Брисел, во 1999 и во 2000 година, кога ги посетила и институтите за преведување и толкување во Антверп и Гент. Овие студиски престои, пред сè, ѝ овозможуваат да ја усвои методологијата за изведување настава по толкување, со фокус на конференциското толкување.

Во текот на нејзиниот двомесечен студиски престој на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Универзитетот во Берген, на 26.11.2004 година, Витанова-Стрезова одржува книжевен семинар на тема од својата докторска дисертација, на која тогаш работи.

На 28 јануари 2008 година, таа ја одбранила својата докторска дисертација од областа на англиската и македонската книжевност, со наслов „Дискурсот на Другиот: Иан Мекјуан, Драги Михајловски“, и го стекнала академскиот степен „доктор по филолошки науки“.

Професионален ангажман

Професионалното искуство на д-р Витанова-Стрезова е, пред сè, резултат на нејзиниот наставно-научен ангажман во областа на англиската книжевност, како и нејзиниот ангажман во областа на толкувањето како наставник и практичар – толкувач. Покрај тоа, таа има држено и курсеви по англиски јазик и се занимава и со писмен книжевен и стручен превод. Витанова-Стрезова, уште во текот на нејзините студии, е ангажирана како толкувач од англиски на македонски јазик и обратно, на Универзијадата во Загреб, во летото 1987 година. Како апсолвент и подоцна по дипломирањето, таа хонорарно преведува од англиски на македонски јазик и обратно, во МТВ и А1 телевизиите. На 1.2.1993 година стапила во редовен работен однос како популаризатор на книгата и наставник по англиски јазик во библиотеката „Браќа Миладиновци“ во Скопје. Од 1.10.1993 година се вработила како толкувач/преведувач во стручните служби и во Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија. Иако врши и писмен превод на меѓународната кореспонденција и правните документи, нејзините професионални должности во Собранието, пред сè, опфаќаат конференциско толкување (консекутивно и симултано). Во рамките на своите обврски како толкувач во Собранието на Република Македонија, Витанова-Стрезова, исто така, и ги придружува парламентарните делегации од Република Македонија, во својство на официјален толкувач/преведувач, во текот на нивните официјални посети на националните парламенти на Велика Британија (Лондон), Данска (Копенхаген), Белгија (Брисел), Шведска (Стокхолм), и Норвешка (Осло). Покрај тоа, Витанова-Стрезова е официјален толкувач/преведувач на македонските парламентарни делегации и во текот на нивните учества на конференциите на Интерпарламентарната унија во Данска (Копенхаген), 1994 година, Јужна Кореја (Сеул), 1997 година, и Египет (Каиро), 1997 година. Исто така, таа го придружува и претседателот на Собранието на Република Македонија, во својство на толкувач/преведувач, во текот на неговата официјална посета на Канада (Отава и Торонто), и САД (Вашингтон и Њујорк), во 1998 година. Покрај тоа, Витанова-Стрезова повеќе пати хонорарно врши симултан превод за македонските парламентарни делегации во текот на нивната посета на Европскиот

парламент во Брисел.

Во академската 1995/1996 година, земала неплатен одмор од Собранието, и престојувала една година на Кралскиот колеџ при Универзитетот во Кембриџ, каде што магистрирала од областа на британската и европската книжевност. По магистрирањето, Витанова-Стрезова се враќа во Македонија и продолжува да работи како толкувач во Собранието сè до 1.10.1998 година, кога се вработила на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, како асистент по англиска книжевност.

Во склоп на своите професионални задолженија и обврски како асистент на Катедрата за англиски јазик и книжевност, Витанова-Стрезова изведува вежби со студентите по повеќе предмети од областа на британската книжевност, англискиот јазик, британските културолошки студии и толкувањето од англиски на македонски јазик и обратно. Во рамките на својот главен ангажман како асистент по англиска книжевност, таа држи вежби по предметите: Модерна англиска поезија и проза и Англиска книжевност II (англиска поезија и проза од осумнаесеттиот и деветнаесеттиот век). Како дел од нејзиниот дополнителен ангажман, Витанова-Стрезова држи настава и по предметите: Англиски јазик 1 и Англиски јазик 2, како продолжителни курсеви по англиски јазик за студентите од прва и втора година од другите групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Во рамките на предметите од британските културолошки студии, таа држи вежби по следниве курсеви: Вовед во современата британска книжевност и култура, Британија и Македонија: компаративни културолошки студии и Современа британска уметност: сликарство, музика, театар и филм. Од 1.10.2000 до 1.4.2002 година ја извршува и должноста секретар на Катедрата за англиски јазик и книжевност.

Во рамките на студиите за толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, Витанова-Стрезова досега држела практична и лабораториска настава на Катедрата за преведување и толкување и Катедрата за англиски јазик и книжевност по следниве предмети по толкување од англиски на македонски јазик и обратно: Консекутивно толкување, Техники на бележење, Двонасочно толкување и Подготовка за превод и толкување.

Во јуни 2004 година, раководела со интензивниот курс по конференциско толкување, организиран за потребите на Полициската мисија на Европската Унија (EUPOL) во просториите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што и самата ја изведувала наставата по консекутивно толкување од англиски на македонски јазик и обратно.

Од 2006 до 2011 год., Витанова-Стрезова е избрана за ЕКТС - координатор, задолжен за трета година на Катедрата за англиски јазик и книжевност.

Во мај и јуни 2006 година, во седиштето на НАТО во Скопје, ја изведува наставата и го координира напредниот курс за обука по толкување наменет за преведувачите и толкувачите, но и другите вработени во стручните служби на НАТО, кои го користат конференциското толкување.

Во рамките на реализацијата на заедничкиот проект на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и Генералниот директорат за толкување на Европската комисија, Витанова-Стрезова одржува настава по консекутивно толкување, во склоп на специјалистичките постдипломски (мастер) студии по конференциско толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во академската 2007/2008 година. Таа, исто така, е и член во комисиите за евалуација на постдипломците, составени од македонски наставници и педагошки асистенти од Европската комисија.

На 23.6.2008 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје едногласно ја избира д-р Витанов-Стрезова во звањето доцент.

Во академската 2011 година, таа е избрана за член на Редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со мандат од две години. Во рамките на својот професионален ангажман како член на Редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Факултетот, пишува рецензии и врши стручна ревизија и евалуација на објавените трудови од областа на англиската книжевност на помладиот наставен кадар.

На 20/03/2013 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје едногласно ја избира д-р Витанов-Стрезова во звањето вонреден професор.

Д-р Витанова-Стрезова тековно изведува настава во рамките на сите циклуси додипломски и постдипломски студии на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Во склоп на додипломските студии, таа одржува настава по следните предмети од областа на англиската книжевност и толкувањето: Англиска книжевност 3 (курс кој го опфаќа англискиот роман од осумнаесеттиот и деветнаесеттиот век), Англиска книжевност 6 (модерен британски роман) и Конференциско толкување 3 и 4 (консекутивно толкување). Во рамките на вториот циклус постдипломски (магистерски) студии, Витанова-Стрезова изведува настава по предметите: Модерна и постмодерна британска проза, и Доцниот викторијански роман. Во склоп на наставата од третиот циклус (докторски) студии, таа одржува настава по викторијанска проза, како дел од курсот Романтизам и викторијанска епоха, модерна британска проза, во рамките на курсот Модерна англо-американска литература, и постмодерна британска проза и критика, како дел од курсот Постмодерни тенденции во англоамериканската литература и критика.

Значајни учесѝва во национални и меѓународни проекти

Во рамките на проектот „Темпус“ во 1999 и во 2000 година, Витанова-Стрезова остварува два студиски престоја во Институтот за преведување и толкување „Еразмусхогескул“ во Брисел, каде што двапати ја користи стипендијата за мобилност и ги посетува и институтите за преведување и толкување во Антверп и Гент. Стипендиите за мобилност во рамките на проектот „Темпус“ ѝ овозможуваат да ја усвои методологијата за наставата по толкување. Овие студиски престои, како и нејзиниот долгогодишен

професионален ангажман во Собранието како толкувач, резултираат во следниве конкретни задачи што Витанова-Стрезова индивидуално или во соработка со другите учесници во проектот ги извршува: изработка на наставни планови за студиите по преведување и толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески во Скопје“; изготвување наставни програми и библиографии за предметите Консекутивно толкување, Симултано толкување, Двонасочно толкување, Техники за бележење и Подготовка за превод и толкување (како предмети кои го опфаќаат толкувањето од англиски на македонски јазик и обратно).

Како дел од меѓународниот проект “A Foreign Language That Unites”, организиран од Кралството Норвешка, учествува на конференција од областа на англиската книжевност во Дубровник, во 2003 година, и реализира двомесечен студиски престој на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Универзитетот во Берген, во 2004 година.

Во февруари и септември 2004 година, Витанова-Стрезова е раководител на проектот “Eyes Wide Open” за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кој е организиран од Британскиот совет и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во рамките на проектот се одржуваат повеќе работилници на теми од современото британско творештво, презентирани од самите автори, кои дискутираат со студентите и професорите како за своето творештво, така и за разни други книжевни теми. Како дел од истиот проект, Британскиот совет ѝ овозможува на Витанова-Стрезова да присуствува на “19th Oxford Conference on the Teaching of Literature”, одржана во колеџот „Корпус Кристи“, во април 2004 година, каде што таа стекнува нови знаења за методологијата во наставата по книжевност и остварува средби со современи британски писатели и истакнати научни работници од областа на англиската книжевност.

Во декември 2010 година, д-р Витанова-Стрезова е раководител на книжевната работилница насловена „Дали викторијаните стереотипи за жената се сè уште дел од светогледот на жената од современото општество?“, одржана со студентите при Катедрата за англиски јазик и книжевност и поетесата Елена Пренцова. Во декември 2010 година, д-р Витанова-Стрезова раководи и со работилницата од областа на толкувањето насловена „Парламентарната стручна терминологија на англиски и македонски јазик со фокус на називите на работните тела во Собранието на Република Македонија“, одржана со студентите од насоката преведување/толкување при катедрата и м-р Марија Стефанова, советник за меѓународни односи и поранешен преведувач/толкувач во Собранието на Република Македонија.

Во рамките на меѓународниот проект “World Book Club Literary Project” на Британскиот јавен радиодифузен сервис, ВВС, д-р Витанова-Стрезова е избрана да учествува во радиоемисии на ВВС во кои еминентни британски и светски стручњаци, професори, критичари и познавачи на британското прозно творештвото одговараат на прашања од избрани слушатели за еден роман од реномиран британски писател. На 1.2.2012, д-р Витанова-Стрезова учествува во радиоемисијата за романот *Големите Очекувања* од Чарлс Дикенс.

Д-р Витанова-Стрезова е раководител на националниот проект “Dickens Bicentenary

Event”, кој таа го реализира заедно со студентите од Катедрата за англиски јазик и книжевност, во соработка со Британскиот совет во Скопје, како дел од глобалната прослава на Британскиот совет за обележување на двестегодишнината од раѓањето на Дикенс, во рамките на меѓународниот проект “Dickens 2012. Настанот, кој таа го организира во Конференциската сала на Британскиот совет, на 7.2.2012, вклучува прикажување на култниот филм „Големите очекувања“ (според истоимениот роман) во режија на Д. Лин, мини - конференција на студентите кои имаат презентации на теми од романот *Големите очекувања* и дискусија на крајот.

Проекти и избори во звањето вонреден професор

Во 2013, 2014 и 2015 година, д-р Витанова-Стрезова учествува во проектот „Свездите на светската книжевност“, организиран од Министерството за култура на Република Македонија, како автор на повеќе поговори кон преводите на македонски јазик на соодветните британски романи. Во 2013 година, во издание на „Магор“, е објавен првиот поговор на авторката, со наслов „Еден од нас“, и тоа кон преводот на романот *Лорд Џим* од Џозеф Конрад. Истата година, повторно во издание на „Магор“, е објавен и поговорот на д-р Витанова-Стрезова кон преводот на македонски јазик на романот *Англиска музика* од Питер Акројд, со наслов „Палимпсест“. Во 2013 година е објавен уште еден нејзин поговор во издание на „Магор“, и тоа кон преводот на македонски јазик на романот *Мидлмарч* од Џорџ Елиот. Во 2014 година, Витанова-Стрезова учествува во проектот со поговорот кон преводот на романот *Приспајни обреди* од Вилијам Голдинг, исто така во издание на Магор. Истата година излегува и нејзиниот поговор кон преводот на романот *Том Џонс* од Хенри Филдинг, во издание на Арс Лумина–публикации, со наслов „Историја за настанувањето и развојот на британскиот роман. Во 2015 година, авторката го заокружува своето тригодишно учество во проектот со поговорот кон преводот на романот *Ајванхо* од Валтер Скот, повторно во издание на Магор, со наслов „Епонимниот јунак Ајванхо како симбол на соживот и помирување на различните етнички заедници во средновековна Англија“. Поговорите, претставуваат минуциозни книжевни теоретско-критички анализи на погоре споменатите романи.

Како дел од глобалната прослава на двестегодишнината од раѓањето на Шарлот Бронте, д-р Витанова-Стрезова е раководител на националниот проект-работилница со наслов “Brontë Bicentenary Event”, кој е реализиран заедно со студентите од Катедрата за англиски јазик и книжевност, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на 20.12.2016 година. Во текот на проект-работилницата, во рамките на студентската мини конференција, студентите од трета година одржаа презентации со аудио-визуелна поддршка, за наративните техники во репрезентативниот роман *Џејн Ер* од Шарлот Бронте. На крајот од конференцијата, под водство на раководителката на проектот, се разви интересна дискусија за презентираниите теми меѓу студентите презентери, професорите и присутната публика.

Значајни учества со реферати на меѓународни конференции и семинари

Од 29.9 до 4.10.2003 година, Витанова-Стрезова учествува со реферат насловен “The

Discourse of the Other: Ian McEwan, Dragi Mihajlovski” на книжевниот семинар “Post-Graduate Work-in-Progress Seminar“ во Дубровник. На 26.11.2004 година, во рамките на својот студиски престој во Берген, таа учествува со рефератот насловен “The Discourse of the Other in Ian McEwan’s Fiction” на книжевниот семинар „Post-Graduate Work-in-Progress Seminar“, одржан на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Универзитетот во Берген.

Во учебната 2007/2008 година, Витанова-Стрезова презентира говори и активно учествува на семинарите за обука на наставниот кадар по конференциско толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, кои ги реализираат педагошките асистенти од Генералниот директорат за толкување на Европската комисија.

Од 5 до 6.9.2008 година, таа учествува на меѓународната конференција “English Studies in the European / Global Context: Current Issues, Future Trends”, организирана од Катедрата за англиски јазик и книжевност, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, по повод педесетгодишнината од нејзиното постоење. На конференцијата таа го презентира рефератот “Analysis of Ian McEwan’s Art of Inhabiting Other Minds in His Fiction with a Special Focus on the Novel *Atonement*”. Од 26 до 28 април 2012 година, учествува со рефератот насловен “Subversion of the Victorian Values: The Female Characters in Dickens’s Novel *Great Expectations*” на интердисциплинарната меѓународна конференција “Language Literature, Values” во Ниш, организирана од Филозофскиот факултет при Универзитетот во Ниш, Република Србија.

Од 4 до 8 септември 2012 година учествува со реферати на два семинара во рамките на меѓународната конференција “11th Conference of the European Society for the Study of English”, одржана во Богазичи универзитетот, Истанбул (Турција). Во склоп на Семинарот 71 насловен *Charles Dickens: The Other Voice of Victorian England*, таа го презентира рефератот “Subversion of the Victorian Female Stereotypes: Dickens’s Unique Female Characters in *Great Expectations*”. На Семинарот 23, *Narrating Being VS. Narrative Being*, д-р Витанова-Стрезова го презентира својот втор реферат на Конференцијата во Истанбул, насловен “Briony’s Polylogue”.

Учесѝва на меѓународни конференции, семинари и работилници по избори во звањеѝо вонреден професор

Од 11-13 март 2016 година, Витанова-Стрезова учествува со реферат под наслов “The Semantic Fecundity of Conrad’s Language in *Lord Jim*”, на меѓународната конференција “International Conference English Studies at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDRP)”, организирана од Катедрата за англиски јазик и книжевност, при Филолошкиот факултет „Блаже Конски“ во Скопје.

На 31 март 2016 година, Витанова-Стрезова учествува со реферат насловен “*Lord Jim* and the Unlimited Potential of Conrad’s Words”, на меѓународната конференција “The 9th International Scientific Conference of the Institute for Scientific Resesarch and Development”, организирана од Институтот за научно истражување и развој на градот Улцињ и општината

Улцињ, во Улцињ, Република Црна Гора.

Од 12-14 мај, 2017 година, Витанова-Стрезова учествува со рефератот насловен “The ‘Jump’ into Meaning of the Eponymous Hero in Conrad’s *Lord Jim*”, на меѓународната конференција “The 2nd International Conference on Social Sciences and Humanities (IBU-ICSSH2017)”, организирана од Меѓународниот балкански универзитет во Скопје.

Покрај овие учества со секциски предавања на конференциите, Витанова-Стрезова исто така учествува и на семинарите од третиот циклус (докторски) студии во 2016 и 2017 година, на кои нејзините докторанди презентираат дел од своите одобрени докторски дисертации. Така, во рамките на семинарите за докторанди, м-р Хоу Лици, под водство на својот ментор д-р Витанова-Стрезова, ги одржа следните две презентации: “Prisoner of Fate” во мај 2016 година и “Recurrence in *The Mayor of Casterbridge*”, во мај 2017 година. М-р Анита Димитријовска-Јанкуловска, исто така под водство на нејзината менторка д-р Витанова-Стрезова, ги претстави следните две поглавја од својата докторска дисертација: “Who is the Fanatic”, во мај 2016 година и “The Family Tradition of the East and the Hybrid Identity of the West”, во мај 2017 година. М-р Медина Чоба, која тековно работи на темата за својата докторска дисертација, исто така одржа презентација под водство на својата менторка Витанова-Стрезова, со наслов “Subversion of the Victorian Female Stereotypes in Charlotte Brontë’s and George Eliot’s Novels”, во мај 2016 година. Трудите на докторандите на проф. д-р Соња Витанова-Стрезова, презентирани на семинарите во 2016 и 2017 година, се оценети со највисоки оценки од раководителот на третиот циклус (докторски) студии, проф. д-р Зорица Николовска, како и од другите професори во комисиите за оценување на презентациите на докторандите.

Проф. Витанова-Стрезова е и раководител на следниве работилници: “Brontë Bicentenary Event”, проект-работилница одржана на 20.12.2016 година како дел од глобалното одбележување на двестегодишнината од раѓањето на Шарлот Бронте, “Coincidence and Chance: Inevitable Accidents in *The Mayor of Casterbridge*” и “Gain and Loss: Kurtz’s Death”, работилници кои м-р Лици ги одржа во рамките на третиот циклус (докторски) студии, во присуство на студенти и професори од Катедрата за англиски јазик и книжевност, како и на раководителот на третиот циклус (докторски) студии, проф. д-р Зорица Николовска.

Во текот на работилницата “Coincidence and Chance: Inevitable Accidents in *The Mayor of Casterbridge*”, одржана на 16.9.2016 година, м-р Лици ја прикажа својата презентација за коинциденциите и случајностите во *Градоначалникот на Кастербриџ*, анализирајќи го романот од викторијанскиот писател Т. Харди низ призмата на концептот за иманентната волја, која за авторот Харди претставува основна сила во агностичкиот универзум. Под водство на проф. д-р Витанова-Стрезова, работилницата поттикна интересна дебата со присутните за презентираната тема.

Во рамките на работилницата “Gain and Loss: Kurtz’s Death”, одржана на 20.3.2017 година, м-р Лици ја изложи својата критичка анализа на новелата *Срцеџо на џемнинаџа*, од репрезентативниот британски писател на зрелиот модернизам Џ. Конрад, низ призмата на древната кинеска филозофија *Тао џе чини* од Лаоце, чиј централен дел е теоријата за

Јин и Јанг. Под водство на проф. д-р Витанова-Стрезова, работилницата поттикна интересна дискусија со присутните за презентираната тема.

Менторска и членска во комисија за одбрана и изработка на дипломски трудови, магистерски трудови и докторски дисертации, по изборот во звањето вонреден професор

Ментор и член во комисија за одбрана и изработка на дипломски трудови

Д-р Витанова-Стрезова е ментор на вкупно седумнаесет дипломски трудови (тринаесет одбранети и два одобрени од областа на англиската книжевност и два одбранети од областа на толкувањето). Покрај тоа, таа е и член на вкупно педесет и две комисија за одбрана и изработка на дипломски трудови, од областа на англиската книжевност и од областа на толкувањето.

Член на комисија за одбрана на магистерски трудови

Д-р Витанова-Стрезова е член во комисиите за одбрана на три магистерски труда, одбранети во 2014, 2015 и 2017 година.

Ментор на магистерски трудови од областа на англиската книжевност

Д-р Витанова-Стрезова е ментор на следните шест одбранети магистерски трудови од областа на книжевноста: „Постколонијалниот дискурс и прашањето за идентитетот: Салман Рушди, Мајкл Ондатје, Џон Рис, Габриел Г. Маркес и Алехо Карпентер“, Трајанка Кортова, 2013 година; „Прозата на Питер Акројд и Драги Михајловски како биофикција: Дикенс, Последниот шестамени на Оскар Вајлд, Англиска музика, Мојот Скенгер-беј и Раскази од шестти кај“, Алмир Мељовиќ, 2015 година; „Женското лудило како нов готски израз на потрагата по сопствениот идентитет во прозата на Дорис Лесинг и Џин Рис“, Елена Мицевска, 2015 година; „Деконструкција на викторијанскиот идеал за жената во модерната проза на Вирџинија Вулф и Кетрин Менсфилд“, Андријана Петкоска, 2015 година; „Постмодерниот дискурс во романите на Иан Мекјуан и Венко Андоновски со посебен осврт кон дезинтеграцијата на праволинейното раскажување: Искупување, Дејте во времето, Саботаж, Пајокош на светот и Вештица“, Киро Јорданова, 2016 година, и „Култот на новата жена како културна и книжевна икона на крајот од деветнаесеттиот век“, Христина Аслимоска, 2017 година. Покрај тоа, таа е и ментор на следните три одобрени магистерски труда од областа на англиската книжевност: „Културните идентитети низ јас-нарацијата во прозата на Казуо Ишигуро, Ханиф Куреиши и Кица Колбе“, пријавен од Стојче Петровски, „Наратолошка анализа на готиката во доцниот викторијански роман“, пријавен од Стефан Велески, и „Визијата за иднината во дистописката фикција на Џорџ Орвел и Олдос Хаксли“,

пријавен од Фљакрон Шабани.

Ментор на магистерски трудови од областа на толкувањето

Д-р Витанова-Стрезова е ментор на магистерскиот труд од областа на толкувањето, со наслов „Стратегии за справување со стресот како некогнитивна пречка во симултаното и консекутивно конференциско толкување“, одбранет од Елена Волкановска, во 2015 година. Покрај тоа, таа е ментор и на следните три одобрени магистерски труда од областа на толкувањето: „Конференцискиот толкувач наспрема двојазичниот практичар во јавните институции на република Македонија“, пријавен од Стефанија Маџоска, „Мнемоничките техники како помагала за подобрување на помнењето на толкувачот во консекутивното конференциско толкување“, пријавен од Ирена Синцироска, и „Толкувањето во областа на полициското работење со фокус на Република Македонија“, пријавен од Мирјана Липковска.

Член на комисији за одбрана на докторски дисертации

Во 2015 година д-р Витанова-Стрезова е член на Комисијата, при Филозофскиот факултет во Скопје, за одбрана на докторската дисертација од областа на толкувањето, со наслов „Улогата на преведувачот во процесот на медијација на конфликти“, одбранета од Марија Тодорова. Таа, исто така, е член и во комисиите за одбрана на пет докторски дисертации од областа на англиската книжевност, одбранети во 2014, 2015 и 2016 година.

Ментор на докторски дисертации од областа на англиската книжевност

Д-р Витанова-Стрезова е ментор на докторската дисертација, со наслов „Книжевно-филозофскиот дискурс во творештвото на Ајрис Мардок и Кица Барџиоска Колбе“, одбранета од Јасмина Ивановска, во 2016 година, како и на следните две одобрени докторски дисертации, исто така од областа на англиската книжевност: „Филозофијата на животот во најзначајните романи на Томас Харди и Џозеф Конрад“, пријавена од м-р Хоу Лици, и „Другоста во постколонијалната проза на Ханиф Куреиши, Казуо Ишигуро и Салман Рушди“, пријавена од м-р Анита Димитријовска-Јанкуловска.

Научноистражувачка дејност: список на објавени научни и стручни трудови по изборот во звање на вонреден професор

Во периодот од 2013 година до сега, д-р Витанова-Стрезова ги има објавено следните стручни и научни трудови од областа на англиската книжевност:

- *Дискурсот на Друѓиот: Иан Мекјуан, Драги Михајловски*, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2013 година.

- „Полилошкиот дискурс на неантропоморфните раскажувачи во расказите од Драги Михајловски“ во *Славистички студии: Списание на Катедра за славистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, бр. 15-16, 2013, стр. 235-243.

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Лорд Џим* од Џозеф Конрад, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Магор, 2013 година.

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Англиска музика* од Питер Акројд, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Магор, 2013 година.

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Мидлмарч* од Џорџ Елиот, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Магор, 2013 година.

“Logomachia: Conrad’s Unique Style in *Lord Jim*”, in *ESSE: English Studies in Albania, Volume 3 Number 1/2*, Vlora: University of Vlora, Spring/Autumn 2013, pp. 21-31.

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Том Џонс* од Хенри Филдинг, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Арс Лумина – публикации, 2014 година.

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Присвистани брегови* од Вилијам Голдинг, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Магор, 2014 година.

„Палимпсест“ во Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, книга 39-40, 2014, 451-461.

“Not the Fundamental Why, but the Superficial How”, International Conference *English Language and Literature Studies: Embracing Edges (ELLSEE) Proceedings*, Belgrade: Faculty of Philology, University of Belgrade, 2014, pp. 555-565.

“Subversion of the Victorian Values: The Unique Female Characters in Dickens’s *Great Expectations*”, in *Values Across Cultures and Times*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2014, pp. 131-143.

<http://www.cambridgescholars.com/download/sample/61393>

- Поговор кон преводот на македонски јазик на романот *Ајванхо* од Валтер Скот, проект „Свезди на светската книжевност“, Скопје: Магор, 2015 година.

“Briony’s Polylogue”, in *Narrative Being Vs. Narrating Being*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2015, pp. 170-182.
[file:///C:/Users/Profesor/Downloads/Narrative%20Being%20Vs%20Narrating%20Being_hard_man_v1%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Profesor/Downloads/Narrative%20Being%20Vs%20Narrating%20Being_hard_man_v1%20(2).pdf)

“On the Way to Morning in *Hamlet*”, *Scientific Bulletin* of the Institute for Scientific Research and Development, Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2015, Nr. 7-V.2, pp. 513-530.

„Том Џонс : 'историја' и роман“ во Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, книга 41-42, 2015-2016, 193-205.

“The Moment of Insight in *To the Lighthouse*”, *Scientific Bulletin* of the Institute for Scientific Research and Development, Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2016, Nr. 8, pp. 1010-1021.

“*Lord Jim* and the Unlimited Potential of Conrad’s Words”, *Scientific Bulletin* of the Institute for Scientific Research and Development, Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2017, Nr. 9-2, pp. 135-140.

“The ‘Jump’ into Meaning of the Eponymous Hero in Joseph Conrad’s *Lord Jim*”, 2nd International Conference on Social Sciences and Humanities (IBU-ICSSH2017) *Proceedings*, Skopje: International Balkan University, (in press).

Наведените научни и стручни трудови се од областа на англиската книжевност, со исклучок на монографијата *Дискурсои на Друѓиош: Иан Мекјуан, Драги Михајловски*, која се занимава и со англиската и со македонската книжевност, како и трудот „Полилошкиот дискурс на неантропоморфните раскажувачи во расказите од Драги Михајловски“, кој го истражува исклучиво творештвото на еден македонски писател. Сите трудови се прецизни книжевни теоретско-критички анализи на романи или раскази. Монографијата *Дискурсои на Друѓиош: Иан Мекјуан, Драги Михајловски* ја проучува фикцијата на Мекјуан и Михајловски, навраќајќи се на постструктуралистичката книжевна теорија. Книгата дава значаен придонес кон современите теоретско-критички проучувања на книжевноста. Во поширока смисла, оваа комплексна книжевна студија го преточува придонесот на авторката, не само кон англистиката, туку исто така и кон македонистиката и компаратистиката. Во трудот „Полилошкиот дискурс на неантропоморфните раскажувачи во расказите од Драги Михајловски“, д-р Витанова-Стрезова го анализира дискурсот на повеќезначниот говорен субјект во расказите на Михајловски, врз основа на „полилошкиот дискурс“ на Кристева. Јазикот и стилот на Конрад се во фокус на трудот “Logomachia: Conrad’s Unique Style in *Lord Jim*“, кој ја истражува борбата на значења на зборовите во неговиот роман *Лорд Џим*. Поговорите, објавени во издание на Магор и Арс Лумина-публикации, се комплексни теоретско-критички анализи на романите *Лорд Џим* од Џ. Конрад, *Англиска музика* од Питер Акројд, *Мидлмарч* од Џорџ Елиот, *Том Џонс* од Хенри Филдинг, *Присвтајни обреди* од Вилијам Голдинг и *Ајванхо* од Валтер Скот. Трудот „Палимпсест“ ја истражува интертекстуалноста во романот *Англиска музика* од Питер Акројд. Предмет на истражување во трудот “Not the Fundamental Why, but the Superficial How” е семантичкиот потенцијал на јазикот на Конрад во *Лорд Џим*, кој ја става содржината на романот во втор план. Трудот “Subversion of the Victorian Values: The Female Characters in Dickens’s Novel *Great Expectations*”, кој е објавен во престижното британско списание *Cambridge Scholars Publishing*, се занимава со неконвенционалните женски ликови во романот *Големите очекувања* од Дикенс, кои ги деконструираат викторијанските женски стереотипи. Повторно навраќајќи се на Кристева во трудот “Briony’s Polylogue”, исто така објавен во престижното британско списание *Cambridge Scholars Publishing*, авторката го анализира дискурсот на повеќезначниот говорен субјект

во романот *Искупување* од Мекјуан. Трудот “On the Way to Mourning in *Hamlet*” претставува современа книжевна интерпретација на драмата на Шекспир, врз основа на Лакан и постструктуралистичката психоанализа како книжевна теорија. Трудот „Том Џонс: 'историја' и роман“ го анализира романот *Том Џонс* од Х. Филдинг во контекст на настанувањето и развојот на британскиот роман. Предмет на истражување на трудот “The Moment of Insight in *To the Lighthouse*” е „моментот на постоење“, како книжевен концепт на писателката Вулф, што д-р Витанова–Стрезова го проучува во нејзиниот роман *Кон светилничкиот*. Во трудовите “*Lord Jim* and The Unlimited Potential of Conrad’s Words” и “The ‘Jump’ into Meaning of the Eponymous Hero in Conrad’s *Lord Jim*”, авторката анализира одредени зборови и фрази од романот *Лорд Џим*, за да ја потенцира семантичката продуктивност на јазикот на Конрад.

Значајни меѓународни функции за промовирање на научноистражувачката дејност во полето на англистиката

Од 2011 година, д-р Витанова–Стрезова е дописен член на престижното Здружение на англисти “The English Association”, во кое членуваат истакнати научни работници од областа на англистиката. Од 2012 година, Витанова–Стрезова е избрана за претседател на ЗАМ (Здружение на англистите на македонија), во рамките на ESSE (Европското здружение на англисти).

Членството на ЗАМ, во текот на мандатот на Витанова–Стрезова како претседател, се прошири со англисти од универзитетите и од други градови во Македонија, како Универзитетот на Југоисточна Европа во Тетово, Универзитетот за информатички науки и технологии „Св. Апостол Павле“ во Охрид, и Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола. Како претседател на ЗАМ и дописен член на Здружението на англисти, д-р Витанова–Стрезова има можност да оствари меѓународни контакти со колеги и научни работници во полето на англистиката, да ја информира својата Катедра за конференциите и собирите на англистите и да ја промовира англистиката во Република Македонија и пошироко.

Оценка од самоевалуација

За својата наставно-образовна работа, д-р Соња Витанова–Стрезова доби позитивна оценка од студентите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, на анонимната анкета, спроведена во 2017 година.

ЗАКЛУЧОК

Обемниот ангажман на д-р Соња Витанова–Стрезова во полето на англистиката

главно се фокусира на областа на англиската книжевност, како и на областа на толкувањето.

Во рамките на наставната дејност, Витанова-Стрезова предава два задолжителни курса од областа на англиската книжевност и два курса од областа на толкувањето, како дел од додипломските студии; два курса на вториот циклус (магистерски) студии од областа на англиската книжевност, и три курса на третиот циклус (докторски) студии, исто така од областа на англиската книжевност. Покрај наставниот ангажман, д-р Витанова-Стрезова активно објавува трудови од областа на англиската книжевност во домашни и престижни меѓународни списанија со меѓународен уредувачки одбор. Објавените трудови укажуваат на нејзиниот минуциозен аналитички пристап кон книжевните појави и вредности. Освен тоа, преку своите трудови од оваа област, таа придонесува и кон современото теоретско-критичкото проучување на британското и македонско книжевно прозно творештво. Како ментор на повеќе одбранети дипломски трудови, магистерски тези и докторски дисертации од областа на англиската книжевност, д-р Витанова-Стрезова помага постојано да се развива и унапредува англистиката во областа на англиската книжевност, но и да се создава и да напредува младиот наставен кадар. Таа одржува секциски предавања и презентира свои реферати на разни меѓународни конференции, собири и семинари во државата и во странство, и реализира активности во склоп на проектите и работилниците во кои учествува. Во својство на нејзиниот меѓународен ангажман како претседател на ЗАМ, македонската асоцијација во рамките на европското здружение на англисти ESSE, и како дописен член на престижното меѓународно Здружение на англисти, Витанова-Стрезова ја промовира англистиката, и ја унапредува научноистражувачката и друга дејност во ова поле. Покрај интересот и преокупираноста на д-р Витанова-Стрезова со англистичките книжевни студии, таа со својот опсежен ангажман придонесува и кон полето на македонистиката и компаратистиката. Напоредно со англиската, д-р Витанова-Стрезова ја анализира и ја проучува и македонската книжевност, преку монографијата и други трудови во кои таа се занимава и со македонската книжевност.

Покрај нејзиниот ангажман во полето на англиската книжевност, д-р Витанова-Стрезова има повеќегодишно професионално искуство и ангажман и во областа на толкувањето, и тоа и како толкувач и како наставник по толкување од англиски на македонски јазик и обратно. Логичен резултат од долгогодишното искуство на д-р Витанова-Стрезова како толкувач вработен во Собранието на Република Македонија, а денес и како хонорарен толкувач, е нејзиниот придонес кон основањето на толкувачките студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, како и ангажманот во наставата по толкување. Покрај наставата по конференциско толкување при Катедрата за англиски јазик и книжевност, нејзиниот ангажман во оваа област опфаќа и повеќе други специјални курсеви по толкување за потребите на повеќе домашни и меѓународни организации и мисии во земјата. Д-р Соња Витанова-Стрезова постојано се надградува и унапредува во областа на толкувањето, процес што таа го започнува со усвојувањето на современата методологија во наставата по толкување во текот на најезините студиски престои. Овој процес континуирано продолжува, како преку нејзината наставна и толкувачка дејност, така и преку постојаното следење на литературата во оваа област и менторствата на одбранети и одобрени дипломски и магистерски трудови од областа на

толкувањето.

Земајќи ги предвид изнесените согледувања, можеме да констатираме дека во личноста на д-р Соња Витанова-Стрезова имаме сериозен научен работник што со својот научен ангажман во земјата и во странство континуирано дава придонес во полето на англистиката, како во областа на англиската книжевност, така и во областа на толкувањето. Врз основа на изложените заклучоци, ни претставува особено задоволство да му препорачаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да ја прифати нашата рецензија и да ја избере д-р Соња Витанова-Стрезова во звањето редовен професор од наставно-научните области: *историја на книжевноста на германските народи* (англиска книжевност) и *англистика* (толкување).

Рецензентска комисија

1. Д-р Виолета Христовска, редовен професор, с.р.
2. Д-р Рајна Кошка-Хот, редовен професор, с.р.
3. Д-р Драги Михајловски, редовен професор, с.р

ОБРАЗЕЦ

кон извештајот за избор во звање - редовен професор

Кандидат: д-р Соња Витанова-Стрезова, вонреден професор

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Научна област: *историја на книжевноста на германските народи* (англиска книжевност) и *англистика* (толкување)

1. Наставно-образовна дејност

Одржување настава (прв циклус)	Поени
Англиска книжевност 6 (4+8) (2 гр. пред. и 4 гр. вежби) летен семестар 2012/2013	$12 \times 15 \times 0,04$ = 7,2
Консекутивно толкување 3 (2+2) зимски семестар 2013/2014	$4 \times 15 \times 0,04$ = 2,4
Англиска книжевност 3 (4+4) (2 гр. пред. и 2 гр. вежби) зимски семестар 2013/2014	$8 \times 15 \times 0,04$ = 4,8
Англиска книжевност 6 (4+8) (2 гр. пред. и 4 гр. вежби) летен семестар 2013/2014	$12 \times 15 \times 0,04$ = 7,2
Консекутивно толкување 3 (2+2) зимски семестар 2014/2015	$4 \times 15 \times 0,04$ = 2,4
Англиска книжевност 3 (4+4) (2 гр. пред. и 2 гр. вежби) зимски семестар 2014/2015	$8 \times 15 \times 0,04$ = 4,8
Англиска книжевност 6 (4+8) (2 гр. пред. и 4 гр. вежби) летен семестар 2014/2015	$12 \times 15 \times 0,04$ = 7,2
Консекутивно толкување 3 (0+4) зимски семестар 2015/2016	$4 \times 15 \times 0,04$ = 2,4
Англиска книжевност 3 (4+4) (2 гр. пред. и 2 гр. вежби) зимски семестар 2015/2016	$8 \times 7 \times 0,04$ = 4,8

Англиска книжевност 6 (4+8) (2 гр. пред. и 4 гр. вежби) летен семестар 2015/2016	$12 \times 15 \times 0,04 = 7,2$
Консекутивно толкување 3 (2+2) зимски семестар 2016/2017	$4 \times 15 \times 0,04 = 2,4$
Англиска книжевност 3 (2+2) зимски семестар 2016/2017	$4 \times 15 \times 0,04 = 2,4$
Консекутивно толкување 4 (2+2) летен семестар 2016/2017	$4 \times 15 \times 0,04 = 2,4$
Англиска книжевност 6 (2+4) (2гр. вежби) летен семестар 2016/2017	$6 \times 15 \times 0,04 = 3,6$
Консекутивно толкување 3 (2+2) зимски семестар 2017/2018	$4 \times 15 \times 0,04 = 2,4$
Англиска книжевност 3 (2+2) зимски семестар 2017/2018	$4 \times 15 \times 0,04 = 2,4$
Одржување настава (втор циклус)	Поени
Модерна/постмодерна британска проза (20 часа) зимски семестар 2012/2013	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Доцниот викторијански роман (20 часа) зимски семестар 2012/2013	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Модерна/постмодерна британска проза (20 часа) зимски семестар 2013/2014	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Доцниот викторијански роман (20 часа) зимски семестар 2013/2014	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Модерна/постмодерна британска проза (20 часа) зимски семестар 2016/2017	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$

Доцниот викторијански роман (20 часа) зимски семестар 2016/2017	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Модерна/постмодерна британска проза (20 часа) зимски семестар 2017/2018	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Доцниот викторијански роман (20 часа) зимски семестар 2017/2018	$4 \times 5 \times 0,05 = 1$
Одржување настава (трет циклус)	Поени
Романтизам и викторијанска епоха: викторијанска проза (12 часа) зимски семестар 2014	$4 \times 3 \times 0,06 = 0,72$
Романтизам и викторијанска епоха: викторијанска проза (12 часа) зимски семестар 2015	$4 \times 3 \times 0,06 = 0,72$
Модерна англо-американска литература: модерна британска проза (12 часа) зимски семестар 2015	$4 \times 3 \times 0,06 = 0,72$
Настава во школи и работилници	Поени
Раководител на работилницата насловена “Brontë Bicentenary Event”, одржана на 20.12.2016, со студентите од втора и трета година од Катедрата за англиски јазик и книжевност, во рамките на наставата по англиска книжевност, по повод двестегодишнината од раѓањето на Шарлот Бронте. Во текот на книжевната работилница, студентите од трета година одржаа презентации за наративните техники во репрезентативниот роман <i>Џејн Ер</i> од Шарлот Бронте. Презентираните теми поттикнаа интересна дискусија меѓу присутните студенти, студентите презентери и професорите кои ја водеа работилницата.	1.5
Раководител на работилницата „Коинциденција и случајност: неизбежните несреќи во <i>Градоначалничкој на Касџербриџ</i> “, одржана на 16.9.2016 година, во рамките на третиот циклус (докторски) студии. На работилницата, покрај проф. д-р Соња Витанова-Стрезова и м-р Хоу Лици, присуствуваа и студенти од Катедрата за англиски јазик и книжевност, и раководителот на третиот циклус (докторски) студии, проф. д-р Зорица Николовска. М-р Лици се фокусираше на коинциденциите и случајностите во <i>Градоначалничкој на Касџербриџ</i> од викторијанскиот писател Томас Харди, анализирајќи го романот низ призмата на концептот за иманентната волја, која за авторот Харди претставува основна сила во агностичкиот универзум. Работилницата поттикна интересна дискусија со присутните за презентираната тема.	1.5

Раководител на работилницата „Добивка и загуба: смртта на Курц“, одржана на 20.3.2017 година, во рамките на третиот циклус (докторски) студии. На работилницата, покрај проф. д-р Соња Витанова-Стрезова и м-р Хоу Лици, присуствуваа и студенти од Катедрата за англиски јазик и книжевност, и раководителот на третиот циклус (докторски) студии, проф. д-р Зорица Николовска. М-р Лици ја изложи својата критичка анализа на новелата <i>Срце на шемнинаџа</i> од репрезентативниот британски писател на зрелиот модернизам Џозеф Конрад низ призмата на древната кинеска филозофија <i>Тао џе чинџ</i> од Лаоце, чиј централен дел е теоријата за Јин и Јанг. Работилницата поттикна интересна дискусија со присутните за презентираната тема.	1.5
Одржување на вежби (аудиторски во лабораторија)	Поени
Консекутивно толкување 3, зимски семестар, 2013/2014	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 3, зимски семестар, 2014/2015	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 3, зимски семестар, 2015/2016	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 3, зимски семестар, 2016/2017	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 4, летен семестар, 2016/2017	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 3, зимски семестар, 2017/2018	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Консекутивно толкување 4, летен семестар, 2017/2018	$2 \times 15 \times 0.03 = 0,9$
Изработка на семинарски труд	Поени
Семинарски трудови зимски летен семестар, 2012/2013	$20 \times 0.03 = 0,6$
Семинарски трудови зимски/летен семестар, 2013/2014	$20 \times 0.03 = 0,6$
Семинарски трудови зимски/летен семестар, 2014/2015	$15 \times 0.03 = 0,45$

Семинарски трудови зимски/летен семестар, 2015/2016	$10 \times 0.03 = 0,3$
Подготовка на нов предмет:	
Доцниот викторијански роман (втор циклус на студии)	1
Романтизам и викторијанска епоха: викторијанска проза (трет циклус на студии)	1
Модерна англо-американска литература: модерна британска проза (трет циклус на студии)	1
Постмодерни тенденции во англоамериканска литература и критика: постмодерна британска проза и критика (трет циклус на студии)	1
Консултации со студенти	Поени
зимски семестар 2012/2013	$100 \times 0.002 = 0,2$
летен семестар 2013/2014	$100 \times 0.002 = 0,2$
зимски семестар 2014/2015	$100 \times 0.002 = 0,2$
летен семестар 2015/2016	$100 \times 0.002 = 0,2$
зимски семестар 2016/2017	$100 \times 0.002 = 0,2$
летен семестар 2017/2018	$100 \times 0.002 = 0,2$
Ментор на дипломска работа	$17 \times 0,2 = 3,4$
Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	$6 \times 0,5 = 3$
Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	$3 \times 0,3 = 0,9$
Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	$52 \times 0,1 = 5,2$

Пакет материјали за Доцниот викторијански роман (втор циклус на студии)	1
Пакет материјали за Романтизам и викторијанска епоха: викторијанска проза (трет циклус на студии)	1
Пакет материјали за Модерна англо-американска литература: модерна британска проза (трет циклус на студии)	1
Пакет материјали за Постмодерни тенденции во англоамериканска литература и критика: постмодерна британска проза и критика (трет циклус на студии)	1
Вкупно бодови од наставно-образовна дејност	110.61

2. Научноистражувачка дејност

Назив на активност	Поени
Ментор на докторска дисертација	3×3=9
Ментор на магистерска работа	13×1=13
Учесник во националниот научен проект: „Свездите на светската книжевност“, во организација на Министерството за култура на Република Македонија, 2013 година. Како дел од проектот, д-р Витанова-Стрезова е автор на поговорите кон преводите на македонски јазик на романите: <i>Лорд Џим</i> од Џозеф Конрад, <i>Анџелска музика</i> од Питер Акројд, и <i>Мидлмарч</i> од Џорџ Елиот, во издание на „Магор“, 2013 година.	3
Учесник во националниот научен проект: „Свездите на светската книжевност“, во организација на Министерството за култура на Република Македонија, 2014 година. Како дел од проектот, д-р Витанова-Стрезова е автор на поговорите кон преводите на македонски јазик на романите: <i>Том Џонс</i> од Хенри Филдинг, во издание на Арс Лумина - публикации, 2014 година и <i>Присџајни обреди</i> од Вилијам Голдинг, во издание на „Магор“, 2014 година.	3
Учесник во националниот научен проект: „Свездите на светската книжевност“, во организација на Министерството за култура на Република Македонија, 2015 година. Како дел од проектот, д-р Витанова-Стрезова е автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот: <i>Ајванхо</i> од Валтер Скот, во издание на „Магор“, 2015 година.	3
Дел од монографија	

„Еден од нас“, <i>Џозеф Конрад: Лорд Џим</i> , Скопје: „Магор“, 2013 година.	4
„Палимпсест“, <i>Пиџер Акројд: Анџиска музика</i> , Скопје: „Магор“, 2013 година.	4
„Мидлмарч“, <i>Џорџ Елиот: Мидлмарч</i> , Скопје: „Магор“, 2013 година.	4
„Историја за настанувањето и развојот на британскиот роман“, <i>Хенри Филдин: Том Џонс</i> , Скопје: „Арс Лумина“ - публикации, 2014 година.	4
„За Присџајни обреди од Вилијам Голдинг“, <i>Вилијам Голдинг: Присџајни обреди</i> , Скопје: „Магор“, 2014 година.	4
„Епонимниот јунак Ајванхо како симбол за соживот и помирување на различните етнички заедници во средновековна Англија“, <i>Валтер Скоф: Ајванхо</i> , Скопје: „Магор“, 2015 година.	4
Дел од монографија објавен во странство:	
“Subversion of the Victorian Values: The Unique Female Characters in Dickens’s <i>Great Expectations</i> ”, in <i>Values Across Cultures and Times</i> , Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2014, pp. 131-143. http://www.cambridgescholars.com/download/sample/61393	6
“Briony’s Polylogue”, in <i>Narrative Being Vs. Narrating Being</i> , Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2015, pp. 170-182. file:///C:/Users/Profesor/Downloads/Narrative%20Being%20Vs%20Narrating%20Being_hard_man_v1%20(2).pdf	6
Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	
„Полилошкиот дискурс на неантропоморфните раскажувачи во расказите од Драги Михајловски“ во <i>Славистички студии: Списание на Катедрата за славистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, бр. 15-16, 2013, стр. 235-243.	4
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно Научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
“Logomachia: Conrad’s Unique Style in <i>Lord Jim</i> ”, in <i>ESSE: English Studies in Albania, Volume 3 Number 1/2</i> , Vloa: University of Vloa, Spring/Autumn 2013, pp. 21-31.	6
“On the Way to Morning in <i>Hamlet</i> ”, <i>Scientific Bulletin of the Institute for Scientific Research and Development</i> , Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2015, Nr. 7-V.2, pp. 513-530.	6
“The Moment of Insight in <i>To the Lighthouse</i> ”, <i>Scientific Bulletin of the Institute for Scientific Research and Development</i> , Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2016, Nr. 8, pp. 1010-1021.	6
“ <i>Lord Jim</i> and the Unlimited Potential of Conrad’s Words”, <i>Scientific Bulletin of the Institute for Scientific Research and Development</i> , Ulcinj: Institute for Scientific Research and Development, 2017, Nr. 9-2, pp. 135-140.	6

Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
“Not the Fundamental Why, but the Superficial How”, International Conference <i>English Language and Literature Studies: Embracing Edges (ELLSEE) Proceedings</i> , Belgrade: Faculty of Philology, University of Belgrade, 2014, pp. 555-565.	2
“The ‘Jump’ into Meaning of the Eponymous Hero in Joseph Conrad’s <i>Lord Jim</i> ”, 2 nd International Conference on Social Sciences and Humanities (IBU-ICSSH2017) <i>Proceedings</i> , Skopje: International Balkan University, in press.	2
Трудови објавени во зборник на трудови во в.о. институција	
„Палимпсест“ во Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, книга 39-40, 2014, 451-461.	2
„Том Џонс : „историја“ и роман“ во Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, книга 41-42, 2015-2016, 193-205.	2
Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
“The Semantic Fecundity of Conrad’s Language in <i>Lord Jim</i> ”, International Conference English Studies at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDRP), Faculty of Philology “Blaze Koneski” - Skopje, Republic of Macedonia, 11 -13 March 2016.	2
“ <i>Lord Jim</i> and the Unlimited Potential of Conrad’s Words”, The 9 th International Scientific Conference, organized by Ulcinj municipality and the Institute for Scientific Research and Development, in Ulcinj, Republic of Montenegro, 31 March, 2017, online publication on the website of the Institute for Scientific Research and Development, Ulcinj, Republic of Montenegro	2
“The ‘Jump’ into Meaning of the Eponymous Hero in Joseph Conrad’s <i>Lord Jim</i> ”, 2 nd International Conference on Social Sciences and Humanities (IBU-ICSSH2017), International Balkan University, Skopje, 12-14 May, 2017	2
Апстракти објавен во зборници од конференции	
“The Semantic Fecundity of Conrad’s Language in <i>Lord Jim</i> ” in <i>Book of Abstracts</i> , International Conference English Studies at the Interface of Disciplines: Research and Practice (ESIDRP), 11 -13 March 2016, Skopje: Faculty of Philology “Blaze Koneski”, 2016.	1
Вкупно бодови од научноистражувачка дејност	110

Стручно-апликативна дејност

Назив на активноста	f

Книга од стручна област	
Автор	
<i>Дискурсои на Друѓиош: Иан Мекјуан, Драџи Михајловски, Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2013</i>	8
Поглавје во книга	
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Лорд Џим</i> од Џозеф Конрад, Скопје: „Магор“, 2013 година.	3
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Анџелиска музика</i> од Питер Акројд, Скопје: „Магор“, 2013 година.	3
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Мидлмарч</i> од Џорџ Елиот, Скопје: „Магор“, 2013 година.	3
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Том Џонс</i> од Хенри Филдинг, Скопје: „Арс Лумина“ - публикации, 2014 година.	3
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Присџајни обреди</i> од Вилијам Голдинг, Скопје: „Магор“, 2014 година.	3
Автор на поговорот кон преводот на македонски јазик на романот <i>Ајванхо</i> од Валтер Скот, Скопје: „Магор“, 2015 година.	3
Членство во извршно тело во меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност	
Претседател на македонското здружение во ESSE (European Society for the Study of English), 2012-2014	4
Дописен член на The English Society, март 2013-2014	2
Претседател на македонското здружение во ESSE (European Society for the Study of English), 2014-2016	4
Претседател на македонското здружение во ESSE (European Society for the Study of English), 2016-	4
Член на факултетска комисија	
Член на Поткомисија за евалуација на ниво на студиски групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (Катедра за англиски јазик и книжевност, студиска програма по англиски јазик и книжевност), 2013 година.	0,5

Член на Комисија за попис на библиотечен фонд, Катедра за англиски јазик и книжевност, 2013 година.	0,5
Претседател на Централна комисија за попис, 2014 година	0,5
Претседател на Комисија за изведување на испит по приговор од студент (предмет: Англиска книжевност 2, кандидат: Калина Ганчева, со бр. на индекс 22538), 2015 година.	0,5
Претседател на Комисија за библиотечен фонд, Катедра за англиски јазик и книжевност, 2016 година.	0,5
Претседател на Комисија за изведување на испит по приговор од студент (предмет: Англиска книжевност 2, кандидат: Ангела Филиповска, со бр. на индекс 26607), 2017 година	0,5
Член на комисија за избор во звање	
Член на Рецензентска комисија во врска со пријавата на м-р Милан Дамјаноски на конкурсот за избор во звањето асистент по англиска книжевност, 2013	0,2
Член на Рецензентска комисија во врска со пријавата на д-р Милан Дамјаноски на конкурсот за избор во звањето доцент по предметите: Англиска книжевност и конференциско толкување од англиски на македонски јазик и обратно, 2015 година.	0,2
Член на Рецензентска комисија во врска со пријавата на д-р Румена Бужароска на конкурсот за избор во звањето вонреден професор по предметите: Американска книжевност 1 и 2 и група предмети од модулот по американски студии, 2016 година.	0,2
Член на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“	0,5
Член на Одбор за втор циклус (магистерски) студии, претставник од Катедрата за англиски јазик и книжевност, 2013-2015	1
Вкупно бодови од стручно-апликативна дејност	45,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	110,61
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	110
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	45,1

Вкупно:	265,71

Рецензентска комисија

1. Д-р Виолета Христовска, редовен пррофесор, с.р.
2. Д-р Рајна Кошка-Хот, редовен професор, с.р.
3. Д-р Драги Михајловски, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА *ЈАЗИКOT ВО ЗБОРНИКОТ НА МИЛАДИНОВЦИ* ОД ЈАНА МИХАЈЛОВСКА-ИВАНОВ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ *БЛАЖЕ КОНЕСКИ* ВО СКОПЈЕ

На својата 11. редовна седница, одржана на 21.6.2017 година, Наставно-научниот совет нè избра за Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација *Јазикот во Зборникот на Миладиновци* од м-р Јана Михајловска-Иванов.

Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација со наслов *Јазикот во Зборникот на Миладиновци* од м-р Јана Михајловска-Иванов опфаќа 181 страница компјутерски обработен текст, кој ги има следниве делови:

I Вовед

1. Предмет на истражувањето

1.1. Зборникот на Миладиновци

1.2. Очудување

1.3. Литерарност

1.4. Аграматикалности и алогичности

2. Аграматикалности и алогичности во Зборникот

3. Аграматикалности

3.1. Граматички и логички отстапки во Зборникот

Заклучок

Користена литература

На почетокот на воведот, кандидатката Михајловска-Иванов истакнува дека *Зборникот на народни умотворенија* од браќата Димитар и Константин Миладинов е најважно дело на македонскиот книжевен 19 век во поезијата напишано на народен македонски јазик. Таа на самиот почеток наведува дека се ограничува во својата анализа само на народните песни, 660 на број. Нејзината цел е да покаже дека народните песни запишани во овој Зборник се дел од самите темели и на современата македонска поезија и

на современата македонска литература. За да дојде до остварување на поставената цел, авторката прво дава преглед на она што е напишано за важноста на Зборникот во изминатиот период.

За *Зборникот на македонски народни песни*, неговата големина и значење, пишувале многу наши, но и други словенски дејци: Харалампие Поленаковиќ, Димитар Митрев, Гане Тодоровски, Блаже Конески, Кирил Пенушлиски, Томе Саздов, Вук Караџиќ и др. Во делата на македонскиот истражувач Харалампие Поленаковиќ има и податоци за генезата на книжевниот интерес на постариот брат Димитар за собирање македонски народни песни од повеќе македонски градови, за интересот на браќата за народното творештво, за нивните извори и сл. Прв поттикнувач на браќата за оваа активност бил Вук Стефановиќ Караџиќ, и тоа на самиот почеток на деветнаесеттиот век, период на романтизмот во европската книжевност. Како што истакнува Поленаковиќ, Караџиќ го составил и првиот нацрт на граматика на еден македонски говор, разлошкиот, врз основа на собрани народни песни. Големо влијание врз активноста на браќата, покрај Караџиќ, имале и нивните средби и разговори со рускиот фолклорист Виктор Иванович Григорович и со бискупот Јосип Штросмаер со чија помош е и отпечатен Зборникот во 1861 година во Загреб.

Откако ги разгледува истражувањата за значењето на Зборникот во развојот на македонската книжевност, авторката преминува на објаснување на книжевните поими: очудување, литерарност, аграматикалност и алогичност, кои ги користи во понатамошната анализа на народните песни.

Уште во далечната 1933/34 година, рускиот формалист Роман Јакобсон се обидел да го разјасни поимот очудување воведен како концепт во науката за книжевноста од исто така руски формалист, Виктор Шкловски, при што ја истакнува вредноста посочена од формалистите како специфичен поетски квалитет на едно дело. Подоцна овој поим за распознавање на книжевната вредност на одредено дело ќе стане попознат како литерарност. Кај нас, Блаже Конески прв го воведува поимот очудување, но под друго име, *изневера*, во предговорот кон *Сказни и сџоренија* од 1954 година. Конески, тргнувајќи од *Авџобиографијата* на Цепенков, напишал дека тој понекогаш ги запишувал приказните и по четириесет години откако ќе ги чуел, на тој начин Цепенков вршел изневера на чуеното и затоа треба да се смета за автор, а не за собирач на народни умотворби. На крајот, сепак го воведува овој термин во македонската наука за книжевност истакнувајќи дека без негово присуство не е можен ни еден литературен текст.

Руските формалисти рекле дека по литературноста, се познава уметноста. Литерарноста се содржи токму во отстапките од граматиката, како и во отстапките од логиката, односно во аграматикалностите и алогичностите. Авторката истакнува дека токму ваквото укажување дека аграматикалностите се случуваат или се создаваат од авторот на морфосинтаксичко, лексичко и фонолошко ниво е многу важно. Од друга страна, алогичностите се на семантичко рамниште кога се зборува за силни и слаби фигурални решенија. Ваквите отстапки ја чинат литературноста, односно специфичноста во јазикот на книжевните дела.

Во делот под наслов *Аїрамаїшикалносїи*, Михајловска-Иванов преминува на анализа на граматичките и логичките отстапки во Зборникот, со цел да ги покаже и во практика. Песните се наведени под реден број заедно со насловот на песната, по што следат примерите со аграматикалности и со алогичности. Преку песната *Јован Поїов и самовилаїа* како пример што ја наведуваме овде, може да се види и начинот на разгледување и на другите песни каде што се посочени повеќе отстапки што ги прават посебни, уметнички, при што доаѓа до израз литературноста. Се гледа дека нема опчекорување, односно префрлање на мислата од еден во друг стих, дека доминира паратаксата (лепење независни реченици), а ликовите се само скицирани и нафрлени без некоја морализација и филозофирање. Ваквите отстапки во граматиката или фонолошки се чести и ефектни за придвижување на дејството:

Да н'ти слезам од мојава,
 Од мојава брза коња,
 Да н' те фатам за твојата,
 За твојата руса коса
 Да н' те врзам брзу коњу
 Брзу коњу за опашка. (стихови 13-19)

Ефектноста на изразот се добива и со таканаречените постојани епитети, типични за народните песни, што народниот пејач ги употребува како една од карактеристиките на интертекстуалноста: лепо говореше, брза коња, руса коса, црни очи, шарен ковчег и др. Како лексички отстапки може да се сметаат неологизмите одменица и променица:

От' ти носам невестица
 Невестица самовилска,
 Тебе мајко одменица
 Таткое бела променица.

Во морфологијата, отстапки се многубројните девијации во падежите, родот и бројот, типични за народните песни.

На семантичко рамниште, или алогичности, освен споредбата (да н' те влечам како брана), во оваа песна нема многу отстапки.

На крајот, следат Заклучокот и списокот од 40 кирилични и латинични единици во делот Користена литература.

ЗАКЛУЧОК

На крајот можеме да заклучиме дека докторската дисертација на кандидатката Јана Михајловска-Иванов претставува добро конципиран научноистражувачки труд од областа на македонскиот јазик, чиј предмет на истражување се аграматикалностите и алогичностите што ги има на сите рамништа во народните песни во Зборникот и преку нивната литерарност го сместуваат ова дело во редот на ретките уметнички дела значајни за развојот на македонската книжевност. Освен теорискиот аспект на проблемот, кандидатката го истражува и практичниот аспект на јазикот во Зборникот на браќата Миладинови, ограничувајќи се во анализата само на народните песни. Присуството на аграматикалности и алогичности во јазикот на народните песни собрани во Зборникот се потврда за специфичниот јазик на македонската народна песна.

Врз основа на изнесеното, слободни сме да заклучиме дека докторската дисертација *Јазикот во Зборникот на Миладиновци* од Јана Михајловска-Иванов претставува самостојно изработен научен труд во кој се остварени целите и задачите на истражувањето. Во него се анализираат песните од овој Зборник од јазичен аспект, што претставува придонес кон неговите проучувања од областа на науката за јазикот. Поради тоа, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет *Блаже Конески* во Скопје да ја прифати нашата рецензија и да ја допушти кандидатката Јана Михајловска-Иванов на одбрана на докторската дисертација.

Рецензентска комисија

1. Д-р Катерина Велјановска, редовен професор, с.р.
2. Д-р Томислав Трневски, редовен професор, с.р.
3. Д-р Нина Анастасова-Шкрињариќ, редовен професор, с.р.
4. Д-р Станислава-Сташа Тофоска-Јанеска, редовен професор, с.р.
5. Д-р Искра Пановска-Димкова, редовен професор, с.р.

Р Е Ц Е Н З И Ј А

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА “ ОД М-Р ЈАСМИНКА КИРКОВА, ПОДНЕСЕНА ДО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатката м-р Јасминка Киркова под наслов ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, на 8. седница одржана на 25.9.2017 година, донесе Одлука бр. 02-1525/2 од 27.9.2017 година, за формирање на Комисија за оцена и одбрана на трудот, во состав:

1. д-р Биљана Ангелова
2. д-р Татјана Петковска Мирчевска
3. д-р Неда Петроска Ангеловска
4. д-р Диана Бошковска
5. д-р Зоран Јаневски.

По проучувањето на поднесената докторска дисертација и по усогласувањето на мислењата на членовите, Комисијата, до Научниот совет на Економскиот институт во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи напомени

Докторската дисертација од кандидатката м-р Јасминка Киркова под наслов ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, обработува современа и актуелна проблематика од областа на финансиите, инвестициите и транспортот.

Во овој труд, детално се разработени обемна литература и мноштво работни документи и со помошна апсорб

ираните искуства и согледувања од процесите на имплементација на европското законодавство и финансирање на транспортната инфраструктура, се дава објаснување на одредени состојби во транспортниот сектор, актуелни во подолг временски период.

Основите на трудот првенствено се темелат на разработка на официјални документи, делумно и на користена литература, но разработката, ставовите и заклучоците првенствено се базирани на непосредна опсервација на состојбите.

Оттаму, како предмет на истражувањето се избрани теоретските аспекти на транспортната политика, изградбата и изворите на финансирањето на транспортната инфраструктура во Република Македонија. Целта е да се утврдат состојбите во транспортната инфраструктура, можностите за нови вложувања во инфраструктурата и нивното влијание врз економскиот развој на земјата.

Користената методологија е базирана на класичните методи. Компаративната анализа, особено од аспект на споредба на зацртаните цели на транспортната политика во Република Македонија со генералните политики на Европската Унија и споредбата на податоците, надополнета е со историската метода, првенствено поврзани со безбедноста, начинот и изворите на финансирање на инфраструктурата. Најчесто користени се дедуктивниот и индуктивниот пристап, но во прв ред методата на набљудување надополнета со непосредното набљудување и искуство, особено при утврдувањето на состојбите и обидот да се даде одговор на одредени состојби и да се предложат решенија за надминување на предизвиците.

2. Содржина на дисертацијата

Докторската дисертација под наслов ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, поднесена од кандидатката м-р Јасминка Киркова, има 415 страници во која основниот текст на дисертацијата се состои од 386 страници на кои се дадени: вовед, пет глави и заклучни согледувања, а користената литература е дадена со преку 100 библиографски единици и 56 број интернет-страници. Прилозите се дадени на 9 страници.

Во првиот дел, „Глобални тенденции и современ и концепти на транспортната политика“, се презентирани современите глобални тенденции во креирањето на транспортните политики во Европската Унија, имајќи ги предвид не само нашите аспирации за членство во Унијата, туку и местоположбата на Република Македонија. Во таа смисла, направено осврт на почетоките на развојот на современиот пристап при креирањето на транспортната политика во Република Македонија.

Во вториот дел „Анализа на состојбите во транспортниот сектор во Република Македонија“, е направена анализа на состојбите во поединечните видови на транспорт и нивниот развој. Елаборирани се и преземените реформски процеси во насока на подобрување на севкупната состојба во секторот транспорт.

Растечките потреби за транспорт бараат соодветено развиена транспортна мрежа, која е во состојба да ги задоволи потребите и сè повисоките стандарди. Креирањето квалитетни транспортни политики, како предуслов за развој на транспортната мрежа, е предмет на истражување во третиот дел, транспортната политика во Република Македонија и нејзина хармонизација со глобалните тенденции во насока на подобрување на состојбите во транспортната инфраструктура.

Изградбата на транспортната инфраструктура во голема мера, покрај другото, зависи од средст

вата кои и се на располагање на земјата и можностите за финансирање. Оттаму предмет на интерес во четвртиот дел, „Финансирање на транспортната инфраструктура во Република Македонија“, претставуваат различните форми и начини на финансирање на инфраструктурата.

Во петтиот дел, „Развојот на транспортната инфраструктура во функција“ на економскиот развој и интернационализација на националните бизниси, направена е анализа на дејностите во секторот транспорт кои оставаат простор и нудат можности за влез на странски директни инвестиции.

Во заклучните согледувања, кандидатката констатира дека транспортната инфраструктура игра клучна улога во регионалната соработка, па развојот на главната регионална транспортна мрежа претставува претпоставка за економски развој, поединечно за секоја земја, но и претпоставка за унапредување на севкупните релации меѓу земјите во контекст на промоција на регионалната соработка. Потребите за инвестиции, поголеми од реално расположивите финансиски средства, ги исфрлаат на површина прашањата поврзани со приоритизација на проектите и одлуките за видот и начинот на нивното финансирање. Кандидатката констатира дека при финансирањето на транспортната инфраструктура од страна на државата, се поаѓа од принципот што најмалку ја чини државата. При тоа, буџетското финансирање е најдоброто решение за кое не се потребни дополнителни средства на име камати и останати трошоци, што е потребно да се издвојат во случаите на финансирање со помошна заеми (кредити), односно задолжувања кај меѓународните финансиски институции. Досега практиката покажа дека финансирањето со помошна средствата од Европската Унија – ИПА фондот е најпосакуваниот вид на финансирање, зашто овие средства се во форма на грант средства, како

помошна државите со кандидатски статус за влез во Унијата.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Членовите на Комисијата внимателно ја прочитаа и ја проучија докторската дисертација на кандидатката м-р Јасминка Киркова со наслов ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА и сметаат дека таа претставува комплексен и содржаен труд во областа на финансиите, инвестициите и транспортот од аспект на влијанието на обемот и формите на финансирање на транспортната инфраструктура во Република Македонија како двигател на економскиот развој на државата.

Членовите на Комисијата ценат дека докторската дисертација претставува значаен труд кој се одликува со сериозен пристап кон третираната проблематика на финансирање на транспортната инфраструктура. Трудот се заснова на хипотезата дека Република Македонија, како и најголемиот дел од земјите на Југоисточна Европа, има потреба од големи инвестиции во транспортната инфраструктура и потреба од димплементација на стандарди за квалитетни транспортни услуги. Преземените реформи во транспортниот сектор во земјата претставуваат комплексен процес на промена на состојбите за воспоставување соодветен транспортен систем. Потребите за инвестиции, поголеми од реално расположивите финансиски средства, ги исфрлаат на површина прашањата поврзани со приоритизација на проектите и одлуките за видот и начинот на нивното финансирање.

Членовите на Комисијата се едногласни во оцената дека кандидатката

м-р Јасминка Киркова во докторската дисертација ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА И ФИНАНСИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, успеа успешно да одговори на целите и на прашањата што беа поставени при дефинирањето на предметот на истражување. Комисијата констатира дека согласно со академските стандарди, кандидатката м-р Јасминка Киркова изработила комплексен и сеопфатен труд со оригинален пристап во истражувањето на предметната проблематика. Теоретските и емпиriskите елаборации во трудот имаат реална примена во практиката, со што овој труд има како научен, така и апликативен придонес. Трудот е ставен на страницата на МОН за плагијати и е добиен резултат на совпаѓање од 2.18 %.

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати овој извештај со позитивна оценка на докторската дисертација Т Р А Н С П О Р Т Н А Т А П О Л И Т И К А И Ф И Н А Н С И Р А Ђ Е Н А Т Р А Н С П О Р Т Н А Т А И Н Ф Р А С Т Р У К Т У Р А В О Р Е П У Б Л И К А М А К Е Д О Н И Ј А ;

2. да се формира Комисија за одбрана и на кандидатката м-р Јасминка Киркова да и се дозволи јавна одбрана на докторската дисертација.

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

1. _____ с.р.

/ Д-р Биљана Ангелова /

2. _____ с.р.

/ Д-р Татјана Петковска Мирчевска /

3. _____ с.р.

/Д-р Неда Петроска Ангеловска/

4. _____ с.р.

/ Д-р Диана Бошковска /

5. _____ с.р.

/ Д-р Зоран Јаневски /

ПРЕГЛЕД**НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Ана Михајлова	„Девизни дознаки и нивното влијание врз социо-економскиот раст на Република Македонија“ „Remittances and their impact on the socio- economic growth of the Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-1670/2 од 2.11..2017 година
2.	Ангелина Тодоровска	„Пазар на капитал- Берза “ “Capital market- Stock exchange”	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-1810/2 од 2.11..2017 година

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ОБЛАСТА ИСТОРИЈА НА
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
„КРСТЕ МИСИРКОВ“ ВО СКОПЈЕ**

Советот на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, на својата 5. седница одржана на 15.8.2017 год., донесе Одлука за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Лилјана Макаријоска, н. сов., проф. д-р Мери Цубалевска, н. сов., и проф. д-р Наталија Андријевска, н. сов., во врска со конкурсот објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 5.8.2017 год. за избор на еден научен соработник во областа историја на македонскиот јазик во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје.

Рецензентската комисија ги разгледа материјалите пристигнати на конкурсот за избор на еден научен соработник во областа историја на македонскиот јазик во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс се пријави кандидатот д-р Борче Арсов. По разгледувањето на приложените документи од кандидатот, Рецензентската комисија ги констатира следниве податоци.

Кандидатот д-р **Борче Арсов** е роден на 18.9.1984 год. во Белград, Република Србија. Во 2008 год. завршил високо образование (VII/1 степен) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на групата Македонски јазик и јужнословенски јазици, и се стекнал со звањето **дипломиран филолог по македонски јазик и словенечки јазик** (просек 9,97). Бил студент на генерацијата 2008 год. Во 2009 год. се запишал на постдипломските студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а предвидените испити ги положил со просек 10,00. Во 2011 год. го одбрал својот магистерски труд „Морфологија на

именските зборови во Кониовското евангелие (1852 г.) во споредба со Кулакиското евангелие (1860 г.)“ и се стекнал со звањето **магистер на филолошки науки**. Во 2012 год. му е одобрена тема за изработка на докторска дисертација под наслов „Постапки на стилизација на морфолошко, зборообразувачко и на лексичко рамниште во Кониовското, Кулакиското и Бобошчанското евангелие (споредби)“ што ја одбрал на 28.5.2015 и се стекнал со звањето **доктор по филолошки науки**.

Има остварено неколку студиски престои во Словенија (2004 и 2006 год.), Србија (2007 год.) и во Австрија (2011 год.).

Според приложените документи, кандидатот има познавање од следниве странски јазици: словенечки (C2), англиски (C2), српски (C2) и француски (C1).

Од 2006 до 2010 год. бил вработен како кореспондент за словенечки, српски, хрватски и англиски јазик во компанијата „Евроансер“ – Скопје. Во 2007 год. бил ангажиран како демонстратор по предметот Современ македонски јазик 2 на групата по Новинарство на Правниот факултет „Јустинијан Први“, од 2007 до 2010 год. како демонстратор по предметите: Историска граматика на македонскиот јазик, Историја на македонскиот јазик, Развој на македонскиот писмен јазик, Современ македонски јазик и Граматика на македонскиот јазик, а во 2008 год. и како лектор по македонски јазик за странци на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на УКИМ.

Од 2008 до 2009 год. работел како професор по словенечки јазик во приватното училиште за странски јазици „Македонски и славистички јазичен центар“ – Скопје.

Од 2009 до 2015 год. бил ангажиран како демонстратор по предметите Современ македонски јазик 1, 2 и 3, Македонски јазик и новинарска стилистика и Македонски јазик и стилистика на групите по Новинарство и по Односи со јавноста на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на УКИМ, а од 2010 до 2011 год. како демонстратор по предметот Фонетика и лингвистика на групата по Логопедија на Медицинскиот факултет во Скопје на УКИМ.

Од 2010 до 2015 год. бил координатор на група во компанијата „Евроансер“ – Скопје.

Од 2016 год. до моментот е лектор по македонски јазик во Париз.

Д-р Борче Арсов е коавтор на монографијата „*The Konikovo Gospel / Кониовско евангелие*“, The Finnish Society of Sciences and Letters, Helsinki 2008. Ги

има објавено, самостојно и во коавторство, следниве научни трудови: Врски меѓу Кониовското евангелие и еницевардарскиот говор, *Реферати од Меѓународниот македонистички собир*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2010, 167–175; Споредба на морфолошки и лексички план на неколку примери од Кониовското и Кулакиското евангелие, *Зборник на трудови од Шесттиот научен собир на млади македонисти*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2010, 105–122; Јазикот на електронските медиуми на национално ниво во Република Македонија – Фонетско-фонолошко (функционално) рамниште; правопис и правоговор, *Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“*, т. 44–46, Скопје 2010, 61–76; Македонскиот јазик и македонскиот идентитет, *Зборник на трудови од научниот собир „Стандарднојазичната норма и македонскиот јазик. Јазикот и идентитетот“*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје 2011, 27–35; Паралели во однос на увојувањето на директниот и на индиректниот предмет меѓу словенечкиот резиски дијалект и некои македонски периферни дијалекти, *Зборник на трудови од Седмиот научен собир на млади македонисти*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2016, 11–21; Бележењето на редукцијата на неакцентираниите вокали во Кулакиското и во Трлиското евангелие во споредба со Кониовското евангелие, *Зборник на трудови од Осмиот научен собир на млади македонисти*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2016, 13–26; Јазикот и идентитетот – истражување на современото гледиште спроведено врз примерот на тројца зборуваачи на македонскиот јазик од Бобошчица (Boboshticë) и од Шестево (Sidirochori), *Зборник во чест на проф. д-р Радмила Уринова-Скаловска по повод деведесетгодишнината од раѓањето*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје 2016, 219–229; On some lexical archaisms in the Boboshtica Gospel and the Boboshtica dialect, *Slavica helsingiensia* 49. *In Search of the Center and Periphery: Linguistic Attitudes, Minorities, and Landscapes in the Central Balkans*, University of Helsinki, Helsinki 2016, 125–136.

Досега учествувал во работата на меѓународниот научноистражувачки проект „Кониовско евангелие – The Konikovo Gospel“ (финско-македонски проект), во проектот „Јазикот на електронските медиуми на национално ниво во РМ“ (проект на Советот за радиодифузија на РМ), како и во други проекти и јазични работилници.

Заклучок и предлог

Врз основа на изнесените информации може да се согледа дека пријавениот кандидат д-р Борче Арсов ги исполнува предвидените услови на конкурсот за еден научен соработник во областа историја на македонскиот јазик во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ и ги поседува квалификациите потребни за

работното место. Објавените научни и стручни трудови, самостојно и во коавторство, ја потврдуваат неговата подготвеност за научноистражувачка работа и насоченоста кон дијахрониските истражувања на македонскиот јазик. Преку неговата ангажираност на проекти доаѓа до израз способноста за тимска работа.

Од изнесеното во извештајот, оценувајќи ги досегашните активности на кандидатот, со задоволство му предлагаме на Советот на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ д-р **Борче Арсов** да биде избран за научен соработник во областа историја на македонскиот јазик во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

**Оценка за целокупната активност за избор во звањето научен
соработник**

Научноистражувачка дејност	во земјата	во странство
	поени	
Дел од монографија или научна книга		6
Труд во лингвистички списанија	2	6
Труд во зборник на трудови од научен собир	12	
Учество на проект	2	3
Приказ/хроника	2	
Учество на меѓународен научен собир со реферат	12	3
Лектор по македонски јазик во странство		4
Предавање	2	
Одбранет магистерски труд	5	
Одбранета докторска дисертација	8	
Член на организациски одбор	2	
Член на редакциски одбор	1	
Стручен превод, книга/статија	4	
Објавени текстови, колумни, ставови и мислења во дневен печат	1	
Учество во наставна дејност	3	
Друг придонес во научноистражувачка/стручна дејност	2	
вкупно:	80	

Рецензентска комисија

Проф. д-р Лилјана Макаријоска, научен советник, с.р.

Проф. д-р Мери Цубалевска, научен советник, с.р.

Проф. д-р Наталија Андријевска, научен советник, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ПОВТОРЕН ИЗБОР НА ИСТРАЖУВАЧ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ВО ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА ВО XIX ВЕК ПРИ ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците *Дневник* и *Коха* од 23.6.2017 година, за избор на истражувач во сите научни звања во Одделението за македонска литература во XIX век, и врз основа на Одлуката на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје, бр. 08-122/10 од 7.7.2017 година, донесена на 17. седница од 4.7.2017 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Илија Велев, д-р Маја Јакимовска-Тошиќ и д-р Јасмина Мојсиева-Гушева, научни советници/редовни професори во Институтот за македонска литература во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на истражувач во сите научни звања во научната област македонската литература во XIX век, во предвидениот рок се пријави кандидатката проф. д-р Валентина Миронска-Христовска, научен советник во Одделението за македонска литература во XIX век и воедно раководител на Одделението.

Биографски податоци и образование

Кандидатката проф. д-р Валентина Миронска-Христовска е родена на 7.6.1963 година, во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата „Јосип Броз Тито“ (1981), а со високо образование се стекнала на Филолошкиот факултет на групата Општа и компаративна книжевност (1982/83 - 1985/86) при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Кандидатката активно се служи со англискиот и со некои од словенските јазици, а пасивно со францускиот јазик.

Во учебната 1987/88 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Филолошкиот факултет при УКИМ на отсекот Македонска книжевност. Студиите ги завршила на 2.10.1990 година, со просечен успех 9,14. На 1.4.1993 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Македонскиите ѓреданија за месџа*.

Докторска дисертација пријавила во 2000 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при УКИМ во Скопје. Дисертацијата на тема: *Литературното творештво на Евтим Сиротанов* ја одбранила на 25.12.2003 година, пред Комисија во состав: акад. Гане Тодоровски (ментор), проф. д-р Томислав Тодоровски, проф. д-р Фанија Попова, проф. д-р Виолета Пирузе-Тасевска и проф. д-р Науме Радически. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на филолошки науки.

На 10.7.1998 година е избрана во звањето асистент-истражувач во Одделението за македонска литература во XIX век при Институтот за македонска литература; на 9.6.2004 година е избрана во звањето научен соработник; на 10.4.2007 година во виш научен соработник/вонреден професор и на 16.3.2012 година во звањето научен советник/редовен професор.

Во моментот е научен советник во Одделението за македонска литература во XIX век и редовен професор на постдипломските и докторските студии на културолошките студии во областа на литературата при Институтот за македонска литература. Последниот реферат за избор во научното звање научен советник е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1026 од 1 март 2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот на УКИМ (Билтен бр. 851 од 14 мај 2004 - за научен соработник, Билтен бр. 915 од 15.3.2007 - за виш научен соработник и Билтен бр. 1026 од 1 март 2012 - за научен советник), како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Институтот за македонска литература при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кандидатката д-р Валентина Миронска-Христовска изведува настава на вториот циклус студии на студиската програма Културолошки студии (во книжевноста) по предметите: Културни идентитети на Балканот (задолжителен) и Просветителство и култура (изборен) и на третиот циклус – докторски студии на студиската програма Културолошки студии, модул Културна традиција по предметите Културноисториските процеси во 19 век и Религија, нација, идентитет и на студиската програма Македонистика - Македонската книжевност, на модулот генеологија, процеси, трансисии по предметите Македонскиот литературен 19 век и Литературата и идеологијата. Со своите предавања манифестира современи интерактивни и полидисциплинарни реализации на акредитираните наставни програмски модели, при што придонесува за успешно усовршување и издигнување на млад академски,

истражувачки и културолошки ориентиран кадровски потенцијал во Република Македонија.

Проф. д-р Валентина Миронска-Христовска, во изминатиот петгодишен период (2012/2016) учествувала како член во комисији за одбрана на седум (7) магистерски труда и во комисији за оцена и за одбрана на шест (6) докторски дисертации, при што била ментор на една докторска дисертација.

Во рамките на 47. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, кој се одржува секоја година во Охрид во организација на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, одржала предавање на тема „Книжевните процеси во 19 век и македонскиот културноисториски идентитет“, на Летната школа, на 24 јуни 2014.

Научноистражувачка дејност

Проф. д-р Валентина Миронска-Христовска веќе се смета за сериозно профилиран академски и научен авторитет во Македонија, но и пошироко во балканистиката, при што е авторка на осум (8) монографски изданија, од кои до последниот избор ги објавила монографиите: *Македонскиџе ѓреданија за месџа*, ИМЛ, Скопје, 2000, 192 стр.; *Литературното дело на Евџим Сџросџранов*, ИМЛ, Скопје, 2004, 335 стр.; *Просветџителството во Македонија*, ИМЛ, Скопје, 2005, 281 стр.; *Македонската преродба*, ИМЛ, Скопје, 2007, 268 стр.; *Македонското прашање во литературното 19 век*, ИМЛ, Скопје, 2009, 229 стр.. Исто така, во својство на коавтор се јавува меѓу пишувачите и составувачи на енциклопедијата *Македонските девџнаесетти век 1800-1902*, МИ-АН, Скопје, 2008 и на учебникот за средно образование *Компаративна литература*, Просветно дело, Скопје, 2004. Автор е на предговорот на јубилејното издание по повод 100 години од првото печатење на книгата на Крсте П. Мисирков – *За македонските работи*, „Мисирковиот манифест за културниот и националниот развој на Македонците“, Табернакул, Скопје, 2003. На тој начин таа се потврдува како веќе искусен истражувач што ги презентира систематизираниите досегашни сознанија од потесната научна област на нејзиниот професионален истражувачки интерес.

Кандидатката, од последниот избор, односно во периодот од изминативе пет години, 2012 – 2016 година, ги објавила следниве 3 монографии:

- *Литературни студии за македонското идентитетџе / Literary Studies of Macedonian Identity*, ИМЛ, Скопје, 2012, 166/160;
- *Преродбата и македонското национално прашање*, ИМЛ, Скопје, 2013, 316;
- *Трајко Китџанчев книжевна, културна и револуционерна дејност*, ИМЛ, Скопје, 2015, 193 за која во 2015 година ја доби државната награда за наука „Гоце Делчев“.

Во изданието *Литературни студии за македонското идентитетџе*, проф. д-р Валентина Миронска-Христовска поместува 10-тина научни прилози тематски ангажирани во функција на презентирањето на континуитетот на македонскиот културноисториски идентитет, преку кои се манифестираат цивилизациски суспстрати низ сите историски етапи од глобалните процеси, а од кои директно црпи извор и традицијата на македонското преродбенско себепрепознавање и себеидентификување. Меѓникот од

каде што се проследува одразот на ваквите духовни и културни процеси на просторот на Македонија се поместува во периодот на 1767 година па наваму, кога неканонски била укината јурисдикцијата на Охридската архиепископија.

Како профилиран и авторитетен истражувач, кандидатката се потврдува во изданието *Преродбата и македонскиот национално прашање*, каде што структурно се подредуваат 20-тина прилози што го третираат историографскиот и културолошки феномен на Преродбата во Македонија, што се третира преку аспектот на социолошките, културолошките, книжевнотворечките, па дури и преку политиколошките проследувања на процесите, движењата или на актуелните за тој период идеологии кои се втемелувале во опстојбата на македонскиот национален, но и културноисториски идентитет. Покрај сопствените истражувачки искуства и сознанија до кои таа дошла при повеќегодишното научно опсервирање, интересно е што мошне успешно се вклопиле и погледите на авторката при нејзините критички согледби за научните изданија од истата или од сродната по предмет на истражувања област на други истакнати автори.

Едно од повпечатливите истражувачки достигнувања на проф. Валентина Миронска-Христовска треба да се бараат и во издавањето на монографијата за книжевната, културната и револуционерната дејност на Трајко Китанчев, за коешто издание во 2015 година беше удостоена и со највисокото државно признание за исклучителни достигнувања во областа на науката – наградата „Гоце Делчев“. За првпат во книжевната историографија ова издание го проследува овој истакнат македонски деец преку неговата револуционерна, идеолошка, просветна, книжевна, но и над сè македонистичка перспектива на толкување, на кого претходно премолчено му се одземаше заслуженото место во македонската културна или книжевна историја од периодот на Преродбата. Во тој поглед, книгата на Миронска-Христовска претставува дефинитивна корекција на претходниот неоправдан однос кон Китанчев од страна на поранешните македонски истражувачи, кои без критички да се проследи и да се протолкува неговата револуционерна и културна улога како нагласен македонист по некаква инерција беше третиран за „врховист“ и резултираше неговото „научно премолчување“. Впечатлива е пораката на авторката, дека во иднина своевидниот китанчевизам треба да послужи како современ клуч за да се отклучат сите подзатворени врати зад кои сè уште не се осветлени и не се откриени бројни процеси, дела и дејци од македонскиот културноисториски континуитет и традиција.

Научноистражувачката дејност на проф. д-р Валентина Миронска-Христовска веќе се надополнува и со истражувањата на други истакнати академски и научни авторитети. Така на пример, таа е коавтор на изданието *Оледи за македонската интелелигенција (XIX-XX век)*, заедно со Владо Поповски, Марко Китевски и Бранко Цветковски, во издание на „Макавеј“ од Скопје (2015). Кандидатката земала учество и како приредувач на делот „Македонска книжевност во XIX век“, во *Антологија на македонската книжевност (книжевни остварувања од IX до XXI век)*, ИМЛ, Скопје 2014, при што го подготви и поговорот „Најживописниот период и неговите вредности за воодушевување“ за книгата *Македонскиот 19 век* од Горан Калоѓера, „Македоника литера“, Скопје 2014.

Претставата за научната дејност на д-р Валентина Миронска-Христовска се стекнува како кон автор на вкупно 130 научни трудови објавени во национални и меѓународни научни списанија, како и во зборници од национални и меѓународни конференции. Во изминатиот петгодишен период има објавено вкупно 39 научни трудови од потесната област, македонската литература во 19 век, како и трудови во кои се проследени низа значајни процеси од македонскиот, балканскиот, словенскиот и европскиот

културноисториски развој низ призмата на глобализацијата, односно преку низа културолошки аспекти.

Од објавените научни трудови, еден труд е објавен во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание) – „Macedonian identity and identities in the Balkans“, *Interstudia* (ISSN 2065-3204; ICID: 997453, the scientific journal is ranked as B+ by CNCISIS), Alma Mater, Bacău, România, 11(2)/ 2012, 205-214;

Исто така, меѓу трудовите, 14 научни трудови се објавени во меѓународни научни списанија како на пример:

- „Between politics and truth“, *Eurozine review*, member of Eurozine network, www.eurozine.com, 6.7.2012;
- „Словенофилството и македонските и украинските интелектуалци“, *Сџекшар*, год. XXX, 60/2012, 10-20;
- „Gane Todorovski“, *Colloquia Humanistica*, tom 1, Institute of Slavic Studies Polish Academy of Sciences, Warsaw, 2012, 351-352;
- „Идентитетот и јазикот“, *Конџекст/ Conteht*, Скопје, 2013, 117-126
- „Македонскиот глас против поделбата на Македонија во минатото (Сто години од Букурешкиот договор)“, *Сџекшар*, год. 31, бр. 61, ИМЛ, Скопје, 2013, 26-35;
- „Урбаниот концепт на македонските градови низ согледбите на Евлија Челебија – можност за културно препознавање“, *Сџекшар*, год. 31, бр. 62, ИМЛ, Скопје, 2013, 9-19;
- „Културната икона - Антон Панов“, *Сџекшар*, год. 34, бр. 67, ИМЛ, Скопје, 2016, 47-63;
- „Просветителството – минато или сегашност“, www.philologicalstudies.org.

Во зборници од меѓународни научни конференции и собири се објавени 16 научни трудови како на пример:

- „National Cultural Icons from 19th Century in Contemporary Macedonian Literature“, Congress Proceedings, *Literary dislocations*, Institute of Macedonian Literature, Skopje, 2012, 601-611;
- „Македонското прашање во 19 век и Балканските војни“, 100 години од Балканските војни, прилози од научниот собир одржан на 3-4 декември 2012 година, МАНУ, Скопје, 2013, 131-146;
- „Публицистичката дејност на Рацин во светлото на денешницата“, *49-иш Рацинови средби*, Алманах, Велес, 2013, 45-55;
- „Аспекти околу македонско-хрватските книжевно-културни релации во XIX век“, Зборник од меѓународниот научен собир *Македонско-хрватски книжевни, културни и јазични врски*, 27-29 септември 2013, ИМЛ, Скопје, 2014:175-192;
- „Кирилومتодиевската традиција и македонските преродбенски тенденции“, зборник *Кирилومتодиевската традиција и македонско-рускиот духовни и културни врски* (по повод 1150 години од Моравската мисија и од словенската писменост, Охрид 3-4 октомври 2013, УКИМ, Скопје, 2014, 293-301;

- „Преродбата во Македонија и во Словачка“, Македонско-Словачки книжевни, културни и јазични врски, *Macedónsko-slovenské literárne, kultúrne a jazykivé vzťahy*, Nitra, 2015, 117-122;
- „Историјата на Македонија во преродбенската книжевна традиција“, *Самуиловаџа држава во историјата, воено-политичката, духовната и културната традиција на Македонија*, Струмица, 2015, 147-160;
- „Мотивот слобода во македонските преродбенски творби“, во зборникот од меѓународна конференција *Ослободителните борби на Македонија од източната криза до Балканските војни / Ослободителните борби на Македонија од Источната криза до Балканските војни*, БАН „Проф. Марин Дринов“, София, 2016, 165-184;
- „Contemporary Recollection of the National Icons of the 19th Century“, in *Proceeding of the International Scientific Conference Popular Culture: Reading From Below*, IML, Skopje, 2016, 483-496.

Во национални научни списанија се објавени 7 текстови како на пример:

- „Помеѓу политиката и вистината“, *Корени*, 39-40, 2012, 5947-5955;
- „The Innovation and Creativity of the Macedonian XIX Century“, *Blesok*, no. 86, September-October, 2012, p. 1/5, www.blesok.com.mk;
- „Сознајби, факти и аргументи за македонската историја“, *Прилози*, Contributions, XXXVII 1-2, МАНУ, Скопје, 2012, 329-336;
- „Гласот од и за Македонија Гласот на Коле Неделковски“, *Современост*, год. 62, бр. 2, Скопје, 2013, 48-52;
- „Панславизмот, илиризмот, федерализмот – за или против обединет Балкан“, *Прилози / Contributions*, Балкански идентитети, XL 1-2, МАНУ, Скопје, 2015, 95-107.

Д-р Валентина Миронска-Христовска има објавено еден текст во книгата 28 од макропроектот *Историја на културата на почвата на Македонија*, во издание на МАНУ, 2016 година.

Д-р Валентина Миронска-Христовска земала учество на 56 научни конференции. Во извештајниот период, учествувала на 17 научни конференции како од меѓународен така и од национален карактер, меѓу кои :

- „Урбаниот концепт на македонските градови низ согледбите на Евлија Челебија - можност за препознавање“ меѓународен конгрес *Балканот на Евлија Челебија* посветен на 400 години од раѓањето на познатиот отомански патописец Евлија Челебија, МАНУ и Центарот за цивилизациски студии при Универзитетот „Бахчешехир“ (Bahçeşehir University) (МЕДАМ) од Турција, Скопје, 16-20 април 2012;
- „Судбоносната деценија за Македонија (1903-1913), научен собир *Струмица и струмичко во времето на Балканските војни и Букурешкиот мировен договор*, Струмица, 25-27 октомври 2012;
- „Преродбата во Македонија и во Словачка“, *Македонско-Словачки книжевни, културни и јазични врски / Macedónsko-slovenské literárne, kultúrne a jazykivé vzťahy*, Nitra, 28-30. 11. 2013;
- „Историјата на Македонија во преродбенската книжевна традиција“, *Самуиловаџа држава во историјата, воено-политичката, духовната и*

културната традиција на Македонија, по повод 1000 години од битката на Беласица (1014 – 2014) и по повод 1000 години (1014- 2014) од смртта на цар Самуил, Струмица, 24-26 октомври 2014;

- „Кирилометодиевската традиција во 19 век во Македонија и во Словачка“, Меѓународен научен собир *Македонско-словачки книжевни, културни и јазични врски*, МАНУ, Скопје, 2 и 3 јули 2015.
- „Климентовата илуминација во македонскиот 19 век“, Осма научна средба *Свети Климент Охридски – дела и фасцинации*, НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, 7. 12. 2015;
- „Климентовата традиција во македонскиот XIX век“, Меѓународен научен собир *Милениумското зрачење на Св. Климент Охридски*, МАНУ, Скопје, 28-29 октомври 2016;
- „Критичката мисла во македонскиот 19 век“, Меѓународна научна конференција *Критичката и молбата: читање на македонската литература и култура*, МАНУ, Скопје, 7-8 ноември 2016.

Проф. д-р Валентина Миронска-Христовска била раководител на еден национален научен проект, *Жанровските и естетските книжевни вредности на македонскиот 19 век* (2010/2012).

Кандидатката била координатор и учесник во проектот *Културната интеграција и стабилноста на Балканот*, во организација на МАНУ (Р Македонија) и БАН (Р Бугарија), 2014/2016. Потоа, консултант на проектот *Migrating ideas in the Slavic Balkans (XVIII-XX c.)*, by National Science Centre (NCN), 2015. Projekt nr 2014/13/B/HS2/010057, Narodne Centrum Nauki (Polska), *Idee wedrowne na slowianskich Balkanach XVIII-XX w*, Sefot na projektot: prof. Grazyna Szwat-Gylybow, (Instytut Slawistyki, Polska Akademia Nauk, Warszawa) и земала учество во 3 (трите) проекта: *Ослободителните борби на Македонија од Источната криза до Балканските војни*, МАНУ-БАН, 2015; *Христијанската традиција во македонско-словачките духовни и културни врски*, Институт за македонска литература, УКИМ и Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre Filozofická fakulta, 2013 и *Когови на препознавање во македонско-хрватската интернеткултурна комуникација*, Институт за македонска литература, УКИМ и Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2013.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Проф. д-р Валентина Миронска-Христовска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за македонска литература. Била член на Комисијата за подготовка на студиските програми за акредитација, член на Конкурсна комисија за утврдување предлог на кандидати за избор на директор на Институтот за македонска литература, како и рецензент, односно член на рецензентска комисија за избор во научни звања (7).

Кандидатката земала учество во четири (4) организациони одбори на научни собири: на IV меѓународен научен собир *Македонско-хрватски книжевни, јазични и*

културни врски, 2013; на *Културната интеграција и балканските идентитети*, 2014; на II меѓународен научен собир *Македонско-словачки книжевни, културни и јазични врски*, МАНУ, 2015 и на меѓународната научна конференција *Критиката и молкот: читање на македонската литература и култура*, 2016 година, а за дел од нив и во уредувањето и рецензирањето на трудовите за објавување во зборник.

Проф. д-р Валентина Миронска-Христовска земала учество во неколку комисии и тела на државни и други органи: била претседател на Советот на Институтот (2012-2015); член е на Советот на Институтот (од 2016); член на пописна комисија при ИМЛ; член во Комисија за јавни набавки на ИМЛ (2013-2016); член е на Наставно-научниот колегиум на Институтот (од 2008); член на Комисијата за наградата „Мартовски есеи“ на списанието *Корени*, 2012; член на Комисијата за наградата „Мартовски есеи“ на списанието *Корени*, 2013; член на комисијата за *Прличевања награда за поема* за 2014; член на уредувачкиот одбор на научното списание *Спектар* (од 2015).

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија исклучително позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на проф. д-р Валентина Миронска-Христовска. Станува збор за веќе истакнат и афирмиран академски и научноистражувачки потенцијал во современа македонска наука за книжевноста, историографијата и во културологијата, чиешто име веќе стана неодминливо кога се проследуваат процесите од развојот и од континуитетот на македонскиот културноисториски идентитет и традиција. Таа е истражувачка која не се потпира само на дескриптивните описи на сочуваните или често ангажирани фактографски документи, туку на нив им пристапува аналитички и критички – имајќи го предвид социолошкиот, политиколошкиот или културолошкиот амбиент на времето во кое и од кого настанале. Своите научни констатации ги носи врз основа на толкувањето на самите процеси, зашто се поведува од гестот дека ниедно книжевно дело не отпатува надвор од своето време. Слободно можеме да констатираме дека, веќе по заокружените истражувачки искуства што останала како наследство зад авторитетите на Блаже Конески, Харалампие Поленаковиќ, Гане Тодоровски, Блаже Ристовски, Георги Сталев или на Ванчо Тушевски, денес единствено Валентина Миронска-Христовска останува целосно да е посветена на проследувањето на книжевните процеси во Македонија од периодот на XIX век. Притоа, таа дополнително е поставена пред предизвикот да ги приспособи методолошките пристапи кон новите барања на современа глобализација – духовните, културните и идеолошките процеси произнесувани и одразуваани во контраверзниот национален романтизам на XIX век да се набљудуваат и да се толкуваат како општи цивилизациски вредности, од чиешто извори треба да се напојуваат сите современи основоположени традиции на Балканот, меѓу кои и македонската традиција и македонскиот културноисториски идентитет. Ваквиот свој пристап несебично го истакнува и при сопствениот влог за издигнување на новата генерација млад истражувачки кадар.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека проф. д-р Валентина Миронска-Христовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за научноистражувачката дејност, Правилникот за начинот и постапката за избор во повисоко научно звање на МОН и Правилникот за критериумите и постапката за избор во научни и соработнички звања на Институтот, ги исполнува сите услови да биде повторно избрана во звањето научен советник во научната област македонската литература во XIX век.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје, проф. д-р Валентина Миронска-Христовска да биде повторно избрана во звањето научен советник/редовен професор во научната област македонска литература во XIX век.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Илија Велев, н. сов., с.р.

Д-р Маја Јакомовска-Тошиќ, н. сов., с.р.

Д-р Јасмина Мојсиева-Гушева, н. сов., с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Валентина Мирко Миронска-Христовска

Институција: Институт за македонска литература - Скопје

Научна област: македонска литература во XIX век, литературна историја

Ред. бр.	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	Поени	
		во земјата	во странство
1.	Монографија/научна книга¹	8	12
	<i>Македонскиите преганија за месџа, ИМЛ, Скопје, 2000, 192.</i>	8	
	<i>Литературното дело на Евтим Сиротанов, ИМЛ, Скопје, 2004, 335.</i>	8	
	<i>Просветителството во Македонија, ИМЛ, Скопје, 2005, 281.</i>	8	
	<i>Македонската преродба, ИМЛ, Скопје, 2007, 268.</i>	8	
	<i>Македонското прашање во литературниот 19 век, ИМЛ, Скопје, 2009, 229.</i>	8	
	<i>Литературни студии за македонскиот идентитет / Literary Studies of Macedonian Identity, ИМЛ, Скопје, 2012, 166/160.</i>	8	

¹ Монографија е научно или критичко издание кое целосно обработува одредена проблематика врз основа на сопствени и податоци од други автори.

	<i>Преродбата и македонското национално прашање</i> , ИМЛ, Скопје, 2013, 316.	8	
	<i>Трајко Китанчев</i> книжевна, културна и револуционерна дејност, ИМЛ, Скопје, 2015, 193.	8	
2.	Дел од монографија/научна книга² во периодот 2012-2016	4	6
	поговор „Најживописниот период и неговите вредности за воодушевување“, Горан Калоѓера, <i>Македонското 19 век</i> , Македоника литера, Скопје, 2014.	4	
	<i>Оледи за македонската интелектуалност (XIX-XX век)</i> , коавтор, Владо Поповски, Валентина Миронска-Христовска, Марко Китевски, Бранко Цветковски, Макавеј, Скопје, 2015.	4	
3.	Прегледан труд (СЦИ/ЦА/останати)	15/10/5	
	„Macedonian identity and identities in the Balkans“, <i>Interstudia</i> (ISSN 2065-3204; ICID: 997453, the scientific journal is ranked as B+ by CNCISIS), Alma Mater, Bacău, România, 11(2)/2012, 205-214.	15	
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание опфатено во СЦИ/ЦА/останати или објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор³	6	
	„Between politics and truth“, <i>Eurozine review</i> , member of Eurozine network, www.eurozine.com , 6. 07. 2012.	6	

² Делот претставува заокружена целина (на пример, глава во научна книга)

³ Меѓународен уредувачки одбор е одбор во кој учествуваат експерти од соодветната научна област од најмалку 5 земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува 40% од вкупниот број членови

	„Македонскиот идентитет и идентитетите на Балканот“, <i>Историја</i> , год XLVII, бр. 1, Здружение на историчарите на Република Македонија, Journal of History, year XLVII, N° 1, Association of the Historians of the Republic of Macedonia, ЗИРМ, Скопје, 2012, 209-222	6
	„Жената во литературните творби во 19 век“, <i>Сџекшар</i> , год. XXX, 59/2012, 3-13.	6
	„Словенофилството и македонските и украинските интелектуалци“, <i>Сџекшар</i> , год. XXX, 60/2012, 10-20.	6
	„Gane Todorovski“, <i>Colloquia Humanistica</i> , tom 1, Institute of Slavic Studies Polish Academy of Sciences, Warsaw, 2012, 351-352.	6
	„Идентитетот и јазикот“, <i>Контекст/ Conteht</i> , Скопје, 2013, 117-126	6
	„Македонскиот глас против поделбата на Македонија во минатото (Сто години од Букурешкиот договор)“, <i>Сџекшар</i> , год. 31, бр. 61, ИМЛ, Скопје, 2013, 26-35.	6
	„Урбаниот концепт на македонските градови низ согледбите на Евлија Челебија – можност за културно препознавање“, <i>Сџекшар</i> , год. 31, бр. 62, ИМЛ, Скопје, 2013, 9-19.	5,4
	„Преродбата и македонското јазично прашање“, <i>Сџекшар</i> , год. 33, бр. 65, ИМЛ, Скопје, 2015, 43-60.	6
	„Тематските преокупации во македонскиот литературен XIX век“, <i>Сџекшар</i> год. 33, бр. 66, ИМЛ, Скопје, 2015, 25-39.	6
	„Културната икона - Антон Панов“, <i>Сџекшар</i> , год. 34, бр. 67, ИМЛ, Скопје, 2016, 47-63.	6
	„Во светот на семоќната игра на зборот на Ванчо Тушевски“, <i>Спектар</i> , год. 34, бр. 68, ИМЛ, Скопје, 2016, 18-30.	6

	„Просветителството – минато или сегашност“, www.philologicalstudies.org , 2017.	6	
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание⁴	4	
	„Сознајби, факти и аргументи за македонската историја“, <i>Прилози</i> , Contributions, XXXVII 1-2, МАНУ, Скопје, 2012, 329-336.	4	
	„Панславизмот, илиризмот, федерализмот – за или против обединет Балкан“, <i>Прилози / Contributions</i> , Балкански идентитети, XL 1-2, МАНУ, Скопје, 2015, 95-107.	4	
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно популарно списание	2	со меѓ. уредувачки одбор 3
	„Македонскиот XIX век“, Горан Калоѓера, <i>Културен живот</i> , 1-2, 2012, 100-103.		3
	„Помеѓу политиката и вистината“, <i>Корени</i> , 39-40, 2012, 5947-5955.	2	
	The Innovation and Creativity of the Macedonian XIX Century“, <i>Blesok</i> , no. 86, September-October, 2012, p. 1/5, www.blesok.com.mk .		3
	„Гласот од и за Македонија Гласот на Коле Неделковски“, <i>Современост</i> , год. 62, бр. 2, Скопје, 2013, 48-52.	2	
	„Природно право или политичка моќ (Сто години од Букурешкиот мировен договор)“, <i>Корени</i> , бр. 43, Куманово, 2013, 6377-6384.	2	

⁴ Во случај кога еден научен/стручен, односно апликативен труд има повеќе автори, кога се два автори - секој добива по 90% од бодовите, кога се три автори - секој добива по 80% од бодовите, кога се четири и повеќе - секој добива по 60% од бодовите.

	Труд со оригинални научни резултати во зборник на трудови од научен/стручен собир	2	3
	„Прашањето за идентитетот во Македонија и Хрватска во 19 век“, <i>Hrvatsko-makedonske književne, jezične i kulturne veze</i> , Zbornik radova 3, Filozofski fakultet Rijeka, 2011:151-159		3
	„Почетоците на македонската драма - Македонски солзи од Никола Н. Македонски“, Зборник на трудови <i>Развојот на македонската литература</i> , ИМЛ, Скопје, 2011:155-167.		3
	„Унијатското движење во Македонија во XIX век“, зборник од Меѓународната конференција <i>Chrześcijański Wschód i Zachód: formy dialogu, wzory kultury, kody pamięci</i> , Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza Instytut filologii słowiańskiej, Poznań, 2012, 63-76.		3
	„Улогата на Јосиф Ковачев во македонската просветна традиција“, <i>Годишен зборник 2011</i> , год. 2, Институт за историја и археологија, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, 123-132.	2	
	„National Cultural Icons from 19 th Century in Contemporary Macedonian Literature“, Congress Proceedings, <i>Literary dislocations</i> , Institute of Macedonian Literature, Skopje, 2012, 601-611.		3
	„Македонското прашање во 19 век и Балканските војни“, 100 години од Балканските војни, прилози од научниот собир одржан на 3-4 декември 2012 година, МАНУ, Скопје, 2013, 131-146.	2	
	„Публицистичката дејност на Рацин во светлото на денешницата“, <i>49-ти Рацинови средби</i> , Алманах, Велес, 2013, 45-55.	2	
	„Судбоносна деценија за Македонија (1903-1913)“, зборник <i>Сѝрумица и сѝрумичко во</i>	2	

	<i>времето на Балканските војни и Букурешкиот мировен договор</i> , Струмица, 25-27 октомври, 2013, 119-131.		
	„Аспекти околу македонско-хрватските книжевно-културни релации во XIX век“, Зборник од меѓународниот научен собир <i>Македонско-хрватски книжевни, културни и јазични врски</i> , 27-29 септември 2013, ИМЛ, Скопје, 2014:175-192.		3
	„Кирилometодиевската традиција и македонските преродбенски тенденции“, зборник <i>Кирилometодиевската традиција и македонско-руските духовни и културни врски</i> (по повод 1150 години од Моравската мисија и од словенската писменост, Охрид 3-4 октомври 2013, УКИМ, Скопје, 2014, 293-301.		3
	„Преродбата во Македонија и во Словачка“, Македонско-Словачки книжевни, културни и јазични врски, <i>Macedónsko-slovenské literárne, kultúrne a jazykivé vzťahy</i> , Nitra, 2015, 117-122.		3
	„Климентовата илуминација во македонскиот 19 век“ во: <i>Свети Климент Охридски – леѓа и фасцинации</i> , НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, 2015, 13-31.	2	
	„Мотивот слобода во македонските преродбенски творби“, во зборникот од меѓународна конференција <i>Освободителните борби на Македонија од източната криза до Балканските војни / Освободителните борби на Македонија од Источната криза до Балканските војни</i> , БАН „Проф. Марин Дринов“, Софија, 2016, 165-184.		3
	„Contemporary Recollection of the National Icons of the 19th Century“, in <i>Proceeding of the International Scientific Conference Popular Culture: Reading From Below</i> , IML, Skopje, 2016, 483-496. Зборник на трудови од меѓународната научна конференција		3

	<i>Популарна култура: Поглед одоздола</i> , ИМЛ, Скопје.		
	„Историјата на Македонија во преродбенската книжевна традиција“, <i>Самуиловата држава во историската, воено-политичката, духовната и културната традиција на Македонија</i> , Струмица, 2015, 147-160.		3
	„Кирилometодиевската традиција во 19 век во Македонија и во Словачка“, во зборник од Меѓународниот научен собир <i>Македонско-словачки книжевни, културни и јазични врски</i> , ИМЛ, Скопје, 2016, 159-164.		3
7.	Секциско предавање на научен собир	2	3
	„Урбаниот концепт на македонските градови низ согледбите на Евлија Челебија - можност за препознавање“ меѓународен конгрес <i>Балканот на Евлија Челебија</i> посветен на 400 години од раѓањето на познатиот отомански патописец Евлија Челебија, МАНУ и Центарот за цивилизациски студии при Универзитетот „Бахчешехир“ (Bahçeşehir University) (МЕДАМ) од Турција, Скопје, 16-20 април 2012.		3
	„Публицистичката дејност на Рацин во светлото на денешнината“, научен собир <i>Творештвото на Рацин во современ концепт</i> , 49-ти Рацинови средби, Велес, 14-15 јуни, 2012.	2	
	„Македонското прашање од 19 век и Балканските војни“, научен собир <i>100 години од Балканските војни</i> , МАНУ, Скопје 3-4 декември 2012.	2	
	„Аспекти околу македонско-хрватските книжевно-културни релации во XIX век“, IV меѓународен научен собир <i>Македонско-хрватски книжевни, јазични и културни врски</i> , Конгресен центар, Охрид, 27-29.9.2013.		3
	„Преродбата во Македонија и во Словачка“, <i>Македонско-Словачки книжевни, културни и јазични врски / Macedónsko-slovenské literárne, kultúrne a jazykivé vzťahy</i> , Nitra, 28-30. 11. 2013.		3

	„Contemporary Recollection of the National Icons of the 19th Century“, International Scientific Conference <i>Popular Culture: Reading From Below</i> , 3-4 November 2014, Macedonian Academy of Sciences and Arts, Skopje. Меѓународна научна конференција <i>Популарна култура: Поглед одоздола</i> , МАНУ, Скопје, 3-4 ноември 2014.		3
	„Панславизмот, илиризмот, федерализмот – за или против обединет Балкан“, научна работилница во склоп на проектот <i>Културната интеграција и балканските идентитети</i> , МАНУ, Скопје, 26.11.2014.		3
	„Кирилометодиевската традиција во 19 век во Македонија и во Словачка“, Меѓународен научен собир <i>Македонско-словачки книжевни, културни и јазични врски</i> , МАНУ, Скопје, 2 и 3 јули 2015.		3
	„Мотивот слобода во македонските преродбенски творби“, меѓународна конференција <i>Ослободителните борби на Македонија од Источната криза до Балканските војни</i> , МАНУ-БАН, Битола, 24.7.2015.		3
	„Климентовата илуминација во македонскиот 19 век“, Осма научна средба <i>Свети Климент Охридски – легенди и фасцинации</i> , НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје, 7.12.2015.	2	
	„Климентовата традиција во македонскиот XIX век“, Меѓународен научен собир <i>Милениумското значење на Св. Климент Охридски</i> , МАНУ, Скопје, 28-29 октомври 2016.		3
	„Критичката мисла во македонскиот 19 век“, Меѓународна научна конференција <i>Критиката и молкот: читање на македонската литература и култура</i> , МАНУ, Скопје, 7-8 ноември 2016.		3

8.	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно)	1/1,5	1,5/2
	Коле Неделковски, 100-годишнината од неговото раѓање, 8 ноември, ДПМ, 2012.	1,5	
	„Културната икона – Антон Панов“, научен собир 110 години од раѓањето на Антон Панов, Струмица, 9 мај 2016.	1,5	
9.	Одбранета докторска дисертација	8	8
	<i>Литературното дело на Евтим Сиротанов</i> , Филолошки факултет, Блаже Конески – Скопје, декември 2003.	8	
10.	Одбранет магистерски труд	5	5
	<i>Македонските преданија за мести</i> , Филолошки факултет, Блаже Конески – Скопје, април 1993.	5	
11.	Раководител на научен проект	национален 4	меѓународен 6
	<i>Жанровските и естетските книжевни вредности на македонскиот 19 век</i> , раководител, 2010/2012.		4
12.	Национален координатор на меѓународен научен проект		6
	<i>Културната интеграција и стабилноста на Балканот</i> , билатералниот проект меѓу МАНУ (Р. Македонија) и БАН (Р. Бугарија), 2014/2016.		6
13.	Учесник во научен проект (најмногу во 3)	национален	меѓународен

		2	3
	<i>Migrating ideas in the Slavic Balkans (XVIII-XX c.), by National Science Centre (NCN), 2015. Projekt nr 2014/13/B/HS2/010057, Narodne Centrum Nauki (Polska), Idee wedrowne na slowianskich Balkanach XVIII-XX w, Sefot na proektot: prof. Grazyna Szwat-Gylybow, (Instytut Slawistyki, Polska Akademia Nauk, Warszawa), консултант.</i>	3	
	<i>Християнската традиција во македонско-словачките духовни и културни врски, 2013, Институт за македонска литература, УКИМ и Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre Filozofická fakulta.</i>	3	
	<i>Кодови на препознавање во македонско-хрватската интеркултурна комуникација, 2013, Институт за македонска литература, УКИМ и Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci.</i>	3	
	<i>Културната интеграција и стабилноста на Балканот, МАНУ (Р. Македонија) и БАН (Р. Бугарија), 2014/2016.</i>	3	
14.	Ментор на докторска дисертација	3	
	1	3	
15.	Одржување на настава по задолжителен/изборен предмет⁵	прв циклус	втор циклус
		0,04	0,05
16.	Настава во летни школи и работилници	Раководител	Учесник
		1,5	1
	„Книжевните процеси во 19 век и македонскиот културноисториски идентитет“, предавање на Летната школа на 47.	1	

⁵ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниот начин: неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар (15) * по бодување (0,04/0,05/0,06). Пример 3 (часа неделно)*15 (недели)*0,05 (поени за предавања од задолжителен предмет од втор циклус студии) = поени

	Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, 24.6.2014.	
17.	Консултации со студенти⁶	0,002
	Консултации со студенти на втор и трет циклус	2
18.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	0,5
	3 комисии	1,5
19.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	0,3
	7 комисии	2.1
20.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа	0.2
	1 комисија	0.2
21.	Пакет материјали за одреден предмет	1
	Пакет материјали за предметот <i>Културниот идентитет на Балканот</i>	1
	Вкупно	311,2
22.	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИОНО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	Поени
		во земјата во странство
23.	Поглавје во книга	автор
		3 2
	<i>Антологија на македонската книжевност книжевни остварувања од IX до XXI век, ИМЛ, Скопје, 2014, поглавјето „Македонска книжевност во XIX век“.</i>	2

⁶ Вкупниот број поени во семестар се добива на следниот начин: број на студенти * бодување. Пример: 100 (студенти во семестар) * 0,002 (бодување) = 0,2 поени

24.	Учество во промотивни активности на институтот	0,5	
	Промоција на книгата <i>Македонскиот XIX век</i> од Горан Калоѓера во Охрид 27.9.2013.	0,5	
	Промоција на книгата <i>Културната преродба во Прилеп во XIX век</i> од Славчо Ковилоски во Скопје, декември 2015.	0,5	
	„Свети Кирил и Методиј рамноапостоли и сесловенски просветители“ од Илија Велев, Спектар, год. 34, бр. 68, ИМЛ, Скопје, 2016, 205-209.	0,5	
25.	Член на национална жири-комисија	1	
	Мартовски есеи, Корени, 2012	1	
	Мартовски есеи, Корени, 2013	1	
	Прличевата награда за поема за 2014	1	
26.	Член на уредувачки одбор на научно /стручно списание СЦИ/ЦА/останати	2/0,5	
	<i>Спектар</i> , броја 65, 2015	2	
	<i>Спектар</i> , број 66, 2015	2	
	<i>Спектар</i> , број 67, 2016	2	
	<i>Спектар</i> , број 68, 2016	2	
27.	Член на организационен одбор на научен/стручен собир	1	2
	На II меѓународен научен собир <i>Македонско-словачки книжевни, културни и јазични врски</i> , МАНУ, Скопје, 2 и 3 јули 2015.	2	
	На IV меѓународен научен собир <i>Македонско-хрватски книжевни, јазични</i>	2	

	<i>и културни врски 27-29.9.2013, Конгресен центар, Охрид</i>		
	На Меѓународна научна конференција <i>Криптиката и молкот: читање на македонската литература и култура</i> , МАНУ, Скопје, 7-8 ноември 2016.	2	
28.	Награди/признанија за научни постигнувања	5	10
	Државна награда за наука „Гоце Делчев“ за 2016, за монографијата <i>Трајко Китанчев книжевна, културна и револуционерна дејност</i> .	5	
29.	Раководител на внатрешна организациона единица	3	
	Раководител на Одделението за македонска литература во 19 век	3	
30.	Претседател на Советот на Институтот	3	
	2012-2015	3	
31.	Член на Советот на Институтот	2	
	од 2016	2	
32.	Член на институтска комисија	0,5	
	Член на Комисијата за јавни набавки 2013-2014, 2015-2016	2	
	Член на Пописна комисија	0,5	
	Член на Комисија за подготвување на студиските програми	0,5	
	Член на Комисија за евалуација	0,5	
33.	Член на Комисија за избор во звање	0,2	
	7 комисии	1,4	
	Вкупно	38,4	

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	309,2
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИОНО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	38,4
Вкупно	347,6

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Илија Велев, н. сов., с.р.

Д-р Маја Јакомовска-Тошиќ, н. сов., с.р.

Д-р Јасмина Мојсиева-Гушева, н. сов., с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ НА ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата на македонски јазик	Назив на темата на англиски јазик	Ментор	Број на одлука на Научен совет
1.	Дарко Дорошевски	<i>Прилеп и Прилејско 1878-1903</i>	Prilep and Prilep's surroundings 1878-1903	Проф. д-р Димитар Љоровски	10-208/3 од 18.9.2017
2.	Наташа Кировска-Апостоловска	<i>Хигиенските и здравствениите прилики во Тетово и тетовски во времето на Кралството СХС/Југославија</i>	Hygiene and health conditions in Tetovo and Tetovo's surroundings during the Kingdom of Yugoslavia	Проф. д-р Лидија Ѓурковска	10-239/3 од 18.8.2017
3.	Васил Стерјовски	<i>Пројаној на Македонците од пресјанското село Горна Горица (1924-1933)</i>	Macedonians The persecution of Macedonians from the Prespa village Gorna Gorica (1924-1933)	Проф. д-р Катерина Тодороска	10-207/4 од 21.6.2017
4.	Валентин Јанкоски	<i>Модерни интерпретации на античките автори како современи гледишта за античкиот Македонци</i>	Modern interpretations of the ancient authors as contemporary views about the ancient Macedonians	Проф. д-р Анета Шукарова	10-89/3 од 21.6.2017
5.	Стефан Илиевски	<i>Казата Куманово во последните децении на XIX век: помеѓу урбаното и руралното</i>	The Kumanovo kaza in the last decades of the XIX century: between the urban and the rural	Проф. д-р Македонка Митрова	10-76/2 од 21.2.2017
6.	Нехат Емини	<i>Историја на дипломатските односи на СРМ/РМ со Арапските земји од</i>	History of the diplomatic relations of SRM/RM	Проф.д-р Марјан Димитријевски	10-270/3 од 19.10.2017

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕТО НА ПРЕТПРИЕМАЧКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА МЕНАџЕРИТЕ ПРИ ДОНЕСУВАЊЕ НА КЛУЧНИ ОДЛУКИ ВО УСЛОВИ НА ДИНАМИЧКО ОПКРУЖУВАЊЕ И ИНТЕНЗИВНИ ПРОМЕНИ“ ОД М-Р ДУШИЦА ЈАНЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје, со Одлука бр. 02-1152/6, на седницата одржана на 14.9.2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката **м-р Душица Јаневска** со наслов **Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени**, во состав: проф. д-р Јорде Јакимовски, проф. д-р Радмил Поленаковиќ (ментор), проф. д-р Мирјана Борота Поповска (член), проф. д-р Панде Лазаревски (член) и доц. д-р Весна Забијакин Чатлеска (член). Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Душица Јаневска, со наслов „Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени“, содржи 311 страници компјутерски обработен текст во фонт Calibri, со 1,5 проред и големина на букви 12, 475 странски и домашни библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во осум глави, од кои првата е вовед, а последната заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот**, односно **првата глава** на трудот, изложени се проблематиката, предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката дава аргументирано и заокружено објаснување за актуелноста на проблематиката на избраната тема на докторската дисертација, предметот и целите на истражувањето. Притоа, кандидатката ја нагласува важноста на поседување на соодветни компетенции од страна на менаџерите, посебно во современото деловно опкружување кое се карактеризира со голема динамика и постојани промени. Како посебно важни, таа ги издвојува претприемачките компетенции на менаџерите како клучен фактор за успешно водење на компаниите. Дополнително, кандидатката го идентификува донесувањето на одлуки како една од суштинските активности на менаџерите, притоа нагласувајќи дека начинот, односно стилот на кој ги носи одлуките еден менаџер има директно влијание на успешноста на водењето на компанијата како и нејзиното справување со предизвиците на современите услови на работење. Според неа, стилот на донесување на одлуки треба да се приспособи на условите во кои се донесува одлуката и во таа насока прави интеграција на претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки, фокусирајќи се кон главната цел на нејзиното истражување, а тоа е утврдување дали одредени претприемачки компетенции имаат влијание на одредени стилови на донесување на одлуки. Во воведниот дел, кандидатката ја презентира глобалната рамка на истражувањето, поткрепувајќи ја со сознанија од светската научна литература. На крајот, таа накратко се осврнува на секој од деловите на дисертацијата.

Во **втората глава** со наслов „Преглед на светската литература“, м-р Душица Јаневска детално ја систематизира светската научна литература од областа на претприемаштвото, компетенциите, претприемачките компетенции, како и стиловите на донесување одлуки. Таа се осврнува на претприемаштвото како економски феномен уште од најраните почетоци на неговата појава, при тоа потенцирајќи постоење на различни типови на претприемашто, издвојувајќи го корпоративното, кое, меѓу другото, е во фокусот на нејзиното истражување. Кандидатката систематизира обемна научна литература од областа на компетенциите, констатирајќи постоење на различни дефиниции за компетенции, воедно сумирајќи ги заедничките аспекти на овие дефиниции и заклучува дека и покрај разликата на дефинициите, компетенциите се карактеристики поврзани со ефикасно извршување на зададените задачи и цели, се манифестираат во однесувањето на личноста и се компаниски ресурси кои можат да бидат негувани и развивани. Посебно внимание таа посветува на претприемаштвото како унифицирана компетенција на европско ниво, односно на EntraComp- рамката на претприемачки компетенции развиена од страна на истражувачкиот центар на Европската комисија. Оваа рамка која се состои од 15 претприемачки компетенции групирани во три области, кандидатката ја користи како основа во истражувањето на присуството на претприемачките компетенции кај менаџерите во Република Македонија. Дополнително, како научна поткрепа на оваа рамка, за секоја од компетенциите, таа има извршено детално истражување, анализа и систематизација на светската научна литература. М-р Душица Јаневска, во оваа глава, дава структуриран и аналитичен приказ на светската научна литература и од

областа на донесување на одлуки, притоа давајќи историски преглед на теориите на донесување на одлуки, објаснувајќи го процесот на ефикасно донесување одлуки, како и факторите кои влијаат на донесувањето на одлуките. Притоа, таа се осврнува на разликите во донесувањето на одлуките кај менаџерите вработени во големите компании, од една и претприемачите, односно менаџерите сопственици на помали компании, од друга страна, дополнително укажувајќи на потребата од различен стил на одлучување во мирно и стабилно, наспроти динамично и турбулентно опкружување. Конечно, таа се осврнува на петте стила на донесување на одлуки според Scott и Bruce, кои ги користи како основа за испитување на присуството на стиловите на донесување на одлуки кај менаџерите во Република Македонија. Притоа, таа ги презентира секој од анализираните стилови на донесување на одлуки: рационален, интуитивен, зависен, избегнувачки и спонтан. Конечно, во овој дел, кандидатката ги сумира научните истражувања од областите на интерес како корпоративно претприемаштво и претприемачки компетенции, претприемништвото и донесувањето на одлуки како и стиловите на донесување на одлуки, за да идентификува дека и покрај постоењето на обемна научна литература во секоја од областите посебно, не постојат истражувања кои ја третираат врската, односно влијанието на претприемачките компетенции на стиловите на донесување на одлуки.

Во **третата глава**, кандидатката се осврнува на методологијата на истражувањето. Таа ги образложува и ги поткрепува причините за користењето на комбинираниот методолошки пристап, притоа користејќи анкетен прашалник, односно квантитативен пристап како примарен, за собирање и анализа на податоците, а потоа квалитативен пристап, односно спроведува интервјуа, за верификација на добиените резултати. Во овој дел, таа дава детален опис на процесот на развој на инструментот за собирање на податоците. Во продолжение, кандидатката ги прикажува користените статистички методи и техники за обработка и анализа на податоците. Таа се користи со описни статистики за приказ на примерокот според различни критериуми, коефициентот кронбахова алфа го користи за утврдување на конзистентноста на скалите за мерење на присуството на претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки, а за утврдување на постоење на статистички значителни разлики помеѓу двата примерока испитаници (менаџери вработени во големи компании и претприемачи, односно менаџери-сопственици на помали компании), користи техника за споредба на средни вредности, односно т-тест на независни примероци. Корелациона анализа, односно Пиарсоновиот коефициент, кандидатката го користи за утврдување на врските помеѓу претприемачките компетенции и стиловите на донесување одлуки, додека за утврдување на влијанието на одредени претприемачки компетенции на одредени стилови на одлучување, таа користи регресиона анализа, односно регресиони коефициенти. На крајот на оваа глава, даден е осврт и на етичките норми на истражувањето.

Во **четвртата глава**, прикажан е процесот на реализација на истражувањето. При тоа кандидатката дава опис на целната група на истражувањето, акцентирајќи дека менаџерите кои се целна група на истражувањето се поделени во две категории: вработен-менаџер, односно менаџер вработен во голема компанија и сопственик-менаџер, односно сопственик на

помала компанија или претприемач. Во овој дел, кандидатката се осврнува на димензионирање и селекција на примерокот, процесот на собирање на податоците, како и стапката на одговор. Притоа, анализата и обработката на податоците ги работи на примерок од 109 испитаници од категоријата сопственик-менаџер и 112 од категоријата вработен-менаџер. Конечно, таа се осврнува и на квантитативниот дел од истражувањето, односно процесот на верификација на добиените резултати, реализиран со спроведување на интервјуа со менаџери од двете категории.

Во **петтата глава**, м-р Душица Јаневскаго презентира процесот на обработка и анализа на податоците добиени со анкетниот прашалник. На почетокот, кандидатката дава опис на примерокот според различни критериуми, како што се секторската припадност на компаниите чии менаџери учествувале во истражувањето, хиерархиската позиција на менаџерите, бројот на вработени, работното искуство, возраста, половата припадност, како и нивото на образование на менаџерите. Во продолжение, кандидатката се осврнува на опис на динамичкото опкружување и промените со кои се соочуваат компаниите, презентирајќи ги причините за промени и отпорот со кој се соочуваат при воведувањето на промените. Понатаму, таа го презентира присуството на претприемачки компетенции и стилови на донесување на одлуки кај двете категории испитаници, посебно издвојувајќи ги оние кадешто постои статистички значителна разлика. Потоа, м-р Душица Јаневска ги презентира врските помеѓу секој од стиловите на донесување на одлуки и претприемачките компетенции за двете категории испитаници. Конечно, таа се осврнува на влијанието на претприемачките компетенции врз стиловите на донесување одлуки, детално опишувајќи ги сите фази на процесот на утврдување на компетенциите кои влијаат на секој од стиловите на одлучување за двете категории испитаници, односно сопственик-менаџер и вработен-менаџер. Во оваа глава, кандидатката детално ги презентира резултатите добиени со користење на различни статистички техники. Дополнително, таа јасно ги прикажува истражувачките прашања и поставените хипотези и врз основа на добиените резултати, извлекува соодветни заклучоци.

Во **шестата глава**, кандидатката го опишува процесот на верификација на добиените резултати со обработката на податоците од анкетниот прашалник. Верификацијата на резултатите таа ја спроведува преку интервјуа со 10 менаџери, од двете категории од интерес. При тоа, кандидатката на структуриран и јасен начин ги интегрира мислењата на интервјуираните менаџери за секое од прашањата кои ги третира во нејзиното истражување. Сумарно, таа констатира дека според мислењата и дискусиите во интервјуата, резултатите од квантитативното истражување се потврдени.

Во **воседмата глава**, м-р Душица Јаневска се осврнува на дискусија и сумарни согледувања поврзани со резултатите од спроведеното истражување. Кандидатката дава аналитичен осврт на добиените резултати, поткрепувајќи ги своитевидувања со сознанија од претходни истражувања, идентификувани во светската научна литература. При тоа, таа се осврнува на сите области од нејзиното истражување, постојано правејќи споредба на добиените резултати помеѓу двете категории испитаници: сопственик-менаџер и вработен-менаџер.

Во **осмата глава**, односно **заклучокот**, кандидатката ги сумира резултатите од спроведеното истражување. Понатаму, таа дава препораки за примена на резултатите од истражувањето како во реалниот сектор, така и во научниот и образовниот процес. При тоа, таа ги наведува ограничувањата на истражувањето, но дава и препораки за понатамошни истражувања кои би се надоврзале на ова. Конечно, таа се осврнува на теоретските импликации на нејзиното истражување, односно неговиот придонес во научната мисла, објаснувајќи дека со ова истражување се воспоставува врска помеѓу претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки, која претходно не е идентификувана во научната литература, во што се состои научниот придонес на оваа докторска дисертација.

Предмет на истражување

Главен предмет на истражувањето се претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки кај менаџерите во Република Македонија. При тоа, утврдено е нивото на присуство на секоја од претприемачките компетенции (15-те претприемачки компетенции според EntreComp - рамката) и стиловите на донесување на одлуки (рационален, интуитивен, зависен, избегнувачки и спонтан) во двете категории менаџери: сопственик-менаџер и вработен-менаџер, и направена е споредба помеѓу нив. Понатаму, испитано е дали претприемачките компетенции влијаат на стиловите на донесување одлуки и точно се идентификувани оние компетенции кои влијаат на одреден стил на одлучување. Конечно, направена е споредба помеѓу двете категории менаџери, и за секоја од категориите се утврдени кои претприемачки компетенции се заеднички, а кои специфични за одредената категорија на менаџер, во влијанието врз одреден стил на одлучување.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Ова истражување е дизајнирано врз база на научните достигнувања во научното поле организациони науки и управување (менаџмент), со посебен фокус на претприемаштвото, компетенциите и донесувањето на одлуки. Користени се најновите истражувања и литература во областа на претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки. Иако постои релативно голем број на истражувања кои се занимаваат со претприемаштвото и претприемачките компетенции, како и со процесот на донесување на одлуки, не постојат истражувања кои го утврдуваат влијанието на претприемачките компетенции на стиловите на донесување на одлуки. Истражувањето од докторската дисертација дава слика за присуството на вакво влијание, како и за постоењето специфички зависно од целната група. Значењето на овие сознанија не се однесува само на компаниите вклучени во истражувањето, туку и за образовните институции, како и за научните кругови кои можат да спроведуваат понатамошни, продлабочени, компаративни анализи и истражувања.

Краток опис на применетите методи

Од аспект на методолошкиот приод, м-р Душица Јаневска, при изработката на дисертацијата, прибирањето, систематизирањето, анализирањето и презентирањето на собраните податоци, аргументи и факти го извршила со употреба на логично оправдан, заокружен и научнофундиран пристап. При истражувањето и изготвувањето на докторската дисертација биле користени повеќе методи со цел целосна и продлабочена анализа од која може да се извлечат научнооправдани заклучоци. Проучувањето на предметот на истражувањето кандидатката го извршила со примена на канцелариско истражување, како и анализа, синтеза и компарација на постојните научноистражувачки сознанија за појавите кои се предмет на истражување. Релевантни и научнозасновани заклучоци во врска со појавите кои се предмет на истражувањето се изведуваат преку употребана комбиниран истражувачки метод со секвенцијален објаснувачки дизајн, кој вклучува собирање, анализа и интегрирање на квантитативни податоци преку анкетен прашалник, како и квалитативен пристап преку спроведени интервјуа со што се обезбедува целосно разбирање на предметот на истражувањето.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето укажуваат на високо присуство на претприемачките компетенции кај двете категории менаџери: сопственик-менаџер и вработен-менаџер. Сепак, одредени компетенции се поприсутни кај сопствениците на компаниите, односно претприемачите. Станува збор за следниве компетенции: препознавање можности, креативност, мотивација и упорност, мобилизирање на други лица, превземање иницијатива и справување со неизвесност, двосмисленост и ризик. Рационалниот стил на одлучување е доминантен во двете категории испитаници, но поистакнат во категоријата вработен-менаџер. Интуитивниот стил на одлучување е втор по застапеност и поистакнат кај претприемачите (сопственик-менаџер) одколку кај менаџерите (вработен-менаџер). Зависниот стил на одлучување по ниво на присуство е споредлив со интуитивниот и е рамномерно распореден помеѓу двете групи испитаници. Идентификувано е минорно присуство на избегнувачкиот и спонтаниот стил на одлучување. Претприемачките компетенции се идентификувани како фактор кој влијае на стиловите на донесување на одлуки. При тоа, утврдено е дека само одредени претприемачки компетенции имаат влијание на одредени стилови на одлучување. Во најголем број од случаите различни претприемачки компетенции влијаат на одредени стилови на одлучување во двете категории испитаници. Сепак, за одредени претприемачки компетенции кандидатката утврдува дека имаат влијание на одреден стил на одлучување и во двете категории (сопственик-менаџер и вработен-менаџер), и тоа: компетенцијата креативност, кај рационалниот стил, компетенцијата справување со неизвесност, двосмисленост и ризик, кај интуитивниот стил и компетенцијата мобилизирање на ресурси, кај зависниот, избегнувачкиот и спонтаниот стил на одлучување.

Присуството на секоја компетенција, вклучително и претприемачките е нешто што може да се подобри со дополнително образование и обуки. Дополнително, стиловите на одлучување се адаптивни, односно може да се променат согласно со надворешните фактори и влијанија. Тоа значи дека претприемачките компетенции треба да бидат негувани и постојано надоградувани од страна на донесувачите на одлуки и тоа поради бенефитот кој го носат за успешно справување со турбулентните услови на работа од една страна, но и како фактор со кој може да се влијае на стилот на донесување одлуки, кој треба да биде комбиниран и приспособен на условите во кои се носи одлуката. Во таа насока треба да се работи на развој на свеста за важноста на претприемачките компетенции, но и за примена на соодветниот стил на донесување на одлуки зависно од околностите и условите во кои се носи одлуката, и тоа не изолирано, туку свесност за нивната поврзаност и влијание. Конечно, подигнувањето на свеста и развој на вештините за правилен избор на соодветен стил на одлучување, зависно од условите и околностите во кои се носи одлуката, би им донеле компетитивна предност на компаниите во справување со предизвиците на современото работење. Во оваа насока, промовирањето на интуитивниот стил на одлучување како алтернатива на рационалниот во услови на динамичко опкружување, неизвесност и промени, е од особена важност.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката **м-р Душица Јаневска**, со наслов **Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени**, претставува истражување во научното поле организациони науки и управување (менаџмент) и научните области: претприемаштво, компетенции и донесување на одлуки. Целите на истражувањето во оваа докторска дисертација се: да се отслика деловното опкружување во кое работат компаниите во Република Македонија низ призмата на промени со кои се соочуваат, причините за нивното настанување како и присуството на отпор кон воведените промени; да се утврди нивото на присуство на претприемачките компетенции кај двете категории испитаници (сопственик-менаџер и вработен-менаџер) и да се направи споредба помеѓу двете групи; да се утврди нивото на присуство на стиловите на донесување на одлуки кај двете категории испитаници (сопственик-менаџер и вработен-менаџер) и да се направи споредба помеѓу нив; да се утврдат заемните врски помеѓу претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки кај двете категории испитаници и да се направи споредба помеѓу нив; да се испита постоењето на влијание на одредени претприемачки компетенции врз одредени стилови на одлучување и да се утврди нивниот интензитет; да се дадат насоки за примена на теоријата во секојдневното работење на компаниите кои работат во услови на динамичко опкружување и интензивни промени; да се дадат препораки за примена на

резултатите од истражувањето и да се дадат насоки за понатамошни истражувања во областа на претприемачките компетенции и стиловите на донесување на одлуки.

Очекуваниот научен придонес е дека истражувањето овозможува да се утврди влијанието на претприемачките компетенции врз стиловите на донесување на одлуки кај менаџерите во Република Македонија. Докторската дисертација има големо значење, како теоретско, така и практично. Од аспект на науката, оваа дисертација е екстензивно, сеопфатно и иновативно истражување спроведено на територијата на Република Македонија кое интегрира повеќе проблематики што се во фокусот на интерес на светската академска јавност во изминатите неколку децении. Уште повеќе, во македонската, но и во меѓународната научна литература постои недостаток на научни дела и истражувања воопшто, за влијанието на претприемачките компетенции на стиловите на донесување на одлуки. Од практичен аспект, ова истражување е од особено значење не само за испитуваните компании кои директно се вклучени во истражувањето, туку и за оние кои би сакале да го подобрат своето работење во услови на динамичко опкружување и интензивни промени и да се стекнат со компетитивна предност, од причина што со помош на согледувањата од дисертацијата, при развојот на своите менаџери, компаниите можат да се фокусираат на развој на соодветните компетенции, како и примена на соодветни стилови на донесување на одлуки зависно од условите во кои делува компанијата. На тој начин, се очекува истражувањето да претставува солидна основа, преку развој на специфични претприемачки компетенции, да се влијае на развој на одреден стил на одлучување, но и на вештини за комбинирање на стиловите на одлучување зависно од условите и околностите во кои се носи одлуката.

Докторската дисертација на кандидатката **м-р Душица Јаневска**, со наслов **Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Janevska, D. and Stojkov, G., 2008. Key Success Factors of Organizational Change and their impact: A case study in Telecomm industry. Skopje/Ohrid: International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development – ICEIRD 2008.

2. Janevska, D. and Stojkov, G., 2012. Impacts of the Organizational Change on employees' productivity. Sofia, Bulgaria: International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development – ICEIRD 2012
3. Stojkov, G., Janevska D., Polenakovik R., 2014. Should I stay or should I go: is the leadership style important for the sector where it is performed? Nicosia, Cyprus: International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development – ICEIRD 2014
4. Stojkov, G., Janevska D., Polenakovik R., 2015 Transfer of leaders between private and public sector – dream or reality?. Makarska, Croatia: Management of Technology – Step to Sustainable Production – MOTSP 2015
5. Stojkov, G., Janevska D., Polenakovik R., 2016. Facilitation of transfer of leaders by addressing the differences in leadership competences in private and public sector Nürtingen, Germany: International Business and Economy Conference.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главен научен придонес на кандидатката е дека со истражувањето таа утврдува постоење на влијание на одредени претприемачки компетенции на одредени стилови на одлучување и врз основа на тоа поставува солидна основа на која треба да се надградуваат претприемачките компетенции на менаџерите во Република Македонија, со што директно ќе се влијае на стиловите на донесување на одлуки. На тој начин, зависно од условите во кои делува компанијата, како и околностите во кои се донесува одлуката, кај менаџерите би се развивале вешти за избор на соодветниот стил на донесување на одлуки, со што би се зголемила успешноста во водење на компаниите како и нивната конкурентност преку правилно донесување на одлуки. Научно-теоретското истражување е надополнето со научно-емпириско истражување по пат на кое се утврдува и посветува особено внимание на условите во кои делуваат македонските компании, преку отсликување на промените со кои тие се соочуваат, причините за тие промени, како и отпорот кон нивно воведување од една страна, но и состојбата со менаџментот во македонските компании од аспект на присуство на претприемачките компетенции, како и различните стилови на донесување на одлуки, но и нивното влијание како главен предмет на истражувањето од друга страна.

Подрачјето на примена ги опфаќа сите компании учеснички во истражувањето, независно од нивната големина и сопственичка структура, имајќи во предвид дека кандидатката ги анализира и менаџерите сопственици на компании и оние што се вработени како менаџери. Компаниите можат да ги подобрат своето работење во современите услови на делување кои се карактеризираат со динамичко опкружување и интензивни промени со примена на

сознанијата и препораките од оваа докторска дисертација, развивајќи вештини за правилен избор на соодветен стил на одлучување и негово усовршување со развој на соодветни претприемачки компетенции.

Оваа докторска дисертација претставува солидна основа за понатамошни истражувања, како, на пример, лонгитудинални истражувања со цел следење на ефектите и напредокот од работата на развој на претприемачките компетенции, понатаму за утврдување на спецификите на одредени сектори, но и за тестирање на применливоста на резултатите на меѓународно ниво во областа на претприемачките компетенции и стилите на донесување на одлуки.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Душица Јаневска**, со наслов **Влијанието на претприемачките компетенции на менаџерите при донесување на клучни одлуки во услови на динамичко опкружување и интензивни промени.**

КОМИСИЈА

1. Проф.д-р Јорде Јаќимовски, претседател на Комисијата, с.р
2. Проф.д-р Радмил Поленаковиќ, ментор, с.р.
3. Проф.д-р Мирјана Борота Поповска, член, с.р.
4. Проф.д-р Панде Лазаревски, член, с.р.
5. Доц.д-р Весна Забијакин Чатлеска, член, с.р.